

archiefdoos

A4

DOCUMENTEN
AANVULLING
APPLICATION-I

ICTy II

DISCRIMINA-
TOIRE VERVOL-
GING +
GEBREK AAN
FAIR PLAY

ICTY

2-1

'Voor Belgen was Rwanda: drank en vrouwen'

Van onze correspondent
BRUSSEL

De Belgische VN-soldaten in Rwanda hadden in 1994 vooral interesse voor drank en vrouwen. Ze waren ongedisciplineerd. De vredesmissie liep daardoor volledig mis. Dat stelt de toenmalige opperbevelhebber van de VN-troepen, de Canadese generaal Romeo Dallaire.

De VN stuurden een interventiemacht naar het Centraal-Afrikaanse land vanwege de spanningen tussen Hutu's en Tutsi's. De Belgische para's zagen Rwanda als het paradijs en de missie mede als een vakantie, aldus Dallaire voor de zender VRT.

Volgens hem dronken ze in diensttijd, zochten ze in verboden zones Tutsi-meisjes op en gingen ze in burger naar het huis van een

extremistenleider om hem in elkaar te slaan. Ook richtten ze vernielingen aan in een hotel.

België leverde in 1994 het grootste contingent soldaten van de VN-vredesmacht in Rwanda. De troepen verlieten echter halsoverkop het land nadat veertien blauwhelmen, onder wie tien Belgen, werden gedood. Na het vertrek van de vredesmacht, in april 1994, escaleerde de burgeroorlog.

Ongeveer 800 duizend Rwandezinnen werden vermoord.

De Canadees bekritiseert de internationale gemeenschap, die Joegoslavië wel en Rwanda niet belangrijk vond. 'Dat waren slechts stammenoorlogen tussen zwarten.'

De Belgische premier Guy Verhofstadt heeft verontwaardigd gereageerd. Het stoort hem dat de Canadees nooit heeft willen getui-

gen voor de Belgische Rwanda-commissie. Verhofstadt was daarvan als senator ondervoorzitter. 'De besluiten van de Rwanda-commissie zijn trouwens duidelijk over generaal Dallaire: onvoorzichtig, weinig professioneel, onverschillig, onbegrijpelijk gedrag. De generaal is voorbij het kamp gereden waar onze para's op dat ogenblik vochten voor hun leven, en hij heeft niet ingegrepen.'

Del Ponte: Karadzic wordt in Belgrado beschermd

AP, Reuters
BRUSSEL

Servië is een veilige haven voor een vijftiental verdachten van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag, onder wie de Bosnisch-Servische hoofdverdachten Mladic en Karadzic. Van die laatste is woensdag bekend geworden dat hij zich in de hoofdstad Belgrado bevindt; daarom moet de samenwerking tussen het VN-hof en Servië worden verbroken.

Dat zei hoofdaanklaagster Del Ponte van het Joegoslavië-Tribunaal gisteren na een ontmoeting met coördinator Solana van het

EU-buitenlandbeleid in Brussel. Ze riep de Europese Unie, Rusland en de Verenigde Staten op druk uit te oefenen op Servië en Bosnië om actief mee te werken aan de opsporing en uitlevering van het tweetal, dat van ernstige oorlogsmisdaden wordt verdacht.

Zowel de hervormingsgezinde premier Zivkovic als Tomislav Nikolic van de nationalistische Radicale Partij ontkent de beschuldigingen. Ze eisen bewijs. 'Ik zie niet in wat we nog meer kunnen doen dan we al doen', aldus de premier. 'Deze pro-Amerikaanse regering zou hem zo uitleveren', beaamt Nikolic.

Bevoordeling
VAN KROTEN

Door

ICTy

Samenvatting
+
Vindplaatsen

②

bevestigde dat Carl Ballek met eenige de runderen bij de VN-Verlenging
niet in te houden.

14 sept. 1996: "Het VN-Verlenging van eenige runderen in eenige
Jugoslavische heeft gedore en inderhoudt overstaten
inlypmenten bij de Bosnische Kroon Irena
Rajic, Rajic, ...".

Rajic werd in 1995 overgebracht, naar Kroatische
inlypmenten herant te brengen.

Ook de overbrenging van. Ende dit jaar in een met de
inlypmenten van de Kroatische in het Verlenging mogelijk
niet, heeft niet gelukt tot de overstaten in Rajic,
die in een van het Kroatische ministerie in de fase
bevestigde eenige van de
Het Verlenging heeft 18 Kroatische overgebracht

10 juni 1996: Bosnische Kroon Zlatko Aleksovich opgepakt

"een in de regio Bosnische Kroon die tot de overbrenging
van het inderhoudt Verlenging van de overstaten
in overstaten in de Kroon is stant in
bevestigde eenige van de
Het was de eerste herant dat de Kroatische politiek
in het Verlenging op de Kroon en op de overstaten
in de Kroon. Ende heeft zich niet in Bosnische
Kroonische overstaten in de Kroon opgepakt; de Kroon
overstaten van een Kroonische Kroon op de Kroonische
overstaten - met eenige eenige Kroonische
De Kroon gelukken

9 dec 1996: Ge. De Kroonische overstaten Blasius heeft
een hoge overstaten in Tuzla van een
overstaten in de Kroonische Kroon.
Het wordt ertho allen overstaten van overstaten
opgepakt in de overstaten 1993 - april 1994
in Midden-Bosnie (LASSA - Kroon)
↓
Lege Kroon

(3)

19 april 1997: Beult het Kroatische blijft wegeer documenten
in de hand - Blesher is bereid om te stellen
het is.

" Kroatische wegeer resoluut elke mediatie. Op
15 januari hield het Internat Kroatische een alternatief
in de vorm van een discussie. Als Kroatische niet
van 14 februari de eerste documenten in de
archief, van de minister Defoe persoonlijk te
beantwoorden met wegeer. Het is bleef
wegeer en depte de discussie niet met een
Ook er een alternatief van 14 februari, een
verkeerslijnen in de Kroatische regering aduut
hande gesondt en te verhoor, verbleef ook
regerend. Het is gold een alternatief van
de Britse regering, die eveneens een versie
in milieus geestes niet met wegeer. Op
24 februari, choey rechte McDonald in het
Internat kroatische minister Defoe op te
verhoor. Niet hun spijze.

29 april 1997: Kroatische heeft gestuurd Zlatko Aleksovski
in het Internat Kroatische

" Kroatische heeft al op een tijd onder druk mee te
verhoor met het Internat. Het wegeer ook een
document te verhandelen die het Internat
verhoor van de discussie van de in verband met
in de Kroatische regering Blesher
Tijds en speciale handling en de wegeer
gelede antwoord het Internat Kroatische
mijnflucht in hand die niet wegeer met
op te wegeer.

22 jul 1997: Kroatische blijft wegeer het document te verhandelen
in de hand Blesher
Het Internat wegeer een grote Kroatische benaderen
in de hand.

4

"International
armed conflict
exists in Bos-
nia and Herzego-
vina" and that
the victims
of the alleged
offenses were
"protected
persons"
within the meaning
of the Geneva
Conventions
of human
rights of
Serbian des-
cent."

7 mar 1954:

11. Belangrijk is evenwel dat de vollen legitimiteit
dat de overgang tussen de Birmese Kroon en de
milities in Centraal-Birmanie in 1943 en langzaam
was. Daarnaast is de Conferentie van Genève uit 1944
niet in begrip - het geldt slechts een internationale
conflict - en niet twee aansluitende krieg. Als eerste
vrijen: onpersoonlijke behandeling en het vernemen van
zijn belasting. Het congres is in Belang van de vollen legitimiteit
niet en niet andere Birmese - Kroon en Kroon in
inwendig in Centraal-Birmanie. Daarna pleet het
Kroon en Kroon in inwendig inwendig in het
bloedige conflict tussen Birmese Kroon en Kroon
in Centraal-Birmanie in 1943-1944.

17 July 1959

28 July 1999

↓ The Bosnian Serb forces acted as de facto organs of the FRY
→ not Grupske Armije V.R. → not at 2
Srebrenica

(5)

Het leekent op de voorgesproken leiders aansprakelijkheid die
wordt gesteld van overloepsinstaat die in Borneo is legerd.
Tot nu toe benaderde het Tribunal het gewone conflict
in Borneo als een interne strijd tussen Borneese partijen
Borneese Services & Borneese Kroon. Welken laatste
de rechten twee jaar geleden in het eerste cours leger Tardie
gronddeeld dat de strijdkracht in de Borneese Services
"lijken volledig afhankelijk" waren in Jagoelone, effenieren
stond van den niet-aankomst dat Jagoelone rechtstreeks by
het conflict behoeft was. → Aankomst rechte Kijk M.D.
hield open dat daar niet een eens. ^{De} Zij was in many het
en sprake was van een internationaal conflict en dat het een
fictie was van de Borneese oorlog te lijken als een legeroorlog.
Dat was volgens hem een conculg in de verheffing, die men
de verantwoordelijkheid in Jagoelone werd aanhand.
Van de Carbone de Jagoelone deelnam van de Borneese
oorlog is zeer belangrijk, vooral in de vorm van concrete beleven
Serrade militair in Borneo. Voltoende zij alle andere
aanpakken, plus de constatering dat de leger in Pale en
Belyanto hun militaire en politieke doelen deelden, zo
komst aan het Tribunal.

Het hele Tribunal van het hof is geheel van een internationaal
conflict. Het leger was in de rechtszeker op een legeroorlog was
indien is geforceerd. Borneo heeft de aanspraak de legeroorlog
in het Jagoelone Tribunal te geven, nu nog een legeroorlog is dat
het niet mogelijk het internationale recht bevest (dat een legeroorlog
van de vrede zijn)

De vrede uitte in het leger internationale conflict gaat in de
bevestigende vrede in oorlog, die nu ook een vrede twee weken
wordt ingevuld en culturele bewegingsgroep leide en land. Een
conflict begint om in de land, maar leger het gewone is, milit
en reger niet af de vrede vormt, de zelfstandige staat. Met de vrede
ontwikkeling houdt het vrede vrede.

6

Ston

20 juli 1999: Kroatische regering heeft Milutin Nalobici (Tutu)
en Vinko Markovic (Stela) uit te leveren. Bosnie werd een
dominante gegeven die op misdaden bij de Jeksele zware en
Sewerke indertent in Kroatie in 1991-1995 betrekking hebben
menig en Justitie Separatie. Omdat we nu de daders en onze
ange nationale belang.
Zorgschiet zo ook de in 1996 en handt gend met Kroatie
het voor de regering verplicht wordt en het het land met
het).
1998: Volgens Kroatie gend het is het land te gend en een
intern Kroatische conflict tussen het land met
in de lucht
→ Arslan en Justitie het met een finale besluit bij
de Verkeersland.

27 juli 1999 NRC

Zuid Bosnie: de gende aanlage heeft dat de Tudyman voortdurend
was om de bloedige oorlog tussen Kroatie en Moslems in Central-Bosnie
in 1992-1994. Kroatie moedtegele en massale deportaties en
Moslems in Central-Bosnie, die de hoogste part van de land en
1993, een uiteindelijk te wijzen en de "obsessie" in Tudyman met
annexatie van de land in Bosnie, de de aanlage. De H02, de
nationaalistische Dersnel - Kroatie de partij, was slechts een instaat
in Tudyman. De campagne tegen de moslems maakte deel uit van een
publiek plan, "artikel 17 in de constitution" in de land in Tudyman,
Kroatie, door President Fy Franjo Tudyman en zijn publieke
de de aanlage. Hij namde daarbij ook de vice-president van het
Kroatie deel in Bosnie Dano Kroatie

Tedyman de Tudyman heeft de Tudymanse president Milosevic
werk en het gepubliceerd in de Tudyman heeft 27 Kroatie
evandee Tudyman

(7)

Een wondere rede van de a. heer lang, duur en zij praat is dat de aankomst
en veel en gelukkig is om te zien dat de aankomst van de mensen en Kroatie
een intensiteit van het conflict is, namelijk de Grijze Lente
in beweging is. Dit zou een belangrijk precedent zijn bij het bepalen
van het Kroatie van Bosnië-Kroatie verdracht. Pasen is
het proces - Blanche instructie van een proces - Tudy van.

Ook vindt de Britse publieke Partij Ashdown op groep, die
gelukkig hoe een belangrijke Tudy van bij een duur in 1995
op een rechte uitbreiding hoe de gelukkig in Bosnië in 22 jaar
zou gaan.

28.7 - 99 Tudy

"Kroatie heeft iedereen in april 1992 Bosnië als staat erkent. Maar
het is duur begin precedent Tudy van en geheel plan met te coördineren
om Bosnië op te delen tussen Serbie en Kroatie. De Bosnië mensen
zou "een politieke eenheid" met hun een Kroatie staat." 20 belangrijke
de aankomst opstaan. Blanche moet volgen de aankomst het plan
Tudy van met uitbreiding van "Kroatie" begin de mensen
in Kroatie-Bosnië.

De aankomst heeft "over het algemeen in langzaam te laten" inhoud die
ging en ziele. → met jaar 1997 150 gelukkig gekend, namelijk
(ex-)gemeenten, (ex-)mensen en het laatste deels heeft in ex-
Jugoslavië Sp. Slipsa met. Vast een het publiek deeltijds
in de huisverhuur het meest in de meest is. Daarna het
inwoners bij het proces een compleet beeld van het "over het algemeen
bevestigend" in de aankomst is. Deze hette een deels deels
gevoelt dat zij niet langer dat H/Vo en H/V, het lang in de
Republiek Kroatie, in feite het deels lang is.

→ Bij Bosnië-Serbie in Tudy heeft de 20' en ziele
gevoelt niet!

31-7-99

Kroatie heeft lie a deel in de informatie te zullen worden → Slipsa - deels

4 aug 1999: "De Kroatische president Tudjman was de degen die
hield aan de onwettelijke handelingen.
Bosnische moslims zijn ongelukkig. En in de aanklagen
bij het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag heeft de
gereguleerde in het proces. Blanche
Op de eerste plaats is Kroatische dat de ^{hand} Tudjman

5 aug 1999: Kroatische Kroatische heeft alomte over-
handigt, "nu om het Tribunal al jaren werkt" ^{Stin}
Beveiligd aangehouden d van Stetin uit te leveren
Over de veiligheid van het Tribunal uit te leveren aangehouden

9 aug 1999: Stetin uitgeleerd, de veiligheid van Tudjman bij de
ordery - kabinet - Bosnische in 1993-1994 bij de moslims
uitgeleverd datende in de eerste 1998

26 aug 1999: "Kroatische is 'formeel aangegeven' bij de Verklaring
van de Verenigde Naties en met betrekking tot het Tribunal
De Verklaring van de Verenigde Naties
Soms is uitgeleerd... dat gebreke van de
Volgens Alomte heeft de Kroatische ambassade naar de hand
van de in het Tribunal van de Verenigde Naties
afgevaardigde, deelt de afgevaardigde op "Storm" en "Blyden"
Wanneer gerechtigd het argument dat het is onwettelijk
of anderszels gemaakt.
Beveiligd gerechtigd om Tudjman uit te leveren.

West-Slavonien.

31 aug 1999
Kroatische handigt om een te willen van het Tribunal - at Tudjman
2 Sept 1999: "Er is een gebreke van de Tudjman."

16 okt 1999: Kroatische Huisrechtshof heeft Tudjman
niet uitgeleerd

25 okt 1999: Tudjman wordt uitgeleerd, aldus Tudjman

(8)

November 1999: Kroatische antse bevinde Tudu te zuch vor willeken

18. november 1999: "Ook als de autoriteiten in Zagreb niet meewaken, kunt het Joegoslavië Tribunal niet meer ambtshalve Kroatische arrestanten. Tegenwoordig in Kroatie kan dat proces voortzet worden. De plaatsvervangende hoofdambtenaar bevestigde dat er een brief is naar Zagreb van de Kroatische regering en justitie waarin gevraagd wordt het buitenland - onderzoek juridisch af te maken in de weg te leggen."

17 februari 2000

Het Joegoslavië - Tribunal in Den Haag sluit inmiddels de nieuw vastlevende van Kroatie: om te onderzoeken of andere overzichten in de in onderzoek van culturele Bismarck Kroon. Milieu Natuurbescherming, als Tudu. Tudu moet en zij bent liden.

Paul Bosley, verantwoordelijke in hoofdambtenaar Carla del Ponte, zei gisteren dat het VN-hof het onderzoek rapport heeft ontvangen en "in grote lijnen een nieuw beeld". Tot nu toe het Hof Tudu zelf onderzoeken.

→ die conclusies niet het Seis de verhandelen!

(9)

Annual Report 1999 of ICTY, para 5:

~~5. Apart from these accomplishments, 3~~

5. Despite the best efforts of the Tribunal, certain States and entities, principally the FRY, The Republic of Croatia and the Republika Srpska, continue to obstruct the Tribunal in carrying out its mandate.

(...)

6. With respect to the FRY's non-compliance, the President and the Prosecutor repeatedly warned the international community of the dangers of tolerating such obstructions.

97. Non-compliance by the FRY continued to pose serious problems for the Tribunal during the period. reportedly period. On five separate occasions - in two appearances and three letters - President McDonald notified the Security Council of non-compliance by the FRY.
(para 28 July 1998 - 31 July 1999)

De laan leyn Kruach is held under at. Juvonday's let 200 let
ved laka dan de FRY. Munda

100. However, the Prosecutor remains greatly concerned at the Government's refusal to deal with her office's request for assistance, some of which date from 1996. It has notably failed to transfer ~~Milutinovic~~ and Vukob Mulinovic, indicted on 2 December 1998. On 14 July 1999, Minister of Justice Sepanovic advised the Prosecutor that his Government will not consider their transfer until they have

completed sentences in Croatia relating to previous convictions. This position is blatantly contrary to the principle that the Tribunal enjoys primary over national courts. Subsequently, Croatia indicated that it was prepared to transfer these individuals following the completion of court proceedings in Croatia. At the close of the reporting period, more than seven months had passed since the indictment was confirmed. Further, the Republic of Croatia persistently refused to co-operate with the Prosecutor's investigations arising out of allegations that crimes falling within the Tribunal's jurisdiction were committed by Croatian forces during the Summer of 1995 when they recaptured the Krajina region from Serb control, in an operation known as "Operation Storm".

105. As a result of the Government of Croatia's persistent failure to comply with the ~~jurisdiction of the Tribunal~~ Prosecution requests for assistance, on 28 July 1997, acting under Rule 7 bis (B), the Prosecutor requested the President to find that Croatia had failed to comply with its obligations towards the Tribunal and to report the matter to the Security Council. The Prosecutor's ~~was~~ request was pending at the close of the ~~report~~ reporting period.

'Tudjman had plan Bosnië te verdelen'

DEN HAAG - Kroatië heeft weliswaar in april 1992 Bosnië als staat erkend. Maar meteen daarna begon president Tudjman een geheim plan uit te voeren om Bosnië op te delen tussen Servië en Kroatië. Er zou voor de Bosnische moslims geen eigen staat overblijven.

De Bosnische moslims zouden „een onbetekenend element worden binnen een Kroatische staat“, zo betoogde aanklager Andrew Cayley gisteren tijdens de slotpleidooien in het proces tegen de Kroatische generaal Blaskic voor het Joegoslavië-Tribunaal. Blaskic moest volgens de aanklager het plan van Tudjman mede uitvoeren door massale 'etnische zuiveringen' tegen moslims in Centraal-Bosnië.

Deze these is niet nieuw. Nieuw is wel dat een aanklager, na een marathonproces van meer dan twee jaar, zegt „overtuigend bewijsmateriaal“ te hebben voor deze gang van zaken.

In het proces tegen Blaskic, die op het hoogtepunt van het con-

flict tussen Bosnische moslims en Bosnische Kroaten, in 1993, commandant was van de Bosnisch-Kroatische militie HVO in Centraal-Bosnië, zijn sinds juni 1997 zo'n 150 getuigen gehoord. Onder hen (ex-)generaals, (ex-)ministers en het laatste staatshoofd van ex-Joegoslavië, Stipe Mesic.

Vaak werd het publiek buitengesloten toen de kruisverhoren het meest interessant waren. Daarom hebben waarnemers bij

Aanklager Tribunaal zegt overtuigende bewijzen te hebben

het proces geen compleet beeld van wat het „overtuigende bewijsmateriaal“ van de aanklagers is. Deze hebben echter duidelijk gemaakt dat zij willen bewijzen dat HVO en HV, het leger van de Republiek Kroatië, in feite hetzelfde leger waren.

Zagreb heeft actief deelgenomen aan de planning van de HVO-operaties en er toezicht op gehouden, aldus de aanklagers. Ook

vochten reguliere eenheden van het Kroatische leger (HV) mee aan de kant van de HVO. In de wandelingen van het tribunaal wordt inmiddels druk gespeculeerd of hoofdaanklagster Louise Arbour binnenkort zou kunnen komen met een aanklacht tegen Tudjman.

Zagreb is niet blij met de jongste ontwikkelingen. Volgens minister van justitie Zvonimir Separovic ontwikkelt het tribunaal zich tot 'een instrument van politieke druk'. „De aanklager velt ernstige politieke oordelen die niet passen in de serieuze rechtspleging“, aldus de bewindsman.

Tudjman zelf heeft niet op de aantijging gereageerd. Zijn woordvoerder Tihomir Vinkovic liet gisteren in de krant *Jutarnji List* weten dat de aanklagers van het tribunaal „zich moeten houden bij de concrete juridische kant van de zaak“ en zich niet met de politiek moeten inlaten.

De 77-jarige Tudjman is sinds 1990 aan de macht in Kroatië. Zijn huidige mandaat loopt nog tot 2002.

Halsstarrig Kroatië riskeert VN-sanctie

ZAGREB - Kroatië blijft vooralsnog weigeren mee te werken aan onderzoeken van het Joegoslavië-Tribunaal naar oorlogsmisdaden bij operaties van het Kroatische leger in 1995. Het land riskeert daarmee sancties van de Verenigde Naties.

De Verenigde Staten hebben Kroatië gewaarschuwd voor 'zware consequenties' als het land niet meewerkt. De president van het Tribunaal, Gabrielle Kirk McDo-

nald, heeft Kroatië gemeld bij de VN-Veiligheidsraad omdat het weigert informatie te geven over de operaties 'Storm' en 'Bliksm' in 1995. Daarmee heroverden de Kroaten de Krajina en West-Slavonië op de Kroatische Serviërs. Verder wil Zagreb de van oorlogsmisdaden verdachte Mladen 'Tuta' Naletilic niet uitleveren.

De melding wegens non-coöperatie is de zwaarste sanctie die het Tribunaal tegen een land kan treffen. De regering in Zagreb trekt

zich echter nog niets aan van de signalen dat het land zijn opstelling moet wijzigen. De Kroatische regering zegt dat de offensieven tegen de Kroatische Serviërs niet onder de jurisdictie van het Tribunaal vallen. In de Krajina zijn honderden Serviërs gedood, en tienduizenden op de vlucht gejaagd naar Joegoslavië.

De belangrijkste reden voor de Kroaten om niet mee te werken, zou zijn dat zij vrezen voor een aanklacht tegen president Franjo

Tudjman wegens oorlogsmisdaden - net als tegen zijn collega Milosevic van Joegoslavië. Een aanklager van het Joegoslavië-Tribunaal memoreerde onlangs nog eens dat Tudjman met zijn 'obsessie' delen van Bosnië te willen annexeren, verantwoordelijk kan worden gehouden voor wrede daden tegen Bosnische moslims. Verder is hij niet opgetreden tegen de Kroaten die wraaktacties hebben uitgevoerd op Serviërs in 1995.

Hardliners binnen de regerende HDZ-partij zouden ook voor een confrontatie met het Westen kiezen om de positie van de partij te versterken. De HDZ, die Kroatië naar onafhankelijkheid leidde (en oorlog), heeft haar aanhang zien slinken tot 25 procent van de kiezers. Dat is het laagste percentage sinds de partij aan de macht kwam in 1990. Begin volgend jaar zijn er weer verkiezingen.

Verwacht wordt evenwel dat Zagreb probeert sancties te voor-

komen door water in de wielen te doen in de zaak-Mladen Naletilic. Deze commandant van de Bosnische Kroaten zou 'op het moment' worden uitgeleverd, wordt gezocht voor zijn aanloop in etnische zuiveringen in Mostar, in 1993 en '94. Naletilic werd drie jaar geleden in etnische zuiveringen in Mostar opgepakt. Het proces tegen hem voor een Kroatische rechter is gestaakt 'wegens slechte gezondheid'. Hij verloor in een gevangenisziekenhuis.

Kroatië doet tribunaal concessies

ZAGREB, 31 JULI. Kroatië zal een deel van de documenten waar het Joegoslavië-tribunaal om heeft gevraagd, alsnog overdragen. Eerder wilde men die documenten niet afstaan. Afgelopen week maakte hoofdaanklagster Arbour bekend dat de Kroatische weigering bij de Veiligheidsraad te zullen aanklagen. De stukken hebben vooral betrekking op Krajina Storm, het Kroatische offensief in 1995 dat tot de vlucht van honderduizenden Kroatische Serviërs uit de Krajina leidde. Kroatië vreest dat het tribunaal van plan is president Tudjman in te stellen.

Kroatië verbaasd over aanklacht VN

ZAGREB, vrijdag. De Kroatische minister van Justitie, Zvonimir Separovic, zegt verbaasd en geschokt te zijn over het feit dat het Joegoslavië-Tribunaal zijn land heeft aangeklaagd bij de VN-Veiligheidsraad wegens het niet meewerken bij onderzoeken.

Het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag diende woensdag de klacht tegen Kroatië in omdat het land documenten zou achterhouden over twee militaire operaties tegen Servië in 1995. Ook zou Kroatië een belangrijke verdachte niet aan het Tribunaal willen uitleveren.

Kroatië zou geen verdachten willen uitleveren aan het Tribunaal omdat dat zou kunnen leiden tot verdere onderzoeken naar kopstukken binnen de regering, zoals president Franjo Tudjman, en het leger. (Reuters)

Kroatië wil verdachte uitleveren

ZAGREB, 2 SEPT. De Bosnisch-Kroatische kriegsleider Mladen 'Tuta' Naletilic (53) mag worden uitgeleverd aan het Joegoslavië-tribunaal. Dat heeft de rechtbank van Zagreb vandaag besloten. De raadsman van Naletilic tekent hoger beroep aan, wat de uitlevering enkele weken zal vertragen. Kroatië lijkt met deze stap toe te geven aan druk vanuit de VN-Veiligheidsraad, dat met sancties dreigt omdat Naletilic niet wordt uitgeleverd en belangrijke documenten niet worden vrijgegeven. Naletilic zou de bloedige etnische zuiveringen rond de Bosnische stad Mostar vanaf 1993 hebben geleid. Zijn uitlevering werd keer op keer uitgesteld om gezondheidsredenen of omdat hij in Kroatië berecht zou worden andere misdrijven. Naletilic, 35-jarige ondercommandant Martinović (Stela) is begin augustus al uitgeleverd. (Reuters)

'Kroatië levert verdachte uit aan oorlogstribunaal'

AP ZAGREB

Kroatië zal overgaan tot de uitlevering van Mladen Naletilic, een Kroaat die is aangeklaagd door het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Zowel onafhankelijke als staatsmedia in Kroatië hebben dat gisteren bericht. Met de uitlevering probeert Kroatië sancties te ontlopen die de VN-Veiligheidsraad het land dreigt op te leggen.

De president van het Joegoslavië-Tribunaal heeft vorige week een klacht ingediend bij de Veiligheidsraad over Kroatië, onder meer omdat het land geweigerd had Naletilic uit te leveren. Zagreb wilde Naletilic aanvaankelijk alleen uitleveren als zijn proces in Kroatië is afgerond en zijn gezondheid is verbeterd.

Kroatië weigert 'Tuta' uit te leveren

ZAGREB, DEN HAAG - De Kroatische president Tudjman zegt dat zijn land om juridische redenen zal blijven weigeren de Bosnische Kroaat Mladen Naletilic alias 'Tuta' uit te leveren aan het Joegoslavië-Tribunaal. Tudjman zei dat in een Duitse krant. Tuta hoort 'tot degenen die Kroatië hebben bevrijd'. Kroatië en het tribunaal hebben al maanden een hoog oplopend conflict over de uitlevering. Onlangs leken juist de laatste hindernissen overwonnen.

Tudjman: geen uitlevering 'Tuta' aan Joego-Tribunaal

JOEGOSLAVIË De Bosnische Kroaat Mladen Naletilic alias 'Tuta' wordt niet uitgeleverd aan het Joegoslavië-Tribunaal. Dit heeft de Kroatische president Tudjman gezegd. Tudjman stelt Tuta op één lijn met 'hen die Kroatië hebben bevrijd'. Om juridische en om gezondheidsredenen wordt hij niet uitgeleverd, zegt het staatshoofd. Tuta zou belastend materiaal uit de doeken kunnen doen over de rol die de regering in Zagreb heeft gespeeld bij de vervolging van moslims in Bosnië in 1993 en 1994. (ANP)

President Tudjman is niet aangeklaagd

DEN HAAG Er is geen geheime aanklacht van het Joegoslavië-Tribunaal tegen de Kroatische president Tudjman. Dit heeft de woordvoerder van hoofdaanklagster Arbour van het tribunaal gisteren bevestigd.

De Kroatische krant *Vecernji List* had dinsdag een interview gepubliceerd met Arbours plaatsvervanger, Graham Blewitt. Hij zei in die publicatie dat Tudjman niet is aangeklaagd in een 'verzegelde' (geheime) aanklacht. Normaal verstrekt het VN-hof dit soort informatie niet. (ANP)

Tribunaal zet proces tegen Kroatië voort

DEN HAAG Ook als de autoriteiten in Zagreb niet meewerken, komt het Joegoslavië-Tribunaal met nieuwe aanklachten tegen Kroatische verdachten. Tegenwerking van Kroatië kan dat proces hooguit vertragen.

Dit heeft de plaatsvervangend hoofdaanklagster van het VN-hof in Den Haag, Blewitt, gisteren gezegd. Hij bevestigde dat er een brief is binnengekomen van de Kroatische minister van Justitie waarin geprobeerd wordt het tribunaal-onderzoek juridische obstakels in de weg te leggen. (ANP)

Kroatië werkt toch mee met Tribunaal

ZAGREB - Kroatië heeft eieren voor zijn geld gekozen. Gisteren bepaalde een Kroatische rechtbank dat Mladen Naletilic mag worden uitgeleverd aan het Joegoslavië-Tribunaal.

Daarmee voorkomt Zagreb

hoogstwaarschijnlijk sancties door de VN. Het Joegoslavië-tribunaal had Zagreb aangegeven bij de VN omdat het land weigerde Naletilic, die verdacht wordt van oorlogsmisdaden uit te leveren. Aanvankelijk beweerde Zagreb dat de man te ziek zou zijn om de

tocht naar Den Haag te maken. Nadat de VS hadden gewaarschuwd voor de 'ergste consequenties' werd hij hersteld verklaard.

Daarna beriep Zagreb zich echter op juridische problemen. Die werden gisteren door de uit-

spraak van het Hof ook uit de weg geruimd.

De advocaten van de verdachte kondigden aan dat ze in hoger beroep gaan tegen de beslissing van het hof. Dit kan de uiteindelijke uitlevering met weken uitstellen.

Tribunaal: 'Tuta' ondanks hartoperatie voor rechter

Het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag stuurt waarschijnlijk een nieuw artsenteam naar Kroatië om te onderzoeken of uitlevering mogelijk is van de van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Kroaat Mladen Naletilic, alias Tuta.

Kroatische artsen zeiden vorige week dat de 53-jarige Tuta, die vorige maand voor de tweede keer aan zijn hart werd geopereerd, de stress van de reis en het proces mogelijk niet zal overleven. mogelijk niet zal overleven. Paul Risley, woordvoerder van hoofdaanklagster Carla del Ponte,

zei gisteren dat het VN-hof het medisch rapport heeft ontvangen en "in grote lijnen zeer serieus neemt." Toch wil het hof dat Nederlandse artsen Tuta zelf onderzoeken. Het tribunaal heeft Tuta in 1998 aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden tegen moslims tijdens de strijd tussen Bosnische moslims en Kroaten om de stad Mostar in 1993. Vorig jaar november vonden artsen dat Tuta te ziek was voor uitlevering. De Bosnische Kroaat is al jaren onderwerp van strijd tussen het tribunaal en Kroatië. Volgens ingewijden heeft

Tuta informatie over de betrokkenheid van het regime in Zagreb bij de etnische zuiveringen van Bosnië. Volgens Risley is het studeren van artsen geen 'test' voor de nieuwe Joegoslavische regering. Kroatië en de Verenigde Naties zijn overeengekomen dat een contactpersoon van het tribunaal in Zagreb wordt gestationeerd. Op 28 februari begint voor het Tribunaal het proces tegen vier Bosnische Serviërs die zijn aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. (ANP)

Franjo Tudjman tart tribunaal

ZAGREB - De Bosnische Kroaat Mladen Naletilic, alias 'Tuta', zal niet worden overgedragen aan het VN-tribunaal in Den Haag. Dit heeft de Kroatische president Franjo Tudjman gezegd in een interview met de Duitse krant *Welt am Sonntag*. Tudjman stelt Tuta, die wordt verdacht van oorlogsmisdaden tijdens de oorlog in Bosnië, op één rij met 'degenen die Kroatië hebben bevrijd'. Eerder had de Kroatische ambassadeur in Den Haag verklaard dat alle obstakels tegen uitlevering uit de weg zijn geruimd. (ANP)

Uitwijzing Kroaat is rechtmatig

ZAGREB, 16 OKT. Het Kroatische Hooggerechtshof heeft gisteren bepaald dat de Bosnische Kroaat Mladen Naletilic, alias 'Tuta', mag worden uitgeleverd naar het Joegoslavië-tribunaal. De uitwijzing van de 52-jarige Naletilic werd keer op keer geblokkeerd, de ene keer omdat hij nog in Kroatië te recht moest staan, de andere keer wegens gezondheidsproblemen. Na het aanhoren van het vonnis werd hij donderdag opnieuw naar een ziekenhuis afgevoerd met onduidelijke hartklachten. Het woord is nu aan de Kroatische minister van Justitie, die de uitwijzing op gezondheidsgronden eendeloos kan blokkeren. 'Tuta', die leiding zou hebben gegeven aan de etnische zuiveringen rond de stad Mostar en daar tot 1997 als een 'gangster-baron' regeerde, kan de regering-Tudjman in ernstige verlegenheid brengen. Maar als Kroatië hem niet uitwijst dreigen sancties. (AP)

DONDERDAG 26 AUGUSTUS 1999

Sancties dreigen Hof klaagt over Kroatië bij V-raad

DEN HAAG, 26 AUG. De voorzitter van het in Den Haag gevestigde VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië heeft Kroatië gisteren formeel bij de Veiligheidsraad van de VN aangegeven wegens gebrek aan medewerking met het tribunaal. De Veiligheidsraad kan Kroatië daarvoor (handels)sancties opleggen.

De procedure tegen Kroatië is op gang gebracht door openbaar aanklager Louise Arbour, die gisteren liet weten dat de regering in Zagreb het tribunaal cruciale documenten heeft onthouden en bovendien weigert een Bosnische Kroaat, beschuldigd van oorlogsmisdaden in Bosnië, uit te leveren.

Volgens Arbour hebben de Kroatische autoriteiten meer dan honderd verzoeken van het tribunaal om documentatie genegeerd of afgewezen. De opgeëiste documenten hebben betrekking op de twee bliksemcampagnes waarmee Kroatië in 1995 een eind maakte aan de Servische Republiek Krajina, het pseudostaatje van de Kroatische Serviërs op Kroatisch grondgebied. Bij en na die campagnes is het tot oorlogsmisdaden jegens de Kroatische Serviërs gekomen in de vorm van moord op burgers en de 'etnische zuivering' van 150.000 Serviërs, die naar Bosnië en Servië werden verdreven. De documenten zijn het tribunaal geweigerd met het argument dat het om militaire of staatsgeheimen gaat.

De Kroaat die Zagreb weigert uit te leveren is Mladen Naletilić, alias Tuta, voormalige mafiachef van Mostar. Hij was betrokken bij wandaden jegens de moslims tijdens de oorlog tussen de Bosnische Kroaten en de Bosnische moslims in 1993 en 1994. Kroatië stelde onlangs eindelijk in met de

uitlevering van een andere door het tribunaal opgeëiste Kroaat, Vinko Martinović, maar blijft die van Naletilić weigeren, soms met het argument dat hij ziek is, dan weer met het argument dat hij zich als misdadiger nog in Kroatië moet verantwoorden.

Kroatië is, als elke lidstaat van de Verenigde Naties, verplicht met het tribunaal mee te werken. De regering in Zagreb, die de competenties van het tribunaal en zijn onafhankelijkheid bij voortdurend in twijfel trekt, meldde gisteren dat ook in afdoende mate te hebben gedaan. Ze liet weten „verbaasd” te zijn over de klacht bij de Veiligheidsraad.

„We zullen bewijzen dat we intensief [met het tribunaal] hebben samengewerkt en we vragen de Veiligheidsraad om bescherming”, aldus de Kroatische minister van Justitie, Zvonimir Šeparović. Hij zei ook gisteren dat Kroatië de beschuldigde Naletilić niet zal uitleveren omdat hij nog een proces krijgt in Kroatië. Zodra dat voorbij is, en het tribunaal vraagt om de uitlevering van de man, zal Kroatië dat verzoek inwilligen, aldus de minister.

Het tribunaal heeft één keer eerder een land bij de Veiligheidsraad aangegeven wegens gebrek aan medewerking: Joegoslavië, dat de bevoegdheden van het tribunaal in het geheel niet erkent. (Reuters, AP, AFP)

General Blaskić was regionaal commandant van het leger van de Bosnische Kroaten, het HVO, ten

(AP, ANP)

ZAGREB, 30 JAN. Kroatië is bereid een Bosnische Kroaat die door het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in Den Haag in staat van beschuldiging is gesteld, uit te leveren. Goldstone, heeft laten weten binnenkort af te treden. Volgens de Kroatische vice-premier Ljerkica Mijatović zal „komende lente” worden uitgeleend. „Hij zal zonder voorwaardelijk naar Den Haag gaan”, zei ze.

Eerder was bericht dat Zagreb van oorlogsmisdaden verdachte Kroaten slechts zou willen uitleveren als ze op borgtocht vrij zouden blijven tot er een vormis straf, geweld en hun eventuele straf in Kroatië mogen uitzitten. Ondanks de mededeling van Mijatović, dat er geen voorwaarde aan de uitlevering zijn verbonden, wordt aan beide wenselijke berichten uit Zagreb volhard. Mijatović zelf zei gisteren dat het tribunaal Kroatië heeft beloofd dat Blaskić, als hij wordt veroordeeld, zijn straf in Kroatië mag uitzitten. Haar man, Zvonimir Hodak, die Blaskić als advocaat verzijde staat, zei gisteren dat hij op de eerste zitting aandringen op vrijlating op borgtocht van zijn cliënt. Blaskić, zei hij, zal zich niet verzetten tegen zijn arrestatie.

General Blaskić was regionaal commandant van het leger van de Bosnische Kroaten, het HVO, ten

(AP, ANP)

Kroatië bereid tot uitlevering van verdachte

DINSDAG 30 JANUARI 1996

tijd van de oorlog tussen de moslims en de Bosnische Kroaten (1993-1994). Hij wordt ervan verdacht verantwoordelijk te zijn voor een massamoord op moslimdorpelingen in de Lašva-vallei.

Blaskić werd eind vorig jaar, één dag nadat het VN-tribunaal in Den Haag hem in staat van beschuldiging stelde, door de Kroatische president Tudjman bevestigd en benoemd op een hoge functie in het Kroatische leger — de gemeenschapshindertijd ontstelde. Die ontstentis werd nog groter toen Tudjman een andere Kroaat een hoge onderscheiding gaf, kort nadat hij door het Haagse tribunaal in staat van beschuldiging was gesteld. In totaal zijn zeven Bosnische Kroaten door het tribunaal aangeklaagd.

Richard Goldstone heeft laten weten komende zomer af te treden als openbaar aanklager bij het VN-tribunaal. Hij wil terugke- ren naar zijn vaderland, Zuid-Afrika. Goldstone, die in 1994 aantreedt als aanklager en toen al twee jaar te willen bekleden, heeft laten weten aan te blijven tot er een opvolger is gevonden.

Kroatië zwicht voor VN-tribunaal

DEN HAAG, 5 AUG. Kroatië heeft alsnog het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in Den Haag een aantal documenten overhandigd waarom het tribunaal al jaren vraagt. Bovendien lijkt Zagreb bereid een verdachte uit te leveren.

Zagreb heeft Louise Arbour, de openbare aanklager van het tribunaal, jarenlang de geëiste documenten onthouden met het argument dat ze staatsgeheimen bevatten. De papieren hebben betrekking op de twee militaire bliksemcampagnes waarmee de Kroaten in 1995 een eind maakten aan het Servische van de Kroatische documenten vaststellen wie verantwoordelijk is voor een reeks oorlogsmisdaden.

Toen Zagreb onlangs opnieuw weigerde in te gaan op de eis van Arbour, liet deze liet weten bij de Veiligheidsraad van de VN een klacht tegen Kroatië in te dienen. De Veiligheidsraad kan Kroatië met sancties straffen.

Het tribunaal meldde gisteren

een aantal van de al jaren geëiste documenten te hebben ontvangen. Maar de collectie is volgens openbaar aanklager Graham Blewitt niet compleet.

De Kroatische minister van Justitie schreef het tribunaal gisteren ook bereid te zijn tot uitlevering van Vinko Martinović, alias Stela, een Bosnische Kroaat die door het tribunaal in staat van beschuldiging is gesteld wegens oorlogsmisdaden tegen Bosnische moslims in hem uit te leveren met het argument dat Martinović eerste straf van acht jaar moet uitzitten in Kroatië. Hij werd in december vorig jaar veroordeeld wegens moord op een vrouw in Mostar in 1996.

Wanneer hij naar Den Haag komt, is onduidelijk. Onduidelijk is ook of Zagreb bereid is een andere Bosnische Kroaat, Mladen Naletilić, alias Tuta, uit te leveren. Naletilić werd door het Haagse tribunaal samen met Martinović in staat van beschuldiging gesteld. (Reuters, AP)

‘Tudjman schuldig: moord, deportatie’

DEN HAAG, 27 JULI. De Kroatische president Franjo Tudjman is verantwoordelijk voor de bloedige oorlog tussen Kroaten en moslims in Centraal-Bosnië van 1993-1994. Dat zei gisteren aanklager Gregory Kehoe voor het Joegoslaviëtribunaal in zijn slotpleidooi tegen de Bosnisch-Kroatische generaal Tihomir Blaskić.

Kroatische moordpartijen en massale deportaties van moslims in Centraal-Bosnië, die een hoogtepunt vonden in de lente van 1993, waren uiteindelijk te wijten aan de „obsessie” van Tudjman met de annexatie van delen van Bosnië, aldus Kehoe. De HDZ, de nationalistische Bosnisch-Kroatische partij, was slechts een instrument van Zagreb.

De campagne tegen de moslims maakte deel uit van een politiek plan „ontwikkeld in corridors van de macht in Zagreb, Kroatië, door

president Franjo Tudjman en zijn politieke vrienden”, zei Kehoe. Hij noemde Mafe Boban, de ‘president’ van het Kroatische deel van Bosnië, die in 1997 overleed, en diens vice-president Dario Kordić, die in Den Haag gevangenis.

De aanval op Tudjman komt op een moment dat de relatie tussen Kroatië en het Joegoslaviëtribunaal zeer gespannen is. Hoofdaanklager Arbour wil Kroatië voor de Veiligheidsraad dagen wegens de onwil om twee verdachten uit te leveren. Eerder leverde Kroatië wel een aantal verdachten uit, onder wie Kordić, zij het na een heldenafscheid. Zeker na de dagvaarding tegen de Joegoslavische president Milošević wordt er in de media druk gespeculeerd over een dagvaarding tegen zijn Kroatische evenknie Tudjman. [• Vervolg TUDJMAN: pagina 5]

Kroatische verdachte ‘bereid naar tribunaal Den Haag te komen’

ZAGREB, 4 MAART. Generaal Tihomir Blaskić, een van de zeven Bosnische Kroaten die door het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in staat van beschuldiging zijn gesteld, is bereid naar Den Haag te gaan „om zijn onschuld te bewijzen”. Dat heeft zijn verdediger, Zvonimir Hodak, het afgelopen weekende tegen een Kroatisch blad gezegd.

Blaskić is stafochef geweest van het HVO, het leger van de Bosnische Kroaten, dat een jaar lang — van 1993 tot 1994 — verwikkeld is geweest in een felle oorlog tegen de moslims. De meeste aanklachten tegen de zeven Bosnische Kroaten die tot nu toe door het Haagse VN-tribunaal zijn uitgebracht hebben betrekking op wandaden die in die periode zijn begaan.

Blaskić is ervan beschuldigd HVO-troepen te hebben geleid die tijdens de oorlog tegen de moslims in veertien steden en dorpen in het dal van de Lašva in Centraal-Bosnië oorlogsmisdaden tegen de moslims hebben begaan. Het meest berucht was de slachting onder moslimburgers van het dorp Ahmići in april 1993. Honderden moslims werden vermoord. Sommigen werden in kelders opgesloten waar vervolgens handgranaten naar binnen werden gegooid, anderen werden in hun

huizen levend verbrand.

Eén dag nadat Blaskić eind vorig jaar door het Haagse tribunaal in staat van beschuldiging werd gesteld, werd hij door de Kroatische president Tudjman bevestigd. Tudjman benoemde hem — in wat waarnemers zien als een signaal van minachting voor het hof — tot inspecteur van het Kroatische leger. Tudjman heeft beloofd van oorlogsmisdaden verdachte Kroaten uit te leveren, maar heeft dat tot dusverre niet gedaan. Pas vorige maand legde de Kroatische regering het parlement een wetsontwerp voor waarin de samenwerking met het tribunaal werd geregeld. Over dat wetsontwerp moet nog worden gestemd. Minister van Buitenlandse Zaken Granić drong het afgelopen weekende aan op een snelle behandeling van het wetsontwerp omdat Kroatië, als het in gebreke blijft, zou worden onderworpen „aan allerlei druk”.

Volgens Hodak hoopt zijn cliënt buiten de gevangenis te blijven als hij vrijwillig naar Den Haag gaat. Hij zou daartoe met aanklager Goldstone een akkoord hebben bereikt; dat akkoord zou voorzien in huisarrest voor Blaskić als hij zich vrijwillig meldt. Een woordvoerder van het tribunaal heeft gezegd van zo’n afspraak niets te weten. (AP)

Kroatië levert verdachte Martinović uit aan tribunaal

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 9 AUG. Kroatië heeft vandaag de van oorlogsmisdaden verdachte Vinko Martinović (35) uitgeleverd aan het Joegoslaviëtribunaal. Dit na een klacht van het tribunaal over Kroatië bij de VN-Veiligheidsraad.

Martinović, alias ‘Stela’, sloot zich bij het begin van de Bosnische oorlog aan bij de fascistische Kroatische HOS-militie. Tijdens de oorlog tussen de Kroaten en moslims in Centraal-Bosnië van 1993-1994 was hij de rechterhand van de 52-jarige militieleider Mladen Naletilić (‘Tuta’).

Volgens het tribunaal maakte hun paramilitaire eenheid, de ‘Veroordeeldenbrigade’, zich vanaf mei rond de stad Mostar schuldig aan een reeks moorden, misdadingen, vernielingen en

plunderingen, die leidden tot de uittocht van tienduizenden moslims. Ook waren zij verantwoordelijk voor detentiekampen, zoals het ‘Heliodrome’ bij Mostar, waar gedetineerden werden vermoord, gemarteld, als menselijk schild gebruikt of bij levensgevaarlijke taken ingezet.

De dagvaarding tegen ‘Tuta’ en ‘Stela’ dateert van december 1998. Het tribunaal beklagde zich onlangs bij de Veiligheidsraad over de Kroatische weigering het duo uit te leveren.

Of Kroatië Naletilić (‘Tuta’) uitlevert, is nog onduidelijk. ‘Tuta’ liquideerde volgens The New York Times in de jaren tachtig voor de Joegoslavische geheime dienst UDB-a politieke tegenstanders, soms in samenwerking met de latere Servische militieleider

Arkan. Volgens Kroatische bronnen was hij nauw bevriend met vroegere Kroatische minister Defensie Sušak, een architect van het Kroatische beleid in Bosnië tijdens de oorlog. In 1996 mocht hij nog straffeloos een ijver voor mensenrechten molesteren in de lobby van Hotel Intercontinental in Zagreb.

‘Tuta’, ‘Stela’ en hun mafiacheersten vanaf de tweedeling van Mostar in 1993 de facto over Kroatische deel van de stad. Na dat een schietpartij op moslims in 1997 internationale beroering wekte, raakte het duo uit de gratie.

Martinović is in juni in Zagreb veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf wegens een moord, maar in hoger beroep werd dat vonnis ongedaan gemaakt.

Serviërs uitgeleverd, Kroaat komt vandaag Dubbele doorbraak voor tribunaal in Den Haag

ZAGREB, BELGRADO, 1 APRIL. Joegoslavië (Servië en Montenegro) heeft twee voormalige soldaten van het leger van de Bosnische Serviërs uitgeleverd aan het VN-tribunaal voor de berechting van oorlogsmisdaden in Den Haag. Vandaag meldt bovendien de Kroatische generaal Blaskić, die eveneens van oorlogsmisdaden wordt verdacht, zich bij het tribunaal.

De dubbele doorbraak is het resultaat van zware druk van de internationale gemeenschap op Servië en Kroatië. De twee door Servië uitgeleverde soldaten zijn Dražen Erdemović en Radoslav Kremenović. In een recent vraaggesprek met het Franse blad *Le Figaro* hebben zij toegegeven te hebben deelgenomen aan de massamoord op twaalfhonderd moslim-mannen uit de moslim-enclave Srebrenica, in juli vorig jaar. Zeiden tegen de Franse verslaggever op weg te zijn naar Den Haag, om over het bloedbad te getuigen. De dag na hun gesprek werden ze echter in Novi Sad, in het noorden van Servië, gearresteerd door de Servische autoriteiten. Druk van met name de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Warren Christopher, heeft de Servische autoriteiten ertoe gebracht hen alsnog uit te leveren.

Amerikaanse druk heeft eveneens geleid tot de belofte van de Kroatische generaal Tihomir Blaskić, voormalig stafchef van het leger van de Bosnische Kroaten, om naar Den Haag te reizen en zich vandaag bij het tribunaal te melden. Blaskić, die wordt verdacht van oorlogsmisdaden tegen moslims tijdens de oorlog tussen de Bosnische Kroaten en de moslims in 1993 en 1994. De dag nadat

het Haagse tribunaal hem eind vorig jaar in staat van beschuldiging stelde, bevorderde president Tudjman van Kroatië hem naar een hoge functie in het Kroatische leger. Aanvankelijk beloofde Blaskić naar Den Haag te reizen, maar eind vorige maand liet hij weten toch liever niet te komen. Gisteren meldde de Kroatische minister van Defensie, Sušak, na gesprekken met zijn Amerikaanse ambtgenoot Perry dat Blaskić vandaag toch naar Den Haag reist. Hij komt vrijwillig, aldus Sušak, omdat de Kroatische wet uitlevering van Kroatische staatsburgers verbiedt. Hij liet in het midden wanneer en hoe Blaskić aan zijn Kroatische staatsburgerschap is gekomen. Hij wordt met ingang van vandaag ontheven van zijn functie als inspecteur van het Kroatische leger.

Deze week beginnen onderzoekers van het Haagse tribunaal in de buurt van Srebrenica aan een onderzoek naar massagraven. De NAVO-vredesmacht IFOR zal daarbij volgens opperbevelhebber Leighton Smith zorgen voor de „algemene veiligheid” in de regio. De onderzoekers van het tribunaal worden in hun werk bijgestaan door leden van de internationale politiemacht in Bosnië. Rond Srebrenica zijn na de inname van de enclave door de Bosni-

sche Serviërs naar algemeen wordt aangenomen tussen drieduizend en achtduizend moslims vermoord.

In Mrkonjić Grad, in het noordwesten van Bosnië, zijn het afgelopen weekende in een massagraf 28 lijken gevonden van Bosnische Serviërs — burgers zowel als militairen — die volgens de Serviërs door Bosnische Kroaten zijn vermoord. Het massagraf zou rond tweehonderd lichamen bevatten. Mrkonjić Grad werd vorig jaar in een bliksemoffensief door de Bosnische Kroaten op de Bosnische Serviërs veroverd. Na het vredesakkoord van Dayton hebben de Serviërs het gebied teruggekregen.

Een Bosnische rechtbank zal een officier van de Bosnische Serviërs, kolonel Aleksa Krstanović, berechten zodra hij door het Haagse tribunaal aan Sarajevo wordt uitgeleverd. Dat meldden zaterdag Bosnische kranten. Krstanović werd in januari door de Bosnische autoriteiten opgepakt, samen met de Bosnisch-Servische generaal Djukić. Het hof in Den Haag heeft inmiddels geconcludeerd dat er te weinig bewijzen zijn tegen Krstanović. De kolonel wordt niettemin niet vrijgelaten, maar uitgeleverd aan de Bosnische autoriteiten. (Reuter, AP, AFP)

Akkoord Kroaten en moslims over hun federatie in Bosnië

SARAJEVO, 1 APRIL. De Bosnische moslims en Kroaten hebben gisteren — onder zware druk van de internationale gemeenschap — een akkoord bereikt over hun federatie.

Ze werden het eens over het herstel van de controle over plaatselijke *war lords*, over een douane-unie en over de vlag van de Bosnische federatie. De Bosnische vice-president Ganić zei na het overleg dat vooral de douane-unie van groot belang is, aangezien die de basis is onder de financiële instellingen in de Bosnisch-Kroatische federatie. Het akkoord bepaalt dat alle heffingen aan de grenzen worden verdeeld. Eenderde gaat naar de kas van de centrale Bosnische regering, tweederde gaat naar die van de Bosnische federatie. Tot dusverre worden er aan de grenzen van de federatie geen belastingen geïnd, omdat de Bosnische Kroaten zich niet storen aan de grens tussen Bosnië en Kroatië. In de financiële en economische praktijk maakt hun eenzijdig uitgeroepen 'repu-

blic' Herceg-Bosna deel uit van het buurland Kroatië.

De douaneunie staat in nauw verband met het probleem van de plaatselijke *war lords*, die er hun eigen wegversperringen op na houden, waar ze 'belasting' heffen. Volgens het akkoord moeten deze wegversperringen verdwijnen. Het akkoord voorziet verder voor het eerst in data waarop belangrijke afspraken moeten zijn gerealiseerd en in sancties tegen mensen of instanties die afspraken schenden. Steden en regio's in de federatie die zich niet aan het akkoord houden, krijgen geen geld voor de wederopbouw.

De Amerikaanse minister van Defensie, Perry, die gisteren Kroatië en Bosnië bezocht, heeft gezegd dat de NAVO-vredesmacht IFOR een eind zal maken aan het bestaan van de talrijke wegversperringen in Bosnië die het vrije verkeer van mensen en goederen belemmeren. Hij zei dat de 60.000 IFOR-soldaten zich over heel Bosnië zullen verspreiden en dat ze elke wegversperring die ze tegenkomen, zullen opruimen.

„En ze zullen niet beledigd zijn in de manier waarop ze ze opruimen”, zo voegde Perry daaraan toe.

Perry heeft in Sarajevo en Zagreb een dringend beroep gedaan op de partijen om de Bosnische federatie te laten slagen. Hij riep Kroatië op mee te werken met het Haagse VN-tribunaal voor de berechting van oorlogsmisdadigers, hij riep de Bosnische regering op buitenlandse troepen — en dan vooral de Iraniers — het land uit te zetten en hij zei dat de uitwisseling van gevangenen moet worden voltooid.

De Duitse minister van Buitenlandse Zaken, Klaus Kinkel, zei gisteren dat als de partijen in Bosnië hun krijgsgevangenen niet „onmiddellijk” vrijlaten, Duitsland niet zal deelnemen aan de tweede donorconferentie, waarop — later deze maand — geld voor de wederopbouw van Bosnië ter beschikking wordt gesteld. Volgens Kinkel worden er in Bosnië nog 96 gevangenen vastgehouden. (Reuter, AP, AFP)

Arrestatiebevel Bosnische Kroaat

DEN HAAG, 14 SEPT. Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië heeft gisteren een internationaal arrestatiebevel uitgevaardigd tegen de Bosnische Kroaat Ivica Rajić, die wordt verdacht van medeplichtigheid bij de moord op moslims in het Bosnische plaatsje Stupni Do in 1993. Hierover hield het tribunaal in april een artikel 61-procedure. Daarbij wordt door de aanklager het bewijsmateriaal ter beoordeling voorgelegd aan de rechters. Een artikel 61-procedure wordt gehouden wanneer geen gehoor is gegeven aan het arrestatiebevel dat werd uitgevaardigd bij de vaststelling van de aanklacht.

Rajić werd in 1995 aangeklaagd, maar Kroatië weigerde hem uit te leveren. Ook de aanvaarding eerder dit jaar van een wet die uitlevering van verdachten aan het tribunaal mogelijk maakt, heeft niet geleid tot de arrestatie van Rajić, die in een door het Kroatische ministerie van Defensie betaalde woning zou leven. Het tribunaal heeft 18 Kroaten aangeklaagd. (AP)

Talibaan nemen provincie in

Kroatië wil Tuta 'onder druk VN' uitleveren aan Joego-Tribunaal

Reuters, AP
ZAGREB

Kroatië mag Mladen Naletilic, alias Tuta, uitleveren aan het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. Naletilic wordt verdacht van oorlogsmisdaden in Bosnië. Het Kroatisch gerechtshof ziet geen wettelijke reden om Tuta niet uit te leveren. Volgens zijn advocaat zal Naletilic in beroep gaan tegen de beslissing.

Naletilic is onderwerp van een geschil tussen Kroatië en de Verenigde Naties. De directeur van het Tribunaal heeft Kroatië aangegeven bij de VN-veiligheidsraad, omdat het land niet meewerkte met het Joegoslavië-Tribunaal. De plotselinge medewerking van Kroatië is waarschijnlijk ingegeven uit angst voor VN-sancties. De VS waarschuwden Zagreb vorige week voor 'de ergste consequenties' als Zagreb het tribunaal bleef tegenwerken.

Het Joegoslavië-Tribunaal wil Tuta samen met zijn compaan Vinko Martinovic, 'Stela', berechten wegens misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden tegen Bosnische moslims in de stad Mostar. Stela werd in augustus al uitgeleverd door Kroatië. Hij zit vast in de gevangenis van Scheveningen in afwachting van zijn proces.

Alom wordt aangenomen dat Naletilic' getuigenis schadelijk kan zijn voor hoge regeringsfunctionarissen. Naar verluidt onderhield Naletilic nauwe banden met wijlen minister van Defensie Gojko Susak, de voornaamste beschermheer van de Bosnische Kroaten in de Bosnische oorlog. Via Susak zou Naletilic ook contacten hebben onderhouden met andere bewindslieden, onder wie mogelijk president Franjo Tudjman.

Proces-Blaskić ook proces-Tudjman

[• Vervolg van pagina 1] Tudjman wordt voor de verdrijving van honderdduizenden Kroatische Serviërs uit de Krajina in 1995.

De Bosnisch-Kroatische generaal Tihomir Blaskić wordt beschuldigd van twintig misdaden tegen de menselijkheid en schendingen van het oorlogsrecht, die samen levenslang kunnen opleveren. Blaskić was kolonel in het Bosnisch-Kroatische leger HVO in het stadje Vitez toen in de Kroaten in de lente van 1993 bloedige slachtpartijen aanrichtten in de omringende moslimdorpen, waaronder Ahmici. Zelf nam hij daar geen deel aan: Blaskić wordt aange-

sproken op zijn verantwoordelijkheid als commandant. Toen Blaskić in 1995 door het tribunaal werd gedagvaard, promoveerde Tudjman hem.

Blaskić zegt zelf geen controle te hebben gehad over de Kroatische paramilitaire bandes die rond Vitez actief waren en alles in het werk hebben gesteld om excessen te voorkomen. De aanklager toonde evenwel aan dat Blaskić, zowel in de zaak-Ahmici als bij het gebruik van moslims als menselijk schild, niets heeft gedaan om de schuldigen te bestraffen. Ook dat maakt deel uit van zijn 'bevelsverantwoordelijkheid'.

De zaak-Blaskić begon op 24 ju-

ni 1997. Een voornamere reden voor de extreem lange duur van zijn proces is dat de aanklager er veel aan is gelegen om aan te tonen dat de oorlog tussen de moslims en Kroaten een internationaal gewapend conflict was, waarop de Geneefse Conventie van toepassing is. Dat zou een belangrijk precedent zijn in toekomstige zaken met Kroatische of Bosnisch-Kroatische schuldachten. Daarom is het proces-Blaskić indirect ook een proces-Tudjman.

Aanklager Kehoe refereerde gisteren aan de ontmoeting tussen Tudjman en de Servische president Milošević in het oude jachthuis van Tito in 1991, waar de op-

deling van Bosnië zou zijn geregeld. Ook werd de Britse politicus Paddy Ashdown opgeroepen, die getuigde hoe een beschenken Tudjman bij een diner in 1995 op een servetje uittekende hoe de opdeling in zijn werk zou gaan.

Tegen Blaskić werd ondermeer Bob Steward opgeroepen, een Britse commandant van de vredesmacht UNPROFOR, wiens woedende reactie op de massamoord in Ahmici de wereldpers haalde. Hij zei niet te twijfelen aan de schuld van de HVO, en daarmee van Blaskić. De Britse verslaggever en parlementariër Martin Bell noemde Blaskić een „correct officier”. (AP, Reuters)

BUIITE

Tribunaal meldt V-raad weigerachtig Joegoslavië

DEN HAAG, 3 APRIL. Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië zal de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties melden dat de regering van Joegoslavië weigert mee te werken aan de uitlevering van verdachten. De Veiligheidsraad heeft de mogelijkheid sancties tegen Joegoslavië af te kondigen. Eerdere sancties tegen Joegoslavië werden na de ondertekening van het vredesakkoord in Dayton ingetrokken.

Tot het inlichten van de Veiligheidsraad werd vanmorgen besloten door de Franse rechter Jorda van het VN-tribunaal, na afloop van de hoorzittingen over oorlogsmisdaden begaan bij de Kroatische plaats Vukovar in 1991 door drie Joegoslavische officieren. Zij worden ervan beschuldigd ruim 260 mensen te hebben vermoord, voor een groot deel patiënten van een ziekenhuis. De hoorzittingen werden gehouden om de betrokkenheid van de drie officieren aan de hand van getuigenverklaringen aan te tonen en een internationaal arrestatiebevel tegen hen uitgevaardigd te krijgen. VN-lidstaten zijn verplicht aan een dergelijk bevel gehoor te geven. Rechter Jorda stemde vanmorgen met het arrestatiebevel in.

Volgens het tribunaal heeft de regering in Belgrado, ondanks herhaald aandringen, niet gereageerd op verzoeken tot overdracht van de drie officieren. Eind vorige week omschreef de openbare aanklager tijdens zijn pleidooi voor een internationaal opsporingsbevel het gedrag van de regering van Joegoslavië als „crimineel”.

Het tribunaal heeft vanmorgen tevens besloten dat de Kroatische generaal Blaskić, die aangeklaagd is voor oorlogsmisdaden en begin deze week 'vrijwillig' naar Den Haag kwam om zijn onschuld te bepleiten, niet in een cel van het VN-complex in de Scheveningse gevangenis hoeft te verblijven. Hij mag de woning in Den Haag die hij zal betrekken niet verlaten. (AFP, Reuter)

Blaskić betuigt zijn onschuld voor VN-hof

handen is. De verdediging heeft daarna tot 3 juni de tijd te reageren op de aanklacht.

De Kroaat meldde zich maandag vrijwillig bij het tribunaal in Den Haag, nadat eerder de internationale gemeenschap zware druk had uitgeoefend op de Kroatische regering mee te werken aan de uitlevering van verdachten van oorlogsmisdaden. Blaskić is de eerste van in totaal acht van oorlogsmisdaden verdachte Kroaten die zich voor het tribunaal komen verantwoorden.

Direct na zijn aankomst in Nederland vroeg Blaskić het tribunaal hem niet in de Scheveningse gevangenis op te sluiten, maar onder huisarrest te plaatsen. De pre-

sident van het hof, Antonio Cassese, oordeelde gisteren dat het onrechtvaardig zou zijn als het tribunaal geen rekening zou houden met de wensen van iemand die zich vrijwillig had gemeld.

Aangezien de verdachte echter „jong en gezond” is en een gevaar kan opleveren voor de openbare orde in Nederland, kan er geen sprake zijn van huisarrest, oordeelde het tribunaal. Blaskić mag wel naar een ander onderkomen, maar het regime blijft hetzelfde als in de gevangenis. „Alleen de muren van de gevangenis veranderen”, aldus een woordvoerder van het tribunaal. De Kroaat moet eveneens opdraaien voor de kosten van zijn nieuwe onderkomen, zo'n zeventienduizend gulden per dag. Over de huisvesting van Blaskić moeten het tribunaal en de Nederlandse regering nog overleggen.

Na afloop van de hoorzitting verklaarde de advocaat van Blaskić dat „sponsors en vrienden” van de generaal de kosten van diens huisvesting op zich zullen nemen. Hoewel er nog geen huis is gevonden, zei hij er zeker van te zijn „iets comfortabels” te kunnen vinden.

Generaal Blaskić vindt voorwaarden 'onaanvaardbaar' Kroaat toch niet naar tribunaal

ZAGREB, 26 MAART. De Kroatisch-Bosnische generaal Tihomir Blaskić weigert alsnog, alle eerdere toezeggingen ten spijt, naar Den Haag te komen om zich ter beschikking te stellen van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië.

De verdediger van de generaal, Zvonimir Hodak, maakte gisteren in Zagreb duidelijk dat Blaskić niet naar Den Haag komt, hoewel hij wel had beloofd dat op 29 maart te zullen doen. Volgens Hodak heeft Blaskić zich bedacht omdat het tribunaal de voorwaarden, waaronder Blaskić bereid was zich ter beschikking van het tribunaal te stellen, heeft gewijzigd. Blaskić had een aantal voorwaarden verbonden aan zijn komst naar Den Haag. Zo zou hij niet samen met twee Bosnisch-Servische verdachten in de gevangenis van Scheveningen willen worden opgesloten en zou hij een eventuele straf in Kroatië willen uitzitten. Hodak zei dat het tribunaal gisteren had laten weten dat Blaskić in Den Haag voor de duur van het onderzoek huisarrest krijgt, dat hij geen contact mag onderhouden met zijn verdedigers en advocaten en dat hij de Nederlandse bewakers die hem 24 uur per etmaal moeten betalen. „Die voorwaarden zijn absoluut onaanvaardbaar en in strijd met wat openbaar aanklager Goldstone had toegezegd”, aldus Hodak.

Blaskić had de afgelopen weken laten weten zich onschuldig te achten en naar Den Haag te willen komen om dat te bewijzen. Nog vorige week beloofde de Kroatische president Tudjman dat Blaskić zich ter beschikking

van het tribunaal zal stellen. De internationale gemeenschap heeft Tudjman maandenlang onder druk gezet om hem ertoe te brengen, met het tribunaal mee te werken. Hodak herhaalde gisteren dat de generaal „overtuigend bewijs” heeft onschuldig te zijn.

De 35-jarige Blaskić, voormalig stafchef van het leger van de Bosnische Kroaten, wordt door het tribunaal verdacht van oorlogsmisdaden tegen Bosnische moslims tijdens de oorlog tussen de Kroaten en de moslims in Bosnië, in 1993 en 1994. Hij werd in november vorig jaar door het tribunaal in staat van beschuldiging gesteld. Eén dag nadat dat gebeurde, werd hij door Tudjman bevorderd en op een hoge functie in het Kroatische leger geplaatst. (AFP, Reuter, AP)

Bosnische Kroaat in Kroatische opgepakt

ZAGREB, 10 JUNI. De Kroatische politie heeft zaterdag in de buurt van Split een van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Kroaat aangehouden.

Zlatko Aleksovski is een van de negen Bosnische Kroaten die tot dusverre door het internationale tribunal voor de berechting van oorlogsmisdaden in Den Haag in staat van beschuldiging zijn gesteld. Het was de eerste keer dat de Kroatische politie in actie kwam op basis van een opsporingsverzoek uit Den Haag. Eerder heeft zich wel een Bosnisch-Kroatische generaal in Den Haag gemeld, deze was — overigens pas na zeer zware druk op de Kroatische autoriteiten — uit de beweging naar Den Haag gekomen.

De 36-jarige Aleksovski wordt ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij de moord op Bosnische moslims in de Lašva-vallei, in 1993. Bovendien wordt hij ervan verdacht moslim-gevangenen te hebben mishandeld, eerst als commandant van het gevangenkamp Kamenik, bij Vitez, later als commandant van het gevangenkamp Heliodrom nabij Mostar, een berucht kamp, waar moslims uit Mostar gevangen werden gehouden.

Wanneer Aleksovski naar Den Haag wordt overgebracht is nog niet duidelijk. Dat zijn uitlevering de bedoeling is blijkt volgens waarnemers uit het feit dat officieel bekendgemaakt dat de aanhouding bewijst dat Kroatische meewerker met het tribunal (Reuter).

onderse reiden

ZAGREB, 9 DEC. De Kroatische generaal Tihomir Blaškić, die als verdachte wacht op zijn proces voor het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië, is door de Kroatische president Tudjman onderscheiden. De vrouw van Blaškić nam de onderscheiding in ontvangst van een hoge officier van de Bosnisch-Kroatische troepen (HVO), zo meldde de Kroatische televisie zaterdag.

Tudjman beloofde Blaškić voor zijn aandeel in de operatie Storm in augustus 1995, waarbij het Kroatische leger in vier dagen de door de Kroatische Serviërs bezet gebieden Krajina heroverde.

Het proces tegen Blaškić (36), die sinds april in een speciale VN-gevangenis zit, is de afgesloten week voor onbepaalde tijd uitgesteld. Aanvankelijk zou het op 8 januari beginnen, maar zijn advocaten hebben meer tijd gevraagd om zich voor te bereiden nadat de aanklager een uitlevering van de aanklacht had aangekondigd. Een

complicerende factor was tevens dat Blaškić enkele weken geleden een andere advocaat nam.

Blaškić wordt verantwoordelijk gehouden voor de misdaden die zijn troepen tussen januari 1993 en april 1994 pleegden in Midden-Bosnië. Ook is hij aangeklaagd wegens de moord op ongeveer honderd Bosnische moslims in het dorpje Ahmići. De generaal, die aldoorpelen door onder andere de aanklachten door andere de Verenigde Staten „vrijwillig“ naar Den Haag om berecht te worden. Daarnaast was door Blaškić de voorwaarde gesteld dat hij in afwachting van zijn proces in een apartement in Nederland onder „huisarrest“ zou kunnen worden geplaatst. Hieraan kon uiteindelijk geen gevolg worden gegeven omdat de Nederlandse wet niet in een dergelijke mogelijkheid voorziet. Blaškić werd de dag nadat hij door het tribunal in staat van beschuldiging was gesteld door Tudjman bevoord. (AFP, Reuter)

NRC HANDELSBLAD 5

Kroaat aan tribunal Den Haag uitgeleverd

DEN HAAG, 29 APRIL. Kroatie heeft gisteren de voormalige commandant van een gevangenkamp in Bosnië uitgeleverd aan het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië in Den Haag.

De Bosnische Kroaat Zlatko Aleksovski (36) is door het tribunal aangeklaagd voor oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid in 1992. Volgens de aanklacht zijn onder zijn verantwoordelijkheid als commandant van het kamp Kamenik bij Busovaca gevangenen gemarteld en mishandeld. Aleksovski wordt vanmiddag voorgeleid. Volgens zijn advocaat is hij onschuldig aan de misdaden die hem ten laste zijn gelegd.

Aleksovski werd ruim een jaar geleden gearresteerd, maar Kroatische negende verzoeken van het tribunal de man uit te leveren. Volgens Kroatische diplomatie is Kroatie de afgelopen weken „onder se-reuze druk“ gezet de Bosnische Kroaat uit te leveren. Vorige week onderzoeken artsen die door het tribunal waren gestuurd de Bosnische Kroaat. Zij verklaarden hem geschikt om te reizen. Volgens een verklaring van de Kroatische regering was aan „de wettelijke voorwaarden voor zijn uitlevering voldaan“ en was hij daarom „aan Den Haag overhandigd“.

Aleksovski is een van de vijftien Kroaten die door het tribunal aangeklaagd zijn voor oorlogsmisdaden tegen moslims in het gebied van de Lašva-vallei in Centraal-Bosnië, nadat die door de Bosnische Kroaten op de moslims wilden veroveren.

Kroatie staat al geruime tijd onder druk mee te werken met het tribunal. Het weigert onder meer documenten te overhandigen die het tribunal verlangt voor de berechting van de van oorlogsmisdaden verdachte Kroatische generaal Blaškić. Tijdens een speciale hoorzitting enkele weken geleden onderzoekt het tribunal de juridische mogelijkheden om handen die niet meewerken sancties te mogen opleggen. Vorige maand ontbonden de VS zich bij een stemming bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF) over een lening van 500 miljoen dollar aan Kroatie. Ook bij de Wereldbank hebben de VS geen aansluiten getoond Kroatie ter wille te zijn. (AFP, Reuter)

Donderdag 25 April 1996

Joegoslavie werkt hof tegen en verdient straf

STRAATBURG, 25 APRIL. De president van het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië, Antonio Cassese, heeft gisteren in Straatsburg gesproken voor het instellen sancties tegen Joegoslavië (Servie en Montenegro) en de Servische Republiek van de Bosnische Serviërs, omdat zij niet meewerken aan het uitleveren van personen die door het tribunal zijn aangeklaagd voor oorlogsmisdaden. In Straatsburg zijn de landen van de Raad van Europa bijeen. Het is van het grootste belang, aldus Cassese, dat Carl Bildt overgaat tot sancties als in de bije toekomst geen doortraining plaatsvindt in de uitlevering van verdachten. Volgens Cassese blijft niet alleen het VN-tribunaal een „papieren tijger“, wanneer beide landen hun medewerking tot bevestiging van het gehele Dayton-akkoord aanhangt. Het VN-tribunaal heeft in totaal 57 mensen aangeklaagd, onder wie 42 Serviërs die zich nog gezocht worden en zich in Joegoslavië en de Servische Republiek bevinden. De belangrijkste aangeklagden zijn de Bosnisch-Servisch leider Radovan Karadzic en de Bosnisch-Servische legerleider, generaal Ratko Mladic. (AFP)

NAVO-soldaten laten verdachte Kroaat lopen

Van onze buitenlandredactie

AMSTERDAM, 16 APRIL. Twee Nederlandse soldaten van de internationale vredesmacht in Bosnië zijn op een Kroaat gestuit die wordt verdacht van oorlogsmisdaden, maar hebben hem niet opgepakt. Dat zei een woordvoerder van de NAVO donderdag in Sarajevo.

De twee meenden op een brug in Vitez Pero Skopljak te zien lopen. Skopljak is een Bosnische Kroaat die wordt gezocht door het tribunal in Den Haag voor zijn aandeel in etnische zuiveringen onder Moslims in de Lašva-vallei. De Nederlandse soldaten reden vervolgens naar Novi Travnik. Aan de hand van een poster met foto's van oorlogsmisdadigers constateerden ze dat ze inderdaad Skopljak hadden gezien.

Ze besloten echter niet terug te keren naar Vitez. Teruggaan naar Vitez had een klopplicht betekend, en dat valt niet binnen ons mandaat, zei SFOR-woordvoerder maar voor Joosten in Sarajevo. Het is bewijs beleid van de vredesmacht om geen posities met de foto's van oorlogsmisdadigers op zak te dragen. Daarmee gaat het namelijk aan dat je op jacht bent naar oorlogsmisdadigers, aldus NAVO-woordvoerder. Uit vrees voor conflicten heeft de NAVO-leiding bepaald dat SFOR-soldaten niet gericht zoeken naar personen die worden verdacht van oorlogsmisdaden. Ze hebben wel de taak verdachten te arresteren die ze toevallig tegenkomen bij de uitvoering van hun dagelijkse taken. Hoewel dit zo nu en dan voorkomt, heeft nog geen enkele arrestatie plaatsgevonden.

Vrijdag 7 Juni 1996 5

Tribunaal pleit voor herstel van sancties tegen Serviërs

AFP, AP, Reuter

SARAJEVO

De voorzitter van het Joegoslavie-tribunaal, Antonio Cassese, zal volgende week op de Dayton-toetsingsconferentie aandringen op de herinvoering van sancties tegen de Bosnisch-Servische deelrepubliek Srpska, Servië en Montenegro.

Volgens Cassese zijn de strafmaatregelen weer noodzakelijk, omdat de Bosnische Serviërs blijven weigeren van oorlogsmisdaden verdachte Serviërs aan het tribunal uit te leveren. Op de vraag of hij ook voorstander is van het herinvoeren van sancties tegen Servië en Montenegro, zei hij: „Ja, waarschijnlijk, waarom niet.“

Tijdens zijn bezoek aan Sarajevo zei Cassese donderdag dat hij de internationale bemiddelaar Carl Bildt zal vragen de sancties bij de VN-Veilighedsraad aan te kaarten. Op 14 juni vindt in Florence een conferentie op ministerieel niveau plaats om het Dayton-vredesakkoord te evalueren. In dat akkoord staat dat alle ondertekenaars iedereen moeten uitleveren die door het Joegoslavie-tribunaal in staat van beschuldiging is gesteld wegens oorlogsmisdaden.

De Bosnische Serviërs weigeren mee te werken aan de uitlevering van de Bosnisch-Servische leider Karadzic en de militaire commandant Mladic, twee van de hoofdverdachten van het tribunal. De Servische president Milosevic heeft zich met zijn handtekening onder het Dayton-akkoord verplicht Karadzic en Mladic op een zijspoor te zetten. Tot nu toe is daar nog niets van terecht gekomen. De Verenigde Staten dreigden onlangs dat de sancties weer zullen worden ingevoerd, omdat Belgrado volgens Washington de Dayton-verplichtingen niet nakomt.

De sancties kunnen worden hersteld, als Carl Bildt de VN-Veilighedsraad formeel laat weten dat Servië of de Bosnische Serviërs zich niet aan Dayton houden. Bildt stelde zich gisteren terughoudend op. Hij zei dat de sancties alleen moeten worden hersteld „als het vredesproces dreigt in te storten.“

Cassese vreest dat de internationale gemeenschap afstevent op een compromis om de impasse te doorbreken. Volgens dat compromis zouden Karadzic en Mladic niet voor het tribunal hoeven te verschijnen. Hij zei dat Bosnië het enige land is dat volledig meewerkt met het tribunal in Den Haag.

De Amerikaanse vice-admiraal Joseph Lopez volgt „binnen een paar weken“ generaal Leighton Smith op als commandant van de IFOR-troepenmacht in Bosnië. Dat heeft het Amerikaanse ministerie van Defensie donderdag meegedeeld. Aanvankelijk werd gemeld dat Leighton Smith ontslag had genomen. Later werd bekendgemaakt dat hij volgens schema met pensioen gaat.

Kroatische verdachte nog niet naar tribunal

ZAGREB, 20 AUG. Het zal nog zeker drie weken duren voordat de Bosnische Kroaat Pero Skopljak door Kroatie wordt uitgeleverd aan het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden. Maandag nog werd verwacht dat de uitlevering van Skopljak een kwestie van een of twee dagen zou zijn. Maar gisteren werd duidelijk dat een rechtbank in Kroatië zich over de uitlevering moet uitspreken en dat Skopljak vervolgens nog in hoger beroep kan gaan bij het Opperste Gerechtshof. Skopljak is in 1995 door het VN-tribunaal in staat van beschuldiging gesteld wegens oorlogsmisdaden, begaan ten tijde van de oorlog tussen de Bosnische Kroaten en de moslims in 1993 en 1994. Hij was toen politiek in de stad Vitez. Skopljak zou hebben deelgenomen aan „etnische zuiveringen“ jegens de moslims, die door de Kroaten werden gemarteld, als menselijk schild werden gebruikt, werden vermoord of verdreven.

Skopljaks advocate, Jadranka Sloković-Glumac, zei gisteren in Zagreb dat haar cliënt onschuldig is. Het enige in de officiële aanklacht van het VN-tribunaal dat klopt is zijn naam, zo zei ze. „We ontkennen alle aanklachten. Mijn cliënt bekleedde geen enkele politieke, militaire of politie-functie in de periode waarin de daden werden gepleegd die in de aanklacht worden genoemd. Voor alles was hij ten tijde van de moslim-Kroatische oorlog geen chef van de politie van Vitez. Hij trad af in 1991“, aldus Sloković-Glumac. Ze zei verder dat Skopljak een jaar geleden met onderzoekers van het VN-tribunaal heeft gesproken. Hij bood toen aan vrijwillig naar Den Haag te komen als hij de garantie van een snelle berechting kreeg. Die garantie kreeg hij echter niet. Hij bleef in Kroatië en werd daar vorige week door de Kroatische autoriteiten opgepakt in woning van zijn dochter in d Samobor. (Reuter, AP)

Door onze redacteur
ROTTERDAM, 24 JUNI. Tihomir Blaškić is de derde verdachte die voor het VN-tribunaal voor de berechting van oorlogsmisdaden in Den Haag terecht staat, na de Bosnische Serviër Duško Tadić en de in Servische dienst werkende Dražen Erdemović (die deelnam aan de massamoord op moslims uit Srebrenica). Blaškić is ook de hoogstgeplaatste die tot dusverre voor het tribunal verscheint: hij is generaal en sinds 1995 inspecteur van het Kroatische leger — een functie die president Franjo Tudjman hem overigens, in wat algemeen werd gezien als een uiting van diepe minachting voor het tribunal, hem verleende één dag nadat Blaškić in staat van beschuldiging was gesteld wegens oorlogsmisdaden in Bosnië.

De in 1960 in een dorp bij Kiseljak in Centraal-Bosnië geboren Blaškić is een carrière-officier die het in het Joegoslavische Volksleger tot kapitein bracht. Na de desintegratie van Joegoslavië werd hij kolonel en in 1994 generaal in het leger van de Bosnische Kro-

Hoogste verdachte in rang

bevolking van door het HVO veroverde gebieden werd in het kader van de „etnische zuivering“ systematisch en massaal op de vlucht gedreven. De oorlog tussen de Kroaten en de moslims werd pas in januari 1994 na zeer zware druk van vooral de Amerikanen op Tudjman beëindigd.

Het ergst — of beter: het best gedocumenteerd — zijn de daden van het HVO in de Lašva-vallei in april 1993 en het zijn dan ook die misdrijven waarvoor Blaškić zich specifiek in Den Haag moet verantwoorden. Dat ze zo goed gedocumenteerd zijn is te danken aan de Britse soldaten van de VN-vredesmacht, UNPROFOR, die onder leiding van hun welhaast legendarische kapitein Bob Stewart in het dal aanwezig waren. In het dal werden na de verovering door het HVO hele dorpen letterlijk van de kaart geveegd, in een aantal gevallen voordat de bewoners konden vluchten. In diverse dorpen, Ah-

mići bijvoorbeeld, werden moslim-burgers in hun kelders opgesloten, waarna er handgranaten naar binnen werden gegooid of brand werd gesticht. Wie haar gezien heeft, vergeet niet de BBC-reportage over de nog smeulende lijken in zo'n kelder en de razende Stewart die verblufte HVO-officieren ter verantwoording roept.

De 36-jarige Blaškić heeft volgens de aanklacht deze en andere wandaden van de HVO in Vitez, Zenica, Kiseljak en Busovača voorbereid, gepland, bevolen en gepleegd. De aanklacht tegen hem is gebaseerd op het principe van de commando-verantwoordelijkheid die ook ten grondslag ligt aan de aanklachten tegen mensen als Radovan Karadzic en generaal Ratko Mladic. Blaškić meldde zich vorig jaar „vrijwillig“ bij het tribunal, om zijn onschuld te bewijzen. In werkelijkheid was zijn komst naar Den Haag het resultaat van langdurige en zeer zware druk van de internationale gemeenschap op de onwillige Tudjman. Als hij schuldig wordt gevonden, kan hij levenslang krijgen.

Bosnische Kroaat vrij ondanks veroordeling door VN-tribunaal

Door een onzer redacteurs

ROTTERDAM, 7 MEI. Het tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië heeft de Bosnisch-Kroatische kampcommandant Zlatko Aleksovski (39) vandaag veroordeeld tot tweeëneenhalf jaar celstraf wegens schending van de persoonlijke waardigheid van moslim-gedetineerden. Omdat Aleksovski al twee jaar en tien maanden in Scheveningen zat opgesloten, werd hij onmiddellijk vrijgelaten.

De uitspraak is een tegenslag voor de aanklager: die had minimaal tien jaar geest tegen Aleksovski. Aanklager Brenda Hollis kondigde aan in hoger beroep te gaan. Belangrijker is evenwel dat de rechters bepaalden dat de oorlog tussen de Bosnische Kroaten en moslims in Centraal-Bosnië in 1993 een burgeroorlog was. Daardoor is de conventie van Genève uit 1949 niet van toepassing — die geldt slechts voor internationale conflicten — en werden twee aanklachten tegen Aleksovski verworpen: onmenselijke behandeling en het veroorzaken van zwaar letsel.

Het vonnis is van belang voor de nog lopende zaken van vijf andere Bosnisch-Kroatische verdachten van wrede daden in Centraal-Bosnië. Bovendien pleit het Kroatische politici vrij van verantwoordelijkheid voor het bloedige conflict tussen Bosnische Kroaten en moslims in Centraal-Bosnië van 1993-1994. Ook in de eerdere zaak van de Bosnische Serviër Duško Tadić stelden de rechters met een meerderheid van twee tegen een

vast dat de oorlog in Bosnië een burgeroorlog was.

De rechters veroordeelden Aleksovski vandaag wel wegens schendingen van het oorlogsrecht, dat ook op interne conflicten van toepassing is. Aleksovski, die vanaf 1987 raadsman was geweest in de gevangenis van de Bosnische stad Zenica, nam in januari 1993 het commando op zich van gevangenenkamp Kaonik in het Bosnisch-Kroatische dorp Busovača, waar een Nederlands transportbataljon was gevestigd. In de lente zuiverden de Bosnische Kroaten

op bloedige wijze de dorpen in de zogeheten Lašva-vallei rond het stadje Vitez van moslims. Veel moslims kwamen in Kaonik terecht. In de zomer van 1993 werd Aleksovski overgeplaatst naar het kamp Helištok bij Mostar.

In het Kaonik-kamp werden moslims ruw ondervraagd, doodgeslagen, mishandeld en vernederd, zij het dat de schaal van de wrede daden niet te vergelijken waren met Servische kampen als Trnopolje en Keraterm bij Prijedor. Ook werden gedetineerden misbruikt als menselijk schild en

gedwongen onder levensgevaarlijke omstandigheden loopgraven aan te leggen in de frontlinie.

De raadslieden van Aleksovski voerden tijdens het proces aan dat hij meer administrateur dan leider was: de bewakers en militaire politie die de dienst uitmaakten in Kaonik zouden alleen het militaire gezag hebben gehoorzaamd. Zijn geringe invloed zou Aleksovski hebben aangewend voor verbetering van de omstandigheden. Deze 'commando-impotentie' is de gangbare verdediging van vrijwel alle verdachten van het tribunaal die op de 'bevel-verantwoordelijkheid' voor hun ondergeschikten worden aangeklaagd. Een centraal onderdeel van hun betoog was evenwel dat er in Centraal-Bosnië in 1993 een burgeroorlog, en geen internationaal conflict gaande was. Gedetineerden konden daarom geen beroep konden doen op de status van krijgsgevangenen. Het aanleggen van loopgraven zou een te rechtvaardigen vorm van dwangarbeid zijn. De aanklager voerde op zijn beurt aan dat er in Centraal-Bosnië wel degelijk sprake was van een internationaal conflict. Kroatische troepen namen in uniform van hun Bosnisch-Kroatische broeders deel aan de zuiveringen van moslims; zij hielpen de Bosnische Kroaten, bevoorraden hen en deelden vaak de lakens uit.

Aleksovski huilde van vreugde na het horen van het vonnis. „Ik heb nooit iemand gehaat“, zei hij. „Ik was en ben slechts een burger.“

Kroatië wijst verzoeken van VN-tribunaal af

ZAGREB, 20 JULI. De Kroatische regering weigert verzoeken te geven aan een verzoek van het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden en twee Bosnische Kroaten — verdachten van oorlogsmisdaden — uit te leveren.

De Kroatische minister van Justitie, Zvonimir Šeparović, wees gisteren een verzoek van de openbare aanklager bij het tribunaal, Louise Arbour, van de hand. Zij had de onmiddellijke uitlevering geëist van de twee door het tribunaal in staat van beschuldiging gestelde Kroaten. Volgens de minister moeten echter eerst juridische onderzoeken die tegen de twee in Kroatië lopen, worden afgewerkt, uitgevoerd.

De twee, Maden Naleitić (alias Stela) en Vinko Martinović (alias Stela), werden in 1996 door de Kroatische politie opgepakt op beschuldiging van een aantal misdaden die niets te maken hebben met de oorlogsmisdaden waarvoor ze in Den Haag in staat van beschuldiging zijn gesteld.

Ook op andere gebieden weigert de Kroatische minister het VN-tribunaal tegevoel te komen. Louise Arbour heeft de Kroatische regering gevraagd om een aantal documenten die betrekking hebben op misdrijven, die in 1991 en 1995 bij de 'etnische zuivering' van de Servische minderheid in Kroatië zijn begaan. Arbour krijgt die documenten waarschijnlijk niet, zo zei minister Šeparović, „omdat we moeten denken aan onze eigen nationale belangen“.

Volgens Šeparović was het gesprek dat hij gisteren met Arbour had „harde“. Hij sprak tegen toe dat het tot „een scherpe uitwisseling van meningen“ was gekomen.

men. Volgens waarnemers is een verdere verslechtering van de relaties tussen het tribunaal en de regering in Zagreb echter onvermijdelijk. Kroatië, zo bevoegen ze, negt het principe dat nationale belangen ondergeschikt moeten worden gemaakt aan internationale belangen. Bovendien schendt de regering in Zagreb een in 1996 van kracht geworden Kroatische wet waarin de regering verplicht wordt met het VN-tribunaal samen te werken. Arbour kan zich over het gebrek aan medewerking van de Kroaten beklagen bij de Veiligheidsraad van de VN. Šeparović gaf toe dat Arbour heeft gedreigd met een formele klacht als Zagreb de gevraagde documenten niet overlegt. De Veiligheidsraad kan de Kroaten eventueel sancties opleggen wegens het gebrek aan medewerking.

De documenten hebben betrekking op de oorlog die in de tweede helft van 1991 werd uitgevochten tussen de Kroaten enerzijds en het Joegoslavische Volksleger en milits van Kroatische Serviërs anderzijds, en op de twee militaire offensieven waarmee de Kroaten in 1995 de gebieden van de Kroatische Serviërs veroverten. Meer dan honderdduizend Serviërs werden in 1995 op de vlucht gedreven. Volgens Kroatië gaat het in het laatste geval om een intern Kroatisch conflict waarmee het tribunaal niets van doen heeft. (AP)

Kroatië weigert documenten over Blaškić af te staan

ZAGREB, 22 JULI. Kroatië blijft weigeren het Haagse VN-tribunaal voor de berechting van oorlogsmisdaden documenten te overhandigen over de verdachte Bosnisch-Kroatische generaal Tihomir Blaškić.

Het tribunaal sommeerde de Kroatische regering zaterdag binnen vier weken bewijsmateriaal over Blaškić te overhandigen. Het tribunaal wees eerder geuite Kroatische bezwaren van de hand en liet weten dat als Kroatië in gebreke blijft, minister van Defensie Gojko Šušak naar Den Haag zal worden ontboden om te getuigen in de zaak tegen generaal Blaškić.

In haar reactie ziet de Kroatische regering gisteren weten alle wettige middelen te zullen inzetten om een overhandiging van de documenten aan het tribunaal te verhinderen. Volgens vice-premier Ljerkica Mintas-Hodak zijn de documenten geheim en is het het recht van Kroatië als soevereine staat te weigeren documenten af te staan die het nationaal belang raken. De eis van het tribunaal, zo zei ze, „is een gevaarlijk precedent voor alle staten, niet alleen voor Kroatië“.

Het tribunaal heeft eerdere Kroatische verwijzingen naar het nationaal belang van de hand gewezen.

De Kroatische ambassadeur in Den Haag zei gisteren dat Kroatië beroep zal aantekenen tegen de eis van het tribunaal, eerst bij het tribunaal zelf en vervolgens bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag.

Tihomir Blaškić, een voormalige commandant van het leger van de Bosnische Kroaten (HVO), wordt beschuldigd van oorlogsmisdaden — lichamelijke en geestelijke marteling, moord en etnische zuivering — tegen de moslim-inwoners van de Lašva-vallei tijdens de oorlog tussen de Kroaten en de moslims in Bosnië in 1993.

Bij de documenten die het tribunaal opeist bevinden zich Blaškić' missives naar het Kroatische ministerie van Defensie, documenten over wapenleveranties van Kroatië aan de Bosnische Kroaten en de bevelen die Blaškić van zijn eigen militaire superieuren in de HVO heeft ontvangen. Blaškić zit sinds zijn uitlevering door Kroatië in Den Haag gevangen. (AP, Reuters)

Kroatië wil minister niet als getuige in Den Haag

Het Joegoslavisch-tribunaal in Den Haag worstelt met de vraag of regeringen kunnen worden gedwongen te getuigen. Kroatië legt alle verzoeken in die richting naast zich neer. Dat tast de effectiviteit van het oorlogstribunaal aan.

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 19 APRIL. Kan het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië de regering van een land dat niet meewerkt, dagvaarden en met sancties dreigen? De aanklager van het tribunaal vindt van wel. Kroatië is vierkant tegen. „Er is geen noodzaak het tribunaal van valse en illegale tanden te voorzien“, zei de Kroatische ambassadeur bij de Verenigde Naties donderdag op een speciale zitting van het tribunaal over deze kwestie.

Kroatië kreeg in januari van de aanklager van het tribunaal het verzoek een reeks documenten te overhandigen in de zaak tegen Tihomir Blaškić, de Kroatische generaal die vorig jaar 'vrijwillig' naar het tribunaal kwam en nu erger in Den Haag — in een streng bewaakte flat — wacht op zijn proces. Het tribunaal wil van de Kroaten alles weten over de acties van het Kroatische leger in de Lašva-vallei, waar Blaškić de oorlogsmis-

dadens tegen de moslims begaan zou hebben. Het tribunaal wil daarom beschikken over alle notities van de generaal tussen 1 april 1992 en 1 januari 1994, alle rapporten aan Mate Boban, de leider van de Bosnische Kroaten in die periode, alle militaire orders van Blaškić uit de tijd dat hij commandant was van de Centraal-Bosnische Operatie Zone en alle brieven en memo's tussen Blaškić en de Kroatische minister van Defensie Šušak. Ook wil het tribunaal weten hoeveel personeel van het Kroatische leger in die periode gewond is geraakt of gedood, hoeveel wapens en munitie de legers van de Bosnische Kroaten en de Kroaten hadden en met wie de ministers van Defensie van Kroatië en Herceg-Bosna — het Bosnisch-Kroatische staattie in Bosnië — hadden gebeld.

Kroatië weigerde resoluut elke medewerking. Op 15 januari stelde het tribunaal Kroatië een ultimatum in de vorm van een dagvaarding. Als Kroatië niet voor 14 februari de gewenste documenten zou hebben overhandigd, zou de minister van Defensie persoonlijk ter verantwoording worden geroepen. Kroatië bleef elke medewerking weigeren en legde de dagvaarding naast zich neer. Ook een serie ultimata na 14 februari, waarin vertegenwoordigers van de Kroatische regering alsnog werden gecommeerd te verschijnen, verstrekten zonder resultaat. Hetzelfde gold voor ultimata aan de Bosnische regering, die eveneens een

verzoek om soortgelijke militaire gegevens naast zich neerlegt. Op 24 februari droeg rechter McDonald van het tribunaal de Bosnische minister van Defensie op te verschijnen. Niemand kwam opdagen.

Keer op keer werd het tribunaal door de betrokken landen duidelijk gemaakt dat het buiten zijn bevoegdheid treedt. Alleen de VN-Veiligheidsraad zou staten op de vingers mogen tikken en sancties opleggen. Het tribunaal belegde een speciale zitting om over dat vraagstuk opheldering te krijgen. Hoofdaanklager Louise Arbour van het tribunaal betoogde op die zitting deze week, dat het van vitaal belang was voor het tribunaal om staten te kunnen dwingen bewijsmateriaal te overhandigen, zelfs als daarvoor een arrestatiebevel tegen een minister uitgevaardigd moest worden. Niet in de laatste plaats zijn dergelijke maatregelen in het belang van de verdachte, die recht heeft op een zo eerlijk mogelijk proces, aldus de redenering.

Een Amerikaanse advocaat die namens Kroatië het woord voerde, zei evenwel dat het dagvaarden van de betrokken landen „een flagrante schending van het internationaal recht“ is. Zij stelde dat aanklager Arbour het tribunaal wil onderwerpen aan het Amerikaanse recht en niet langer de zorgvuldige mix van rechtssystemen wil respecteren waarop de instelling nu is gebaseerd. De rechters zullen binnen enkele weken uitspraak doen.

ANDER RELEVANT

ICTY -

MATERIAL

IN 2AVE

ICTY - DIS-

CRIMINATIE

UNITED
NATIONS

Distr.
GENERAL

A/54/187
S/1998/846
25 August 1999
ORIGINAL: ENGLISH

GENERAL ASSEMBLY
Fifty-fourth session
Item 53 of the provisional agenda*

SECURITY COUNCIL
Fifty-fourth year

**REPORT OF THE INTERNATIONAL TRIBUNAL
FOR THE PROSECUTION OF PERSONS
RESPONSIBLE FOR SERIOUS VIOLATIONS
OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW
COMMITTED IN THE TERRITORY OF THE
FORMER YUGOSLAVIA SINCE 1991**

Note by the Secretary-General

The Secretary-General has the honour to transmit to the members of the General Assembly and to the members of the Security Council the sixth annual report of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, submitted by the President of the International Tribunal in accordance with article 34 of its statute (see S/25704 and Corr.1, annex) which states:

"The President of the International Tribunal shall submit an annual report of the International Tribunal to the Security Council and to the General Assembly."

LETTER OF TRANSMITTAL

2 August 1999

Excellencies,

I have the honour to submit the sixth annual report of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, dated 31 July 1999, to the Security Council and the General Assembly, pursuant to article 34 of the statute of the Tribunal.

Accept, Excellencies, the renewed assurances of my highest consideration.

(Signed) Gabrielle Kirk McDONALD
President

President of the General Assembly
United Nations
New York, NY 10017
United States of America

President of the Security
Council
United Nations New York,
NY 10017
United States of America

**SIXTH ANNUAL REPORT OF THE INTERNATIONAL TRIBUNAL FOR THE
PROSECUTION OF PERSONS RESPONSIBLE FOR SERIOUS VIOLATIONS
OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW COMMITTED IN THE
TERRITORY OF THE FORMER YUGOSLAVIA SINCE 1991**

SUMMARY

The sixth annual report of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia covers the activities of the Tribunal during the period from 28 July 1998 to 31 July 1999. During the reporting period the Tribunal has become a fully functioning international criminal court, providing fair trials to the accused, while maintaining a high degree of protection for victims and witnesses. Nevertheless, recent events in Kosovo, and continuing non-compliance by several States in the region, continue to pose barriers to the operations of the Tribunal.

On 16 November 1998, three new Judges assumed office and consequently, a third Trial Chamber became operational. All three Trial Chambers and the Appeals Chamber are seized of cases. Three judgements were delivered during the reporting period, and nine cases, involving 22 accused, are in the trial or pre-trial stages. One case was completed at the end of the reporting period and is awaiting judgement. The Appeals Chamber considered 15 interlocutory appeals, one appeal under Rule 77 against a finding of contempt, and four appeals on the merits during the reporting period. There are 28 detainees in the Detention Unit.

Events in Kosovo dominated the work of the Prosecutor during the reporting period, and the situation in that region was compounded by the refusal of the Federal Republic of Yugoslavia to allow investigators from the Tribunal access to potential crimes scenes. Slobodan Milošević, the President of the FRY, and four others were indicted for crimes against humanity in Kosovo on 22 May 1999.

The Tribunal enjoyed a high degree of administrative support for its expansion efforts from the Registry. An Outreach Program was established to better inform the people of the former Yugoslavia of the Tribunal's work in the local languages and to combat disinformation regarding the Tribunal's record.

Notwithstanding these accomplishments, 35 individuals named in public indictments remain at large, many in the territory of the former Yugoslavia. Certain States and entities in the region, such as the Federal Republic of Yugoslavia, Croatia and Republika Srpska, continue to obstruct the Tribunal in carrying out its mandate. Moreover, because the Tribunal lacks effective enforcement powers to remedy such obstructionism, it continues to rely on the international community to bring such States into compliance with their clear obligations under international law.

In the face of such problems, however, the Tribunal's development and success may be measured on three levels. First, the development of the Tribunal as an institution has exceeded expectations. Second, the Tribunal has laid the foundation for the establishment of a practical and permanent system of international criminal justice. Third, the Tribunal is beginning to have an impact on the former Yugoslavia.

Events in Kosovo demonstrate the continuing need to ensure a high-degree of vigilance to combat the forces of evil, which have made the 20th Century so devastating to so many people and regions. The international community has demonstrated an unprecedented level of support to the work of the Tribunal. In the wake of the Kosovo crisis, now is not the time for complacency, but rather a time for a renewed effort to ensure that the work of the Tribunal continues to play an important role in maintaining international peace and security in the region and in the rebuilding of civil society, under the rule of law, in the former Yugoslavia.

TABLE OF CONTENTS

I. INTRODUCTION

II. THE CHAMBERS

A. Composition of the Chambers

B. Main activities of the Chambers

1. The trials

- (a) Celebici trial
- (b) Furundžija trial
- (c) Aleksovski trial
- (d) Blaskic trial
- (e) Kupreskic and Others trial
- (f) Kordic and Cerkez trial
- (g) Jelusic trial
- (h) Simic and Others case

- (i) Kvočka and Others case
- (j) Kunarac case
- (k) Krnjelac case
- (l) Krstić case
- (m) Kolundžija case
- (n) Brdjanin case

2. Appellate proceedings

(a) Interlocutory appeals

- i. Aleksovski interlocutory appeal
- ii. Kupreskic and Others interlocutory appeal
- iii. Simić and Others interlocutory appeals

(b) Appeals against Judgements

- i. Tadić appeal
- ii. Celebici appeal
- iii. Furundžija appeal
- iv. Aleksovski appeal

(c) Other appeals

- i. Aleksovski contempt appeal
- ii. State requests for review

3. Indictments and Arrest Warrants

4. Primacy of the Tribunal and State Non-compliance

- (a) Failure to arrest and transfer Mile Mrksić, Miroslav Radić and Veselin Slijivancanin
- (b) Failure to issue Visas for Tribunal Investigators to travel to Kosovo
- (c) The Prosecutor's Request Pursuant to Rule 7bis(B) dated 2 February 1999
- (d) Other Selected Instances of Failure to Co-operate

5. Regulatory activity

- (a) Amendments to the Rules of Procedure and Evidence
- (b) Practice Directions

6. Other activities

III. THE OFFICE OF THE PROSECUTOR

A. Overview

B. Investigate activity

- 1. Kosovo
- 2. Exhumations: 1998- 1999
- 3. Indictments
- 4. Search warrants

C. Co-operation and assistance in the Former Yugoslavia

- 1. SFOR & KFOR
- 2. Office of the High Representative: "Rules of the Road"

IV. THE REGISTRY

A. Office of the Registrar

- 1. Registry Legal Support Unit
- 2. Public Information Services
- 3. The Outreach Program
- 4. Security and Safety Service

B. Judicial Support Services Division

1. Court Management and Support Services Section
2. Chambers Legal Support Section
3. Defence Counsel Unit
4. Detention Unit
5. Victims and Witnesses Section

C. Administration

1. Budget and Finance
2. Human Resources Section
3. Conference and language services
4. Electronic support and communications

V. CONTACTS OF THE TRIBUNAL WITH GOVERNMENTS AND INTERNATIONAL ORGANISATIONS

A. Direct interaction with the Former Yugoslavia

B. Other contacts

VI. ENACTMENT OF IMPLEMENTING LEGISLATION

VII. ENFORCEMENT OF SENTENCES

VIII. VOLUNTARY CONTRIBUTIONS

1. Cooperation of the host State
2. Gratis personnel provided by Governments or organisations
3. Monetary contributions and contributions in kind
4. The European Commission

IX. CO-OPERATION WITH THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL FOR RWANDA

X. CONCLUSION

A. Introduction

B. The Tribunal's Development

C. Towards a vigorous renewal of commitment

ANNEXES

I. ICTY: 25 Public Indictments ; 65 Indictees

II. List of persons detained at the UN Detention Unit: 28 in Custody

III. Detailed survey of execution or non-execution of arrest warrants by States, entities and international organizations on the territory of the former Yugoslavia

I. INTRODUCTION

1. The present annual report of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 ("Tribunal"), its sixth, covers the period from 28 July 1998 to 31 July 1999 ("the reporting period") and describes in detail the Tribunal's activities during that period.

2. The reporting period is characterised by the full development of the Tribunal into a functioning judicial institution. With the inauguration of the three new Judges in

November 1998, the Tribunal is now comprised of three Trial Chambers and the Appeals Chamber, all of which are seised with cases. The Tribunal's budget now totals nearly \$100,000,000 and it employs more than 700 staff members. At the close of the reporting period, three cases are in trial and seven cases are at the pre-trial stage. Additionally, the Tribunal rendered three judgements with an additional case awaiting judgement, and there are four cases on appeal. In total, twenty-eight detainees are currently in custody in the Detention Unit.

3. The Registry continued providing support to the Tribunal's other organs and successfully oversaw the expansion of the Tribunal's resources. An Outreach Program was designed to enable the Tribunal to better inform the people of the former Yugoslavia of its work in the local languages and to combat distortion of the Tribunal's record.

4. Events in Kosovo dominated the work of the Prosecutor during the reporting period. Violence in Kosovo and the continuing refusal of the Federal Republic of Yugoslavia ("FRY") to permit Tribunal investigators into that region slowed the investigation of potential crimes within the Tribunal's jurisdiction committed there. Non-compliance by the FRY with respect to its obligations to assist the Tribunal in carrying out its mandate hindered the Office of the Prosecutor in fulfilling several Security Council resolutions, as reported to the Security Council on several occasions by President McDonald. Notwithstanding the refusal of the FRY to co-operate with the Prosecutor's investigations involving events in Kosovo, and despite the NATO airstrikes against the FRY which commenced on 24 March 1999, it was possible for the Prosecutor to continue with the investigations which resulted in an indictment being issued against Slobodan Milošević and four others for crimes against humanity on 22 May 1999.

5. Apart from these accomplishments, 35 individuals named in public indictments still remain at large, most in the territory of the former Yugoslavia. Despite the best efforts of the Tribunal, certain States and entities, principally the FRY, the Republic of Croatia and the Republika Srpska, continue to obstruct the Tribunal in carrying out its mandate. Yet, as President McDonald has repeatedly stressed to the Security Council when reporting on State non-compliance, the Tribunal lacks the effective enforcement powers that would allow it to remedy such intransigence. It is wholly dependent on the international community to bring recalcitrant States into compliance with their legal obligations. In this regard, the NATO-led Stabilisation Force (SFOR) in Bosnia and Herzegovina has continued to detain indictees, and it is likely that such detentions will continue in the face of continuing non-cooperation of the Republika Srpska.

6. With respect to the FRY's non-compliance, the President and the Prosecutor repeatedly warned the international community of the dangers of tolerating such obstructionism. However, while a more active posture was adopted during the second half of the reporting period, and the Tribunal has begun to receive active and very significant assistance from certain States, the international community's failure to address this non-compliance contributed to the destabilization within the region. A sustained and vigorous determination from the international community to act early and comprehensively is necessary, therefore, to ensure the success of long-term reconstruction efforts. The Tribunal is perhaps the most critical of these efforts: real peace is achieved through justice, not without it.

7. Thus, while the Tribunal has achieved the goal of becoming a working international criminal court, it remains to be seen whether the international community can maintain its commitment to the process. What has been accomplished must not be lost. With the successful conclusion of the Rome Treaty last year, the course is set for the establishment of a permanent International Criminal Court. The Tribunal has been instrumental in demonstrating that international criminal law is not simply a matter of theory. Indeed, the role that the Tribunal has played in the international community's response to events in Kosovo confirms that it is capable of operating and achieving results on a real time basis, as events are ongoing. This is a very significant step in the quest for the establishment of a fully functioning global legal system.

II. THE CHAMBERS

A. Composition of the Chambers

8. Three new Judges, who were elected on 20 May 1998, assumed office on 16 November 1998 and are now fully engaged in the operations of Chambers.

9. The composition of the Chambers, comprising three Trial Chambers and an Appeals Chamber, is as follows: Judge Gabrielle Kirk McDonald (United States of America) (President), Judge Mohamed Shahabuddeen (Guyana) (Vice-President), Judge Antonio Cassese (Italy), Judge Claude Jorda (France), Judge Richard George May (United Kingdom), Judge Lal Chand Vohrah (Malaysia), Judge Fouad Abdel-Moneim Riad (Egypt), Judge Wang Tieya (China), Judge Rafael Nieto-Navia (Colombia), Judge Florence Ndebele Mwachande Mumba (Zambia), Judge Almiro Simões Rodrigues (Portugal), Judge David Anthony Hunt (Australia), Judge Mohamed Bennouna (Morocco), and Judge Patrick Lipton Robinson (Jamaica).

10. With the completion of the Celebici trial on 16 November 1998, the terms of Judge Adolphus Karibi-Whyte, Judge Elizabeth Odio-Benito and Judge Saad Jan ended.

B. Main activities of the Chambers

11. The judicial activity of the Chambers of the Tribunal comprises trials, appellate proceedings (appeals, interlocutory appeals and State requests for review), proceedings pertaining to the exercise of the primacy of the Tribunal (Rules 7bis, 9, 10, 11, 13 of the Tribunal's Rules of Procedure and Evidence ("Rules")) as well as contempt proceedings pursuant to Rule 77. Furthermore, the judicial activity of the Chambers involves reviewing indictments submitted by the Prosecutor, issuing arrest warrants and conducting hearings pursuant to Rule 61, which provides for additional proceedings in the case of unexecuted indictments. During the current reporting period, no Rule 61 hearings have been conducted. The Chambers also engages in regulatory activities to improve procedures for ensuring that trials are both fair and expeditious. Such regulatory activities include amendments to the Rules and other Tribunal Rules, Regulations and Directives.

12. With the installation of the three new Judges on 16 November 1998, it has been possible to establish a third Trial Chamber, enabling the Tribunal to provide more expeditious trials. All three Trial Chambers are seised of cases, as the following chart¹ indicates:

Trial Chamber I
Blaskic
Jelisić
Krstić

Trial Chamber II
Kupreskic and others
Kunarac
Krnjelac
Brdjanin

Trial Chamber III
Kordic and Cerkez
Kvočka and others
Simić and others
Kolundžija

13. The Tribunal's Judges are concerned about the length of time many of the trials and other proceedings are taking to complete. Since the accused is generally in custody from the time of his arrest or voluntary surrender until the final disposition of his case, long trials result in lengthy periods of detention for the accused and also impact on other accused in custody awaiting trial. There are a number of causes for the length of trials and other proceedings. The Tribunal's cases involve complex legal and factual issues, as well as the application of legal principles that have not previously been interpreted or applied. Moreover, unlike the Nuremberg and Tokyo trials, a great deal of reliance is placed on the testimony of witnesses rather than on affidavits, and the Tribunal is committed to ensuring that the rights of the accused are fully respected in accordance with contemporary human rights norms.

14. The Judges have taken a number of steps to reduce the length of trials. These include adopting amendments to the Rules in July 1998, which provide for active pre-trial management of pending cases and strengthening the ability of the Trial Chambers to control trial proceedings. Provision has been made for a pre-trial Judge and frequent status conferences designed to expedite the proceedings. Moreover, the Rules now also provide additional trial management tools for the Judges, including limiting cross-examination to the scope of direct examination and providing for the admission of affidavits in certain instances. The President has established a Trial Practices Working Group, composed of representatives from the Chambers, the Office of the Prosecutor and Defence Counsel, to assess the impact of the new Rules and to make recommendations on further steps, if necessary, to expedite the proceedings. This Working Group will report later in 1999 on its findings. The Chambers are also seeking additional staff in the Tribunal's 2000 budget to assist the Judges in their work, which should reduce the Judges' individual workload and thus have a positive impact on the length of trials.

15. The full impact of these steps are just beginning to be realized, as the new Rules have only been able to be fully utilized in new cases, and the staffing resources have not yet been approved. In this regard, it should be noted that the third Trial Chamber did not begin work until November 1998, so the Chambers have only been operating at full capacity for a portion of the reporting period. The Judges will continue to monitor this situation closely, and are committed to reducing the length of the proceedings and the amount of time accused persons spend in detention.

1. The Trials

16. During the reporting period, judgements were delivered in three cases: *Celebici*², *Furundzija*³ and *Aleksovski*⁴. Nine cases, involving 22 accused, are in the trial or pre-trial stages. The three cases in trial are: *Kupreskie and Others*⁵, *Kordic and Cerkez*⁶ and *Jeliscic*⁷. Arguments in the *Blaskic* case⁸ have been completed and the parties are awaiting judgement. The following cases are in various stages of pre-trial preparation: *Simic and Others*⁹, *Kvočka and Others*¹⁰, *Kunarac*¹¹, *Krnjelac*¹², *Krstic*¹³, *Kolundzija*¹⁴ and *Brđjanin*¹⁵. The *Kovacevic*¹⁶ case was discontinued prior to the entry of judgement, due to the death of the accused on 1 August 1998.

(a) Celebici trial

17. The joint trial of Zejnir Delalic, Zdravko Mucic, Hazim Delic and Esad Landzo for various offences allegedly committed at the Celebici detention camp in Central Bosnia in 1992, commenced on 10 March 1997, before Trial Chamber I (Judge Karbi-Whyte, presiding, Judge Odio-Benito and Judge Jan), in relation to charges of, *inter alia*, killing, torture, sexual assault, inhumane conditions and unlawful confinement of civilians, and came to a close on 15 October 1998. During that period the Trial Chamber heard the testimony of 122 witnesses, received 691 exhibits and rendered numerous decisions and orders on the various motions filed by both the Prosecution and the Defence for the four accused persons. Furthermore, several interlocutory appeals were filed by the parties before the Appeals Chamber.

18. The unanimous judgement, which is the first involving multiple accused to be rendered by the Tribunal, was handed down on 16 November 1998. In its judgement, the Trial Chamber pronounced on a number of important issues concerning the interpretation and application of international humanitarian law. With respect to the preliminary issues of the applicability of Article 2 of the Statute of the Tribunal and the grave breaches regime laid down in the Geneva Conventions of 1949, the Trial Chamber held that an "international armed conflict existed in Bosnia and Herzegovina" and that the victims of the alleged offences were "protected persons" within the meaning of the Geneva Conventions.

19. The Trial Chamber also pronounced upon the concept of command responsibility, the first decision by an international judicial body on that doctrine since the cases decided in the wake of the Second World War. The Trial Chamber concluded that the doctrine of command responsibility encompasses both military and civilian superiors on the basis of *de jure* as well as *de facto* positions of authority. In addition, the Trial Chamber made for the first time the important finding that in certain circumstances acts of rape may constitute torture under international humanitarian law.

20. In its verdict, the Trial Chamber found Zejnir Delalic not guilty of all charges, which related principally to his alleged command over the Celebici camp. Accordingly, the Trial Chamber ordered his immediate release.

21. The three other accused, Zdravko Mucic, Hazim Delic and Esad Landzo, were found guilty of various charges of grave breaches of the Geneva Conventions of 1949 and violations of the laws or customs of war. Zdravko Mucic was found guilty with regard to eleven counts in his capacity as a superior for the underlying crimes of murder, torture, causing great suffering or serious injury and inhumane acts. He was also found guilty for his direct participation in the crime of unlawful confinement of civilians in inhumane conditions. The Trial Chamber imposed eleven concurrent sentences of seven years' imprisonment.

22. The Trial Chamber found Hazim Delic to have been "instrumental in creating an atmosphere of terror by his actions and his threats to and humiliation of the detainees" in the Celebici camp. He was held responsible for eleven counts of murder, torture, rape, causing great suffering or serious injury and inhuman acts and a number of concurrent sentences were imposed by the Trial Chamber, the maximum being twenty years' imprisonment for murder and willful killing.

23. In dismissing Esad Landzo's defence of diminished responsibility, the Trial Chamber found him guilty of murders, willful killings, torture, cruel treatment and causing great suffering or serious injury. Accordingly, the Trial Chamber imposed several concurrent sentences, the maximum of fifteen years' imprisonment being for the crimes of murder and willful killing. In imposing the sentences, the Trial Chamber noted certain mitigating factors such as his young age at the relevant time and his impressionability and immaturity.

24. All parties to the case have appealed various portions of the judgement.

(b) Furundzija trial

25. The amended indictment against Anto Furundzija alleged that he was the local commander of a special unit of the military police of the Croatian Defence Council ("HVO") known as the "Jokers". In this capacity he was present during the interrogation of witness A by a soldier under his command. During the course of this questioning, Anto Furundzija failed to intervene while witness A was subjected for an extended period of time to various threats and acts of violence, including being

forced to have sexual intercourse with the other soldier. On that basis, Anto Furundzija was charged with two counts of violations of the laws or customs of war (torture and outrages upon personal dignity including rape). The trial proceedings, which were conducted before Trial Chamber II (Judge Mumba, presiding, Judge Cassese and Judge May), commenced on 8 June 1998 and concluded on 22 June 1998, with the judgement reserved to a later date. Subsequently, upon a Defence motion, the Trial Chamber ordered that the proceedings be re-opened. The re-opened proceedings covered a period of four days and the hearing was eventually closed on 12 November 1998. The Trial Chamber granted a number of protective measures for the witnesses and victims in the case.

26. The Trial Chamber unanimously found Anto Furundzija guilty as charged. In holding him criminally responsible as a co-perpetrator of torture and for aiding and abetting in outrages upon personal dignity, including rape, the Trial Chamber made several important findings. For instance, the Trial Chamber concluded, after having examined the evidence presented by the various expert witnesses, that witness A's memory regarding material aspects of the relevant events had not been affected by any psychological disorder she may have had as the result of her traumatic experience. In addition, the Trial Chamber adopted a strict definition of both torture and rape under international humanitarian law.

27. Having found Anto Furundzija guilty as a co-perpetrator of torture and of aiding and abetting in outrages upon personal dignity, including rape, the Trial Chamber imposed two concurrent sentences of ten and eight years' imprisonment respectively.

28. Anto Furundzija has appealed against the judgement.

(c) Aleksovski trial

29. Zlatko Aleksovski was charged on 10 November 1995 with two counts of grave breaches of the 1949 Geneva Conventions and one count of violating the laws or customs of war for the unlawful treatment of Bosnian Muslim detainees in his capacity as commander of the detention facility at Kaonik in central Bosnia. Five other accused were originally charged in the same indictment, including three — Tihomir Blaskic, Dario Kordic and Mario Cerkez — who are currently standing trial.¹⁷

30. According to the indictment, many of the detainees under the accused's control were subjected to inhumane treatment, including excessive and cruel interrogation, physical and psychological harm, forced labour in hazardous conditions and being used as "human shields", and some of the detainees were murdered or otherwise killed.

31. The trial commenced on 6 January 1998, before Trial Chamber Ibis (Judge Rodrigues, presiding, Judge Voluh and Judge Nieto-Navia). Thirty-eight witnesses appeared for the Prosecution and twenty-six for the Defence. The Prosecution introduced 139 exhibits and the Defence presented thirty-seven exhibits. The trial ended on 23 March 1999. In addition it may be noted that the Trial Chamber during the course of the trial initiated contempt proceedings against a Defence Counsel acting in another case, which resulted in a finding of contempt of the Tribunal on 11 December 1998. The decision is presently under appeal and a hearing before the Appeals Chamber is expected to be held in September 1999.

32. The judgement was pronounced on 7 May 1999. A majority of the Trial Chamber found that the Prosecution had failed to prove that the victims were protected persons within the meaning of the 1949 Geneva Conventions and that, therefore, Article 2 of the Statute did not apply. As a legal consequence of that finding, the Trial Chamber held the accused not guilty of the two counts relying on Article 2 of the Statute (grave breaches of the 1949 Geneva Conventions). The Trial Chamber found the accused guilty both as an individual participant pursuant to Article 7(1) of the Statute, and as commander pursuant to Article 7(3) of the Statute, of violating the laws or customs of war, namely outrages upon personal dignity. The Trial Chamber imposed a sentence of two years and six months' confinement.

33. In accordance with Sub-rule 101(D) of the Rules, the Trial Chamber determined that the accused was entitled to credit for the two years, ten months and twenty-nine days served in pre-trial detention. Consequently, the Trial Chamber ordered his immediate release, notwithstanding any appeal.

34. Both parties have appealed against the judgement.

(d) Blaskic trial

35. The trial of General Tihomir Blaskic commenced on 24 June 1997 before Trial Chamber I (Judge Jorda presiding, Judge Riad and Judge Shahabuddeen). With the consent of the accused, Judge Riad was replaced, due to illness, by Judge Rodrigues on 29 January 1999. General Blaskic is charged with grave breaches of the Geneva Conventions, violations of the laws or customs of war and crimes against humanity on the basis of his alleged responsibility as a superior in respect of the serious violations of international humanitarian law committed by members of the armed forces of the HVO against Bosnian Muslims in the area of central Bosnia during the period of May 1992 to January 1994.

36. The Trial Chamber was presented with a number of motions on substantive and procedural matters by both parties. In particular, it had to rule on a motion to dismiss at the end of the Prosecution's case-in-chief. The Trial Chamber, however, rejected the motion. It found that the motion could be granted only: 1) when, from a factual point of view, the Prosecution would have failed to provide evidence in respect of one of the charges; and 2) when, from a legal point of view, the Prosecution would have failed to show a *prima facie* case in support of its claims. Another important issue before the Trial Chamber was that of the protection of witnesses, and the Trial Chamber issued a number of safe-conducts orders in favour of defence witnesses. In addition, on 25 March 1999, the Trial Chamber decided *proprio motu* to call, pursuant to Rule 98, a number of witnesses, including senior officials of the UNPROFOR, the European Community Monitoring Mission, the HVO and the Army of Bosnia and Herzegovina. Strict protective measures were granted for two of these witnesses and a video-conference was organised for one high-ranking officer at the request of his Government.

37. During trial 158 witnesses testified, including the accused himself. The proceedings were declared closed on 30 July 1999 with judgement reserved to a later date.

(e) Kupreskic and Others trial

38. The alleged "ethnic cleansing" of the village of Ahmici forms the background to the indictment against six accused: Zoran Kupreskic, Mirjan Kupreskic, Vlatko Kupreskic, Drago Josipovic, Dragan Papic and Vladimir Santic, who are charged with violations of the laws and customs of war and crimes against humanity in respect of alleged crimes of persecutions on political, racial or religious grounds, murders, inhumane acts and cruel treatment.

39. The trial against the six accused, conducted before Trial Chamber II (Judge Cassese, presiding, Judge May and Judge Mumba), commenced on 17 August 1998. So far, 151 witnesses have testified, including ten witnesses who have been summoned by the Trial Chamber *proprio motu* and three of the accused.

40. The Trial Chamber has rendered a number of decisions on the various motions presented by the parties, including an order to conduct an on-site visit to the places described in the indictment (subsequently withdrawn for security reasons), on communication between the parties and their witnesses and on the application of the *ius cogens* principle in international humanitarian law. With regard to the latter decision, the Trial Chamber stated that "[international humanitarian law] does not lay down synallagmatic obligations, i.e. obligations based on reciprocity, but obligations *erga omnes* (or, in the case of treaty obligations, obligations *erga omnes contractantes*) which are designed to safeguard fundamental human values and therefore must be complied with regardless of the conduct of the other party or parties."

41. The trial is expected to continue until the end of 1999.

(f) Kordic and Cerkez trial

42. The trial of Dario Kordic and Mario Cerkez commenced on 12 April 1999 before the new Trial Chamber III (Judge May, presiding, Judge Bennouna and Judge Robinson).¹⁸ The amended indictment alleges that Dario Kordic was a key figure in the Bosnian Croat political leadership and that Mario Cerkez was the military commander of "HVO Vitez Brigade". It charges the two accused with twenty-two counts each for their alleged involvement in a "campaign of persecution and ethnic cleansing" against the Bosnian Muslim population in central Bosnia, on the basis of both their direct participation in the acts as well as their responsibility as superiors, with crimes against humanity, grave breaches of the Geneva Conventions and violations of the laws or customs of war.

43. In the pre-trial stage, the Trial Chamber ruled on an extensive number of motions from both parties, deciding on various matters such as the form of the indictment, the jurisdiction of the Tribunal, the disclosure obligations of the Prosecution, the provisional release of the accused and requests for separate trials.

44. On 4 February 1999, the Trial Chamber granted an application by the Prosecution for an order to Croatia for the production of documents. Croatia has filed a request for review of that order pursuant to Rule 108bis, which is currently pending before the Appeals Chamber. Other requests for binding orders have also been heard and dealt with by the Trial Chamber.

45. At the end of the reporting period, the Trial Chamber had heard 27 witnesses for the Prosecution.

(g) Jelisić trial

46. Goran Jelisić is charged in the second amended Brcko indictment with genocide, crimes against humanity and violations of the laws or customs of war for the killings and beatings of Muslim detainees. Pursuant to an agreement between the accused and the Prosecution, entitled "Agreed Factual Basis for Guilty Pleas to be Entered by Goran Jelisić", the accused changed his plea from not guilty to guilty in respect of all charges relating to crimes against humanity and violations of the laws or customs of war. The Defence rejected a proposal by the Trial Chamber that a separate finding of guilt be made in respect of these charges. The trial of the remaining single count of genocide, to which the accused pleaded not guilty, commenced before Trial Chamber I (Judge Jorda, presiding, Judge Riad, and Judge Rodrigues) in November 1998. However, due to the ill-health of Judge Riad, the trial proceedings have been adjourned for a considerable period of time. They are scheduled to resume on 30 August 1999.

(h) Simić and Others case

47. Milan Simić, Miroslav Tadić, Simo Zarić and Stevan Todorović are jointly charged, with an additional accused Blagoje Simić, who is still at large, in the Bosanski Samac indictment. Subsequent to two amendments, the indictment includes some 37 counts pertaining to alleged crimes of, *inter alia*, persecutions on political, racial and religious grounds, unlawful deportation and transfer, murder, willful killing, torture, rape, inhuman acts, cruel treatment and willfully causing great suffering. The charges arise out of events which occurred between September 1991 and December 1993, mainly in the municipalities of Bosanski Samac and Odžak.

48. Trial Chamber III (Judge Robinson, presiding, Judge Bennouna and Judge Hunt) is seized of the case¹⁹ and has rendered a number of pre-trial decisions on, *inter alia*, judicial notice of the character of the conflict, an alleged conflict of interest of one of the Defence Counsel and requests for the severance of counts and separate trials. Furthermore, the Trial Chamber has denied a request by Stevan Todorović for an evidentiary hearing on the allegedly illegal nature of his arrest and an application by Miroslav Tadić seeking provisional release. Both of these decisions have been appealed and the former is currently pending before the Appeals Chamber.

49. No date has been fixed for trial to commence.

(i) Kvočka and Others case

50. Subsequent to an amendment to the two indictments known as the Keraterm and Omarska indictments in October 1998, Miroslav Kvočka, Mladen Radić, Zoran Žigic and Miroslav Kos are all charged in a new single indictment in relation to events in the Keraterm, Omarska and Trnopolje detention camps. The four accused are now charged with crimes against humanity and violations of the laws and customs of war on the basis of, *inter alia*, alleged acts of murder, torture, sexual assaults and rape, beatings, psychological abuse, humiliation and confinement in inhumane conditions.

51. Trial Chamber III (Judge May, presiding, Judge Bennouna and Judge Robinson), which is seized of the case²⁰, has rendered a number of pre-trial decisions concerning matters such as the protection of victims and witnesses, the provisional release of the accused, judicial notice of adjudicated facts, admission of certain documentary evidence, the form of the indictment and the jurisdiction of the Tribunal. The Trial Chamber is also considering a motion for the taking of deposition evidence in the pre-trial phase.

52. No date has yet been set for the commencement of the trial.

(j) Kunarac case

53. Following an amendment of the Foča indictment, Dragoljub Kunarac is charged with crimes against humanity and violations of the laws or customs of war for acts of torture, rape, outrages upon personal dignity, enslavement and plunder of private property with respect to events which allegedly took place in connection with the detention of women and children in the Partizan Sports Hall and the Kalinovik Primary School in the Foča and Kalinovik municipalities in Bosnia and Herzegovina. He is charged both on the basis of his direct participation and as a superior to the perpetrators of the alleged acts.

54. The case is currently at a pre-trial stage before Trial Chamber II (Judge Mumba, presiding, Judge Cassese and Judge Hunt). No date has been set for trial to begin.

(k) Kmojelac case

55. Milorad Kmojelac is charged with grave breaches of the Geneva Conventions of 1949, violations of the laws or customs of war and crimes against humanity on the basis of, *inter alia*, wilful killing, murder, torture, cruel treatment, unlawful confinement of civilians, slavery and inhumane acts. The charges relate to events which allegedly took place in a prison facility called the Foca KP Dom in Bosnia and Herzegovina while Milorad Kmojelac was the commander and in a position of superior authority.

56. The case is currently in the pre-trial stage before Trial Chamber II (Judge Hunt, presiding, Judge Cassese and Judge Mumba). No date has been set for trial to commence.

(l) Krstic case

57. The indictment against General Radislav Krstic, who was detained by SFOR on 2 December 1998, charges him with genocide, violations of the laws or customs of war and crimes against humanity in relation to events which took place during and after the fall of the United Nations -declared safe area of Srebrenica. At the initial appearance before Trial Chamber I (Judge Jorda, presiding, Judge Riad and Judge Rodrigues), the accused pleaded not guilty to all charges.

58. Upon a Prosecution request, the Trial Chamber on 12 March 1999 issued a binding order to the Republika Srpska for the production of documents. Furthermore, on 6 May 1999, the Trial Chamber granted, in part, a defence motion challenging the form of the indictment, thereby ordering the Prosecution "to specify or clarify the indictment in respect of the points relating to the responsibility of the accused and his co-accused and to their share of responsibility".

59. No date has been set for trial to begin.

(m) Kolundzija case

60. Dragan Kolundzija is charged in the Keraterm indictment together with six other accused. He is charged with grave breaches of the 1949 Geneva Conventions, violations of the laws or customs of war and crimes against humanity, all in respect of events which allegedly took place in the Keraterm camp in the municipality of Prijedor from about 24 May until 30 August 1992. He is charged on the basis of both his own participation in the commission of the alleged crimes and superior responsibility.

61. A prosecution application to join Dragan Kolundzija with the accused in the Kvočka and Others case by way of seeking leave to amend the two indictments was rejected by the reviewing Judge on 6 July 1999, on the ground that such Judge is not competent to consider, in *ex parte* proceedings pursuant to Sub-rule 50(A) of the Rules, an application which in substance constitutes a joinder motion.

62. At the initial appearance before Trial Chamber III (Judge May, presiding, Judge Bennouna and Judge Robinson) on 13 July 1999, Dragan Kolundzija pleaded not guilty to all charges.

(n) Brdjanin case

63. Radoslav Brdjanin, who according to the indictment against him served at the relevant time as a member of the Crisis Staff of the Autonomous Region of Krajina and its successor the War Presidency, is charged with a crime against humanity for persecutions on political, racial or religious grounds, both as a superior and for his direct participation in the commission of the alleged offence. At his initial appearance before Trial Chamber II (Judge Cassese, presiding, Judge Mumba and Judge Hunt) on 12 July 1999, he pleaded not guilty to all charges.

2. Appellate proceedings

(a) Interlocutory appeals

64. During the reporting period, fifteen interlocutory appeals in the form of applications for leave to appeal pursuant to Rule 73 of the Rules were brought before a Bench of three Judges of the Appeals Chamber. Of these, one application was withdrawn, four applications (in the Aleksovski, Kupreskic and Others and Simic and Others cases) were granted by the Bench and subsequently heard by the full Appeals Chamber and two applications for leave to appeal are still undecided. In the case of the remaining eight applications, leave to appeal was denied by a Bench of three Judges of the Appeals Chamber.

65. In addition, an appeal under Rule 77 against a finding of contempt of the Tribunal by the Trial Chamber in the Aleksovski case was brought before a Bench of three Judges of the Appeals Chamber.

i. Aleksovski interlocutory appeal

66. As the trial of the accused was drawing to a close, the Prosecution filed an application for leave to appeal against two decisions of the Trial Chamber, by which the Trial Chamber had granted a Defence Motion requesting the admission of further defence evidence and denied a Prosecution motion requesting the admission of further evidence in rebuttal. A Bench of three Judges of the Appeals Chamber (Judge McDonald, presiding, Judge Wang and Judge Hunt), on 18 December 1998, granted the Prosecution's application for leave to appeal, finding that the proposed appeal raised fundamental issues of equality of arms and the right to a fair trial for both the Prosecution and Defence and that these issues were of general importance to the proceedings before the Tribunal.

67. With regard to the decision on the merits, the Appeals Chamber (Judge May, presiding, Judge Wang, Judge Hunt, Judge Bennouna and Judge Robinson) on 4

February 1999, by a majority of four to one (Judge Robinson dissenting), refused the appeal relating to the decision on the defence motion and allowed the appeal in respect of the decision on the prosecution motion.

ii. Kupreskic and Others interlocutory appeal

68. During the trial proceedings, a decision was taken, following a request by the Prosecution, to hear the testimony of certain witnesses for the Defence, in the absence of one of the sitting Judges (due to illness), by way of deposition. The Defence of one of the accused opposed that decision and brought an application for leave to appeal against it. The application for leave to appeal was granted by a Bench of the Appeals Chamber, (Judge Wang, presiding, Judge Vohrah and Judge Nieto-Navia) on 12 March 1999, on the ground that the proposed appeal raised issues pertaining to the interpretation and application of certain procedural rules relating to, *inter alia*, the procedure to be followed when a Judge is absent due to illness and the taking of depositions.

69. The Appeals Chamber (Judge Vohrah, presiding, Judge Wang, Judge Nieto-Navia, Judge Hunt and Judge Bennouna) rendered its decision on 15 July 1999. The Appeals Chamber found unanimously that the ruling to proceed by way of deposition was not taken in accordance with the requirement that such a decision may only be made by a Trial Chamber composed of three Judges, as opposed to only two of the sitting Judges. Furthermore, a majority of the Appeals Chamber held that it was contrary to the Rules to proceed by way of deposition in the circumstances of the case since the provision providing for the taking of deposition evidence was not intended to apply to a situation where the Trial Chamber was unable, due to the illness of one of its members, to directly receive the testimony of the witnesses. Consequently, the appeal was allowed and the Trial Chamber was directed to hear the relevant defence witnesses, should the Appellant so request.

iii. Simic and Others interlocutory appeals

70. The accused Miroslav Tadic sought leave to appeal against a decision of the Trial Chamber denying his application for provisional release. A Bench of three Judges of the Appeals Chamber (Judge Shahabuddeen, presiding, Judge Wang and Judge Nieto-Navia) granted the application for leave to appeal on 8 June 1999 on the ground it raised the issue of whether a Trial Chamber, having ordered that oral arguments be heard on a matter pending before it, may properly issue its decision on that matter solely on the basis of the written submissions of the parties. The Appeals Chamber (Judge McDonald, presiding, Judge Shahabuddeen, Judge Wang, Judge Nieto-Navia and Judge Mumba), rendered its decision on 28 July 1999, allowing the appeal and ordering the Trial Chamber to hold an oral hearing on the request for provisional release.

71. Another of the accused, Stevan Todorovic, appealed pursuant to Rule 72 against a decision by the Trial Chamber denying him an evidentiary hearing concerning the circumstances surrounding his alleged unlawful abduction prior to his arrest and transfer to the Tribunal. The Appeals Chamber (Judge McDonald, presiding, Judge Shahabuddeen, Judge Cassese, Judge Wang and Judge Nieto-Navia) on 18 May 1999 rejected the appeal on the ground that the it was not properly seised of it and ordered that should the accused wish to file an appeal before a Bench of three Judges of the Appeals Chamber, pursuant to Sub-rule 73(B) of the Rules, such an application should be filed no later than 25 May 1999.

72. An application for leave to appeal pursuant to Sub-rule 73(B) was filed within the time-limit and on 1 July 1999 a Bench of three Judges of the Appeals Chamber (Judge McDonald, presiding, Judge Shahabuddeen and Judge Cassese) granted leave to appeal on the issue of whether the Trial Chamber erred in denying the Defence request for an evidentiary hearing and an order directing the Prosecution to afford discovery. Consequently, the appeal is pending before the Appeals Chamber (Judge McDonald, presiding, Judge Shahabuddeen, Judge Cassese, Judge Wang and Judge Nieto-Navia).

(b) Appeals against judgements

73. During the reporting period, appeals against judgements have been brought before the Appeals Chamber in the *Celebici*,²¹ *Furundzija*²² and *Aleksovski*²³ cases. Furthermore, the Appeals Chamber rendered judgement on appeal in the *Tadic*²⁴ case with the appeal against the sentencing judgement still pending.

i. Tadic appeal

74. The Defence appealed against the judgement of 7 May 1997, in which Dusko Tadic was found guilty of crimes against humanity and violations of the laws or customs of war, and the sentence of 14 July 1997, which imposed a number of concurrent sentences, the maximum being 20 years for a crime against humanity (persecution). The Prosecution lodged a cross-appeal against certain aspects of the judgement of 7 May 1997. The Defence also appealed against the Trial Chamber's sentencing judgement of 14 July 1997.

75. Following oral argument on 15 October 1998, the Appeals Chamber, (Judge Shahabuddeen, presiding, Judge Cassese, Judge Wang, Judge Nieto-Navia and Judge Mumba) dismissed a defence motion seeking to have certain additional evidence admitted, on the ground that the pre-conditions for the admissibility of such evidence, namely that the additional evidence was not available at trial and that the interests of justice require the authorisation of the presentation of such evidence, were not met. The Appeals Chamber also initiated contempt proceedings against a former Defence Counsel, which involve the hearing of a number of witnesses and which are ongoing.

76. From 19 through 22 April 1999, the Appeals Chamber heard the oral arguments of the parties in respect of the merits of the appeal, the cross-appeal and the appeal on the sentencing. The judgement on appeal was rendered on 15 July 1999.

77. In the judgement on appeal the Appeals Chamber reversed the finding of the majority of the Trial Chamber with respect to the applicability of Article 2 of the Statute. The Appeals Chamber held that the armed conflict in Bosnia and Herzegovina between the Bosnian Serb forces and the armed forces of the central authorities of Bosnia and Herzegovina was international in nature since the former acted as *de facto* organs of the FRY. The Appeals Chamber also found that the victims of the offences were "protected persons" within the meaning of Article 4 of Geneva Convention IV. Consequently, Tadic was found guilty on counts 8, 9, 12, 15, 21 and 32 of the indictment, of which he was acquitted by the Trial Chamber on the sole basis that Article 2 of the Statute was not applicable.

78. Furthermore, the Appeals Chamber found that the Trial Chamber erred: 1) when it decided that it could not, on the evidence before it, be satisfied beyond a reasonable doubt that Dusko Tadic had played any part in the killing of five men from the village of Jaskici; and 2) on the application of the doctrine of common purposes. As a result, the Appeals Chamber reversed the Trial Chamber's verdict in this respect and found Tadic guilty on counts 29, 30 and 31 of the indictment. The Appeals Chamber also deemed that it was justified to pronounce on three issues which had no direct bearing on the verdict in terms of Article 25(1) of the Statute, since these matters were of general significance for the Tribunal's jurisprudence. It held: 1) an act carried out for the purely personal motives of the perpetrator can constitute a crime against humanity within the meaning of Article 5 of the Statute; 2) all crimes against humanity do not require discriminatory intent, such intent is an indispensable legal ingredient of the offence only with regard to those crimes for which it is expressly required, that is for the types of persecution crimes mentioned in Article 5(h) of the Statute; and 3) a Trial Chamber may order, depending on the circumstances of the case at hand, the disclosure of Defence witness statements after

examination-in-chief of the witness.

79. The sentencing phase, in relation to the certain counts on which Tadic was acquitted at trial but in respect of which the Appeals Chamber found him guilty, was deferred. A hearing of oral arguments on this matter has been fixed for 30 August 1999. The Defence appeal against the Trial Chamber's Sentencing Judgement will be determined when a decision has been made as to the sentencing of the aforementioned counts.

ii. Celebici appeal

80. The judgement in the Celebici case, rendered on 16 November 1998, has been appealed by three of the accused and by the Prosecution. In addition, in relation to the Prosecution appeal against the acquittal of Zejnil Delalic, the accused has brought a cross-appeal. By an order of the Appeals Chamber (Judge Hunt, presiding, Judge Wang, Judge Riad, Judge Nieto-Navia and Judge Bennouna), the briefing schedule for the appeal has been extended. As a result, the filing of the briefs on the merits will be completed by 17 August 1999.

iii. Furundzija appeal

81. Anto Furundzija filed a notice of appeal against the judgement on 22 December 1998. The Appeals Chamber (Judge Shahabuddeen, presiding, Judge Vohrah, Judge Wang, Judge Nieto-Navia and Judge Robinson) on 26 July 1999 extended the briefing schedule for the appeal. As a consequence, the filing of the briefs on the merits will be completed by 21 September 1999.

iv. Aleksovski appeal

82. On 7 May 1999, the Trial Chamber rendered its judgement in the Aleksovski case. On 17 May 1999, Zlatko Aleksovski filed a notice of appeal against the judgement and the Prosecution filed its notice of appeal on 19 May 1999. The Defence has until 17 August 1999 to file its brief before the Appeals Chamber (Judge May, presiding, Judge Wang, Judge Mumba, Judge Hunt and Judge Robinson).

(c) Other appeals

i. Aleksovski contempt appeal

83. On 18 December 1998, a Defence Counsel from the Blaskic trial lodged an appeal against a decision by the Trial Chamber in the Aleksovski case finding him guilty of contempt of the Tribunal under Rule 77. The Bench of three Judges of the Appeals Chamber (Judge May, presiding, Judge Wang and Judge Hunt) granted the appellant's application for leave to appeal on 22 December 1998. A decision is pending before the Appeals Chamber (Judge Hunt, presiding, Judge May, Judge Wang, Judge Bennouna and Judge Robinson).

ii. State requests for review

84. One State request for review has been entertained by the Appeals Chamber pursuant to Rule 108bis. Trial Chamber III, on 4 February 1999, granted, in substantial part, an application by the Prosecution by issuing an order for the production of documents to Croatia. On 11 February 1999, Croatia filed a request for review of that order pursuant to Rule 108bis.

85. On 26 March 1999, the Appeals Chamber held that Croatia was directly affected by the order of the Trial Chamber and that the order concerned issues of general importance relating to the powers of the Tribunal in that it raised questions regarding the meaning and intent of Article 29 of the Statute of the Tribunal. Consequently, the Appeals Chamber found Croatia's request for review admissible and, further, in the interest of justice suspended the execution of the Trial Chamber's order pending the outcome of the review.

86. A decision is pending before the Appeals Chamber (Judge McDonald, presiding, Judge Shahabuddeen, Judge Vohrah, Judge Wang and Judge Nieto-Navia).

3. Indictments and Arrest Warrants

87. On 24 May 1999, Judge Hunt confirmed an indictment against Slobodan Milosevic, President of the FRY, and four other senior officials of the FRY, charging them with crimes against humanity with respect to allegations of criminal conduct in Kosovo. Consequently, arrest warrants were issued for each accused and ordered to be transmitted by the Registrar to FRY, all Members of the United Nations and Switzerland. Further orders were issued to those States requesting them to inquire whether any of the accused's assets are located in their territories, and, if so, to provisionally freeze such assets until the accused are taken into custody. This last measure was taken in light of the consistent non-cooperation of the FRY with the Tribunal and the possibility that such assets would be used to evade arrest.

88. Furthermore, the existence of an indictment against Zeljko Raznjatovic (a/k/a "Arkan") was made public on 31 March 1999, although the indictment itself has not been made public. The indictment against General Radislav Krstic was unsealed subsequent to his detention by SFOR on the 2 December 1998 and the indictment against Radislav Brdjanin was unsealed following his detention by SFOR on 6 July 1999.

89. An indictment against Mladen Naletilic and Vinko Martinovic (a/k/a "Tuta" and "Stela") was confirmed by Judge May on 21 December 1998, charging them with crimes against humanity, grave breaches of the Geneva Conventions and violations of the laws or customs of war in respect of their alleged involvement in murder, wilful killing, inhuman treatment, wilfully causing great suffering, persecutions, forcible transfer and destruction and plunder of private property.

4. Primacy of the Tribunal and State Non-compliance

90. Pursuant to Resolution 827, all States are required to co-operate with the Tribunal. Article 29 of the Tribunal's Statute sets out the two areas in which this obligation applies: general co-operation in the execution of the Tribunal's mandate and compliance with specific requests for assistance or orders issued by a Trial Chamber. In practice, these obligations are most relevant to the States and entities of the former Yugoslavia. During this reporting period, as in others, their record of co-operation and compliance has been mixed.

91. Non-compliance by the FRY continued to pose serious problems for the Tribunal during the reporting period. On five separate occasions — in two appearances and three letters — President McDonald notified the Security Council of non-compliance by the FRY. This non-compliance took several forms, as outlined below. She asserted that the behaviour of the FRY contradicts several Security Council Resolutions pertaining to the situation in the former Yugoslavia. For example, Resolution 827 of 25 May 1993, which created the Tribunal and required all States to co-operate with the Tribunal, including the obligation to comply with the requests for assistance or orders of the Tribunal; Resolution 1160 of 31 March 1998, urging the Prosecutor to begin gathering information related to the violence in Kosovo; Resolution 1199 of 23 September 1998, finding that the events in Kosovo constituted a threat to international peace and security in the region; Resolution 1203 of 24 October 1998, calling for a prompt and complete investigation of all atrocities in Kosovo and requiring the FRY to fully co-operate with the Tribunal; Resolution 1203 of 24 October 1998, demanding the FRY comply with previous Security Council Resolutions; and Resolution 1207 of 17 November 1998, which demanded the immediate and unconditional execution of arrest warrants against three individuals indicted by the Tribunal.

(a) Failure to arrest and transfer Mile Mrksic, Miroslav Radic and Veselin Sljivancanin

92. Mile Mrksic, Miroslav Radic and Veselin Sljivancanin were indicted on 7 November 1995 for the murder of 260 unarmed men following the fall of Vukovar in November 1991 (the "Vukovar Three"). Warrants for their arrest were transmitted to the FRY, as it was believed they were residing there. As the warrant was not executed, the confirming Judge ordered the Prosecutor to submit the case to a panel of three Judges for review pursuant to Rule 61. On 3 April 1996, Trial Chamber I concluded that there were sufficient grounds for believing that these individuals committed the offences as charged. Furthermore, the Trial Chamber found that "the failure to effect service of the Indictment was due to the refusal of the FRY to co-operate with the Tribunal." The Trial Chamber then issued international arrest warrants against the three accused.

93. Despite several reports by President McDonald and her predecessor, Antonio Cassese, to the Security Council about this situation, the FRY continued in its refusal to arrest and transfer the accused. In November 1998, the President of the Military Court in Belgrade advised the Tribunal that it was conducting an investigation into the three accused. In anticipation of hearing the testimony of the accused, the Military Court requested the Tribunal to forward a copy of the criminal case file and evidence against the accused to the Military Court.

94. Shortly thereafter, the Prosecutor filed a Deferral Request with the Trial Chamber pursuant to Article 9(2) of the Statute of the Tribunal and Rule 9 of the Rules. Article 9(2) provides that the Tribunal has primacy over national courts and permits the Tribunal to formally request national courts to defer to the competence of the Tribunal. On 10 December 1998, the Trial Chamber requested the FRY to defer to the competence of the Tribunal. This matter is still unresolved. The Security Council was notified of the FRY's continuing failure to arrest and transfer these three accused on four occasions — 24 April 1996, 8 September 1998, 2 October 1998 and 8 December 1998.

(b) Failure to Issue Visas for Tribunal Investigators to travel to Kosovo

95. On 15 October 1998, the Prosecutor advised FRY authorities of her intention to lead an investigative mission to Kosovo. She sought assurance that visas would be forthcoming to enable the investigations to proceed. The FRY refused to provide the necessary travel documents, thwarting the Prosecutor's efforts to investigate alleged criminal activity in Kosovo. This refusal was in direct contravention of the FRY's obligations under international law. President McDonald notified the Security Council of this failure to co-operate with the Tribunal on 6 November 1998.

(c) The Prosecutor's Request Pursuant to Rule 7bis(B) dated 2 February 1999

96. On 2 February 1999, the Prosecutor requested the President, pursuant to Rule 7bis(B), to find non-compliance by the FRY and to report such non-compliance to the Security Council. This request was based on a pattern of non-compliance, including the failure to defer to the competence of the Tribunal, failure to execute warrants, failure to provide evidence and information and the refusal to permit the Prosecutor and her investigators into Kosovo. On 12 February 1999, President McDonald invited the FRY to respond to the Prosecutor's Request. No response was received. On 16 March 1999, the President made a determination that the FRY was in non-compliance with its obligations under Article 29 of the Statute of the Tribunal. The same day, President McDonald informed the Security Council of this non-compliance.

97. For a considerable period of time, the international community failed to respond adequately to the FRY's challenges to its authority. The Security Council adopted Resolutions 1160, 1199 and 1203, which reiterated the need for the Prosecutor to investigate events in Kosovo. Subsequently, Resolution 1207 dealt exclusively with the FRY's failure to co-operate with the Tribunal and unequivocally ordered it to surrender the Vukovar Three and to facilitate Tribunal access to Kosovo. Following the Racak massacre in January 1999, the President of the Security Council issued a statement on behalf of the Council "deplor[ing] the decision by the Federal Republic of Yugoslavia to refuse access to the Prosecutor of the International Tribunal and call[ing] upon the Federal Republic of Yugoslavia to cooperate fully with the International Tribunal in carrying out an investigation in Kosovo". As noted above, these measures were ineffective in remedying the FRY's illegal actions. Indeed, on a number of occasions, the President and Prosecutor sought to draw the international community's attention to the FRY's persistent refusal to obey the will of the Security Council expressed in those four resolutions.

98. In December 1998 at the annual meeting plenary meeting of the Peace Implementation Council, overseeing the implementation of the Dayton Agreement, its member States issued the "Peace Implementation Agenda" calling "upon all states concerned to abide by the relevant terms of UNSC 1207 (1998) and to cooperate with the ICTY as set out therein [and] condemn[ing] those governments that have failed to execute arrest warrants issued by the Tribunal and individuals who aid and abet indictees".

99. None of these demands brought any concrete improvement in the attitude or behaviour of the FRY and none was supported by effective action to compel such change until the situation in Kosovo had deteriorated dramatically.

(d) Other Selected Instances of Failure to Co-operate

100. The Republic of Croatia has a better record of co-operation and compliance with the Tribunal than the FRY. However, the Prosecutor remains gravely concerned at the Government's refusal to deal with her office's requests for assistance, some of which date from 1996. It has also notably failed to transfer Mladen Naletilic and

Vinko Martinovic, indicted on 21 December 1998. On 19 July 1999, Minister of Justice Separovic advised the Prosecutor that his Government will not consider their transfer to the Tribunal until they have completed sentences in Croatia relating to previous convictions. This position is blatantly contrary to the principle that the Tribunal enjoys primacy over national courts. Subsequently, Croatia indicated that it was prepared to transfer these individuals following the completion of court proceedings in Croatia. At the close of the reporting period, more than seven months had passed since the indictment was confirmed. Further, the Republic of Croatia has persistently refused to co-operate with the Prosecutor's investigations arising out of allegations that crimes falling within the Tribunal's jurisdiction were committed by Croatian forces during the summer of 1995 when they recaptured the Krajina region from Serb control, in an operation known as Operation Storm.

101. Moreover, the reporting period has been characterised by an increase in anti-Tribunal propaganda within Croatia. In February 1999, the Croatian Parliament held a debate on the work of the Tribunal. A resolution was adopted in which the Assembly "warn[ed] of the actions of the [Tribunal, which] has become the place where precisely defined political aims are implemented" and stated that "the excesses of the International Criminal Tribunal bring serious imbalance and instability to the... [peace process]."²⁵ While such statements constitute the exercise of the right of expression by the Croatian Parliament, it is regrettable that the debate that led to the resolution was not characterised by a more reasoned and mature discussion of the record of the Tribunal.

102. Also notable are the statements by various Croatian public officials, including the Prime Minister and Foreign Minister, that seem designed deliberately to disseminate misinformation concerning the work and objectives of the Tribunal. In response to reports in March 1999 that the Office of the Prosecutor was investigating acts within the Tribunal's jurisdiction allegedly committed by Croatian forces, Prime Minister Zlatko Matesa reportedly stated in response to a parliamentary question that "not a single Croatian General will be extradited to The Hague".²⁶ The President of the Supreme Court asserted that the Tribunal has no jurisdiction over Operations Flash and Storm.²⁷ The Deputy Speaker of the Parliament, Vladimir Seks, repeated this view.²⁸ Clearly, questions of jurisdiction over potential crimes under international law are for the Chambers of the Tribunal, and not for national authorities, to decide.

103. Foreign Minister Mate Granic submitted a report to the upper house of the Croatian parliament on co-operation with the Tribunal. Among the problems he listed were that the Tribunal was investigating crimes allegedly committed during the conflict between Croatia and the FRY, which was contributing to "an atmosphere of insecurity" in Croatia, and that the Tribunal had not yet apprehended the three individuals indicted for the attack on Vukovar in June 1991.²⁹ The Prosecutor has unfettered discretion to investigate any acts that she considers might fall within the Tribunal's jurisdiction under its Statute. Mr. Granic's comments would, therefore, be more appropriately raised during any judicial proceedings that may arise from the matters he referred to. Moreover, the Tribunal is unable to apprehend any indictee as it does not have an any enforcement mechanisms. It is unfortunate that Mr. Granic chooses to use his position and influence to undermine the Tribunal rather than to educate the Croatian public about the vital work it is doing on behalf of all of the peoples of the former Yugoslavia, or to press in the appropriate fora for the arrest of the indicted persons he refers to.

104. It is also worth reiterating that all victims of crimes that fall within the jurisdiction of the Tribunal have a right to, and deserve, justice. It is disingenuous and unacceptable, therefore, for any government to call for investigation and prosecution of crimes allegedly committed against its citizens while simultaneously refusing to assist the Prosecutor developing cases involving other victims.

105. As a result of the Government of Croatia's persistent failure to comply with Prosecution requests for assistance, on 28 July 1999, acting under Rule 7bis(B), the Prosecutor requested the President to find that Croatia had failed to comply with its obligations towards the Tribunal and to report the matter to the Security Council. The Prosecutor's request was pending at the close of the reporting period.

106. In Bosnia and Herzegovina, the Republika Srpska has continued its policy of refusing to execute arrest warrants against indictees believed to be residing on its territory. Of the thirty-six publicly indicted persons at liberty at the end of the reporting period, the Office of the Prosecutor believes that approximately twenty-five are in the Republika Srpska. The ongoing presidential and governmental crisis in the Republika Srpska³⁰ has significantly reduced the likelihood that this situation will be resolved in the near future. The Tribunal is grateful, therefore, to SFOR for its continued detention actions, which fill the vacuum created by the entity authorities disregard for their legal obligations.

5. Regulatory activity

(a) Amendments to the Rules of Procedure and Evidence

107. Since the Eighteenth Plenary of the Judges, held in July 1998, a number of amendments to the Rules have been adopted. These changes have been necessitated by developments in the Tribunal's jurisprudence. As the Tribunal conducts more trials and begins hearing substantive appeals it will be necessary to review and, where appropriate, amend the Rules in order to ensure the proper administration of justice under the Tribunal's mandate.

108. Furthermore, procedures have been put in place for the efficient processing of proposals and for consideration of amendments to the Rules. In a Practice Direction (IT/143) issued by President McDonald on 18 December 1998, these procedures were officially adopted, clarifying the manner in which the Tribunal amends its Rules (see below).

109. The amendments noted below were agreed upon at the Nineteenth Plenary held in December 1998, and entered into force on 17 December 1999.

110. With the advent of the new Trial Chamber III in November 1998, three more Judges joined the ICTY. This necessitated amendments to Rules 6(A), 25(B) and 26 (A), changing the voting majorities and quorum requirements at Plenary meetings to accommodate the change in the number of Judges from eleven to fourteen.

111. Rule 6 was also amended to accommodate Rule changes and to make reference to such changes entering into force seven days after the issuance of an official Tribunal document (IT document).

112. Rule 40(i) was amended to refer to a suspect "or an accused" to create uniformity with Rule 40(iii) and Rule 53 was amended to insert a new Sub-rule (D) to allow the Prosecutor to make limited disclosure of a sealed indictment to prevent the loss of an opportunity to arrest an accused person. Rule 62 was amended to provide the accused with an optional period of thirty days after the initial appearance in which to consider his or her plea, and Rule 62bis was amended to insert the formal requirement that "the guilty plea is informed".

113. Rule 65bis was amended to require a Trial Chamber or Trial Chamber Judge to convene a status conference within 120 days of the accused's initial appearance and not less than every 120 days thereafter to organise exchanges between the parties and provide the accused with an opportunity to raise issues in relation to his or her

case, including the accused's mental and physical condition.

114. One of the most important amendments made to the Rules in the reporting period was to Rule 77 (Contempt of the Tribunal). The Rule has been amended to separate the contempt of threatening, intimidating or otherwise interfering with witnesses and potential witnesses from other forms of contempt of the Tribunal. The penalties for contempt have been increased to reflect the seriousness with which the Tribunal views breaches of these provisions. Rule 91 (False Testimony under Solemn Declaration) has also been amended to increase the maximum penalty for breach of these provisions.

115. Rule 83 has been amended to require an order of the Registrar before instruments of restraint are used on an accused person, and states that such instruments shall be employed only as a precaution against escape during transfer, or in order to prevent self-injury, injury to others or serious damage to property.

116. A new Rule, 94ter, was added to the Rules, providing for the taking of affidavit evidence to prove a fact in dispute. This amendment is part of the ongoing commitment of the Tribunal to speeding up the trial process whilst providing for the proper protection of the rights of the accused and the obligation of the Tribunal to the international community to conduct trials fairly and expeditiously.

117. Paragraph (C) of Rule 103 has been added to provide a specific provision for convicted persons to remain in the detention unit pending transfer to a willing State where they will serve their sentence.

118. Furthermore, Rule 23 was amended by unanimous agreement outside of a plenary session pursuant to Rule 6 in February 1999. The new Sub-Rule 23(D) provides for the replacement of unavailable Judges on the Bureau so that it may continue to carry out its functions in the absence of one or more of its members.

119. At the Twentieth Plenary, held from 30 June through 2 July, 1999, the following amendments, which took effect on 22 July 1999, were adopted. Sub-rule 15(C) was amended to clarify that a Judge who reviews an indictment may sit as a member of the Appeals Chamber for the purposes of substantive appeals or as a member of a bench of three Judges pursuant to Rules 65(D), 72(B)(ii), 73(B) or 77(J). Rule 77bis was adopted and sets forth what action may be taken by a Judge or Trial Chamber where there is a default in the payment of fines levied pursuant to Rule 77 or Rule 91. Rule 84bis was also adopted and permits an accused, with the permission of the Trial Chamber, to make a statement after the opening statements but prior to the beginning of the Prosecution's case-in-chief. Pursuant to this rule, the accused is not required to make a solemn declaration and may not be examined about the contents of the statement. The Trial Chamber will evaluate the probative value, if any, of the statement.

(b) Practice Directions

120. In accordance with Rule 19(B), President McDonald issued a Practice Direction on Procedure for the Proposal, Consideration of and Publication of Amendments to the Rules (IT/143) on 18 December 1998. The purpose of this document is to: 1) explain the role of the Rules Committee in the process of examining and proposing amendments to the Rules; 2) set out the manner in which proposals are made so that they can be more efficiently processed and properly presented to the Plenary for consideration; 3) limit the consideration of Rules amendments to one Plenary of Judges per year, except in cases of urgency or exceptional circumstances; 4) set out how amendments are to be publicised.

121. Two Practice Directions relating to the enforcement of sentences have also been adopted by the President.

6. Other activities

122. The President delivered a speech to the 26 July - 13 August 1999 Preparatory Commission for the International Criminal Court ("ICC"). The Judges have written a report on the Rules of the Tribunal in relation to the ICC's proposed Rules that the President made available to the delegates. This report was prepared by the Chambers' Work Group on Rules of Evidence and Procedures.

123. President McDonald and representatives of the Tribunal attended the 26 July - 13 August 1999 Preparatory Commission for the ICC on behalf of the Tribunal. At the 16 - 26 February 1999 Preparatory Commission, the Tribunal was also represented.

III. OFFICE OF THE PROSECUTOR

A. Overview

124. In the period under review, the work of the Office of the Prosecutor has been dominated by events in Kosovo, although investigative activities in other areas have continued. In March of 1998, the Prosecutor proclaimed publicly that the territorial and temporal jurisdiction of the Tribunal covered any serious violations of international humanitarian law taking place in Kosovo and stated that she was empowered to investigate such crimes. Three Security Council Resolutions (1160 (1998) of 31 March 1998, 1199 (1998) of 23 September 1998, 1203 (1998) of 24 October 1998) have supported her position. In spite of the support of the international community, the Prosecutor was unable to conduct investigations in Kosovo throughout the latter part of 1998 and during 1999 due to the non-cooperation and non-compliance of the FRY. When NATO began its air campaign against the FRY on 24 March 1999, and thousands of Kosovar Albanians began streaming out of Kosovo with allegations of atrocities, the Prosecutor immediately responded by dispatching teams of investigators to Albania and the Former Yugoslav Republic of Macedonia ("FYROM"). Temporary Operation Bases were established in Tirana, Albania and Skopje, FYROM and requests for assistance in interviewing and tracking refugees intensified. An indictment against Slobodan Milošević, and four other accused was signed by the Prosecutor on 22 May and was confirmed on 24 May 1999. The Prosecutor, in addition to seeking warrants of arrest addressed to the FRY, all Member States of the United Nations and Switzerland, also sought an order requesting such States to inquire whether any of the accused's assets were located in their territories, and, if so, to provisionally freeze such assets until the accused are taken into custody.

125. Three arrests were effected by SFOR troops in Bosnia and Herzegovina bringing the number of detainees at the time of reporting to twenty-seven. Two public indictments were confirmed and two previously sealed indictments were partially made public while an undisclosed number of sealed indictments were confirmed by Judges. Five search warrants were executed in Bosnia and Herzegovina, and one in Kosovo, and large numbers of documents were seized. Trial and appellate activity

continued throughout the period.

B. Investigative activity

1. Kosovo

126. Ten investigation teams, including a team established in 1998 dedicated to looking into the events in Kosovo, are responsible for conducting criminal investigations and gathering evidence in the former Yugoslavia in order to bring indictments against those responsible for violations of international humanitarian law. Investigation activity has been intense during the reporting period. However, the events in Kosovo commencing in March of 1999 required urgent and unprecedented action by the Prosecutor to investigate allegations of crimes being told by the refugees fleeing Kosovo. A major effort, with excellent assistance provided by the Registry, to deploy and support a large number of investigators in the region was initiated. The urgency of the Kosovo mission required the redeployment of many investigators from their regular work. The deployment of the NATO led Kosovo Force (KFOR) on the territory of Kosovo provided the opportunity for the Prosecutor to commence extensive on-site investigations throughout that territory. The extent of the scale of alleged atrocities to be investigated in Kosovo required the Prosecutor to turn to the assistance of Member States. An unprecedented level of support has been given to the Tribunal by Member States providing forensic teams, which have been placed at the Prosecutor's disposal. At the end of the reporting period at least eight countries have provided such forensic teams and another three were preparing to send such teams to Kosovo. The result has been that it has been possible for the Prosecutor's investigators, with the assistance of the forensic teams, to record and document the level of criminal activity which has been occurring in Kosovo.

127. The Belgrade Office was evacuated immediately before the onset of air strikes by NATO and it is unlikely that it will be reopened in the near future. Personnel from the Belgrade Office were moved into Albania and FYROM to provide support to the investigators. The Prosecutor is, however, anxious to re-open the Belgrade Office so that investigations can resume into those cases involving Serb victims.

128. In support of the Kosovo investigations, the Prosecutor and Deputy Prosecutor initiated a new series of requests for assistance from States, non-governmental, inter-governmental and international organisations working in Albania and FYROM and other neighbouring States on two levels. On one level, organisations were asked to help distribute and complete brief questionnaires to be filled in by witnesses and victims fleeing Kosovo. At the time, the aim of this initiative was to identify key witnesses, from amongst the overwhelming and growing Kosovar Albanian refugee community, to crimes falling within the Tribunal's jurisdiction, and thereby providing a screening process leading to interviews being conducted by the Prosecutor's investigators with these witnesses. But, because victims did not have knowledge of the command structures of military and police forces, a second level of co-operation was also sought. In March and April of 1999, the Prosecutor met with Ministers of Defence and Foreign Affairs in Bonn, London, The Hague, Washington, and Paris to solicit their support for the investigative efforts in Kosovo and in particular to urge them to provide intelligence-based information to her. On both levels, co-operation has been extremely encouraging.

2. Exhumations: 1998-1999

129. Exhumations of human remains buried in mass graves are conducted in order to provide corroborating physical evidence of crimes. The Prosecutor has undertaken three consecutive years of exhumations from 1996 to 1998. Exhumations in 1998 began in April and continued well into the autumn and focused on sites related to the fall of the UN "safe area" of Srebrenica. The exhumations work undertaken in relation to the Srebrenica sites was completed just as SFOR detained General Radislav Krstic, a Bosnian Serb military officer charged with genocide in connection with the events that took place there in 1995. The 1998 exhumation project resulted in the removal of the remains of 650-800 persons, the collection of over 20,000 photographic images, and the positive identification of many of the victims. In addition to the grave-site work, a mortuary works full-time to conduct post-mortem examinations and to forensically examine the recovered remains and to collect information used to identify the victims. The project employed hundreds of people, most volunteering their time, from thirty-seven nations and was supported by financial contributions from Canada, Saudi Arabia, the United Kingdom and the United States.

130. Although plans and funding were well underway for the 1999 exhumation project, the air campaign by NATO in the FRY and the resulting security situation in Bosnia and Herzegovina, and particularly in Republika Srpska, delayed the start-up of the project to 20 May 1999. Over 270 bodies have been exhumed from two sites.

3. Indictments

131. Since the implementation of the Prosecutor's use of sealed indictments, which has been occasioned mainly by the lack of co-operation of Republika Srpska in complying with their legal obligations to arrest and surrender indicted accused, the number of detentions by SFOR troops in Bosnia and Herzegovina increased dramatically, particularly in 1997 and 1998. Some of those accused who were indicted and whose names were kept under seal were arrested during the reporting period and their names subsequently revealed. On 2 December 1998, Radislav Krstic, a Bosnian Serb General, was detained by SFOR and his indictment for genocide related to the fall of Srebrenica was made public. On 31 March 1999, the Prosecutor revealed that an indictment had been brought against Zeljko Raznjatovic ("Arkan") on 30 September 1997. The indictment itself has not been made public but an arrest warrant was served on the Federal Republic of Yugoslavia where the accused is known to be residing. Reports that this accused was active in Kosovo led the Prosecutor to state that by making the indictment public she was putting on notice those who might be inclined to retain his services or to obey his orders that they too would be tainted by their association with a person who has been indicted by this Tribunal. A public indictment was confirmed on 21 December 1998 against Mladen Naletilic ("Tuta") and Vinko Martinovic ("Stela") for alleged involvement in murder, wilful killing, inhuman treatment, wilfully causing great suffering, persecutions, forcible transfer and destruction and plunder of private property. Both are currently being held in custody in Croatia in relation to charges pending in Croatian courts. Arrest warrants have been served on the Republic of Croatia for the surrender of the two accused to the Tribunal. On 7 June 1999 SFOR detained Dragan Kolundzija (Keraterm indictment) and on 6 July 1999 Radislav Brdjanin, a deputy in the Bosnian Serb parliament, was also detained by British SFOR troops.

132. On 24 May 1999, an indictment against Slobodan Milošević, President of the FRY, was confirmed by a Judge of the Tribunal. It is the first indictment in history to be brought against a sitting head of State. The indictment also brings charges against four others: Milan Milutinovic, President of Serbia, Nikola Šainovic, Deputy Prime Minister of the FRY, Dragoljub Ojdanic, Chief of Staff of the Yugoslav Army, and Vlatko Stojiljkovic, Minister of Internal Affairs of Serbia. The indictment is based exclusively on crimes committed since the beginning of 1999 in Kosovo and charges crimes against humanity and violations of the laws or customs of war. The facts support charges of murder, persecutions on political, racial or religious grounds and deportation. Warrants of arrest were issued to all Member States of the United Nations and Switzerland and, for the first time, States were ordered to make inquiries to discover whether the accused had assets located in their territory and, if so, to

freeze such assets until the accused are taken into custody.

4. Search warrants

133. Search warrants are executed for the purpose of seizing certain specified documentary evidence from locations in the former Yugoslavia. Documentary evidence of crimes committed, such as signed orders by military commanders, is a very compelling category of evidence. In the absence of this type of evidence the Prosecutor has had to rely primarily on witness testimony to establish the cases against the accused. In 1997 and 1998, however, investigators obtained a number of search warrants from the Judges of the Tribunal and these warrants were executed during a number of seizure operations in the Republika Srpska. In September, 1998, investigators executed three search warrants in Široki Brijeg, Mostar and Vitez, seizing 49 boxes of material. In May, 1999, two more search warrants were executed in Croatia and in Republika Srpska. Local authorities, SFOR troops and the International Police Task Force all assisted in the operations. In June, 1999 a search warrant was executed in Kosovo, with the assistance of KFOR.

C. Co-operation and assistance in the former Yugoslavia

1. SFOR & KFOR

134. Productive working relationships with organisations in the former Yugoslavia continue to be critical to the success of the Prosecutor's mandate. SFOR has provided exceptional support and attempted four apprehensions of indicted accused, of which three were successful and one resulted in the death of the accused. On 27 September 1998, Stevan Todorovic was detained and transferred to The Hague. Todorovic was indicted in 1995 with five others for an alleged "campaign of terror" against the Bosnian Croat and Muslim populations of Bosanski Šamac by Serb military and political authorities. In December, 1998, SFOR troops detained Radislav Krstic, a Bosnian Serb General. Krstic is accused of genocide in connection with events surrounding the fall of Srebrenica in 1995. On 7 June 1999, SFOR troops detained Dragan Kolundzija indicted in 1995 for events that took place at the Keraterm Camp. SFOR also assists with essential support for the exhumations project and with the execution of search warrants. The Prosecutor and her staff work to ensure that modalities of co-operation and assistance are maintained and improved with SFOR as their continued support is critical to operations in the field. On 6 July 1999, KFOR troops detained Radislav Brdjanin who was named on a sealed indictment and charged with both individual and superior criminal responsibility pursuant to Articles 7(1) and 7(3) of the Statute. In Kosovo, KFOR is providing excellent support, which has been unprecedented in its scope, for the Prosecutor's investigations.

2. Office of the High Representative: "Rules of the Road"

135. The parties to the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina (Dayton Agreement) agreed in Rome on 18 February 1996 that persons, other than those already indicted by the Tribunal, may be arrested and detained for serious violations of international humanitarian law only pursuant to a previously issued order, warrant or indictment that had been reviewed and deemed consistent with international legal standards by the Tribunal. The work emanating from this agreement is referred to as the "Rules of the Road" project.

136. The Prosecutor's consent to review cases under this scheme was given on the understanding that additional resources would be provided to the Office to enable the work to be done. Although funding was sporadically provided by several States and assistance was provided by the Coalition for International Justice and the American Bar Association's Central and East European Law Initiative, donations in 1998 were not sufficient to complete the review of all the cases submitted. An appeal was made to the Office of the High Representative (OHR) to raise sufficient funding for the project to enable the Office of the Prosecutor to clear a backlog of 344 cases. The OHR successfully secured donations that will fund the project for 1999.

137. The United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina has continued to assist the Prosecutor when requested with logistics, communications and accommodation. The Office of the Prosecutor has continued to support the International Police Task Force through allowing its officers to search its databases for the purpose of retrieving information on candidates proposed to serve as officers of the new police force throughout Bosnia and Herzegovina. Cooperation with the United Nations Mission in Kosovo (UNMIK) has been unprecedented. Security Council resolution 1244 (1999) of 10 June 1999 specifically demanded full cooperation by all concerned, including the international security presence, with the Tribunal and the Secretary-General's first report on UNMIK reiterated that position.

IV. THE REGISTRY

Introduction

138. The Registry of the Tribunal continued to exercise court management functions and provide administration and service to the Chambers and the Office of the Prosecutor. In addition, the Registry provided information to the media and the public, administered the legal aid system of assigning Defence Counsel to indigent accused, supervised the Detention Unit and maintained diplomatic contacts with States and their representatives. Operating under the supervision of the Registrar, the Deputy Registrar and the Chief of Administration, the Registry continued to adopt innovative approaches to its diverse and increased tasks.

A. Office of the Registrar

1. Registry Legal Support Unit

139. The Registry Legal Support Unit, headed by a Senior Legal Officer, continued to provide legal advice to the Registrar on the interpretation and application of legal

instruments regarding the tasks and responsibilities of the two parts of the Registry: the Administrative Services Division and the Judicial Support Services Division. The Unit also provided advice on administrative legal matters and on the internal regulations and rules of the United Nations, as well as on the relations with the host country, other diplomatic relations and additional matters of international law.

140. In particular, during the reporting period the Registry Legal Support Unit focused on resolving various issues relating to the host country, notably the preparation of an agreement between the Tribunal and the Dutch Government on the services and facilities of prison cells in the Detention Unit and on negotiating agreements between the United Nations and individual States on the enforcement of sentences and relocation of witnesses. Moreover, following the situation in Kosovo, legal support was given in connection with the establishment of the temporary operational bases and field missions in the area.

2. Public Information Services

141. During the reporting period, public information operations were re-organised in order to foster deeper interest and understanding of the work of the Tribunal. The Public Information Unit was renamed the Public Information Services ("PIS") following the establishment of four working units: the Press Unit, the Publications and Documentation Unit, the Legal Unit, and the Internet Unit. The completion of this process on the eve of the Kosovo crisis enabled the PIS to cope with the increased public exposure of the Tribunal in the wake of the indictment of President Milosevic and four other senior officials of the FRY.

142. The Press Unit remained responsible for press affairs, including media logistics, media monitoring and relations with media representatives. The Unit is headed by the Spokesman of the Tribunal, while the Office of the Prosecutor appointed its own Spokesperson in late April 1999. This dual construction reflected the different respective mandates of the Prosecutor and the Chambers and has permitted the successful resumption of weekly press briefings by the two Spokespersons.

143. The Publication and Documentation Unit organised visits by approximately 2,000 persons from numerous groups to the Tribunal. It also facilitated, in co-ordination with Kluwer Law International, the publication of a series of Judicial Reports, the only official compilation of the Tribunal's Indictments, Decisions and Judgements. The Unit also managed the distribution of public documents released by the Tribunal.

144. The Legal Unit published a weekly update outlining developments in the Tribunal's cases, listing court schedules, and available public documents. The Unit also produces a monthly judicial bulletin, launched in February 1999, summarising the Tribunal's jurisprudence.

145. The Internet Unit continued to maintain the Tribunal's internet homepage and compiled an electronic collection of key documents in Bosnian, Croatian and Serbian, which were distributed to contacts throughout the former Yugoslavia.

3. The Outreach Program

146. The Tribunal was created by the Security Council to establish the legal accountability of those who committed crimes during the conflict in the former Yugoslavia. In so doing, the Tribunal is intended to contribute to the restoration of international peace and security. In the region, therefore, the Tribunal is a means to assist in reconciliation and to prevent a recurrence of conflict. The achievement of these objectives is dependent on the victims being aware of and understanding the war and its causes. It is, therefore, critical to the success of the Tribunal that the populations of the region are informed about the work of the Tribunal and understand its significance.

147. However, the Tribunal is unlike any other court. National courts exist within each State's criminal justice system and an institutional framework that supports the conduct of criminal proceedings. Within the international community, there are no such mechanisms to ensure the dissemination and interpretation of the work of the Tribunal. The gap thus created between justice and its beneficiaries - victims of the conflict - is exacerbated by the Tribunal's physical location far from the former Yugoslavia.

148. The Tribunal is viewed negatively by large segments of the population of the former Yugoslavia. Its work is frequently politicised and used for propaganda purposes by its opponents, who portray the Tribunal as persecuting one or other ethnic groups and mistreating persons detained under its authority. Throughout the region, the Tribunal is often viewed as remote and disconnected from the population and that there is little information available about it. Such views are exploited by authorities that do not recognise or co-operate with the Tribunal, thereby damaging efforts to foster reconciliation and impeding the work of the Office of the Prosecutor. This is particularly detrimental to the success of the Tribunal. It is now a fully functioning international criminal court, holding regular hearings, with a normative framework completed and in operation and close and productive working relationships developed with international organisations working in the former Yugoslavia. Many of these organisations experience first-hand the negative perceptions of the Tribunal and employ their own resources to counter them.

149. The Tribunal has, therefore, begun an effort to improve understanding of its work in the former Yugoslavia. A number of legal professionals from the region attended a conference at its seat in The Hague in October 1998. This event, funded by the United States Institute for Peace and organised by the Coalition of International Justice, brought together leading figures from the judicial and legal communities and gave them an opportunity to listen to and put question to senior members of all sections of the Tribunal. The following month, President McDonald sent a mission to the region to meet with local and international actors and discuss ways to improve the situation described above. The responses to both of these exercises indicate that there is widespread recognition of the important role that the Tribunal plays in the post-conflict region and that there is a strong desire for closer contact between the Tribunal and the region, in particular through direct interaction with representatives in the field.

150. The Tribunal is now establishing a program dedicated to explaining its work and addressing the effects of misperceptions and misinformation. The program would make available information and resources on the Tribunal, disseminating them and encouraging debate within national and local communities. It is intended to engage local legal communities and non-governmental organisations, victims' associations and educational institutions. Existing links with international inter- and non-governmental organisations operating in the region will be strengthened to create a two-way channel of communication, benefiting both the Tribunal and those institutions which currently devote resources to issues that could be more effectively resolved by direct and co-ordinated involvement of the Tribunal. This program will comprise two components: the establishment of an Outreach Program within the Office of the Registrar, and enhancing the existing capacity of the Registry's Public Information Services in The Hague.

151. The Outreach Program will operate in The Hague and in the former Yugoslavia. A staff member with substantial knowledge of the region, the conflict and the

Tribunal will be based in The Hague but travel frequently and extensively in the region, co-ordinating the work of other staff based in Banja Luka, Sarajevo and, given recent events, in Kosovo. Initially, the senior staff member will travel around the region to conduct a more detailed assessment of the situation, thereafter designing the program's specific structure. Responsibilities will include: the development of local networks; distribution of materials; creation of additional media-monitoring and analysis capacity; regular press events; establishment of video links between the Tribunal and the region; co-ordination of visits to and from the Tribunal; representation in appropriate fora and relevant international organisation activities; and presentations to educational institutions and other audiences. To reduce logistical and security costs, it is intended to use the existing capacity of United Nations missions in the region.

152. The Public Information Services will support the Outreach Unit by continuing to expand its production of information materials, concentrating on general and specific aspects of the Tribunal and its operation. Activities include: translation and distribution of information packs; systematic translation of all relevant public information materials into Bosnian/Croatian/Serbian; production of various information videos; production of electronic products, including CD ROM's and an enhanced internet homepage with Bosnian/Croatian/Serbian pages. Many of these steps have already been undertaken by the PIS.

153. The Program is being funded through voluntary contributions. Various pledges have been received and the Program is expected to start at the beginning of the next reporting period.

4. Security and Safety Service

154. The Security and Safety Service grew to a total of 103 staff and officers, representing 25 different nationalities. All officers have formerly served in the military or police services of their respective countries. The responsibilities, however, have been expanded to include the provision of security for the Exhumations Project in Bosnia, investigations in Kosovo, Albania and the FYROM, the provision of security services for two additional courtrooms and increased numbers of detainees.

B. Judicial Support Services Division

155. Major activities of the Division include the work of the following Units and Sections.

1. Court Management and Support Services Section

156. The Court Management and Support Services Section continued to carry out its preparatory and organisational support tasks for the conduct of courtroom hearings. This included receiving documents filed during the hearing and handling exhibits, preparing procedural minutes, maintaining and updating the calendar of scheduled hearings, co-ordinating the schedules and use of courtroom facilities, filing, indexing and distributing all case documents, maintaining the Tribunal's Record Book and managing transcripts of all hearings.

157. During the reporting period, Court Rooms II and III became fully operational. With the inauguration of three new Judges and the consequent establishment of Trial Chamber III, the distribution of cases and the use of the courtrooms was re-organised. In the area of Court Management a co-operation mechanism for the exchange of information between the ICTY and the International Criminal Tribunal for Rwanda ("ICTR") was established.

2. Chambers Legal Support Section

158. The Chambers Legal Support Section continued to work in close co-ordination with the individual Chambers, providing research and drafting assistance, editorial services in both working languages, and case management support. The Section assisted the Judges in Plenary with issues affecting the Chambers as a whole, in particular with amendments to the Rules of Procedure and Evidence and other basic documents. The Legal Officers also assisted the Bureau in the preparation of minutes and research.

3. Defence Counsel Unit

159. The Defence Counsel Unit continued to be in charge of matters relating to Defence Counsel and to the legal aspects of the Detention Unit.

160. On 10 December 1998, a number of provisions of the Directive on Assignment of Defence Counsel (Directive) were amended, most amendments pertaining to the extent and terms of the services provided under the legal aid system of the Tribunal. The Unit further continued to maintain a list of Defence Counsel with the necessary requirements to be assigned to indigent accused or suspects. Interest continues to be expressed in being placed on the list, which at the end of reporting period contained 360 lawyers.

161. The Advisory Panel, the consultative body on Defence Counsel matters pursuant to Article 32 of the Directive, consists of two members chosen by ballot from the list of persons willing to be assigned to indigent suspects and accused, two members proposed by the International Bar Association, two members proposed by the Union internationale des avocats and the President of the Dutch Order of Advocates or his representative. The composition of the Advisory Panel was as follows: Mr P. von Schmidt auf Altenstadt, (The Hague); Paul Nemo, (Paris); Patrick Brunot, (Paris); Rosaleen Morrison, (Edinburgh); Paul Storm, (Rotterdam); Pascal Vanderveeren, (Brussels). The Tribunal was grateful for the advice provided on a pro-bono basis by the Advisory Panel. The Panel met on 28 and 29 June 1999 at the seat of the Tribunal. The members met Judges, the Prosecutor and Defence Counsel and discussed the following issues: criteria for the admission of jurists to the Registrar's list of Defence Counsel pursuant Rule 45 of the Rules; misconduct of Defence Counsel and sanctions; and conflicts of the Tribunal's Code of conduct with codes of national Bar Associations.

4. Detention Unit

162. During the reporting period the Unit expanded and twelve additional cells were built. In the process, extra visiting spaces, medical rooms, recreational facilities and office space were created. At the close of the reporting period, the Unit had a capacity to hold 36 detainees.

163. The staffing of the Unit was increased to 36 guards, supplied through the Dutch prison service; in addition one guard was contracted by the Austrian Government and three guards were contracted through the Danish Government.

5. Victims and Witnesses Section

164. The Victims and Witnesses Section continued to make recommendations for protective measures for witnesses who appear before the Tribunal, and to provide them with counselling and support. The Section, in close co-operation with a number of States, has also been responsible for the relocation of witnesses who cannot return to their residence after completing their testimony. In addition, the Section has been charged with making travel, accommodation, financial and administrative arrangements for the movement and appearance of witnesses.

165. The Unit has steadily expanded its contacts for co-operation with relevant authorities in a number of member states and in the host country. The co-operation rendered by the States and the host country has been of invaluable assistance to the operations of the Unit.

166. In its support function, the Section operates a "Witness Assistant Program", which is comprised of a team of nine Witness Assistants who provided twenty-four hour live-in support for witnesses. The Program is financially supported by the European Commission and the Danish "Rehabilitation and Research Centre for Torture Victims" ("RCT").

167. In early 1999, a research and monitoring project was started designed to evaluate the Section's work and assess the experience of witnesses during the presence at the Tribunal. In addition, a project aimed at establishing common procedures and standards for the Victims and Witnesses Section of the Tribunal and the ICTR.

168. The Section's programs covered about 300 witnesses or related persons from twenty different countries.

C. Administration

169. Major activities of the Administration include the work of the following units.

1. Budget and Finance

170. At its 92nd plenary session on 18 December 1998, the General Assembly adopted resolution 53/212 in which it was decided to revise the level of appropriation for 1 January to 31 December 1998, to a total amount of \$61,941,400 net (\$68,314,500 gross). This revised the number of authorised posts to 634.

171. Expenditure for the year against the appropriation totalled \$59,360,100 net (\$65,285,900 gross), resulting in savings of \$2,581,300 net (\$3,028,600 gross), which represented 4.2% of this appropriation.

172. On 7 October 1998, the Secretary-General submitted his report on the financing of the Tribunal (A/C.5/53/13), which contained the proposed requirements for 1999. These amounted to \$96,650,900 net and an additional 267 staff posts.

173. The Report of the Advisory Committee on Administrative and Budgetary Questions (A/53/651) dated 9 November 1998, recommended an amount of \$93,801,300 net (\$103,066,300 gross) and an additional 150 posts for 1999. The Fifth Committee, in its report A/53/755, revised the proposed appropriation to a total amount of \$94,103,800 net (\$103,437,600 gross), but maintained the figure of 150 additional posts. This amendment took into account amendments to the terms and conditions of Judges, which were approved in the period between the ACABQ and Fifth Committee reviews.

174. At its Plenary session on 18 December 1998, the General Assembly, having considered the Report of the Fifth Committee (A/53/755), adopted resolution A/RES/53/212 approving the appropriation of \$94,103,800 net for the Tribunal for the period 1 January to 31 December 1999. The total number of approved staff posts for this period now stands at 784.

2. Human Resources Section

175. Nearly 6,000 applications were processed during the year, which is an increase of 20% on the volume of applications from the previous year. By 20 July 1999, the total number of staff in the Tribunal had increased from 511 to 791 persons of whom 299 were international staff and 457 were locally recruited staff. Sixty-three nationalities are represented among the staff; the percentage of women was 36% among the Professional category and 43% for all staff. On 20 July 1999 a total of

twenty-two other personnel provided services to the Tribunal. The number of short-term appointments (Court Reporters and Conference Interpreters) for the year totaled approximately 514, an increase of almost 70% from the previous year, reflecting the increased staffing and support needs that resulted from the opening of the second and third courtrooms. The number of Special Service Agreements processed this reporting period (for Field Interpreters, Expert Witnesses, Exhumations Project, Witness Assistants, and Temporary Assistants) totalled 846, also a significant increase, nearly 50%, over previous levels of activity.

3. Conference and language services

176. The Conference and Language Services Section was required to meet the increased demands of the judicial calendar in light of the arrests and voluntary surrenders of a large number of accused during the reporting period. The opening of the additional courtrooms and the subsequent increase in judicial activities have led to the division of the staff of the section into: the French Translation Unit, the English Translation Unit (translators and revisers also responsible for translations into the language(s) of the accused and other non-official languages, such as German, Dutch etc.) and the Interpretation unit (conference interpreters) providing simultaneous interpretation of all hearings in English, French and Bosnian/Croatian/Serbian. The Section continued to provide field interpreters for missions mainly involving interviews with victims or witnesses.

4. Electronic support and communications

177. The Electronic Support Services Section continued to provide computer, communications and audio-visual technical services to the other Sections of the Tribunal. During the course of 1998 the newly established ESS Training Unit was staffed and introduced services. Support of the Forensics operations increased in line with the expanded activity in that sector. Moreover, plans are being developed for the establishment of direct and secure communication links with the ICTR through voluntary contributions.

V. CONTACTS OF THE TRIBUNAL WITH GOVERNMENTS AND INTERNATIONAL ORGANISATIONS

178. Without the active support and co-operation of the entire international community, the Tribunal is unable to effectively function. Although it is a fully functioning judicial institution, the Tribunal lacks the power to enforce the orders, arrest warrants and decisions that it issues. It has no police force to arrest indicted individuals, nor does it have a confinement facility in which to incarcerate convicted persons. Consequently, the Tribunal must rely on those international persons possessing the legal and logistical means to enforce the Tribunal's orders, arrest warrants and decisions, namely States and international organisations. Therefore, the President, Prosecutor and Registrar, as heads of the three organs of the Tribunal, work to develop and foster alliances with States and international organisations in order to ensure the Tribunal's success. During this reporting period, there were numerous contacts and exchanges between the Tribunal and the States and international organisations constituting the international community. Notable meetings and discussions are detailed below.

1. Direct interaction with the former Yugoslavia

179. In October 1998, President McDonald hosted an outreach symposium bringing nearly two dozen lawyers and judges from the former Yugoslavia to the Tribunal for discussions on issues of mutual concern. On 10 November 1998, she met with President Alija Izetbegovic, member of the Bosnian State Joint Presidency, in Sarajevo to review the prospects for a Truth and Reconciliation Commission in Bosnia and Herzegovina, outreach efforts by the Tribunal, and to provide a general update on the Tribunal's activities. The Truth and Reconciliation Commission was also the subject of an intensive discussion with representatives of the Office of the High Representative and the United States Institute of Peace.

180. On 15 December 1998, the President addressed the Peace Implementation Council, overseeing the implementation of the Dayton Agreement, at its annual plenary meeting in Madrid, while as part of the ongoing co-operative relationship between the Tribunal and the OHR, the President, Prosecutor and Registrar met with Ian Martin, Deputy High Representative for Human Rights and Rule of Law, on 30 March 1999. Various matters of common interest, including the development of the Outreach Program, and implementing legislation, were discussed. The Minister of Justice of the FRY, Zoran Knezevic, met with the President and Prosecutor on 17 December 1998. Among the points raised, the Minister reiterated his Government's claim that its constitution prevented the transfer of the Vukovar Three, indicted by the Tribunal in November 1995 and residing with impunity on the territory of the FRY, a claim that is untenable under the terms of Security Council Resolutions 827 and 1207. Finally, a delegation from the Republika Srpska, headed by Mr. Milan Trbojevic, Minister of Justice, visited the Tribunal from 2 - 4 February 1999, to discuss improved co-operation.

2. Other contacts

181. On 4 November 1998, the French Prime Minister, Lionel Jospin, visited the Tribunal and emphasised France's continuing support for its work. On 13 January 1999, the Secretary of State for Foreign Affairs of the United Kingdom, Mr. Robin Cook, visited the Tribunal and met with the President, the Prosecutor and the Registrar. Minister Cook announced a donation to support the Rules of the Road Project and to fund the translation of documents seized by the Office of the Prosecutor. Finnish President Martti Ahtisaari visited the Tribunal on 21 January 1999 and met with the President, the Judges, the Prosecutor and the Registrar. On 18 May 1999, Secretary-General Kofi Annan visited the Tribunal and met with the Judges, the Prosecutor and the Registrar.

182. The first lady of the United States of America, Ms. Hillary Clinton, paid the Tribunal a visit on 17 February 1999 and met the President and the Registrar and viewed the third courtroom. On 23 February 1999, Ms. Anna Lindh, Minister for Foreign Affairs of Sweden, came to the Tribunal to sign an Agreement with the United Nations on the Enforcement of Sentences imposed by the Tribunal. Sweden thereby became the fourth United Nations Member State to enter into such an Agreement.³¹ The President, together with the Registrar, received the Minister of Justice of the Czech Republic, Mr. Otakar Motejl, on 5 March 1999. Mr. Motejl reiterated his country's commitment to co-operating with the Tribunal and assisting it in the discharge of its mandate. On 9 March 1999, the Prime Minister of the Grand Duchy of

Luxembourg, Mr. Jean-Claude Juncker, visited the Tribunal to discuss, inter alia, enforcement of sentences, relocation of witnesses and implementing legislation. One week later, on 16 March 1999, the President, together with the Registrar, met with Ms. Eveline Herfkens, Minister of Development Co-operation of the Netherlands, in the Ministry of Foreign Affairs. Minister Herfkens indicated that the Netherlands would continue to give voluntary contributions to projects of the Tribunal. In July 1999, the President visited Vienna, Austria and met with Benita Ferrero-Waldner, State Secretary in the Federal Ministry of Foreign Affairs, and Nikolaus Michalek, Minister of Justice. An Enforcement of Sentences Agreement and an agreement on gratis personnel were formalised during the meetings.

183. President McDonald also addressed several international organisations, including the Security Council on three occasions and the General Assembly once. In November 1998, she met with leaders of the Organization of the Islamic Conference to discuss funding proposals for communication and database links between the Tribunal and the ICTR. The President also met with numerous other ambassadors and ministers during the reporting period, including the Ministers of Justice and Foreign Affairs of the Federal Republic of Yugoslavia, the Ambassadors of Bosnia Herzegovina and Croatia, and the United States Ambassador-at-Large for War Crimes Issues.

184. President McDonald further addressed various groups as a means of increasing public awareness of the work of the Tribunal. For example, she gave a lecture on war crimes at the headquarters of the International Committee of the Red Cross in Geneva. In May 1999, she spoke at the New York-based Council on Foreign Relations regarding the Tribunal's record and prospects with particular reference to Kosovo. On 30 July 1999, President McDonald addressed the Preparatory Commission for the International Criminal Court. She also spoke at various law schools and universities.

185. The Prosecutor had contacts with high officials of many States in relation to investigative activities, both to seek co-operation and assistance. During the reporting period, the Prosecutor met with ministerial officials in Bonn, Paris, The Hague, Washington D.C. and London in relation to events in Kosovo. She also had a series of meetings with the Secretary-General of NATO and the Supreme Allied Commander Europe. On a number of issues, she has met with the Secretary-General and other senior officials in the United Nations system. The Prosecutor and other representatives of the Office have made numerous presentations to a variety of organisations, including the Preparatory Commission for the International Criminal Court.

VI. ENACTMENT OF IMPLEMENTING LEGISLATION

186. As noted in previous reports, the Tribunal relies heavily not just on the co-operation of States of the former Yugoslavia but on all States for assistance. Indeed, the Tribunal operates under the assumption that States will provide full co-operation. In this context, the adoption by States of the legislative, administrative and judicial measures necessary for the expeditious implementation of the Tribunal's orders is of crucial importance and, in fact, mandatory under Security Council Resolution 827 (1993). Implementing legislation usually covers matters relating to the seizure of evidence, the arrest, detention and transfer of persons indicted by the Tribunal and the enforcement of sentences.

187. During the reporting period Greece, Ireland and Romania informed the Tribunal that they had enacted implementing legislation enabling them to co-operate with the Tribunal, bringing to 23 the number of States that have enacted implementing legislation. A number of States have indicated that they do not require implementing legislation to carry out their responsibilities, including the Russian Federation, the Republic of Korea, Singapore and Venezuela. In addition, several States have indicated that they intend to adopt implementing legislation shortly.

VII. ENFORCEMENT OF SENTENCES

188. Without pre-empting the outcome of the cases that are drawing to an end, an increased need for States that are willing to enforce the sentences of the Tribunal has been anticipated. During the reporting period two States have concluded agreements with the United Nations on the Enforcement of Sentences. On 23 February 1999, Sweden signed an agreement, and an agreement was signed on 23 July 1999 in Vienna. In addition, an agreement with Spain was initiated on 18 June 1999. Thus far, a total of five States have signed agreements: Austria, Finland, Italy, Norway and Sweden.

189. Other States have indicated their willingness to either the Security Council, the Secretary-General or the President of the Tribunal, to enforce sentences of the Tribunal, although no agreement has yet been concluded. These are Bosnia and Herzegovina, Croatia, Denmark, Germany, the Islamic Republic of Iran, and Pakistan.

190. The President has adopted two Practice Directions relating to enforcement: a Practice Direction on the procedure for the Tribunal's designation of the State in which a convicted person is to serve his/her sentence of imprisonment; and a Practice Direction on the procedure for the determination of applications for pardon, commutation of sentence and early release of persons convicted by the Tribunal.

VIII. VOLUNTARY CONTRIBUTIONS

A. Co-operation of the host State

191. During the reporting period, the authorities of the Netherlands continued to provide excellent active support to the work of the Tribunal. Apart from the numerous forms of assistance rendered pursuant to the provisions of the Headquarters Agreement, the Government of the Netherlands made very substantial voluntary contributions to essential projects of the Tribunal.

192. In addition, the Dutch Government, through the Minister of Development Co-operation, made a generous cash donation in support of the Tribunal's Victims and Witnesses Section. Other forms of co-operation and support provided by the Government of the Netherlands include the safety and security of both the premises of the Tribunal and staff, the provision of detention facilities and prison guards through a lease agreement and the transportation and escort of detainees.

B. Gratis personnel provided by Governments or organisations

193. Until the end of 1998, the Tribunal continued to benefit from the essential services of type II gratis personnel with expertise in fields of work for which human resources are not readily available within the United Nations system.

194. On 15 September 1997, the General Assembly adopted Resolution 51/243, requesting the Secretary-General to phase out expeditiously type II gratis personnel. To implement this resolution, the Tribunal allowed underlying agreements with donors of personnel to lapse in the course of 1998. As a result of this phase-out, it was originally planned that all gratis personnel would have left by 31 December 1998, however, in order to satisfactorily conclude the case in which he was a lead prosecution counsel, the secondment agreement for one gratis Legal Officer was extended until 31 August 1999.

195. With the recent events in Kosovo requiring urgent action, the Secretary-General exceptionally approved a request by the Prosecutor to accept gratis personnel on a short-term basis not exceeding six months. Several States have entered into formal agreements with the United Nations in order to make national experts available to the Tribunal. The agreements followed a request by the Prosecutor, which was approved by the Secretary-General of the United Nations. Agreements were signed on 23 June 1999 by France (10 experts) and Canada (9 experts), on 24 June 1999 by the United Kingdom (15 experts) and Denmark (3 experts), on 25 June 1999 by Switzerland (4 experts), on 2 July 1999 by the United States of America (60 experts), by Sweden (13 experts) on 6 July 1999, by Belgium (20 experts), Germany (17 experts) and Austria (6 experts), on 23 July 1999, and Iceland (3 experts) on 29 July 1999.

C. Monetary contributions and contributions in kind

196. In its Resolution 47/235 of September 1993, the General Assembly invited Member States and other interested parties to make voluntary contributions to the Tribunal in cash and in other form of services and supplies acceptable to the Secretary-General.

197. The Voluntary Fund has received approximately \$17.5 million in contributions to the Tribunal's activities:

<u>Contributor</u>	<u>Contribution</u> (United States dollars)
Austria	108 574
Cambodia	5 000
Canada	1 253 138
Chile	5 000
Cyprus	2 000
Denmark	213 715
EU/Carnegie Foundation	542 204
Germany	100 000
Hungary	2 000
Ireland	121 677
Israel	7 500
Italy	2 080 049
Liechtenstein	4 985
Luxembourg	194 128
Malaysia	2 500 000
Malta	1 500
Namibia	500
Netherlands	2 303 522
New Zealand	14 660
Norway	677 411

Pakistan	1 000 000
Portugal	10 000
Saudi Arabia	300 000
Slovenia	10 000
Spain	13 725
Sweden	461 610
Switzerland	433 515
United Kingdom	3 331 758
United States of America	2 057 356

198. The capacity of the Tribunal to carry out its mandate was enhanced throughout the period by several donations in-kind, co-ordinated by The New Hampshire Criminal Justice Resource Centre, including donations of cameras, computers, global positioning equipment and a pledge from the IBM corporation of over \$1.3m for computer equipment to be received during 1999. In addition cash donations of \$2.5m and pledges totalling \$12.09m were received in the reporting period.

199. Of the total contributions received, \$2.2m was spent during the reporting period on exhumation of mass-graves in Bosnia and Herzegovina, and Croatia, mainly in the areas of personnel costs, travel, site de-mining and rental of morgue premises.

D. The European Commission

200. A significant contribution of the European Commission involved the donation of funds, through the offices of the RCT in Denmark, to the Victims and Witnesses Unit.

201. The European Commission also made a substantial contribution in relation to the Tribunal's library, helping it to accumulate a collection of the main sources of international and national law, as well as providing access to electronic information systems. The Carnegie Foundation, in co-operation with the Peace Palace Library and the T.M.C. Asser Institute, carried out this project.

202. Other projects by non-governmental organisations with European Commission support helped document war crimes in Bosnia and raised public awareness of the work of the Tribunal in and outside the territory of the former Yugoslavia.

IX. CO-OPERATION WITH THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL FOR RWANDA

203. During the reporting period, contacts on all levels between the Tribunals have further intensified, including travel by staff members of the Tribunal to Arusha and Kigali, and vice versa. Among these, a visit of 10 days in February 1999 was made to both Arusha and Kigali by the Chief Administrative Officer, the Coordinator of the Court Management and Support Services and the Deputy Chief of the Translation and Conference Services of the Tribunal, in order to exchange views on the interpretation and court reporting systems, on the translation of official documents, as well as to co-ordinate the filing and processing of court documents, particularly regarding the common Appeals Chamber's work. Ongoing co-operation in other administrative areas was also discussed.

204. Furthermore, in May 1999, the Registrar of the ICTR, Mr. Agwu Okali, and the Coordinator of the Victims and Witness Section of the ICTR visited their counterparts at the seat of the Tribunal in The Hague. Discussions took place on the further development of co-operation in the main areas of court management, including witness protection, and the establishment of a small Appeals Chambers support section in The Hague, which will assist the common Appeals Chamber in handling the increasing number of appeals coming from the ICTR. Also the possibility of future joint requests for donations – like the one received during the reporting period from the European Union in order to promote closer links between the witness protection sections – was discussed. In this respect, it has become clear during the current year that it is necessary to establish a satellite link between the two Tribunals to overcome the serious problems of telephone and facsimile communications. Such a system could also enable the Tribunals to set up a video link between them. A follow-up visit of the Deputy-Registrar of the ICTR, Mrs. Beverly Baker-Kelly, and the Head of Press and Public Affairs Unit took place in July 1999.

X. CONCLUSION

A. Introduction

205. The reporting period marked the establishment of the Tribunal as a fully operational international criminal court. With procedures for ensuring fair trials for the accused, while protecting the rights of victims and witnesses, the Tribunal dispenses justice and plays an important role in bringing about reconciliation to the former Yugoslavia. Notwithstanding periodic setbacks resulting from obstructionism by some States, the Tribunal continued to achieve tangible results.

B. The Tribunal's Development

206. The development of the Tribunal may be measured on three distinct levels. First, from an operational point of view, the Tribunal has exceeded its creators' expectations. From little more than the first Judges and their ideas on how to proceed, the Tribunal is now regularly holding trials and appellate proceedings. The Tribunal's decisions on both procedural and substantive matters are on the cutting edge of the development of international humanitarian law. Many of the legal issues adjudicated by the Tribunal have either never been dealt with before, or have been dormant since the end of the Second World War.

207. Second, the experience of the Tribunal has laid the foundation for the establishment of a practical and permanent system of international criminal justice. The Tribunal has demonstrated that it is possible to dispense international justice from a court located hundreds of kilometres from the scene of the crimes. It issues arrest warrants, which are executed by States or SFOR, resulting in the transfer to The Hague of those indicted for serious violations of international humanitarian law. The Tribunal provides these accused with fair and expeditious trials, while ensuring protection for the victims and witnesses. While this system is not perfect, given the lack of the Tribunal's enforcement powers, its experience certainly has contributed to the successful conclusion of the Rome Treaty for the establishment of a permanent International Criminal Court.

208. Third, the Tribunal is slowly beginning to have an impact on the former Yugoslavia. While no court of law can stop a war, the Tribunal is helping to demonstrate that the rule of law is indispensable to lasting peace and is the foundation for a just society. By building trust among the population and confidence in State institutions, the Tribunal is contributing to the emergence of a vigorous civil society throughout the region. This is a gradual process but it will ultimately yield results if properly supported. The Tribunal's contribution can only properly be realised and assessed in the long-term.

C. Towards a vigorous renewal of commitment

209. The tragedy in Kosovo indicates the dangers of allowing the Tribunal's relative success to obscure reality. That such a cataclysm could occur at the very end of the 20th Century, a Century characterised as much by the spilling of blood as by innovation and development, must call into question some of the assumptions that have been made about the recent advances in the protection of human rights and the redress of their abuse. Although the Tribunal has made significant progress in fulfilling its mandate, there are significant hurdles to be overcome. Political interest continues to ensure that atrocity followed by impunity persists as the norm. The Tribunal and its sister court the ICTR remain the exception and have only partially succeeded. The Tribunal cannot overcome these obstacles without the full and unconditional support of the entire world community. It must be demonstrated that serious violations of humanitarian law are unacceptable and that the perpetrators are the real obstacles to peace and prosperity in the region. The international community must remain united and focused in combating obstructionism, whether from certain States or individuals within those States.

210. The Tribunal depends upon the international community to ensure that its mandate is fulfilled. Events in Kosovo demonstrate the need for continued vigilance in deterring and confronting those who would kill individuals and destroy entire communities simply because the inhabitants are from a different race, ethnicity or religion. To do so, the Tribunal needs the continuing and increased support of the States that created it. Extra resources will continue to be required to investigate and prosecute those responsible for the grave crimes that have been perpetrated in Kosovo. Moreover, it is essential that the international community lives up to its commitments to the Tribunal: if the Government of the FRY is unwilling to do so, KFOR must assist the Prosecutor in investigating crimes and ultimately arrest those indicted by the Tribunal. It is hoped that the encouragingly proactive stance that the KFOR and other international actors have taken with respect to the Tribunal in the first weeks of peace implementation in Kosovo will continue for as long as is necessary.

211. It is equally essential that the efforts remain focused on the effects of this decade's previous conflicts in the former Yugoslavia. Thus, while the Republika Srpska persists in its disregard for the rule of law, it is hoped that SFOR will continue to detain indictees. Moreover, the international community must utilise all available means to address and alter the attitude of the Government of the Republic of Croatia. The behaviour of both sets of authorities is a continuing affront to those institutions and States that are responsible for safeguarding the truly international order that is slowly developing.

212. As a creation of the Security Council, the Tribunal plays an important role in maintaining international peace and security in the former Yugoslavia, by assisting with the establishment of civil society, under the rule of law, which is necessary to bring about lasting peace. In the wake of the conflict in Kosovo, now is not the time for the international community to become complacent about the important role it plays in stabilising the region and ending the conflict. On the contrary, now is the time to redouble our efforts, so that past successes and future potential will not be squandered.

Notes

1. Celebici trial was conducted before Trial Chamber II/quarter which was disbanded following the completion of the trial. The Furundzija trial was conducted before Trial Chamber II. The Aleksovski trial was conducted before Trial Chamber Ibis.
2. *Prosecutor v. Delalic and Others* (IT-96-21-T) with four accused: Delalic, Mucic, Delic and Landzo.
3. *Prosecutor v. Furundzija* (IT-95-17/1-T) with one accused: Furundzija.
4. *Prosecutor v. Aleksovski* (IT-95-14/1-T) with one accused: Aleksovski.
5. *Prosecutor v. Kupreskic and Others* (IT-95-16-T) with six accused: Z. Kupreskic, M. Kupreskic, Josipovic, Papic, Santic and V. Kupreskic.
6. *Prosecutor v. Kordic and Others* (IT-95-14/2-T) with two accused: Kordic and Cerkez.
7. *Prosecutor v. Jelusic* (IT-95-10-T) with one accused: Jelusic.
8. *Prosecutor v. Blaskic* (IT-95-14-T) with one accused: Blaskic.
9. *Prosecutor v. Simic and Others* (IT-95-9-PT) with three accused: Simic, Tadic, Zaric and Todorovic.
10. *Prosecutor v. Kvočka* (IT-98-30-PT) with four accused: Kvočka, Radic, Zigic and Kos.
11. *Prosecutor v. Kunarac* (IT-96-23-PT) with one accused: Kunarac.
12. *Prosecutor v. Kmojelac* (IT-97-25-PT) with one accused: Kmojelac.
13. *Prosecutor v. Krstic* (IT-98-33-PT) with one accused: Krstic.
14. *Prosecutor v. Kolundzija* (IT-95-8-PT) with one accused: Kolundzija.
15. *Prosecutor v. Brdjanin* (IT-99-37-PT) with one accused: Brdjanin.
16. *Prosecutor v. Kovacevic* (IT-97-24-T) with one accused: Kovacevic.
17. In December 1997, the indictment was withdrawn in respect of two other accused persons.
18. Up until November 1998, the *Kordic and Cerkez* case was before Trial Chamber I. However, with the establishment of the new Trial Chamber III, the case was transferred to that Chamber.

19. Up until December 1998, Trial Chamber I was seized of the Simic and Others case. With the establishment of a third Trial Chamber, the case was transferred to Trial Chamber III.
20. Trial Chamber I was seized of the case up until November 1998. With the establishment of a third Trial Chamber, the case was transferred to Trial Chamber III.
21. Prosecutor v. Delalic and Others (IT-96-21-A) with three convicted persons: Mucic, Delic and Landzo; and one acquitted person: Delalic.
22. Prosecutor v. Furundzija (IT-95-17/1-A) with one convicted person: Furundzija.
23. Prosecutor v. Aleksovski (IT-95-14/1-A) with one convicted person: Aleksovski.
24. Prosecutor v. Tadic (IT-94-1-A) with one convicted person: Tadic.
25. Declaration of the House of Representatives of the Croatian National Parliament on Priorities in the Republic of Croatia's Foreign Policy, 5 March 1999 cited as "Class 004-01/99-01/03" (unofficial translation).
26. "Croatia PM says no generals will be sent to The Hague", Reuters news report, 23 March 1999; "Croatian Gens. Won't Go to Tribunal", Associated Press Report, 23 March 1999.
27. Reported in Jutarnji List, at p.2, 23 March 1999 (unofficial translation).
28. Excerpt from a report on HRT1 TV, 22 March 1999 (unofficial translation).
29. HINA News Agency report 2 February 1999 (unofficial translation).
30. The impasse has been caused by the failure to appoint a government following elections in 1998, and the dismissal of President Nikola Poplasen for obstructing the implementation of the Dayton Agreement.
31. Italy signed on 6 February 1997, Finland on 7 May 1997 and Norway on 24 April 1998. Austria became the fifth Member State to sign an Agreement on 23 July 1999.

ANNEX I

ICTY : 25 PUBLIC INDICTMENTS ; 65 INDICTEES

- 4/11/94 **NIKOLIC ("SUSICA CAMP")**
IT Dragan Nikolic : g., v., c.
-
94
-
2
- 13/2/95, **MEAKIC & OTHERS ("OMARSKA CAMP")**
IT latest amendment 2/6/98.
Zeljko Meakic : g., v., gen., c.
-
95
-
4
" Dragoljub Prcac : g., v., c.
" Momcilo Gruban : g., v., c.
" Dusan Knezevic : g., v., c.
See also "Keraterm camp" (21/7/95)
- 13/2/95, **TADIC & BOROVNICA ("PRIJEDOR")**
IT latest amendment 14/12/95.
Dusko Tadic : g., v., c.
-
94
-
1
IT Goran Borovnica : g., v., c.
-
94
-
3
- 21/7/95 **SIKIRICA & OTHERS ("KERATERM CAMP")**
IT latest amendment 21/7/98.
Dusko Sikirica : g., v., gen., c.
-
95
-
8
" Damir Dosen : g., v., c.
" Dragan Fustar : g., v., c.
" Dragan Koludzija : g., v., c.
" Nenad Banovic : g., v., c.
" Predrag Banovic : g., v., c.
" Dusan Knezevic : g., v., c.
See also "Omarska camp" (13/2/95)

SIMIC & OTHERS ("BOSANSKI SAMAC")

IT	<u>Blagoje Simic</u> : g., c.
-	
95	
-	
9	
"	Milan Simic : g., v., c.
"	Miroslav Tadic : g., c.
"	Simo Zaric : g., c.
"	<u>Stevan Todorovic</u> : g., v., c.
21/7/95,	JELISIC & CESIC ("BRCKO")
IT	<i>latest amendment 19/10/98.</i>
-	Goran Jelusic : v., gen., c.
-	
95	
-	
10	
"	Ranko Cesic : v., c.
25/7/95	MARTIC ("ZAGREB BOMBING")
IT	Milan Martić : v.
-	
95	
-	
11	
25/7/95	KARADZIC AND MLADIC ("BOSNIA AND HERZEGOVINA")
IT	<u>Radovan Karadzic</u> : g., v., gen., c.
-	
95	
-	
5	
"	See also " <u>Srebrenica</u> " (16/11/95)
"	<u>Ratko Mladic</u> : g., v., gen., c. " "
"	See also " <u>Srebrenica</u> " (16/11/95)
29/8/95	RAJIC ("STUPNI DO")
IT	Ivica Rajic : g., v.
-	
95	
-	
12	
7/11/95,	MRKSIC & OTHERS ("VUKOVAR")
IT	<i>latest amendment 2/12/97.</i>
-	<u>Mile Mrksic</u> : g., v., c.
-	
95	
-	
13a	
"	<u>Miroslav Radic</u> : g., v., c.
"	<u>Veselin Sljivancanin</u> : g., v., c.
10/11/95,	BLASKIC ("LASVA VALLEY")
IT	<i>latest amendment (corrigendum) 16/3/99.</i>
-	<u>Tihomir Blaskic</u> : g., v., c.
-	
95	
-	
14	
10/11/95	KORDIC & OTHERS ("LASVA VALLEY"/"VALLEE DE LASVA")
IT	<u>Zlatko Aleksovski</u> : g., v.
-	
95	
-	
14/1	
<i>latest amendment 30/9/98:</i>	
IT	<u>Dario Kordic</u> : g., v., c.
-	
95	
-	
14/2	
"	<u>Mario Cerkez</u> : g., v., c.

MARINIC ("LASVA VALLEY"),*kept confidential until its unsealing on 27/6/96.*

10/11/95,

IT

Zoran Marinic : g., v.

95

15

KUPRESKIC & OTHERS ("LASVA VALLEY"),*latest amendment 9/2/98.*

10/11/95,

IT

Zoran Kupreskic : g., v.

95

16

Mirjan Kupreskic : g., v.

Vlatko Kupreskic : g., v.

Vladimir Santic : g., v.

Drago Josipovic : g., v.

Dragan Papic : g., v.

FURUNDZIJA ("LASVA VALLEY")*kept confidential until unsealing on 18/12/97, latest amendment 2/6/98.*

10/11/95,

IT

Anto Furundzija : v.

95

17/1

KARADZIC & MLADIC ("SREBRENICA")

16/11/95

IT

Radovan Karadzic : v., gen., c.

95

18

See also "Karadzic and Mladic" (25/7/95)Ratko Mladic : v., gen., c.See also "Karadzic and Mladic" (25/7/95)**DELALIC & OTHERS ("CELEBICI CAMP")***latest amendment 19/1/98.*

21/3/96,

IT

Zejnir Delalic : g., v.

96

21

Zdravko Mucic : g., v.Hazim Delic : g., v.Esad Landzo : g., v.**GAGOVIC & OTHERS ("FOCA")***latest amendment 19/8/98.*

26/6/96,

IT

Gojko Jankovic : g., v., c.

96

23

Janko Janjic : g., v., c.

Radomir Kovac : c.

Zoran Vukovic : g., v., c.

Dragan Zelenovic : g., v., c.

Dragoljub Kunarac : v., c., latest amendment 19/8/98.

Radovan Stankovic : g., v., c.

KRNOJELAC ("FOCA")*kept confidential until unsealing on 15/6/98, latest amendment 23/4/99.*

17/6/97,

IT

Milorad Krnojelac : g., v., c.

97

25

ZELJKO RAZNJATOVIC ("ARKAN")*the existence of the indictment was made public on 31 March 1999, but the document remains under seal*

30/9/97,

IT	Zeljko Raznjatovic
-	
97	
-	
27	
	KRSTIC ("SREBRENICA")
2/11/98,	<i>kept confidential until its unsealing on 2/12/98, latest amendment on 7/12/98.</i>
IT	Radislav Krstic: gen., v., c.
-	
98	
-	
33	
9/11/98	KVOCKA & OTHERS ("OMARSKA & KERATERM CAMPS")
IT	<u>Miroslav Kvočka</u> : v., c.
-	
98	
-	
30	
"	<u>Mlado Radic</u> : v., c.
"	<u>Milojica Kos</u> : v., c.
"	Zoran Zigic : v., c.
21/12/98	NALETILIC & MARTINOVIC ("TUTA & STELLA")
IT	<u>Mladen Naletilic</u> : g., v., c.
-	
98	
-	
34	
"	<u>Vinko Martinovic</u> : g., v., c.
	BRDJANIN ("KRAJINA")
14/3/99,	<i>kept confidential until unsealing on 6/7/99.</i>
IT	<u>Radoslav Brdjanin</u> : c.
-	
99	
-	
36	
-	
I	
	MILOSEVIC AND OTHERS ("KOSOVO")
24/5/99,	<i>kept confidential until unsealing on 27/5/99.</i>
IT	<u>Slobodan Milosevic</u> : c., v.
-	
99	
-	
37	
"	<u>Milan Milutinovic</u> : c., v.
"	Nikola Sainovic : c., v.
"	<u>Dragoljub Ojdanic</u> : c., v.
"	<u>Vlajko Stojiljkovic</u> : c., v.

KEY

g.: grave breaches of the 1949 Geneva Conventions
v.: violations of the laws or customs of war
gen.: genocide
c.: crimes against humanity

underlined: command responsibility

bold: indicted in two different indictments

The cases of the above mentioned indictees are at different stages: 35 accused remain at large (see annex III), 30 accused or convicted persons are currently in proceedings before the Tribunal (see annex II).

ANNEX II

LIST OF PERSONS DETAINED AT THE UN DETENTION UNIT: 28 IN CUSTODY

ARRESTS (4)	DETENTION BY INTERNATIONAL FORCES (11)	VOLUNTARY SURR
Dusko TADIC Tadic case (IT-94-1-A) Date of arrest: 12/02/94 (Munich, Germany) Initial Appearance: 26/04/95 Judgement: 7/5/97 Sentence: 14/7/97, 20 years imprisonment Judgement on appeal: 15/7/99 (sentence on appeal yet to be considered)	Anto FURUNDZIJA Furundzija case: (IT-95-17/1-A) Date of Detention by SFOR: 18/12/97 Initial Appearance: 19/12/97 Judgement: 10/12/98 Sentence: 10 years imprisonment	Tihomir BLASKIC Blaskic case: (IT-95-1 Date of voluntary surr Initial Appearance: 3/
Zdravko MUCIC Delalic & others case (IT-96-21-A) Date of arrest: 18/3/96 (Vienna, Austria) Initial Appearance: 11/4/96 Judgement: 16/11/98 Sentence: 7 years imprisonment	Vlatko KUPRESKIC Kupreskic & others case (IT-95-16-T) Date of detention by SFOR: 18/12/97 Initial Appearance: 16/1/98	Dario KORDIC Kordic & Cerkez case Date of voluntary surr Initial Appearance: 8/
Hazim DELIC Delalic & others case (IT-96-21-A) Date of arrest: 2/5/96 in Bosnia Herzegovina Initial Appearance: 18/6/96 Judgement: 16/11/98 Sentence: 20 years imprisonment	Goran JELISIC Jelasic case (IT-95-10-T) Date of detention by SFOR: 22/1/98 (Bijeljina, Bosnia-Herzegovina) Initial Appearance: 26/1/98	Mario CERKEZ Kordic & Cerkez case Date of voluntary surr Initial Appearance: 8/
Esad LANDZO Delalic & others case (IT-96-21-A) Date of arrest: 2/5/96 in Bosnia Herzegovina Initial Appearance: 18/6/96 Judgement: 16/11/98 Sentence: 15 years imprisonment	Miroslav KVOCKA Kvocka & others case (IT-95-4-PT) Date of detention by SFOR: 8/4/98 Initial Appearance: 14/4/98	Zoran KUPRESKIC Kupreskic & others ca Date of voluntary surr Initial Appearance: 8/
	Mladen RADIC Kvocka & others case (IT-98-30-PT) Date of detention by SFOR: 8/4/98 Initial Appearance: 14/4/98	Mirjan KUPRESKIC Kupreskic & others ca Date of voluntary surr Initial Appearance: 8/
	Milojica KOS Kvocka & others case (IT-98-30-PT) Date of detention by SFOR: 28/5/98 Initial Appearance: 2/6/98	Vladimir SANFIC Kupreskic & others ca Date of voluntary surr Initial Appearance: 8/
	Milorad KRNOJELAC Krnjelac case (IT-97-25-PT) Date of detention by SFOR: 15/06/98 Initial Appearance: 18/6/98	Drago JOSIPOVIC Kupreskic & others ca Date of voluntary surr Initial Appearance: 8/
	Stevan TODOROVIC Simic & others case (IT-95-9-PT) Date of detention by SFOR: 27/9/98 Initial appearance: 30/9/98	Dragan PAPIC Kupreskic & others ca Date of voluntary surr Initial appearance: 8/1
	Radislav KRSTIC Krstic case (IT-98-33-PT) Date of detention by SFOR: 2/12/98 Initial Appearance: 7/12/98	Miroslav TADIC Simic & others case (T Date of voluntary surr Initial Appearance: 17
	Dragan KOJUNDZIJA Sikirica & others case (IT-95-8-PT) Date of detention by SFOR: 7/6/99 Initial Appearance: 14/6/99	Simo ZARIC Simic & others case (T Date of voluntary surr Initial Appearance: 26
	Radoslav BRDJANIN Brdjanin case (IT-99-36-PT) Date of detention by SFOR: 6/7/99 Initial Appearance: 12/7/99	Dragoljub KUNARAC Kunarac & Kovac cas Date of voluntary surr Initial Appearance: 9/

Milan SIMIC
Simic & others case (T
Date of voluntary surr
Initial Appearance: 17

Zoran ZIGIC
Kvočka & others case
Date of voluntary surr
Initial Appearance: 20

Note:

Zejnil Delalic (Delalic & Others case (IT-96-21-A)) and Zlatko Aleksovski (Aleksovski case (IT-95-14/2-A)) were released from the UN Detention Unit, and are not detained pending their appeals.

ANNEX III

INDIVIDUALS INDICTED PUBLICLY BY THE INTERNATIONAL TRIBUNAL WHO REMAIN AT LARGE

Name of Indictée	Date of Indictment	Believed Residing In
Dragan Nikolic	4/11/94	B.H. (Republika Srpska)/F.R.Y.
Zeljko Meakic	13/2/95	B.H. (Republika Srpska)
Dragoljub Preac	13/2/95	B.H. (Republika Srpska)
Momcilo Gruban	13/2/95	B.H. (Republika Srpska)
Dusan Knezevic	13/2/95, 21/7/95	B.H. (Republika Srpska)
Goran Borovnica	13/2/95	B.H. (Republika Srpska)
Dusko Sikirica	21/7/95	B.H. (Republika Srpska)
Damir Dosen	21/7/95	B.H. (Republika Srpska)
Dragan Fustar	21/7/95	B.H. (Republika Srpska)
Nenad Banovic	21/7/95	B.H. (Republika Srpska)
Predrag Banovic	21/7/95	B.H. (Republika Srpska)
Blagoje Simic	21/7/95	B.H. (Republika Srpska)/F.R.Y.
Ranko Cesic	21/7/95	B.H. (Republika Srpska)/F.R.Y.
Milan Martić	25/7/95	B.H. (Republika Srpska)
Radovan Karadzic	25/7/95, 16/11/95	B.H. (Republika Srpska)
Ratko Mladic	25/7/95, 16/11/95	B.H. (Republika Srpska)/F.R.Y.
Ivica Rajic	29/8/95	Unknown
Mile Mrksic	7/11/95	F.R.Y.
Miroslav Radic	7/11/95	F.R.Y.
Veselin Sljivancanin	7/11/95	F.R.Y.

Zoran Marinic	10/11/95	B.H. (Republika Srpska)
Gojko Jankovic	26/6/96	B.H. (Republika Srpska, Foca)
Janko Janjic	26/6/96	B.H. (Republika Srpska, Foca)
Radomir Kovac	26/6/96	B.H. (Republika Srpska, Foca)
Zoran Vukovic	26/6/96	B.H. (Republika Srpska, Foca)
Dragan Zelenovic	26/6/96	B.H. (Republika Srpska, Foca)
Radovan Stankovic	26/6/96	B.H. (Republika Srpska)
Zeljko Raznjatovic	30/9/97	F.R.Y.
Mladen Naletilic	21/12/98	Republic of Croatia
Vinko Martinovic	21/12/98	Republic of Croatia
Slobodan Milosevic	24/5/99	F.R.Y.
Milan Milutinovic	24/5/99	F.R.Y.
Nikola Sainovic	24/5/99	F.R.Y.
Dragoljub Ojdanic	24/5/99	F.R.Y.
Vlajko Stojiljkovic	24/5/99	F.R.Y.

BH: Bosnia and Herzegovina

FRY: Federal Republic of Yugoslavia (Serbia and Montenegro)

WOENSDAG 16 FEBRUARI 2000

Internationaal Hof van Justitie wil meer geld

DEN HAAG, 16 FEBR. Het Internationaal Hof van Justitie van de Verenigde Naties in Den Haag heeft meer geld nodig om de gestegen werklast bij te houden. Dat verklaarde gisteren de nieuw benoemde Franse president van het Hof, Gilbert Guillaume, tijdens een unieke persconferentie. De instelling heeft nu een budget van ruim 20 miljoen gulden per jaar en een staf van 62 mensen. Het Internationaal Tribunaal voor Joegoslavië heeft een budget dat tien keer zo hoog is en een staf van 900 men-

Rechters: Belgrado trok in oorlog Bosnië aan de touwtjes

De Bosnische oorlog was een *internationaal* gewapend conflict: Belgrado trok aan de touwtjes. Met dit standpunt van het Joegoslavië Tribunaal wordt het eenvoudiger Milosevic en andere Joegoslavische leiders te vervolgen.

Van onze verslaggeefster
AMSTERDAM

Bij het conflict in Bosnië stonden de Bosnische Serviërs feitelijk onder gezag van Belgrado. Joegoslavië verschool zich achter de terug-

trekking van zijn leger in mei 1992, maar in de praktijk bleef het land controle uitoefenen over de acties van de Bosnische Serviërs. Deze uitspraak van de rechters van het Joegoslavië Tribunaal, die zij donderdag deden in de zaak in hoger beroep van de Bosnische Serviër Dusko Tadic, is slecht nieuws voor de Joegoslavische president Milosevic en diens naaste medewerkers.

Het betekent dat de Joegoslavische leiders aansprakelijk kunnen worden gesteld voor oorlogsmisdaden die in Bosnië zijn begaan. Milosevic werd twee maanden geleden in staat van beschuldiging gesteld voor de misdaden die zijn troepen en paramilitaire eenhe-

den in Kosovo pleegden. De kans dat de aanklacht zal worden verzwagd en zich ook zal gaan uitstrekken tot de oorlog in Bosnië, is aanmerkelijk toegenomen.

Tot nog toe beschouwde het Tribunaal het gewapend conflict in Bosnië als een interne strijd tussen Bosnische Serviërs, Bosnische Moslims en Bosnische Kroaten. Weliswaar hadden de rechters twee jaar geleden in het eerste vonnis tegen Tadic geoordeeld dat de strijdkrachten van de Bosnische Serviërs (van Mladic en Karadzic) 'bijna volledig afhankelijk' waren van Joegoslavië, daarmee stond voor hen niet vast dat Joegoslavië rechtstreeks bij het conflict betrokken was.

Met dat oordeel was een van de rechters, de Amerikaanse Gabrielle Kirk McDonald, het niet eens. Zij was van mening dat er sprake was van een internationaal

Tadic-vonnis is slecht nieuws voor Milosevic

conflict en dat het een fictie was om de Bosnische oorlog te typeren als een burgeroorlog. Dat was volgens haar een camouflage van de werkelijkheid, waarmee de verantwoordelijkheid van Joegoslavië werd ontkend. MacDonald

heeft in tweede instantie gelijk gekregen en met haar de aanklagers van het tribunaal.

Voor de conclusie dat Joegoslavië deelnam aan de Bosnische oorlog is geen bewijs nodig in de vorm van concrete bevelen aan de Servische militairen in Bosnië. Voldoende zijn alle andere aanwijzingen, plus de constatering dat de leiders in Belgrado en Pale hun militaire en politieke doeleinden deelden, zo vonnist nu het tribunaal.

De Rotterdamse juriste Liesbeth Zegveld, die een proefschrift afrondt over humanitair recht in interne conflicten, vindt de uitspraak 'lovenswaardig'. 'Het is een waarschuwing voor staten die

rebellens buiten hun eigen grondgebied steun verlenen.'

Het vonnis kan van betekenis zijn in de zaak die Congo onlangs bij het Internationaal Gerechtshof heeft aangespannen tegen Rwanda en Burundi. Bosnië, dat Joegoslavië heeft beschuldigd van genocide, kan met het vonnis tegen Tadic in de hand zijn argumenten verstevigen.

Volgens Zegveld zijn de aanklagers van het tribunaal dolblij met de erkenning dat zich in Bosnië een internationaal conflict afspeelde. 'Het maakt hun werk eenvoudiger. Het hele statuut van het strafhof is geschreven voor een internationaal conflict. Het toepassen van de rechtsregels op

een burgeroorlog was enigszins geforceerd. Bovendien komt de uitspraak de legitimiteit van het Joegoslavië Tribunaal ten goede, nu nog eens bevestigd is dat het zich met waarlijk internationale zaken bemoeit.'

De ruimere uitleg van het begrip internationaal conflict past in de veranderende aard van oorlogen, die minder vaak tussen twee staten worden uitgevochten en vaker tussen bevolkingsgroepen binnen één land, meent Zegveld. 'Een conflict begint soms in een land, maar terwijl het gaande is, splitst een regio zich af en vormt een zelfstandige staat. Met dergelijke ontwikkelingen houdt dit vonnis rekening.'

Alsof de Verenigde Staten zelf over Milosevic oordelen!

Joegoslaviëtribunaal gefinancierd door multinationals

Het Joegoslaviëtribunaal in Den Haag klaagt Milosevic aan, maar niet Sharon, Pinochet, of de Turkse generaals. Omdat het zijn geld krijgt van de VS en van Amerikaanse miljardairs, welger het tribunaal de misdaden van de Navo te onderzoeken. In zijn werking overtreedt het zelf tal van juridische principes.

Door Michel Collon (www.pvda.be)

Volgens artikel 16 van de statuten van het Joegoslaviëtribunaal werkt de openbare aanklager onafhankelijk, zonder instructies van enige regering. En artikel 32 zegt dat de uitgaven van het tribunaal moeten gefinancierd worden met VN-geld. Wat is de realiteit?

De voorzitter van het tribunaal, mevrouw Gabrielle Kirk McDonald zegt: "We kregen fikse steun van de betrokken regeringen en minister Albright heeft echt hard gewerkt om het tribunaal tot stand te brengen. Als we over haar spreken, noemen we haar dikwijls de moeder van het Joegoslaviëtribunaal." Een lieve moeder, die op tv verklaarde dat het 'de moeite loonde' 500.000 Iraakse kinderen te laten sterven!

Toen procureur Louise Arbour de aanklacht tegen Milosevic opmaakte, bracht zij eerst Clinton op de hoogte. In 1996 ontmoette ze de secretaris-generaal van de Navo en de opperbevelhebber voor Europa "om de voorwaarden voor samenwerking te bespreken", alvorens een "memorandum van verstandhouding" te ondertekenen.

Zeg mij wie jou betaalt...

In '94-95 kreeg het Joegoslaviëtribunaal van de VS-regering 1,75 miljoen gulden en voor meer dan 5,5 miljoen gulden aan computers. Het kreeg ook 375 duizend gulden van de multimiljardair George Soros, die de grootste separatistische krant in Kosovo financierde. Andere schenkers: de mediagigant Time-Warner (wat de mediastilte over de schaduwkanten van het Joegoslaviëtribunaal verklaart) en het Vredesinstituut, nog opgericht door wijlen president Reagan.

Veel juristen van het Joegoslaviëtribunaal komen uit de Coalitie voor Internationale Gerechtigheid, opgericht en gefinancierd door George Soros. In mei 2000 dankte voorzitter McDonald de VS-regering omdat die "zo gul

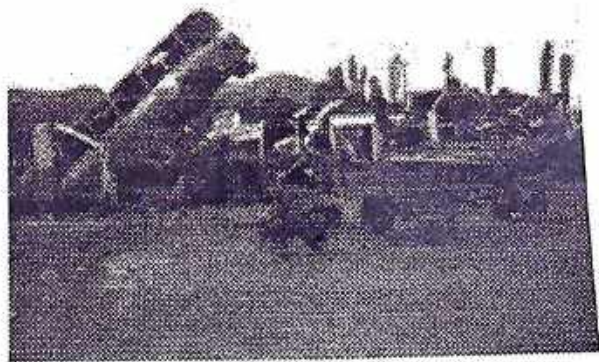
1,25 miljoen gulden heeft geschonken. De morele opdracht om een einde te stellen aan alle geweld wordt ook erkend door de bedrijfssector. Het verheugt me dat een grote onderneming ons onlangs voor 7,5 miljoen gulden aan computers bezorgde."¹

1. Uiteenzetting voor de Raad voor Internationale Betrekkingen, New York, 12 mei 2000. • Andere bronnen: An impartial tribunal, really?, studie van de Canadese jurist Christopher Black. The illegal basis of the War Crimes Tribunal, van de Joegoslavische jurist Kosta Caveski www.emperors-clothes.com/articles/caveski. Michel Collon

... en ik vertel hoe jij rechtspreekt!

Met dergelijke sponsors is het logisch dat het Joegoslaviëtribunaal alleen vijanden van de VS vervolgt. En dat de Kroatische en de Bosnische moslimleiders onbestraft bleven, hoewel ze tussen '91 en '95 etnische zuiveringen organiseerden. Idem voor de chefs van het UCK en voor de Navo-leiders, die een onwettelijke oorlog begonnen, doelbewust Joegoslavische burgerlijke infrastructuur vernietigden en daarbij verboden wapens gebruikten (zoals fragmentatiebommen, granaten met verarmd uranium).

Dit zijn de ware motieven voor de jacht op Milosevic: a) het Servische volk te demoniseren en te verdoezelen dat het de Amerikanen en de Duitsers zijn die de oorlogen in Joegoslavië hebben uitgelokt en aangevuurd; b) elk staatshoofd van de Derde Wereld dat zich tegen de globalisering durft verzetten, te intimideren en de misdadige oorlog van de Navo goed te praten nu de alibi's en de medialeugens steeds minder geloofd worden.

Het Joegoslaviëtribunaal te Den Haag wil wel Milosevic vervolgen maar niet de Navo-generaals die doelbewust burgerdoelwitten zoals bussen, treinen en woonblokken bombardeerden. Is dat onpartijdig? (Foto Solidair, Antonio Gomez Garcia)

10 rechtsprincipes die het tribunaal schendt

1. Het Joegoslaviëtribunaal werd in 1993 opgericht door de Veiligheidsraad van de VN—bestaande uit 15 leden, gedomineerd door de grootmachten en met veto voor de VS—op aandringen van Amerikaans minister Albright. De normale weg om dit tribunaal op te richten zou volgens de toenmalige VN-secretaris geweest zijn, te werken met “een internationaal verdrag overeengekomen en goedgekeurd door de staten, dat hen tegelijk ten volle respecteert in hun soevereiniteit.” Maar de VS slaagden erin een totaal willekeurige interpretatie door te duwen van hoofdstuk VII van het VN-Charter, dat de Veiligheidsraad bevoegdheid geeft ‘maatregelen’ te nemen om de internationale vrede te herstellen. De oprichting van dit tribunaal valt daar duidelijk niet onder. Het Joegoslaviëtribunaal heeft dus geen wettelijke basis.
2. **Een unicum in de geschiedenis van het recht:** het tribunaal krijgt de opdracht zelf zijn reglement op te stellen. Dat het later meer dan eens verandert... in een belachelijke procedure: de voorzitter kan dat helemaal alleen, de andere rechters hoeven slechts hun instemming te geven.
3. **Andere nieuwigheid:** de regels van het tribunaal mogen terugwerkende kracht hebben. Ze kunnen aan de feiten worden aangepast.
4. **Erger:** ook de procureur kan een aantal regels veranderen, wat de verdediging wordt ontzegd. En van een onderzoeksrechter is nergens sprake, laat staan van een onderzoek á charge en á décharge.
5. Het tribunaal kan zich tegen de keuze van een advocaat verzetten en hem zelfs uit de zittingszaal zetten als het tribunaal hem agressief vindt.
6. De procureur kan, mits instemming van de rechters, de verdediging toegang weigeren tot bepaalde bewijzen.
7. De bron van bepaalde getuigenissen en informatie kan geheim gehouden worden. De CIA-agenten kunnen daardoor een dossier opmaken op basis van aanklachten die ze op een onwettelijke manier hebben gestaafd (telefoontap, corruptie, diefstal...). Er is geen sprake van enige verificatie of tegenonderzoek.
8. Vertegenwoordigers van andere staten (partijen in het conflict, maar bondgenoten van de VS) kunnen eveneens vertrouwelijke informatie aanbrengen zonder zelf ondervraagd te worden.
9. Een aanklacht kan geheim gehouden worden ‘in het belang van het gerecht’. De beschuldigde weet dan niet eens waartegen hij zich moet verdedigen.
10. Een verdachte (dat is nog geen beschuldigde) kan vastgehouden worden... negentig dagen vooraleer in staat van beschuldiging te worden gesteld. Ruim genoeg om ‘bekentenissen’ te verkrijgen. Regel 92 bepaalt dat bekentenissen geacht worden geldig te zijn, tenzij de beschuldigde het tegendeel bewijst. Terwijl men overal in de wereld uitgaat van de onschuld van de beklaagde en het de aanklager is die zijn stelling moet bewijzen.

Geen enkele rechtbank aanvaardt zoveel onwettelijkheid. Maar om de vijanden van de VS te vonnissen zijn rechtsprincipes van geen tel. Voor de machtigen is het recht nog altijd het recht van de sterkste en de rijkste.

Aanklacht tegen Nederlandse regering en volksvertegenwoordigers wegens oorlogsmisdaden

De Permanente Commissie in zake (Nederlandse) oorlogsmisdaden tegen Joegoslavië (PC) is van mening, dat de NAVO in 1999 tijdens de bombardementen op Kosovo en Belgrado oorlogsmisdaden heeft begaan, dat premier Kok, minister De Grave van Defensie en minister Van Aartsen van Buitenlandse Zaken de acties altijd hebben ondersteund en dat zij daarom medeverantwoordelijk zijn en voor de rechter dienen te verschijnen. Het is niet bekend wat precies de motieven waren van onze parlementsleden, behoudens de fractie van de SP, om Nederland te laten deelnemen aan een daad van zware agressie tegen een land en een volk dat niets misdaan had, noch tegen hen noch tegen het volk dat zij vertegenwoordigen.

De verkeerde beslissing

Welke redenen daaraan ten grondslag lagen, is niet zo belangrijk. Belangrijk is te weten, dat die beslissing verkeerd was. Het was een onwettige beslissing waardoor het parlement zich ook schuldig heeft gemaakt aan misdaden tegen de vrede en aan oorlogsmisdaden. Met hun instemming zijn duizenden mensen gedood en verwond of voor het leven invalide gemaakt.

Het Nürnberg tribunaal

Het internationale recht staat er garant voor dat de leden van de Tweede Kamer persoonlijk verantwoording zullen moeten afleggen voor het aanzetten tot deze misdaad tegen de vrede en voor alle oorlogsmisdaden die uit deze misdadige agressie voortkwamen. Dat is de norm geworden sinds het Nürnberg Tribunaal aan het eind van de Tweede Wereldoorlog: de standaard waaraan zij gemeten zullen worden.

Proceskosten

Het recht is ook in Nederland niet gratis. De vervolging wegens oorlogsmisdaden kost geld, maar dat geld wordt niet verschaft door de multinationals. U echter kunt de juridische processen ondersteunen door uw bijdrage over te maken naar giro 972992 t.n.v. Sighting Steunfonds Juridische Hulp te Zeist.

De Permanente Commissie in zake (Nederlandse) oorlogsmisdaden tegen Joegoslavië, Marskant 71, 7551 BT Hengelo.

¹⁴⁻⁴⁻²⁰⁰¹ 'De plaats van Milosevic is in Den Haag'

Na zeven jaar is het internationaal tribunaal van Den Haag er nog niet in geslaagd de grootste haaien uit de Joegoslavische oorlog – Radovan Karadzic, Zlatko Mladic en Slobodan Milosevic – te berechten. Maar in een exclusief interview vertelde rechter Claude Jorda dat hij in een goede afloop gelooft.

Claude Jorda: 'Het Hof is al van internationale samenwerking'

Foto Herman Ricour

De Fransman Claude Jorda (63) is sinds 1999 voorzitter van het Internationaal Strafgerechtshof voor ex-Joegoslavië in Den Haag. Al vanaf de oprichting in 1993 was hij in andere functies nauw betrokken bij de werkzaamheden van het tribunaal. Onlangs was Jorda in ons land op uitnodiging van het Belgische Rode Kruis.

Het Joegoslavië-tribunaal bestaat al ruim zeven jaar. Wat is zijn grootste verdienste? En de belangrijkste beperking?
'De grootste prestatie is ongetwijfeld dat het tribunaal bestaat en functioneert. Wij zijn van niets vertrokken: toen de VN-Veiligheidsraad eind 1993 besliste tot de oprichting van het tribunaal, was er – op enkele bureaus na – letterlijk niets: geen jurisprudentie, geen beschuldigden, geen gevangenis, geen budget...

Sindsdien hebben we op een originele manier een autonoom systeem van internationale rechtspraak uitgebouwd. Tot dan toe was het proces tegen de nazi's in Neurenberg het enige model. Dat stond toch enigszins in het teken van rechtspraak door de overwinnaars. De jongste jaren zijn er dankzij het Joegoslavië-tribunaal belangrijke arrestaties en veroordelingen gebeurd.'

Toch zijn grote vissen zoals generaal Mladic en Radovan Karadzic nog op vrije voeten.
'Daarmee komen we meteen bij de belangrijkste beperking: het Hof is afhankelijk van de internationale samenwerking. In principe zijn de multinationale vredesmacht in Bosnië en Kosovo – de Sfor en de Kfor – daar mede verantwoordelijk voor. Maar sinds juni vorig jaar hebben

zij geen arrestaties meer verricht. Dat is onrustwekkend. Tevens zijn de betrokken landen, Kroatië, Joegoslavië en Bosnië, niet altijd bereid onderdanen uit te leveren.'

Van Milosevic weet men dat hij aangeklaagd, zoals Mladic, in bescherming nam. Ook de nieuwe president Kostunica lijkt niet happig om voluit zijn medewerking te verlenen.

'Hij zal ons nog leren waarderen. In elk geval merk ik dat de openheid groeit. En terwijl wij hier aan het praten zijn, is er – naar aanleiding van een universitair colloquium waaraan tal van Servische voorstanders deelnemen – een delegatie van het Internationaal Joegoslavië-tribunaal in Belgrado om er te verduidelijken wat wij doen. Daarenboven heeft procureur Carla Del Ponte onlangs in Belgrado

een bureau mogen openen. Binnenkort wordt er een hoge delegatie uit Joegoslavië in Den Haag verwacht. Ik denk dat we binnen afzienbare tijd ook de 27 voortvluchtigen, van wie er zich minstens vijftien op Servisch grondgebied bevinden, in Den Haag terecht zien staan.'

Ook Milosevic?

'Ook Milosevic. Daar ben ik zeker van. Kijk eens, toen het tribunaal van start ging, kregen we te horen dat we nooit één beschuldigde zouden zien verschijnen. De werkelijkheid heeft die kritiek al achterhaald.'

De Joegoslavische autoriteiten lijken er meer voor te voelen Milosevic in eigen land te berechten.

'Er loopt een internationaal aanhou-

dingsbevel tegen hem en dat moet worden gerespecteerd. Onze statuten bepalen wel dat we in welbepaalde uitzonderlijke gevallen ook op verplaatsing recht kunnen spreken. Maar gelet op de huidige situatie acht ik dat in Belgrado niet mogelijk. Hoe ga je daar voor zo'n proces de nodige rust en veiligheid garanderen? Neen, de plaats van Milosevic is in Den Haag en nergens anders.'

Sommigen beweren dat het Joegoslavië-tribunaal niet neutraal is, maar de westerse belangen verdedigt.

'Die kritiek geldt vooral procureur Del Ponte. Hoewel ik dat niet graag doe, want ik een antwoord in haar plaats. Iedereen zal het er ongetwijfeld mee eens zijn dat een procureur minder neutraal is dan een rechter, omdat ze verantwoordelijk is voor de inbeschuldigingstelling. Al

de door haar ingediende dossiers werden ook door de rechters op hun ontvankelijkheid beoordeeld: telkens weer stelden ze vast dat de inbeschuldigingstelling goed onderbouwd en gedocumenteerd was. Dat wil natuurlijk nog niet zeggen dat de beschuldigten ook allemaal schuldig zijn.'

Is een internationaal tribunaal altijd een geschikt instrument om de politieke stabiliteit te herstellen in een land dat uit een oorlog komt?

'Ik ben me er goed van bewust dat de vrede in heel wat landen is hersteld zonder internationaal tribunaal. Volgens mij is het systeem van internationale rechtspraak vooral op zijn plaats voor regio's waar het conflict een etnische basis heeft: dat was zowel het geval in ex-Joegoslavië als in Rwanda. Het ging daar immers niet louter om een politiek conflict, zoals bijvoorbeeld de Spaanse burgeroorlog of het verzet in Frankrijk tijdens de oorlog. Maar etnische conflicten raken het universele geweten. Als ik een hypothese mag wagen: misschien kwamen de processen van Nürnberg er vooral door de shoah.'

Hoe ziet u de internationale rechtspraak evolueren?

'De toekomst is de oprichting van een Permanent Internationaal Gerechtshof. Ad hoc-tribunalen, zoals voor Rwanda en Joegoslavië, kunnen nog in bijzondere gevallen, maar dan alleen voor de hoofdverantwoordelijken. We kunnen immers niet iedereen berechten. Maar we kunnen de staten wel helpen een democratisch rechtssysteem te ontwikkelen. Alleen maar meer landen zijn daar klaar voor, zoals nu blijkt in Chili en Argentinië. Maar er zijn ook alternatieven, zoals de 'verzoenings- en waarheidscommissies'. Dat model paste Zuid-Afrika met succes toe, en dat wil men nu ook in Burundi gebruiken.'

Elk land moet voor zichzelf uitmaken welk systeem het meest geschikt is voor de lokale situatie: verzoening, een amnestie-regeling, of anamnese - de reconstructie van een gemeenschappelijk verleden.'

Hoe lang moet het Joegoslavië-tribunaal nog werkzaam blijven?

'Wij streven naar degelijke en snelle rechtspraak. Totnogtoe zijn we daar redelijk in geslaagd. Wat mij betreft, moet de zaak over drie of vier jaar achter de rug zijn. Maar alles staat of valt met de internationale medewerking.'

Jan De Volder

Copyright HN/Tertio

...dan hebben we daar de juiste inzet voor nodig.

Onze mensen zullen sterven, vooral de jongeren, de aanvallers niet.

VERDOEZELLEN BIJ HET TRIBUNAAL VAN DEN HAAG

Het feit, dat de interne rapporten van het Tribunaal over de moordpartijen in Krajina juist enkele dagen voor de NAVO-luchtaanvallen op Joegoslavië naar de pers werden doorgegeefd, heeft de hoofd-aanklager van het Tribunaal, Louise Arbou, zeer in verlegenheid gebracht. Het Tribunaal probeerde toen de zaak zo goed mogelijk te verdoezelen en de ontsluitingen in het rapport - inclusief de aanwijzingen over de rol van Amerikaanse officieren in dienst van Kroatië - te bagatelliseren. Enkele ambtenaren van het Tribunaal, inclusief de Amerikaanse advocaat Clint Williamson, probeerden de getuigenis van de Canadese officier van de blauwhelmen, die in 1995 getuige was van de moordpartijen in Krajina, in diskrediet te brengen. (31)

Williamson, die de beschieting van Knin met granaten als 'bijzaak' beschreef, verklaarde, dat het Pentagon hem had verteld, dat Knin een legitiem militair doelwit was. Toen legde het Tribunaal na stemming vast, dat de beschieting van Knin niet in de lijst met punten voor de aanklacht moest worden opgenomen; een beslissing waaraan velen zich ergerden tijdens het Tribunaal en die ook veel ongelof en verbazing wekte. (32)

De conclusies van het Tribunaal, die bleken uit het interne rapport dat naar de pers werd doorgegeefd, verloren daarna systematisch heel hun waarde: hun betekenis werd een marginale zaak, afgedaan als "Meningen, argumenten en hypothesen van diverse medewerkers" (33). Volgens de woordvoester van het Tribunaal "zijn de documenten op geen enkele wijze de eindconclusies van de aanklacht". (34)

Het interne 150 pagina's tellen-

de rapport is tot nu toe nog niet openbaargemaakt. De medewerker, die verantwoordelijk werd gesteld voor het doorspelen aan de pers, werkt volgens een bericht van de Kroatische televisie niet meer bij het Tribunaal. (35)

HET GEBRUIK VAN CHEMISCHE WAPENS IN KROATIË

De moordpartijen, die in het kader van 'Operatie Storm' hebben plaatsgevonden, hebben de weg bereid voor de etnische zuivering van op z'n minst 180.000 Krajina-Serviërs (volgens schattingen van het Kroatische Helsinki-comité en van Amnesty International). Andere bronnen vermoeden dat het aantal slachtoffers van de etnische zuivering in Krajina heel wat hoger ligt.

Bovendien zijn er aanwijzingen, dat er chemische wapens zijn gebruikt in de Joegoslavische burgeroorlog van 1991 tot 1995. (36) Ofschoon er geen daadwerkelijke bewijzen voor dat gebruik tegen Kroatische Serviërs zijn, wijst een nog steeds voortgaand onderzoek (gestart in juli 1999) van het Canadese ministerie van Defensie erop, dat Canadese vredesstroepen tijdens hun dienst in Kroatië van 1993 tot 1995 met giftige substanties in aanraking zijn gekomen.

"Toen de media erachter kwamen, dat bij het ministerie van Defensie waarschijnlijk een groot schandaal op het punt van uitbarsten stond, steeg de spanning in de laatste weken tot grote hoogte... Het ging hier om de ziekendosiers van de Canadese soldaten, die in 1993 in Kroatië ingezet werden. Er gingen geruchten over vernietiging van aktes, over verdoezeling en over zeer hoge ambtenaren van het ministerie van Defensie." (37)

Het ambtelijk geopenbaarde rapport van het Canadese ministerie van Nationale Verdediging (DND) spreekt over een eventu-

ele 'bodemvervuiling' door gif in het dal van de Medak in 1993 (zie verderop). Was het slechts 'bodemvervuiling' of was er iets veel ergers aan de hand? Het rechte-onderzoek door de Koninklijke Canadese Bredene Politie (RCMP, te vergelijken met de Amerikaanse FBI) spreekt over het vernietigen in de papierversnipperaar van zieken-dossiers van voornamelijk Canadese blauwhelmen door het DND. Met andere woorden: wat heeft het DND te verdoezelen? De hamvraag is: Welk soort granaten en munitie heeft het Kroatische leger ingezet? Gebruikte het chemische wapens tegen Servische burgers?

'OPERATIE STORM' - RAPPORT VAN HET KONINKLIJKE CANADESE REGIMENT

Voor de massale aanval gaf de Kroatische radio een melding door van president Franjo Tudjman, die alle 'Kroatische burgers van Servische afkomst' "in hun huizen te blijven en geen angst te hebben voor de Kroatische overheid, die de rechten van minderheden zou respecteren". (38) Canadese blauwhelmen van het 2e bataljon van het 22e koninklijke regiment waren getuige van de gruweldaden van de Kroatische troepen tijdens het Krajina-offensief in 1995: "Alle Serviërs, die hun huizen niet hadden verlaten, werden door rondtrekkende Kroatische doodseskaders systematisch 'ethnisch gezuiverd'. Elk achtergelaten stuk vee werd doodgegeschoten en elke Servische woning werd geplunderd en in brand gestoken." (39)

De deelname van Duitse huurlingen aan 'Operatie Storm' werd ook door de Canadese blauwhelmen bevestigd: "Vlak achter het front, bestaande uit Kroatische strijdgroepen en Duitse huurlingen, volgde een groot aantal nationalistische extremisten. Veel gruwelen wer-

den begaan binnen de Canadese sector. Maar de blauwhelmen kregen al gauw van de Kroatische regering te horen, dat de VN in de regio niets meer te zeggen had." (40)

Tot nu toe is niet officieel bekend hoe de Duitse huurlingen geronseld zijn. Een onderzoek van de VN-Commissie voor de Rechten van de Mens (UNHRC) bevestigt alleen, dat buitenlandse huurlingen in Kroatië soms "buiten Kroatië geronseld en betaald werden." (41)

DE MOORDPARTIJ IN HET DAL VAN DE MEDAK (1993)

Het blad 'Jane Defence Weekly' van 10 juni jl. meldde, dat brigadegeneraal Agim Ceku, nu militaire chef van het UCK, ook het "brein van het succesvolle offensief van het Kroatische leger in Medak" was in september 1993. De operatie, die onder de codenaam 'Verschroeiende Aarde' in Medak werd uitgevoerd, veroorzaakte de totale verwoesting van de Servische dorpen Divoselo, Pocičelj en Citluk en had de moordpartij op meer dan 100 burgers tot gevolg. (42)

Over deze moordpartij verklaarden ook Canadese blauwhelmen met VN-mandaat het volgende: "Toen de zon boven de horizon verscheen, was het dal van Medak een zee van rook en vuur. Tervijl de gefrustreerde (Canadese)-soldaten van het tweede PPCL op het bevel tot actie in het dal zaten te wachten, ging de etnische zuivering door en steeds weer waren er schoten en kreten te horen. Ongeveer 20 leden van de internationale pers waren meegegaan, om in elk geval het slagveld van Medak niet te missen. Calvin [een Canadese officier] riep aan het hoofd van de colonne een persconferentie ad hoc ne een persconferentie ad hoc bij elkaar en beschuldigde de Kroaten van een poging om de oorlogsmisdaden tegen Servi-

sche inwoners geheim te houden."

"De Kroaten begonnen zich weer op hun oude linie terug te trekken. Daarbij namen ze alles mee, wat ze niet hadden verwoest. Al het vee werd afgeslacht en alle huizen in brandgestoken. Franse verkenners en een Canadees commando trokken daarna op in het dal en al gauw vonden ze de eerste lijken van Servische burgers; sommigen waren al een paar dagen dood, anderen waren net doodgegeschoten... Tenslotte, op de regenachtige ochtend van 17 september, kwamen groepen VN-milities, om de rokende ruïnes in ovenschouw te nemen en naar slachtoffers van de moorden te zoeken. De lijken, die in verregaande staat van ontbinding in de open lucht lagen, werden in kaart gebracht en daarna aan de blauwhelmen overgedragen om te begraven." (43)

Van de moordpartijen werd verslag uitgebracht aan het Canadese ministerie van Defensie en aan de VN: "De hoge ambtenaren, van het ministerie van Defensie in Ottawa, konden niet voorzien welke gevolgen de oorlogshandelingen zouden hebben. Zij hadden geen reden, de aandacht van de media op iets te richten, dat heel gemakkelijk tot onvoorziene problemen zou kunnen leiden... Dus werd Medak uit het geheugen verbannen... geen publiciteit, geen beschuldigingen over en weer, geen officieel rapport. Met uitzondering van de erbij betrokken soldaten had de meest spectaculaire Canadese militaire actie sinds de Korea-oorlog nooit bestaan." (44)

Einde van deel II

(* Duitse vertaling op E-Mail van Rainer Rupp, uit het Duits vertaald door Toos Plug.

- Voetnoten bij deel II:**
- Rapport van Associated Press.
 - Idem.
 - Het werkelijke aantal gedode en vermiste burgers was aanzienlijk hoger.
 - Citaat van Raymond Bonner in "War Crimes Panel Finds Croat Troops Cleansed the Serbs", New York Times, 21 maart 1999.
 - Idem.
 - Idem.
 - Citaat van Raymond Bonner.

- Ken Silverstein in "Privatizing War", The Nation, New York, 27 juli 1997.
- Zie Mark Thompson et al in "Generals for Hire", Time Magazine, 15 januari 1996, pag. 34.
- Citaat van Silverstein.
- Citaat van Mark Thompson et al.
- Citaat van Raymond Bonner.
- Idem.
- ICTV Wekelijkse Persconferentie, 24 maart 1999.
- Idem.
- Idem.

- Zie het bericht van Reuter op 21 oktober 1993 over het gebruik van chemische granaten en het bericht in de New York Times op 31 oktober 1992 over het gebruik van gifgas.
- Lewis Mackenzie in "Giving our soldiers the benefit of the doubt", National Post, 2 augustus 1999
- In Sibodona Dalmacija, Split, Kroatië, 5 augustus 1996.
- Scott Taylor en Brian Nolan in The Sunday Sun, Toronto, 2 november 1998.
- Idem.

- VN-Commissie voor Mensenrechten, Zitting 51, punt 9 van de aangenomen agenda, Genève, 21 december 1994.
- Zie Memo over Schending van de Mensenrechten en Rechten van Burgers van de Servische Bevolking in de Republiek Kroatië. (<http://serbianlinks.freehosting.net/memorandum.htm>).
- Uittekstels uit het boek van Scott Taylor en Brian Nolan gepubliceerd in de Toronto Sun, 1 november 1998.
- Idem.

Aanklacht van de internationale

(3)
**VERHINDEREN EN AFBRAAK VAN
INSpanningen voor het behouden
van eenheid, vrede en stabiliteit in
Joegoslavië.**

Onderzoekscommissie

O.l.v. RAMSEY CLARK

Van de redactie

Manifest

23-10 84
plaatst - in
vier delen -
de aanklacht
van de onaf-
hankelijke
commissie
van onder-
zoek naar de
oorlogsmis-
daden van
de VS en de
NAVO tegen
het Joego-
slavische
volk.

Vandaag
deel twee.

Deze
aanklacht
wordt
ingediend
om nieuwe
slachtoffers
van oorlog
te voorko-
men,

schendingen
van mensen-
rechten in de
toekomst te
verhindere-
n, internationa-
le en natio-
nale organi-
saties,
regeringen
en instituten
te bescher-
men en die-
genen, die
schuldig
bevonden
worden aan
de hen ver-
weten
daden, voor
hun daden
terecht te
laten staan.

Sinds het begin van hun acties voor het doorzetten van de plannen voor de deling en verwoesting van Joegoslavië hebben de VS er alles aan gedaan, om iedere inner- ging, onderhandeling of ander ingrijpen door Joegoslavië zelf of andere landen, door leidinggevend en of individuele personen, die het uitvoeren van hun plannen in de weg konden staan, te voorkomen. Deze techniek bestond uit politieke, militaire en economische bedreiging alsook de controle van in de media sterk opgeblazen vredesonderhandelingen van de soort als die in Dayton (Ohio), tijdens de schermutselingen in Bosnië en in Rambouillet (Frankrijk), die er uitzagen als serieuze vredesonderhandelingen, maar voor Joegoslavië slechts de keus betekenden tussen twee mogelijkheden, namelijk de toestemming van bezetting door vreemden of het accepteren van een vernietigende militaire aanval.

Wat onze welvaartsstaat betreft, wie helpen niet iedereen die het nodig heeft

(VN-Handvest; Verklaring van non-interventie; Resolutie over agressie; Verdrag over het uitbannen van oorlog (Briand-Kellog-Pact) van Parijs, 1928, Art. 1 en 2)

(4) VERNIETIGEN VAN DE ROL VAN VREDE- STICHTER VAN DE VERENIGDE NATIES.

De VS wisten, in strijd met het Handvest van de VN, door hun optreden de VN bij de uitoefening conform het Handvest en in hun taak tot voorkomen van conflicten, het verhinderen van geweld en het behoud van de vrede in Joegoslavië, te dwarsbomen en dwongen op die wijze ook andere landen tot handelend optreden. Op deze wijze bedreigden zij de levensvatbaarheid van de VN als internationaal instituut voor veiligheid van vrede en voorkomen van oorlog. (VN-Handvest; Verklaring van non-interventie; Resolutie over agressie; Verdrag over het uitbannen van oorlog (Briand-Kellog-Pact) van Parijs, 1928, Art. 1 en 2)

(5) AANZETTEN VAN DE NAVO TOT MILITAIRE AGRESSIE TEGEN NIET-VOLGZAME ARME LANDEN EN DE BEZETTING DAARVAN.

De VS waren uit op schending van het VN-Handvest en het NAVO-verdrag en dwongen andere landen er ook toe, dat aan de NAVO

Joegoslavië zou worden verleend; een aanval die vooral ondersteund werd door het wapensarsenaal en de militaire technologie van de VS. Zij zorgden er ook voor, dat de NAVO-lidstaten het merendeel van de strijdkrachten voor de bezetting van Kosovo leverden en financierden. Zo gebruikten zij de welvaart en de macht van de rijke voormalig koloniale landen van Europa tegen het arme, weerloze volk van Joegoslavië. (VN-Handvest; NAVO-verdrag 1949, Art. 1)

(6) DODEN EN VERWONDEN VAN WEERLOZE MENSEN IN HEEL JOEGOSLAVIË.

Meteen op 24 maart 1999 begonnen de VS zonder oorlogsverklaring door het congres met de steun en hulp van bepaalde NAVO-lidstaten, inclusief het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Turkije, Spanje en Nederland, alsook Hongarije, Kroatië, Italië en anderen, een ongenanceerde oorlog met raketten en bombardementen tegen de bevolking van Joegoslavië. Daardoor doodden en verwonden zij verraderlijk en met voorbedachten rade duizenden Serviërs, Kosovo-Albanezen, Roma, moslims, christelijk-orthodoxe mensen, katholieken en buitenlandse staatsburgers in heel Joegoslavië. (Verdrag van Den Haag, Art. 22 en 23; Vierde Conventie van Genève ter bescherming van burgers in oorlogstijd, 1949, Art. 19; Stellingen van het Tribunaal te Neurenberg, Art. VI a, b en c; VS-Grondwet Art. I, lid 8, punt 2.)

(7) PLANNEN, BEKENDMAKEN EN UITVOEREN VAN AANVALLEN OM DE REGERINGSTOP TE VERMOORDEN EN ANDERE LEDEN VAN DE REGERING EN GESELECTEERDE BURGERS.

De VS maakten plannen, kondigden ze aan en voerden ze uit voor raketaanvallen en tingsleider van Joegoslavië, leden van zijn familie, andere regeringsleden en geselecteerde burgers te vermoorden, om de aanwezige leiding uit te schakelen en de meest intieme medewerkers tot aan onderwerping toe te terroriseren.

(VN-Handvest Art. 2; Conventie over het verhinderen, vervolgen en straffen van misdaden tegen personen die onder bescherming staan van het volkenrecht, inclusief diplomaten, 1973; US Army Field Manual 27-10; US Presidential Executive Order 12333; Aanvullend verdrag van Genève 1977, Art. 48, 51.)

(8) VERWOESTEN EN BESCHADIGEN VAN ECONOMISCHE, SOCIALE, CULTURELE, MEDISCHE, DIPLOMATIEKE EN RELIGIEUZE MIDDELEN VAN BESTAAN, VAN VERMOGEN EN VOORZIENINGEN IN HEEL JOEGOSLAVIË.

Meteen op 24 maart 1999 begonnen de VS met de steun en hulp van bepaalde NAVO-lidstaten, inclusief het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Turkije, Spanje, Nederland en anderen, inclusief Hongarije, Kroatië en Italië, systematische raketaanvallen en bombardementen op middelen van bestaan, bezittingen en economische, culturele, medische, diplomatieke en religieuze voorzieningen. Deze werden door hen in heel Joegoslavië met opzet verwoest, om de productieve, economische, sociale, culturele, diplomatieke en religieuze levensvatbaarheid van de hele maatschappij aan te tasten. (Verdrag van Den Haag, Art. 22 en 23; Verdrag van Genève, Art. 19; Aanvullend verdrag van Genève 1977, Art. 48, 51, 52, 53; VN-Handvest, Art. 2; Conventie over onderbescherming staande personen; US Army Field Manual 27-10; Exec. Order 12333; ICES-CR.)

(9) AANVALLEN OP ZAKEN VAN PRIMAIRE LEVENSBEOEFENINGEN VOOR DE BEVOLKING VAN JOEGOSLAVIË.

Meteen op 24 maart 1999 begonnen de VS, met de steun en hulp van anderen en met het vooropgezette doel, de bevolking van Joegoslavië van levensmiddelen, water, elektrische energie, productie van voedingsmiddelen, medicijnen, medische verzorging en andere primaire levensbehoeften uit te sluiten, door beschieting met raketten en bombardementen uit de lucht, door de systematische verwoesting en het beschadigen van voorzieningen voor de productie van voedingsmiddelen en de opslag ervan, van water- en irrigatiewerken voor de landbouw, van fabrieken voor kunstmest en beschermingsmiddelen voor gewassen, van farmaceutische bedrijven, ziekenhuizen en voorzieningen in de gezondheidszorg alsook andere voor menselijk overleven noodzakelijke zaken. (Verdrag van Den Haag 1907, Art. 22 en 23; Vierde Conventie van Genève 1949, Art. 19; Stellingen van Neurenberg, Art. V a, b en c; Aanvullend verdrag van Genève 1977, Art. 48, 54.)

(10) AANVALLEN OP GEVAARLIJKE STOFFEN EN ENERGIEVOORZIENINGEN.

De VS pleegden aanvallen op chemische fabrieken en opslagvoorzieningen, raffinaderijen, voorzieningen voor verwerking en opslag van aardolie en aardgas, kunststofabrieken en andere voorzieningen en plekken met het vooropgezette doel om giftige, radioactieve en andere gevaarlijke stoffen en energie op grote schaal in lucht, bodem, grondwater en voedselketen in te laten, om het milieu te vergiftigen en de bevolking schade toe te brengen.

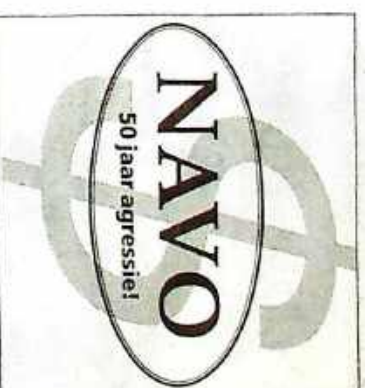
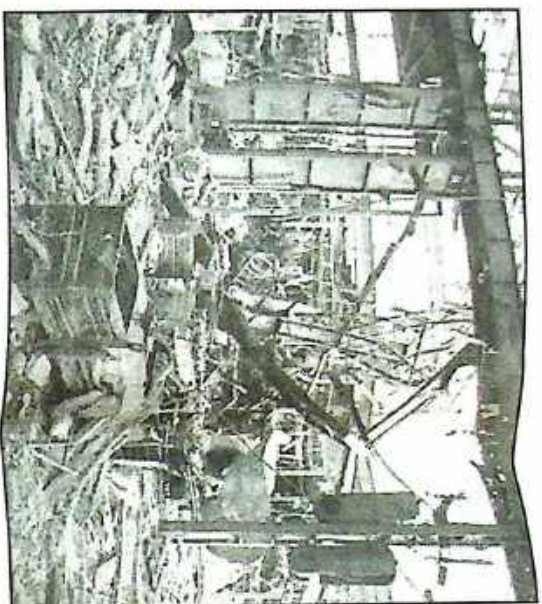
(Stellingen van Neurenberg, Art. VI; Verdrag van Den Haag, Art. 22 en 23; Verdrag van Genève over het verbod op het gebruik van giftige, giftige of soortgelijke gassen als ook van bacteriologische middelen in een oorlog, 1925; Aanvullend verdrag van Genève 1977, Art. 48, 51, 56.)

(11) INZETTEN VAN VERARMID URANIUM, FRAGMENTATIEBOMMEN EN ANDERE VERBODEN WAPENS.

De VS hebben tegen de bevolking van Joegoslavië verboden wapens ingezet, die in staat zijn massale verwoestingen te veroorzaken en zonder uitzondering dood en verderf te zaaien. Ondanks het weten over hun dodelijke werking op de lange termijn en ondanks waarschuwingen van het U.S. Nuclear Regulatory Committee vielen de Verenigde Staten Joegoslavië aan met raketten, bommen en wapens, die verarmd uranium bevatten en radioactieve stoffen in lucht, bodem, grondwater en de voedselketen verspreiden alsook in gebouwen, die door uraniumhoudende raketten, bommen en wapens werden geraakt. Daardoor stelden zij de bevolking van Joegoslavië voor hele generaties bloot aan het gevaar van dood, genetische beschadiging, kanker, tumoren, leukemie en andere schade voor de gezondheid. Ook werden op grote schaal fragmentatiebommen ingezet, die in de wijde omgeving superscherpe metalen deeltjes wegslingeren naar ziekenhuizen, kerken, moskeeën, scholen, huizen en andere dichtbevolkte plekken en zodoende dood, verderf en materiële schade veroorzaakten. Naar het inzetten van andere verboden wapens wordt nog onderzoek gedaan. (Verdrag van Den Haag, Art. 22 en 23; Aanvullend verdrag van Genève van 1977, Art. 48, 51, 54, 55; Aanklacht van POONA wegens ondermijning van wetenschap en technologie 1978.)

Vertaling uit het Duits: Toos Plug

IN KOSOVO HEEFT DE NAVO EEN HEERSCHAPPIJ VAN TERREUR GEVESTIGD

Door Michel Chossudovsky (*)

Dit artikel werd op 31 juli 1999 aan de onafhankelijke commissie voor het onderzoek naar VS-c.q. NAVO-

oorlogsmisdaden tegen het Joegoslavische volk, in het International Action Center te New York, voorgelegd.

Manifest plaatst het in drie delen. (In deel twee).

Het is in z'n geheel op de NCPN/Manifest website te vinden: www.ncpn.nl.

**Deel II:
Van Krajina naar Kosovo: Lijven voor de toekomst / Perspectief**

VAN VOORMALIG GENERAAL VAN KROATIË TOT STAFCHIEF VAN HET UCK

De moordpartijen door burgers in Kosovo zijn geen toevallige *wrakacties*, die door Albanese burgers of zogenaamde 'oncontroleerbare elementen' binnen het UCK werden begaan, zoals door de NAVO en de Verenigde Naties wordt beweerd. Zij zijn veel eerder onderdeel van hetzelfde, doelbewuste patroon. Het doel van de door het UCK gepleegde gruwelen was de 'etnische zuivering' van Serviërs, Roma en andere minderheden in Kosovo. (Het resultaat is een bewijs van het succes.)

Toen UCK-commandant Agim Ceku het had over de moord op 14 Servische dorpsbewoners op 24 juli, bij Gracko, beweerde hij: "Wij [het UCK] weten niet, wie dat heeft gedaan. Maar ik geloof echt, dat die mensen niets met het UCK van doen hebben." (20)

Van zijn kant heeft KFOR-commandant, generaal-luitenant Sir Michael Jackson, zijn tegenspeiler van het UCK, commandant Agim Ceku, geprezen voor zijn 'inzet' om het UCK te ontwapenen. Feit is, dat er slechts zeer weinig UCK-wapens zijn ingeleverd. Daarom heeft de NAVO resoluut de inlevertermijn van de wapens voor het UCK verlengd. "Ik zie dit (de vertraging door het UCK, vert.) niet als niet-nakomen," zei hierop KFOR-commandant Jackson in een persconferentie, "maar eerder als een teken van de oprechtheid, waarmee generaal Ceku deze belangrijke taak aanpakt." (21)

Waar Sir Michael Jackson niet over repte, is het feit, dat de stafchef van het UCK, commandant Agim Ceku, volgens het blad *Jane Defence Weekly* van 10 juni j.l. een van de hoofdverantwoordelijke plannemakers van de succesvolle 'Operatie Storm' van het Kroatische leger was; van de operatie, die in 1995 tegen de Serviërs was gericht; de Serviërs, die al sinds eeuwen in Kroatisch Krajina leven. (Overigens werd Agim Ceku voor zijn rol in deze operatie tot nu toe nog niet als oorlogsmisdadiger aangeklaagd.)

Generaal Jackson, die in voormalig Joegoslavië bij de veiligheidstroepen van de Verenigde Naties (UNPROFOR) heeft gediend, zou van de activiteiten van toen van Agim Ceku en het Kroatische opperbevel op de hoogte moeten zijn geweest. In februari 1999, nog geen maand vóór de NAVO-bombardementen begonnen, stapte Ceku uit zijn functie als brigadegeneraal van het Kroatische leger, om de hoogste militaire leider van het UCK in Kosovo te worden.

VAN KRAJINA NAAR KOSOVO: LIJNEN VOOR DE TOEKOMST / PERSPECTIEF

Volgens het Kroatische Helsenk-comité voor de mensenrechten zijn er gedurende de drie dagen durende 'Operatie Storm' (1995) ettelijke moordpartijen gepleegd, waarvan tenminste 410 burgers het slachtoffer werden. (22) In een intern rapport van het Tribunaal voor oorlogsmisdaden in Den Haag, dat in handen kwam van de *New York Times*, wordt bevestigd, dat het leger van Kroatië verantwoordelijk wordt gesteld voor een reeks van oorlogsmisdaden: "Massa-executies, zonder onderscheid schieten op de bur-

gerbevolking met granaten en 'etnische zuivering' van Krajina van Serviërs". (23)

In een hoofdstuk van het rapport onder de titel 'De aanklacht: Operatie Storm. Een duidelijk geval.', wordt door het Tribunaal bevestigd: "Tijdens het militaire offensief zijn door het Kroatische leger en de speciale politietroepen talrijke schennisen... internationale wetten ter bescherming van mensenrechten gepleegd, onder meer de beschieting van Knin en andere steden met granaten. Tijdens het militaire offensief en de 100 dagen, die erop volgden, werden minstens 150 Servische burgers gewoon maar geëxecuteerd en vele honderden zijn verdwenen... Uitgebreed en systematisch werden door de Kroatische troepen moorden op de Kroatische Serviërs gepleegd en werd hen onmenselijke dingen aangedaan." (24)

"VS-GENERAALSTE HUUR"

In het 150 pagina's tellende rapport van het Tribunaal wordt verder nog aangegeven, dat het "voldoende materiaal heeft, om tegen drie (Kroatische) generaals, die het militaire bevel voerden tijdens 'Operatie Storm' een proces wegens oorlogsmisdaden op de rol te plaatsen. (25) Genoemde personen waren rechtstreeks verantwoordelijk voor de militaire operatie ter plaatse. Zij, die verantwoordelijk droegen voor de planning van 'Operatie Storm' worden niet genoemd.

De identiteit van de 'Amerikaanse generaals' (verantwoordelijk voor de plannen) over wie de medewerker van het Tribunaal, Fenrick, het had, is onbekend. Het Tribunaal heeft Fenrick geen toestemming gegeven daarover in een interview iets te

**Deel I:
Moordpartijen op burgers in Kosovo**

**Deel II:
Van Krajina naar Kosovo: Perspectief / Lijnen voor de toekomst**

**Deel III:
Na het beëindigen van het conflict -- De dag-order van de NAVO voor Kosovo**

zeggen. Maar mevrouw Arbour, hoofd-aanklager van het Tribunaal, gaf in een telefonisch interview vorige week te kennen, dat het commentaar van Fenrick slechts een grap was. Mw. Arbour was niet aanwezig op de zitting, waarin Fenrick zijn opmerking maakte. En degenen die er bij waren, hebben het niet als grap opgevat. Veel eerder waren ze ervan overtuigd, dat de opmerking van Fenrick sloeg op een voormalig VS-generaal, die voor het Amerikaanse huurli-genconsortium 'Military Professional Resources Inc. (MPRI)' in Kroatië heeft gewerkt.

sorium MPRI de Kroaten geholpen, "onnodige gruwelen bij militaire operaties te voorkomen." (27) Vijftien hoge militairen, adviseurs van de VS, onder leiding van de 2-sterren-generaal Richard Griffiths, werden nog geen zeven maanden voor 'Operatie Storm' naar Kroatië gestuurd. (28) Er bestaat een rapport, waarin te lezen is, dat de bedrijfsleider van MPRI, generaal Carl E. Vuono, een "geheim ontmoeting heeft gehad met de Kroatische generaal Valtmar Cervenka, de architect van het Krajina-offensief, op het eiland Brioni voor de Kroatische kust.

In de vijf dagen voor de aanval zijn er op z'n minst 10 zittingen met MPRI-generaal Vuono en officieren, die bij de aanval betrokken zouden worden, gehouden." (29)

E. D. Soyster - een hoge medewerker van het MPRI en volgens zijn onderscheidingstekens voormalig chef van de Amerikaanse militaire geheime dienst (DIA) - heeft de volgende uitspraak gedaan: "De rol van het MPRI in Kroatië is beperkt tot 'schoolopleiding' op het gebied van militair-burgerlijke betrekkingen en bestaat niet uit training met wapens of scholing in tactiek. Andere Amerikaanse militairen zeggen, dat wat het MPRI voor de Kroaten heeft gedaan elke cent waard was."

Daarentegen zei Charles Boyd, een pas gepensioneerde 4-sterren-generaal van de VS-luchtmacht, die tot juli 1995 de tweede man was in het Pentagon voor Europa: "Carl Vuono en Butch [Crosbie] Saint (een andere leidinggevende medewerker van het MPRI, vert.) zijn huurlingen, die voor de Kroaten zeer goed werk hebben gedaan en die zonder twijfel ook in Bosnië goed werk zullen doen." (30)

VN-soldaten aangeklaagd wegens moord Bosniër

BELGRADO — Tegen de VN-vredesmacht SFOR in Bosnië-Herzegovina is voor het eerst een aanklacht ingediend wegens moord. Franse SFOR-militairen moeten zich voor de Franse rechter verantwoorden voor de dood van de 38-jarige

Bosnische Serviër Dragan Gagovic op 9 januari.

Gagovic werd door het Joegoslavisch-Tribunaal verdacht van oorlogsmisdaden. Zijn auto werd in de buurt van Foca doorzeefd met kogels toen hij, volgens SFOR, probeerde te ontkomen aan zijn aanhouding. Vijf kinderen die in de wagen zaten bleven ongedeerd.

Begin oktober vroeg een advocatenkantoor in Parijs namens de familie van Gagovic het Franse hooggerechtshof om een proces. In een brief aan de Franse procureur beschuldigt de advocaat de soldaten van 'moord met voorbedachten rade'. „De dood van Gagovic werd niet veroorzaakt door verzet of een vluchtpoging. Hij reed in de val, hem is niet gevraagd te stoppen en

het schieten begon onmiddellijk.”

Gagovic, een karateleraar, kwam terug van een sportevenement in Montenegro. Een Frans SFOR-team had de smalle bergweg naar Foca geblokkeerd met een vrachtwagen en het wegdek bestrooid met spijkers. Tegenover Bosnisch-Servische onderzoeksautoriteiten hebben de kinderen in de wagen verklaard dat de soldaten gemaskerd waren en witte camouflagepakken droegen.

Gagovic is de tweede van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Serviër die volgens de SFOR bij een mislukte arrestatiepoging om het leven kwam. Britse militairen schoten in 1996 Simo Drljaca dood toen hij aan het vissen was in Prijedor. (ANP)

Serviër veroordeeld

DÜSSELDORF, 30 NOV. Een rechtbank in het Duitse Düsseldorf heeft gisteren een 59-jarige Bosnische Serviër, Maksim Sokolović, veroordeeld tot negen jaar gevangenisstraf wegens medeplichtigheid aan genocide en oorlogsmisdaden, begaan in Bosnië in 1992. De al sinds 1969 in Duitsland wonende man, een gepensioneerd mijnwerker, reisde regelmatig naar Bosnië om er als commandant van een groep paramilitairen deel te nemen aan de 'etnische zuivering' van moslims. Volgens de rechtbank legde hij daarbij „een buitengewoon niveau van haat, geweld en criminele energie” aan de dag. (AFP, Reuters)

VN: Milosevic pleegde genocide

PRISTINA — Carla del Ponte, de aanklager van het Joegoslavisch-tribunaal, wil de Servische president Milosevic aanklagen wegens genocide. Zij zei dit tijdens een tweedaags bezoek aan Kosovo. Genocide (volkenmoord) is de zwaarst mogelijke aanklacht die de door de VN in het leven geroepen rechtbank kan uitbrengen. De president is al door de voorganger van Del Ponte, de Canadese Louise Arbour, aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

Om haar aanklacht te kunnen staven is Del Ponte ook van plan bewijsmateriaal voor te leggen dat niet alleen is verzameld in Kosovo, maar ook in Kroatië en Bosnië-Herzegovina gedurende de burgeroorlog in 1992. Het tribunaal is er al langer op gebeten Milosevic in verband te brengen met misdaden begaan tijdens deze oorlog, die het leven kostte aan 200.000 mensen. De Ponte zal in dat verband overigens moeten aantonen dat de oorlog van 1992 een grensoverschrijdend conflict was en niet louter een burgeroorlog.

Bewezen moet worden dat Milosevic het Joegoslavische leger op Bosnisch grondgebied tot volkenmoord aanzette. Haar voorgangers bij het tribunaal, de Zuid-Afrikaan Goldstone en Arbour, is dat niet gelukt.

Del Ponte, die in Zwitserland als openbare aanklager de strijd aanbond met de georganiseerde internationale misdaad, ontmoette in Kosovo onder meer KFOR-commandant Klaus Reinhardt.

Zij zei dat een kwart is onderzocht van de 450 plaatsen waar slachtoffers van executies zouden liggen. De 400 experts uit 14 landen die speuren naar bewijzen van oorlogsmisdaden, werken tegen de klok. Zij zullen binnenkort hun werk moeten onderbreken, als de winter invalt.

De NAVO en de VN zullen er alles aan doen om de Albanezen die woensdag in Kosovo een konvooi Servische vluchtelingen aanvielen te berechten.

De groep van 155 vluchtelingen was onder escorte van Nederlandse en Duitse KFOR-militairen vanuit Orahovac onderweg naar Montenegro. Het konvooi kwam in de problemen toen het zich in Pec had gesplitst. De groep die zijn weg koos door het centrum van de stad, werd aangevallen door een menigte. Toen NAVO-troepen tussenbeide kwamen waren al zeker 15 voertuigen in brand gestoken. 15 mensen raakten gewond.

Tegen de vredesmacht SFOR in Bosnië is een aanklacht ingediend wegens moord. Franse militairen zullen zich mogelijk moeten verantwoorden voor de dood van Bosnische Serviër Dragan Gagovic (28) op 9 januari dit jaar.

De familie van Gagovic heeft het Franse hooggerechtshof gevraagd om een proces. Gagovic werd verdacht van oorlogsmisdaden. Zijn auto werd in de buurt van de Bosnische stad Foca doorzeefd met kogels toen hij, volgens SFOR, probeerde te ontkomen aan zijn aanhouding.

DINSDAG 26 OKTOBER 1999

David Scheffer spoort als speciaal ambassadeur van Amerika oorlogsmisdaden op. Maar wanneer de Servische hoofdverdachten voor het oorlogstribunaal in Den Haag verschijnen is ook voor hem een vraag.

Door onze redacteur ROBERT VAN DE ROER

DEN HAAG, 26 OKT. David Scheffer verliest even zijn zelfbeheersing, en zal zich later verontschuldigen voor zijn „agressie”. De vraag is: niemand weet toch zeker of de (Bosnisch-)Servische verdachten van oorlogsmisdaden Mladić, Karadžić en Milošević ooit voor het Haagse tribunaal zullen verschijnen? Amerika's speciale ambassadeur voor oorlogsmisdaden slaat hard met zijn hand op tafel en roept venijnig: „Nee, nee! Wij wisten ook niet wanneer de Bosnisch-Servische generaal Krstić naar Den Haag zou komen! Maar, mijn God, in december 1998 zette hij voet in de Amerikaanse sector in Bosnië en binnen enkele uren zat hij op het vliegtuig naar Den Haag!”

Scheffer reist de wereld rond op zoek naar oorlogsmisdaden, en is in Den Haag voor een kennismaking met de nieuwe aanklaagster van het oorlogstribunaal, Carla del Ponte. Zijn land heeft net weer 1,5 miljoen dollar in het tribunaal gepompt. De VS zijn het enige land met zo'n speciale ambassadeur en als zodanig heeft Scheffer „een unieke baan”. Zijn regering riep z'n functie twee jaar geleden in het leven als reactie op de hausse aan regionale conflicten en daarmee gepaard gaande oorlogsmisdaden. Scheffer coördineert de steun aan de oorlogstribunalen voor Joegoslavië en Rwanda, en rapporteert rechtstreeks aan minister van Buitenlandse Zaken Madeleine Albright. Vlak voor terugkeer naar de VS gaat Scheffer op de Amerikaanse ambassade in Den Haag in op zijn werk.

Er zijn zo'n veertig regionale conflicten in de wereld. In hoeveel daarvan bent u actief?

„Goh, ik heb ze nog nooit geteld. Laten we ze eens nagaan: Kroatië, Bosnië, Kosovo, Rwanda, Soedan, Congo, Burundi, Sierra Leone, Cambodja, Irak, Afghanistan en Angola.”

Dat zijn er twaalf. Hoe zit het met de andere dertig?

„Mijn werk is de ergste van de ergste te behandelen. Ik onderzoek de werkelijke gruwelijkheden, de massamoorden. Er zijn plaatsen zoals Algerije, waar ook vermoord wordt, maar daar zijn anderen in mijn regering mee bezig. Ik kijk naar gebieden waar je gemakkelijker genocide, misdaden tegen de menselijkheid en ernstige oorlogsmisdaden kunt vaststellen.”

Worden in die andere dertig landen geen oorlogsmisdaden gepleegd? „Zeker, er wordt over de hele wereld vermoord.”

Maar niet belangrijk genoeg om tot uw werk te behoren?

„Dat is een goedkope vraag. Mijn werk is om te proberen zo'n scherp mogelijk beeld te krijgen van een hanteerbare hoeveelheid van deze crises. Maar als u mij vraagt: waarom bent u niet betrokken in veertig conflicten in de wereld, vraag ik u: waarom heb ik geen staf van 700 man?”

Zouden de slachtoffers in die andere landen dit ook een goedkope vraag vinden?

„Ehh...die andere conflicten zijn ook ernstig. Maar als u mij vraagt: waarom besteedt u niet twintig uur per dag aan het conflict tussen Ethiopië en Eritrea, zeg ik u: ik kan dat menselijkerwijs niet. Wij trekken de streep vooral bij de omvang en de intensiteit van het doden.”

U heeft een morele en politieke missie?

„Er zit ongelooflijk veel moraliteit in mijn werk. En wij hebben ook een politieke verantwoordelijkheid als regering om deze gruwelijkheden aan te pakken, uit te zoeken hoe we het beste op ze kunnen reageren, hoe er een mechanisme van aansprakelijkheid kan worden opgezet en wat er voor de slachtoffers moet worden gedaan. Maar ik moet u waarschuwen: dit is een enorm karwei, wij falen vaker dan dat wij slagen.”

VN-tribunaal onderzoekt massagraf in Kosovo

PRISTINA — Het Joegoslavisch-tribunaal onderzoekt in Kosovo onderzoek berichten dat een lood- en zinkmijn bij Kosovska Mitrovica dient als massagraf van honderden lichamen. Dat zegt Kelly Moore, medewerkster van het tribunaal. Volgens Moore maakt het onderzoek in de mijnen deel uit van een geheel van tientallen onderzoeken naar massagraven.

Del Ponte jaagt op Milosevic

DEN HAAG — De nieuwe hoofdaanklaagster van het Joegoslavisch-Tribunaal, de Zwitserse Carla del Ponte, is vooral op jacht naar de Joegoslavische president Milosevic. Dat zegt zij in haar eerste verklaring over haar mandaat in Kosovo. Op 15 september begon zij met haar werk bij het VN-hof in Den Haag. Naast Milosevic klaagde het tribunaal onder anderen de Joegoslavische chef-staf Ojdanic en de Servische president Milutinovic aan. Ook is er speciale aandacht voor de plegers van seksueel geweld. (ANP)

Tribunaal maakt haast met onderzoek Kosovo

DEN HAAG — Het Joegoslavisch-Tribunaal in Den Haag meldt dat meer dan vierhonderd plekken in Kosovo onderzocht moeten worden in verband met oorlogsmisdaden die zich daar hebben afgespeeld. Gisteren zijn 68 extra onderzoekers in het gebied aan het werk gegaan. Voor de winter moet het onderzoek zo ver mogelijk gevorderd zijn, want teer bewijsmateriaal zal in het voorjaar niet meer bruikbaar zijn. Waarschijnlijk kan maar een kwart van de plekken de komende maand nog worden onderzocht.

Talic zegt onschuldig te zijn voor Tribunaal

ANP DEN HAAG

De vorige week woensdag gearresteerde stafchef van het Bosnisch-Servische leger, generaal Momir Talic, heeft gisteren verklaard onschuldig te zijn aan de misdaden waarvan de hoofdaanklaagster van het VN-hof hem beschuldigt.

Volgens de aanklacht was Talic in 1992 lid van de crisisstaf van de Krajina. Deze crisisstaf organiseerde gruwelijke 'etnische zuiveringen' tegen Kroaten en moslims. In de beruchte kampen Omarska, Trnopolje en Prijedor werden niet-Serviërs opgesloten, gemarteld en vermoord.

De hoofdaanklaagster heeft de vervolging van bevolkingsgroepen aangemerkt als misdaad tegen de menselijkheid. De 57-jarige Talic werd vorige week op verzoek van het Tribunaal in Oostenrijk gearresteerd waar hij een conferentie over Bosnië bijwoonde.

BUITENLAND

‘Wij falen vaker dan wij slagen’ VS-ambassadeur Scheffer over jacht op oorlogsmisdadigers

David Scheffer (Foto NRC Handelsblad, Leo van Velzen)

Als u dit vindt, rijst bijvoorbeeld de vraag: wanneer komt de Bosnisch-Servische generaal Mladić naar Den Haag?

„Morgen als het aan mij ligt. Als iemand naar mij kan toekomen met een duidelijk plan hoe generaal Mladić uit Belgrado weg te halen — waar hij nu zit — zou dat heel interessant zijn. Wij hebben geen jurisdictie in Belgrado.”

Wat heeft het voor zin om een aanklacht tegen hem en andere hoofdverdachten uit te vaardigen, als die toch niet ten uitvoer wordt geleid?

„Alle zin van de wereld! Het is naïef en misleidend om aan te nemen dat de uitvaardiging van een aanklacht betekent dat de aangeklaagde morgen voor de rechtbank moet verschijnen, omdat anders de aanklacht geen effect en doel zou hebben. Wij zitten in de VS nog steeds achter vluchtelingen aan, die tien jaar geleden aangeklaagd zijn, maar we kunnen ze nog niet vinden. De aanklachten tegen het leiderschap van Servië, Milošević en zijn collega's, en tegen Karadžić en Mladić, zijn uitzonderlijk effectief. Ze zijn verbannen en besmet verklaard door de wereldgemeenschap. En uiteindelijk zullen ze voor de rechter in Den Haag verschijnen. Het liefst zo snel mogelijk. Wanneer dit gebeurt, weet ik niet.”

Een gewone burger zou kunnen denken: als ik hier straks op straat in Den Haag een moord pleeg, zit ik een half uur later achter de tralies.

„Niet noodzakelijkerwijs. U kunt nog voor jaren vluchteling zijn. Vergeet niet, er zitten hier nu al 32 verdachten in Den Haag.”

Maar niet de grote jongens.

„Veel grote jongens. Als iemand tegen mij zegt dat de Bosnisch-Servische generaal Talic [vriend van Mladić en jarenlang legercommandant in Noord-Bosnië] of generaal Krstić geen belangrijke figuren waren bij de gruwelijkheden in Bosnië, moet ik die mensen even wat boeken over dit onderwerp voorlezen. Generaal Krstić was een architect van de

aanval op Srebrenica. Hij zat op een verdomd hoog niveau inzake Srebrenica [de tweede man na Mladić].”

Maar hij is niet van die orde als Karadžić en Mladić. „Dat ben ik niet u eens. Die zijn van een hoger niveau.”

Kan het publiek denken dat de internationale gemeenschap niet genoeg moed heeft om ze aan te houden?

„Veel soldaten hebben moed getoond bij operaties in Bosnië waarbij zoveel aangeklaagden zijn overgebracht naar Den Haag. Een grote mislukking in de public relations is dat het publiek niet inziet dat de mensen die naar Den Haag zijn gebracht, opmerkelijke misdadigers zijn.”

Ook Richard Holbrooke, de Amerikaanse bemiddelaar bij het vredesakkoord voor Bosnië, vindt al jaren dat de grote mannen moeten worden aangehouden. „Wij vinden dat ook!”

Holbrooke vond ook dat de eerste, door de NAVO geleide vredesmacht, IFOR, al het mandaat voor arrestatie van oorlogsmisdadigers had moeten krijgen.

Scheffers assistent geeft aan dat de auto voor Schiphol klaar staat, maar Scheffer praat door: „Als iemand denkt dat je met je vingers kunt knippen en zeggen: arresteer ze, dat het dan ook morgen gebeurt — wel, dat is niet zo. Het spijt me dat u zo ongeduldig bent. Ik ben dat ook! Ik kan alleen maar zeggen dat mensen een jaar geleden tegen ons zeiden: waar is verdorie generaal Krstić, waarom pakken jullie hem niet? Wel, we hebben hem! Waar is Talić? Die hebben we nu ook! Hij is onlangs overgedragen in Wenen. Het gebeurt allemaal stap voor stap. En natuurlijk zijn we gefrustreerd. We zijn gefrustreerd dat Milošević nog steeds een vrij man is in Servië.”

Maar niemand pakt hem op als hij niet uit zichzelf komt.

„Dat weet ik niet.” Scheffer wijst erop dat de VS een bedrag oplopend tot vijf miljoen dollar hebben uitgelooft voor informatie die kan leiden tot de arrestatie van oorlogsmisdadigers.

Als niemand Milošević oppakt en hij komt niet zelf, weet u dan nog een derde weg hoe hij naar Den Haag kan komen? „Als u een andere weg weet, vertelt u me het maar.”

Arrestatie van Talic veroorzaakt paniek

Van onze verslaggever
Corine de Vries

BANJA LUKA

De arrestatie van de Bosnisch-Servische generaal Momir Talic door het Joegoslavië-Tribunaal heeft grote paniek en verontwaardiging veroorzaakt in de Republika Srpska. Minister van Defensie Manojlo Milovanovic - tegen wie volgens de kranten ook een geheime aanklacht zou zijn ingediend - verklaarde vlak na zijn terugkeer uit Oostenrijk dat 'iedere Serviër nu gearresteerd kan worden'.

De regeringscoalitie 'Sloga' (Eenheid) van de Republika Srpska verklaarde vrijdag dat de arrestatie van Talic een 'nieuwe stap is in de richting van destabilisatie van Bosnië. Het zal een negatief effect hebben op de ontwikkeling van democratische processen en instituties'.

In de dorpen rond de Bosnisch-Servische hoofdstad Banja Luka is de arrestatie het gesprek van de dag. Iedereen spreekt er schande van. Toch blijft het relatief rustig, mensen zijn niet bezig zich te bewapenen om SFOR-troepen te lijf te gaan - een gerucht dat in Belgrado circuleerde.

'Ik heb me erover verbaasd dat

het volk niet de straat is opgegaan om te protesteren tegen de arrestatie van Talic', zegt politiefchef Rajko Rajcevic uit Srbac. 'Er is slechts sprake van ingehouden woede. Mensen zijn na vijf jaar oorlog murw geworden. En de armoede is groot, de bevolking is nu vooral bezig met overleven'.

Dat bleek ook in maart dit jaar, toen de VN-gezant voor Bosnië de door de Bosnisch-Servische bevolking gekozen president Poplasen ontsloeg vanwege zijn antidemocratische uitspraken. Rond dezelfde tijd besloot de internationale gemeenschap dat de stad Brčko - gelegen in een strategisch belangrijke corridor - een neutrale zone zou worden. De woede was groot, maar tot opstanden kwam het niet. Zelfs toen Joegoslavië werd gebombardeerd, bleven de protesten beperkt tot enkele demonstraties.

Maar volgens politiefchef Rajcevic zullen de Bosnische Serviërs het niet pikken als er na Talic meer arrestaties volgen. 'Dan zal er zeker een woedeuitbarsting volgen. Want wij kunnen niet blijven accepteren dat onze kinderen worden bedreigd. En iedere Bosnisch-Servische militair is een kind van ons'.

Tribunaal vangt grote vis

WENEN/DEN HAAG - Met de arrestatie van Momir Talic, de huidige stafchef van het Bosnisch-Servische leger, heeft het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag voor het eerst een hoge militair vastzitten wegens de etnische zuiveringen in Bosnië.

Talic (57) is gisteren aangehouden in Wenen en nog dezelfde dag overgevlogen naar Nederland. In Wenen woonde hij een conferentie bij van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, OVSE. Talic wist niet dat het Tribunaal al in maart in het diepste geheim een arrestatiebevel tegen hem uitvaardigde.

Het Tribunaal verdenkt Talic van het plannen en uitvoeren van

de etnische zuiveringen in de Krajina, in 1992. Meer dan 100.000 moslims en Kroaten werden verdreven of vermoord. Talic - een vertrouweling van de Bosnisch-Servische commandant Mladic -

was toen lid van de Bosnisch-Servische crisisstaf. Het Tribunaal wil de militair berechten met de in juli gearresteerde Bosnisch-Servische ex-vice-premier Brđanin. MEER NIEUWS OP PAGINA 5

Verdachte Bosnische Serviërs gewaarschuwd

Geheime lijst van Tribunaal uitgelekt

Van onze verslaggever
Corine de Vries

BANJA LUKA

De lijst met geheime aanklachten van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag is in de Republika Srpska uitgelekt. Voormalige Bosnisch-Servische leiders zijn al weken geleden op de hoogte gebracht dat zij ieder moment kunnen worden gearresteerd. Ook de vorige week woensdag in Oostenrijk opgepakte chefstaf van het Bosnisch-Servische leger, generaal Momir Talic, was gewaarschuwd.

'Talic was verblind door macht en status. Daarom is hij op de uitnodiging van Oostenrijk ingegaan. Hij dacht dat zijn hoge positie in het leger hem onschendbaar maakte', zegt een voormalige Bosnisch-Servische leider wiens naam niet als die van Talic hoeg op de lijst voorkomt, in een gesprek met de Volkskrant. De man wil voorlopig anoniem blijven omdat hij druk bezig is zijn verdediging voor te bereiden - 'Ik ben absoluut onschuldig. Honderden Moslims en Kroaten die door mij gered zijn, kunnen voor mij getuigen'.

Hij is enorm geschrokken van de arrestatie van Talic, en weet zeker dat hem binnenkort hetzelfde lot te wachten staat. Eind vorige week zijn twee tanks van de internationale vredesmacht in Bosnië langs zijn huis gereden. Donderdag kreeg hij bezoek van 'een hoge Bosnisch-Servische regeringsfunctionaris en een advocaat' die hem aanraadden te

vluchten. Valse identiteitspapieren zijn geregeld.

Niet als Talic en de in juli gearresteerde voormalig Bosnisch-Servische vice-premier Radislav Brđanin was deze man lid van de Krajina-crisisstaf. Uit de aanklachten tegen Brđanin en Talic blijkt dat het Joegoslavië-Tribunaal deze crisisstaf verantwoordelijk houdt voor het etnisch zuiveren van honderdduizend Moslims en Kroaten uit het noordoosten van Bosnië. Hier lagen de drie beruchte concentratiekampen Omarska, Trnopolje en Prijedor. 'Als ik wist dat mijn proces slechts een paar weken zou duren, zou ik me morgen in Den Haag melden', zegt de voormalige leider. 'Maar er is nog nooit een Serviër levend bij het Tribunaal vandaan gekomen. Slechts drie doden zijn teruggekeerd. Verdachten worden eerst minstens twee jaar gevangengezet en ondervraagd. Ik heb een zwak hart. Ik weet zeker dat ik dat niet zou overleven. Het ene moment denk ik: ik ga

vluchten, het volgende moment: ik wacht rustig af, en weer later: ik ga me zelf wel melden in Den Haag. Ik ben er nog niet uit. Ik lijk wel rustig, maar in mijn hoofd is het een chaos.' Zijn vrouw heeft al drie nachten geen oog dicht gedaan. 'Moeten we dan ons hele leven in angst zitten, omdat die maffia in Den Haag haar werk niet goed doet?', verzucht ze.

Op de uitgelekte lijst stonden geen namen, alleen de functies die de aangeklaagde personen tijdens de oorlog vervulden. De lijst is in handen gekomen van 'een Bosnisch-Servische functionaris die geregeld bij het Tribunaal op bezoek komt', vertelt de voormalige leider. Bosnisch-Servische kranten maakten eind vorige week eveneens melding van een lijst met geheime aanklachten.

Het is niet waarschijnlijk dat deze overeenkomst met de uitgelekte lijst waar de voormalig Bosnisch-Servische leider over sprak, maar volgens deze kranten zouden voor arrestatie in aanmerking komen: alle afgevaardigden van het eerste parlement van de Republika Srpska, onder wie de voormalige president Plavsic; burgemeesters van vijftig gemeenten, voorzitters van crisisstaven tijdens de oorlog, presidenten van autonome regio's, politiechefs en regiocommandanten, de top van het leger en de commandanten van legereenheden. En bovenaan de lijst stond de naam van generaal Momir Talic.

Pagina 4: Arrestatie Talic veroorzaakt paniek

Vonnis Tadic kan nog hoger uitvallen

DEN HAAG - De Bosnische Serviër Dusko Tadic heeft zijn hoger beroep voor het Joegoslavië-Tribunaal op alle punten verloren. Hij werd gisteren zelfs schuldig bevonden aan aanklachten waarvoor hij in mei 1997 werd vrijgesproken. Zijn straf kan daardoor nog worden verhoogd.

Tadic werd ruim twee jaar geleden veroordeeld tot twintig jaar cel. Het zwaarste feit waarvoor hij is veroordeeld, was de moord op twee moslim-agenten in Kozarac in 1992, die door slechts één getuige is gezien. De Kamer van Beroep oordeelde gisteren dat dat voldoende is. Tadic' bezwaar dat hij geen eerlijk proces heeft gehad, omdat zijn verdediging niet goed kon werken, werd ook afgewezen.

De 43-jarige Tadic werd door de Kamer van Beroep bovendien schuldig bevonden op enkele punten van de aanklacht waarvoor hij in eerste aanleg was vrijgesproken. Daaronder ook een vijfvoudige moord. Daarom moeten in augustus nieuwe hoorzittingen worden gehouden om de straf te bepalen, voordat een defi-

nietief vonnis kan worden geveld. Volgens Tadic' advocaat John Livingston is de verdachte geschokt over de uitspraak. Hij vreest dat zijn cliënt nu een zwaardere straf zal krijgen dan de twintig jaar waartoe hij eerder is veroordeeld. Livingston is 'voor 99 procent zeker' dat Tadic onschuldig is, maar niemand helpt hem, aldus de Brit. De advocaat zegt moslims te hebben gesproken die zeggen dat de moslim-getuigen tijdens het proces hebben gelogen. Deze mensen zijn echter niet bereid een getuigenverklaring af te leggen omdat zij hun eigen groep niet willen afvallen, na alle vreselijke dingen die er in de kampen Omarska, Keraterm en Trnopolje zijn gebeurd.

Ook zijn er volgens Livingston Serviërs die weten dat Tadic onschuldig is, maar niet bereid zijn hem te helpen. Tadic wordt als deserteur beschouwd omdat hij niet bereid was in het Bosnisch-Servische leger te vechten tegen de regering in Sarajevo, die door moslims werd gedomineerd. Ook zouden die Serviërs bang zijn voor de echte daders van misdrijven waarvan Tadic wordt beschuldigd.

Haagse advocaat getuige voor Joegoslavië-tribunaal

Van onze verslaggever

DEN HAAG - Advocaat Michail Wladimiroff uit Den Haag is gisteren als getuige opgeroepen door het Joegoslavië-tribunaal. Wladimiroff verdedigde enkele jaren geleden de Bosnische Serviër Dusko Tadic tijdens het eerste proces wegens de oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië. Gisteren moest hij een verklaring afleggen tegen de Servische advocaat Milan Vujin, die hem opvolgde als Tadic' advocaat.

Vujin wordt beschuldigd van 'minachting van het hof'. De advocaat zou onder meer getuigen in de zaak-Tadic hebben geïntimideerd en tot liegen aanzet. Vujins' duistere rol kwam ter discussie in het hoger beroep in de zaak-Tadic. De Bosnische Serviër, tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld, zegt Vujin eind 1998 te hebben ontslagen. Tadic verweet de advocaat dat hij heulde met het Bosnisch-Servische regime van Radovan Karadzic. Vujin zou er alleen op uit zijn geweest prominente Bosnische Serviërs te beschermen. 'Ik voelde me ongemakkelijk over Vujins connectie met de mensen

dimiroff gisteren. 'Hij leek geen rekening te houden met Tadic' belangen, maar met die van anderen'.

Wladimiroff werkte in de zomer van 1995, in de beginfase van de zaak, als hoofdadvocaat van Tadic enkele maanden met Vujin samen. Hij had hulp nodig bij zijn vooronderzoek in de regio Prijedor in het noordwesten van Bosnië, waar Tadic tijdens de etnische zuiveringen van 1992 moslims heeft gemarteld en vermoord. De samenwerking verzuurde snel. De getuigenverklaringen waarmee Vujin kwam, waren 'slecht'. Ook had Vujin een lijst met potentiële getuigen overhandigd aan Simo Drljaca, de beruchte politiefchef van Prijedor die later bij een poging tot arrestatie door SFOR-troepen werd doodgeschoten.

Manipuleren

Volgens een Servische journalist die eerder als getuige optrad, is Vujin lid van een groep advocaten die door de Joegoslavische president Milosevic speciaal voor het tribunaal is geselecteerd. De advocaten zouden opdracht hebben de rechtsgang in Den Haag te manipuleren en de belangen van de Bosnische

'Servische Adolf' niet schuldig aan genocide

DEN HAAG, 20 OKT. Het Joegoslavië-tribunaal heeft gisteren de 31-jarige Bosnische Serviër Goran Jelisić vrijgesproken van genocide. Jelisić is wel schuldig bevonden aan 31 misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, waaronder veertien moorden. De strafmaat wordt later bepaald.

Rechter Claude Jorda zei gisteren dat de aanklager niet had aangevoerd dat Jelisić een genocidaal plan 'voorbereidde, uitlokte, gelaste of uitvoerde'. De aanklager zou niet afdoende hebben bewezen dat hij de 'criminele wil' had tot genocide.

Jelisić, een boerenknecht uit het Noord-Bosnisch stadje Bijeljina, speelde in de lente van 1992 een hoofdrol bij de bloedige etnische zuivering in de naburige stad Brčko. Hij vermoordde ten minste veertien moslims en Kroaten, en waarschijnlijk meer dan honderd. In juni 1995 stelde het tribunaal

hem en zijn ondergeschikte H. Cesic in staat van beschuldiging. In januari 1998 werd Jelisić aangehouden door een Amerikaans restatieteam.

In de gevangenis van het tribunaal bekende Jelisić vorig jaar 31 aanklachten, maar hij werd de beschuldiging van genocide niet toegewezen. Voor de aanklager was het uitoespunt van het opbouwen van jurisprudentie interessant om ook op dit punt veroordeende te krijgen. Vorig jaar veroordeelde het Rwanda-tribunaal een voormalige Hutu-premier en -burgermeester tot levenslang wegens genocide.

De vrijspraak van genocide komt niet als een verrassing, dat de rechters het eerder niet achtten de getuigen van de dediging aan het woord te laten. De aanklager krijgt 15 dagen beroep te gaan. (Reuters, AP)

GORAN JELISIĆ

Te labiel voor genocide

Door een onzer redacteurs
De schijn had Goran Jelisić tegen zich. Toen de boerenknecht in de lente van 1992 naar de stad Brčko toog, noemde hij zichzelf 'Servische Adolf' en zag hij het als zijn missie om zoveel mogelijk moslims te doden. Tijdens zijn korte schrikbewind martelde en vermoordde hij ten minste honderd moslims en Kroaten. In de zomer van 1997 werd een massagraf met zeventien lichamen gevonden. De meesten waren door het hoofd geschoten: Jelisić' handtekening.

Toch achtte de rechtbank dit gisteren onvoldoende om hem te veroordelen wegens genocide, 'de misdaad aller misdaden'. Daarvoor moet, zo beklemtonen de rechters, de criminele wil zijn aangetoond om een categorie mensen gedeeltelijk of geheel uit te roeien. Het aantal slachtoffers van de daad geeft niet de doorslag, noch zijn plaats in de hiërarchie; het draait in de vraag of de dader de wil en een 'helder bewustzijn' bezit om genocide te plegen. Louter moorden uit vooroordeel tegen een volksgroep volstaat niet - dat is 'slechts' vervolging, een misdaad tegen de menselijkheid.

Een vooropgezet plan lijkt Jelisić ook moeilijk te verwijten. Het vonnis weerspiegelt de mening van Jelisić' ondervrager, die niet de indruk had dat hij gedreven werd door een 'bijzondere ideologie'. De verdediging kon wijzen op moslims die Jelisić van vroeger kende en het leven reddde.

Een onderzoek heeft uitgewezen dat Jelisić toerekeningsvatbaar is, maar lijdt aan een 'diepe persoonlijkheidsstoornis, met anti-sociale en narcistische neigingen'. Jelisić moordde, zo lijkt het, omdat de geschiedenis hem kort de kans bood voor god te spelen. Oude buren omschrijven Jelisić als labiel, iemand die op school

het mikpunt was van pestering. In april 1992, toen de oorlog in Bosnië begon, werd hij uit de cel geplukt, waar hij een straf uitzat wegens fraude, en naar Brčko gestuurd. Daar kreeg hij een politie-uniform en een Scorpio-pistool. Jelisić zegt dat het Servische 'comité', dat zoals elders de etnische zuiveringen regisseerde, hem een lijst met 20 moslims gaf ter liquidatie. Later volgden meer liquidaties. Jelisić zou slechts hebben gehoorzaamd.

Maar alle getuigen zijn het erover eens dat Jelisić genoot van het moorden. Getuige R. vertelt hoe Jelisić hem ondervroeg na buiten eerst iemand te hebben geëxecuteerd. 'Mijn 83ste vandaag', schepte hij op. Daarna stelde hij de loop van zijn Scorpio in de mond van R. en haalde de trekke over. R. overleefde dit spel Russische roulette. 'Zelfs god wil je niet hebben', grapte Jelisić.

Als hoofd van detentiekamp Luka zette hij de moordpartijen in mei 1992 voort. Jelisić ging zo bruut tekeer, dat hij al snel van zijn commando werd ontheven. In Den Haag begon hij in de loop van 1998 te bekennen, 'om zijn ziel te zuiveren'. Een massamoordenaar, maar te labiel voor genocide.

Foto Reuters

Moskou vaart uit over 'geheime' arrestatie Talic

MOSKOU - Rusland heeft felle kritiek geuit op de manier waarop het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag deze week de Bosnisch-Servische stafchef Talic heeft laten oppakken in Wenen.

Het Tribunaal had een geheim arrestatiebevel tegen Talic uitgevaardigd. Talic wist niet dat hij werd gezocht. Daarom keurt Moskou de arrestatie af. 'Dit is bepaald niet in gepaste omstandigheden gebeurd', meent het Russische ministerie van buitenlandse

zaken. Het ministerie zegt dat Rusland 'altijd heeft gepleit voor rechtvaardige bestrafing van degenen die zich schuldig hebben gemaakt aan oorlogsmisdaden in Bosnië'.

Ook Bosnisch-Servische leiders reageren woedend. Zij zeggen dat Talic, een van hun 'meest geachte' leiders, in een valstrik is gelokt. Talic' plaatsvervanger als chef van de Navo echter verzet. 'dat hij 'uitstekend' blijft samenwerken met de Navo.

Joegoslavië-tribunaal moet snel reorganiseren

Het Joegoslavië-tribunaal dreigt verlamd te raken, waardoor een voorspoedige rechtsgang in gevaar komt, meent Alain Franco.

Terwijl het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag onlangs tegen de mensheid te beschuldigen, bevindt het zich opnieuw op een kruispunt van wegen. Het tribunaal, in 1993 door de VN opgericht, loopt weliswaar niet het gevaar van het toncel te verdwijnen of in onbruik te raken, zoals men in het begin van zijn bestaan vreesde. Het kwaad dat het tribunaal bedreigt is veel verraderlijker: het dreigt verstopt te raken.

Rechter Claude Jorda, vanaf het eerste uur verbonden aan het Joegoslavië-tribunaal, heeft onlangs in het Franse dagblad *Liberation* gezegd wat veel functionarissen van het tribunaal al fluisterden: „Door de trage gang van zaken rond de procedures en de niet zo hoge of ondergeschikte rang van de gearresteerden, dreigt het tribunaal verlamd te raken [...] Het staat opnieuw op een keerpunt van zijn bestaan.”

Terwijl het tribunaal ten opzichte van het grote publiek één front vormt, is het in het geheel niet vrij van interne meningsverschillen, die voornamelijk gebaseerd zijn op twee punten: de gerechtelijke strategie van de procureur en de beste manier om de processen te organiseren.

De procureur heeft het voortouw van het tribunaal in handen en vult de drie Kamers en de enige Kamer van Beroep met dossiers. De eerste procureur, Richard Goldstone, nam zijn verplichting zeer serieus om de verantwoordelijken voor etnische zuiveringen op te sporen. Hij was echter voorstander van een langzame werkwijze om de aaneenschakeling van verantwoordelijkheden na te trekken. Dit leidde tot de eerste diepgaande discussie binnen het tribunaal. Het debat was in feite het gevolg van de Angelsaksische juridische achtergrond van de procureur, die een begin van de rechtsgang gestaafd door bewijzen eist, teneinde een formele beschuldiging te kunnen formuleren. Deze werkwijze werd al snel bekritiseerd, waarbij degenen die hiertegen waren uit de cultuur van het Romeins recht stam-

men. Hierbij kan iets ten laste worden gelegd zodra zulks ook maar enigszins door 'ernstige en overeenstemmende aanwijzingen' kan worden gerechtvaardigd. Bovendien waren de aanhangers van deze benadering overtuigd van de noodzaak dat de bedenkers van de etnische zuiveringen snel aangepakt moesten worden. Na afloop van drie weken van besloten discussies, heeft Goldstone zich in april 1995 bij de argumenten van het andere kamp aangesloten.

Het resultaat: vanaf juli van dit jaar heeft de procureur zijn eerste tenlastelegging – die van volkerenmoord – bekendgemaakt tegen Radovan Karadžić en Ratko Mladić voor hun rol tijdens het beleg van Sarajevo. Vijf maanden later volgde de tenlastelegging uit hoofde van „de volkerenmoord die volgde op de verovering van Srebrenica”: een rap opgesteld dossier, want de afslachting van de meer dan tienduizend moslims had zich medio juli afgespeeld!

De opvolger van Richard Gold-

SFOR noch op de lidstaten van de VN, is deze wens grotendeels niet uit de verf gekomen. Dit blijkt uit het verloop van drie processen rond de etnische zuiveringen in de Lašva-vallei in Bosnië. Het proces van generaal Blaskić duurt nu al twee jaar, dat van Dario Kordić en Mario Cerkez is pas in april begonnen.

De 14 rechters van het tribunaal hebben op hun beurt niet stilgezeten. Zo werd het Reglement voor procedures en bewijsvoering – het kompas waarop het tribunaal vaart – veertien maal gewijzigd. Gedurende de eerste jaren dat het tribunaal werkzaam was, groepeerden de magistraten zich in twee kampen: zij die uit het Angelsaksisch recht stamden en zij van de Latijnse school. „Dat verschil bestaat niet langer. Al vergaderend zeggen de rechters de gerechtelijke realiteit in. Zij constateren hoe log de gerechtelijke machine loopt, en sluiten zich steeds meer bij de gedachte aan dat de procedures versneld dienen te worden”, zoals een

de rechten van de partijen in gevaar te brengen. De magistraten treden tijdens de zittingen nu eerder op dan vroeger door de partijen tot grotere snelheid aan te sporen. In bepaalde gevallen dienen zij een eis in om in een dossier bepaalde getuigenverklaringen op te nemen, waarvan in een eerder proces al kennis is genomen of accepteren zij een dergelijke eis. Maar dit is nog lang geen stelregel. Bijvoorbeeld, teneinde de jurisdictie van het tribunaal te bevestigen, dient in een proces het internationale karakter van het conflict in het voormalige Joegoslavië vastgesteld te worden. Dit is al ettelijke keren gedaan tijdens de eerste behandeling door het tribunaal. Gelukkig is dit nu ook in hoger beroep vastgesteld. „Dit soort problemen heeft te maken met het korte bestaan van dit instituut”, erkent Christian Chartier, woordvoerder van het tribunaal.

Vandaag de dag weet iedereen dat het verschrikkelijke machtsmisbruik gepleegd in Kosovo de werklust van het tribunaal zal doen ontploffen. Om een verlamming van de werkzaamheden te voorkomen, gaat het bureau van de procureur zich nog meer richten op de verantwoordelijken voor de etnische zuiveringen en laat het lot van de 'kleine visjes' over aan de zorg van de nationale rechtbanken. Als deze gerechtelijke apparaten dan ook maar naar behoren werken. Internationale juristen zijn al bezig met de herstructurering. De reorganisatie verloopt echter langzaam, terwijl de slachtoffers naar gerechtigheid snakken.

Het Joegoslavië-tribunaal dient dus blij van inventiviteit te geven, en wel snel. Zijn president, Gabrielle McDonald, en zijn procureur, Louise Arbour zijn helaas beiden demissionair. Gezien hun vertrek kan geen van beiden vandaag initiatieven nemen die dwingend zijn. Zij dienen in ieder geval zeer snel te worden vervangen door twee juristen met buitengewone kwaliteiten en met de vaste overtuiging de rechtbank vooruit te helpen door hun ambt aan te pakken met duidelijke ideeën inzake de herzieningen die moeten worden doorgevoerd. Dit zijn de voorwaarden om ervoor te zorgen dat het tribunaal geen slachtoffer wordt van zijn eigen succes.

Alain Franco is correspondent in Nederland van het Franse dagblad *Le Monde*.

Het machtsmisbruik in Kosovo zal de werklust van het tribunaal doen ontploffen

stone, Louise Arbour, zag al snel de noodzaak in om de werkwijze geheel om te gooien, die, zoals zij terecht betoogde, „niet langer aan de behoeften van dit moment voldeed”. Aldus ontkende zij een tweede revolutie door geheime formele beschuldigingen te doen teneinde de arrestaties te vergemakkelijken. Vervolgens heeft Arbour de inspanningen van haar ambtenaren op het vervolgen van de militaire hiërarchie en de verantwoordelijke politici geconcentreerd, alsmede op „iedereen die persoonlijk aansprakelijk is voor buitengewoon geweldadige handelingen”. Tegelijkertijd heeft zij 14 formele beschuldigingen ingetrokken, rekening houdend met de middelen van het tribunaal”. Kortom, om verstoppingen in de rechtspraak te doorbreken.

Om dezelfde reden heeft Arbour getracht de processen te hergroeperen. Maar omdat de procureur geen greep heeft op het arrestatiebeleid ten opzichte van de vertuur van het Romeins recht stam-

vooraanstaand toeschouwer samenvat. Een logge machine?

Oordeel zelf: tot op heden heeft het tribunaal slechts acht vonnissen uitgesproken, waaronder één vrijspraak. Het Blaskić-proces is net afgelopen, maar kent geen uitspraak. Het hof van beroep heeft zich net uitgesproken in de zaak van de eerste veroordeelde, Duško Tadić – veroordeeld eind 1996. Nu herbergt de gevangenis 31 gedetineerden. Als men de formele beschuldiging tegen Milošević en vier van zijn naaste medewerkers meerekent, zijn er 69 personen officieel in staat van beschuldiging gesteld, waar het aantal geheime beschuldigingen nog bijkomt.

In de wandelgangen van het tribunaal maakt men deze grap, waarachter een verontrustende gedachte schuilt: „De beste manier om ons werk te verlammen is door ons een grote groep beschuldigen tegelijk te sturen”.

Het gaat er de rechters om de middelen te vinden om de processen te versnellen zonder daardoor

Sfor arresteert Bosnische Serviër Kovac

DEN HAAG – Duitse Sfor-soldaten hebben in het zuidoosten van Bosnië de van oorlogsmisdaden verdachte Radomir Kovac gearresteerd.

De Bosnische Serviër is aangeklaagd en moet voor het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag verschijnen. Hij is naar Nederland vervoerd en opgesloten in de cheveningse gevangenis.

Kovac is samen met zeven anderen aangeklaagd wegens misdaden tegen de menselijkheid. De soldaten arresteerden Kovac in de Oost-Bosnische stad Foca in de Franse sector. De stad staat bekend als een min of meer veilige haven voor gezochte oorlogsmisdadigers, die de internationale justitie proberen te ontvluchten.

Om drie uur 's ochtends werd de deur van het appartement van

Kovac opgeblazen met een explosief, aldus de echtgenote van de Bosnische Serviër. „Ze hebben ons meegenomen naar een legerbasis. Ze hebben Radomir een spuitje gegeven zodat hij rustig zou blijven. We zijn gekneveld en geblinddoekt, maar ze hebben ons niet geslagen. Later lieten ze me gaan,” zei zij. De echtgenote vertelde dat Kovac volhoudt onschuldig te zijn.

De 38-jarige Kovac werd in juni 1996 aangeklaagd wegens misdaden tegen moslims, waaronder verkrachting, in Foca. Hij zou tussen voorjaar 1992 en begin 1993 vrouwen gevangen hebben gehouden. De vrouwen moesten huishoudelijk werk verrichten en de seksuele lusten van de soldaten bevredigen. Kovac heeft volgens de aanklacht ook verschillende gevangenen verkocht aan

soldaten voor tussen de 200 à 500 gulden.

Tot nu toe zijn 32 van de 66 door het Joegoslavië-tribunaal officieel aangeklaagde oorlogsmisdadigers opgepakt. Behalve de officiële aanklachten heeft het VN-hof nog een geheime lijst met een onbekend aantal verdachten. Hun identiteit wordt niet vrijgegeven om zo de aanhouding niet te compliceren.

MOMIR TALIC

Vriend van Mladić

Door een onzer redacteuren
ROTTERDAM, 26 AUG. Momir Talić oogt eerder als een gezellige grijsaard, met een oudemannenbuikje en een wat preuts aandoend pruimenmondje en een grootvaderlijke glimlach, dan als een oorlogsmisdadiger. Maar de stafchef van het leger van de Servische Republiek in Bosnië, gisteren verrassend aangehouden toen hij nietsvermoedend een conferentie van de OVSE in Wenen bezocht, is wel zes jaar commandant geweest van het leger van de Bosnische Serviërs in de noordelijke helft van Bosnië, inclusief de regio rond Prijedor, waar de Serviërs hun etnische zuivering met de grootste wreedheid uitvoerden en waar de beruchte kampen Keraterm, Omarska en Trnopolje lagen.

Talić, 57 jaar geleden geboren bij Banja Luka en binnen het Joegoslavië Volksleger opgeklimmen tot generaal, werd aan het begin van de Bosnische oorlog in 1992 commandant van het nieuw-geformeerde Eerste Krajina Korps, het grootste in het leger van de Servische Republiek, verantwoordelijk voor het gebied van Prijedor in het noordwesten tot Brčko in het oosten. Als commandant leidde de vriend en vertrouweling van opperbevelhebber Ratko Mladić in de zomer van 1992 een van de belangrijkste operaties van het leger van de Bosnische Serviërs: de verovering van de corridor van Banja Luka naar Bijeljina (op de grens met Servië). Die corridor verbond de Servische gebieden in het noordwesten van Bosnië met die in het oosten en Servië zelf.

Na de verovering begonnen de Serviërs met de verdrijving van zeker honderdduizend moslims en Kroaten en de bouw van hun dentiekampen rond Prijedor waar duizenden moslims en Kroaten werden mishandeld, gemarteld en vermoord. Als lid van de crisisstaf voor het gebied, opgezet door de Bosnisch-Servische leider Radovan Karadžić, was Talić medeverantwoordelijk voor die oorlogsmisdaden, samen met de voorzitter van de crisisstaf, Radoslav Brđjanin, die in juli gearresteerd ex-vice-premier van de Servische Republiek. Brđjanin en Talić figureren samen in een in maart door het VN-tribunaal in Den Haag uitgevaardigde geheime aanklacht. Volgens het tribunaal hebben de twee zich schuldig gemaakt aan het opstellen, uitvoeren, uitvoeren en ondersteunen van een plan voor de verdrijving van de niet-Servische bevolking en zijn ze verantwoordelijk voor de

Foto AP

moord op en de gevangenzetting en deportatie van de niet-Serviërs. Talić en Brđjanin verschijnen gezamenlijk voor hun Haagse rechters.

In de incidentele botsingen tussen legerleider Mladić en president Radovan Karadžić koos Talić steeds de kant van zijn chef en vriend Mladić, net zoals hij in de strijd tussen de hardliners en de gematigden in de Servische Republiek altijd de kant van de laatsten heeft gekozen. In 1995 bood hij de ex-burgemeester van Banja Luka, Predrag Radić, onderdak nadat die in conflict was geraakt met Karadžić en later in 1995 verhoorde hij met een aantal collega's dat Mladić door de president aan de kant werd gezet, door het ontslag simpelweg niet te erkennen. Twee jaar later liep hij kwaad weg uit een gesprek met Slobodan Milošević toen die hem vroeg in het conflict tussen de gematigde Biljana Plavšić (opvolgster van Karadžić als president van de Servische Republiek in Bosnië) en de hardliners in Pale trouw te blijven aan de laatsten. Plavšić beloofde hem in februari 1998 met de bevordering tot stafchef van het leger van de Serviërs in Bosnië.

De arrestatie van Talić heeft in de Servische Republiek tot woedende reacties geleid, bij de radicalen en de gematigden. Unisono werd het bestaan van geheime aanklachten veroordeeld. De minister van Defensie van de Servische Republiek, Manojlo Milovanović, die in Wenen getuige was van de aanhouding en direct naar Banja Luka terugkeerde, zei dat geen Serviër meer de grens over kan zonder het gevaar te worden gearresteerd. De Servische co-president van Bosnië zei dat Bosnische Serviërs niet langer moeten deelnemen aan conferenties in het buitenland.

Del Ponte voorgedragen bij tribunaal

NEW YORK, 7 AUG. Secretaris-generaal Kofi Annan heeft gisteren de Zwitserse aanklager Carla del Ponte voorgedragen als hoofdaanklager van het Joegoslavië-tribunaal en het Rwanda-tribunaal.

Del Ponte moet de opvolger worden van de Canadese rechter Louise Arbour, die in september naar Canada terugkeert om zitting te nemen in het Hooggerechtshof. De secretaris-generaal had donderdag in New York een onderhoud met Del Ponte, waarna hij de knoop doorhakke. „Ik was op zoek naar een sterke en een ervaren aanklager, en ik denk dat zij zeer goed is”, aldus Annan.

Wanneer de Veiligheidsraad over de kandidatuur van Del Ponte stemt, is nog niet duidelijk. Het spreekt in het voordeel van de 52-jarige aanklager dat ze uit het neutrale Zwitserland afkomstig is en Frans en Engels, de voertaal van het tribunaal, zeer goed beheerst.

Rusland en China, die als permanente leden van de Veiligheidsraad een veto-recht hebben, wa-

ren onaangenaam verrast toen het Joegoslavië-tribunaal tijdens de luchtoorlog om Kosovo president Milošević in staat van beschuldiging stelde. Russische politici suggereerden dat het tribunaal zich voor het karretje van de NAVO had laten spannen. Een aanklager uit een NAVO-lidstaat zal daarom zonder twijfel tot problemen leiden. Del Ponte heeft evenwel in het Kremlin weinig vrienden gemaakt met een recent onderzoek naar dubieuze Russische rekeningen in Zwitserland.

Fred Eckhard, de woordvoerder van Kofi Annan, beklamt ondanks gisteren evenwel dat er „discrete consultaties” zijn geweest met de permanente leden van de Veiligheidsraad voordat de kandidatuur van Del Ponte bekend werd gemaakt. „Dat is goed politiek gebruik”. (AFP, AP, Reuters)

CARLA DEL PONTE

Kruisvaarder tegen misdaad

Door een onzer redacteuren
Met gevaar is Carla del Ponte (52) wel vertrouwd. Als ze hoofdaanklager wordt van het Joegoslavië- en Rwanda-tribunaal hoeft ze niet te wennen aan lijfwachten en gepantserde wagens. Die heeft ze namelijk al jaren.

Del Ponte, sinds 1994 zowel hoofdaanklager als advocaat-generaal van Zwitserland, is een fenomeen door haar spectaculaire onderzoeken tegen de internationale misdaad. Waar Louise Arbour, de huidige hoofdaanklager, pas dagvaardingen tekent als het bewijs spijkerhard is, schuwt Del Ponte het risico niet.

Carla del Ponte maakte naam toen ze in 1981 aanklager werd in het Italiaanse deel van Zwitserland. Ze werkte nauw samen met de Milanese magistraat Giovanni Falcone in diens jacht op de mafia en boekte succes tegen witwaspraktijken door de Siciliaanse mafia. In 1989 ontsnapte ze op Sicilië aan een autobom.

Aanhangers zien haar als een kruisvaarder tegen de internationale misdaad, tegenstanders als een overijverige aanklager die zichzelf al te vaak voorbijrent om de show te stelen. Die tegenstanders zitten met name bij het bankwezen, dat onder Del Ponte veel minder veilig voor dictators en criminelen is geworden. Maar aan argumenten ontbreekt het hen niet.

Zo hield Del Ponte in 1994 verdachten aan die zouden hebben samengewerkt met de terrorist Carlos 'de Jakhals'. Vijf jaar later liep dat onderzoek op niets uit. In oktober liet ze beslag leggen op 114 miljoen dollar die Raúl Salinas in Zwitserland had uitstaan. Deze broer van de vroegere Mexicaanse president, die momenteel een celstraf uitzit wegens moord op een rivaal, zou dat geld hebben verdiend met drugs corruptie. Het

Carla del Ponte (Foto AP)

Zwitserse Hooggerechtshof hief het beslag vorige maand op.

Ook in het Kremlin heeft Del Ponte weinig vrienden. Ze onderzocht witwaspraktijken en de 300 miljard zwart geld op Russische rekeningen in Zwitserland, die toebehoorden aan politici, hoge ambtenaren en mafiosi. Boris Jeltsin was *not amused*, zo bleek uit de ijskoude ontvangst die Del Ponte deze lente in Moskou ten deel viel - ook omdat ze samenwerkte met aanklager Skuratov, die corruptie in het Kremlin onderzoekt.

En zo zijn er meer projecten. Del Ponte produceerde het bewijs voor corruptie door de echtgenoot van de voormalige Pakistaanse premier Benazir Bhutto. Ook opende ze in oktober een onderzoek naar de moord op 35 Zwitserse toeristen in het Egyptische Luxor: die zaak zou niet goed zijn uitgezocht. Aan ambitie ontbreekt het Del Ponte belist niet. De vraag is of de VN-tribunalen, die verstopt dreigen te raken door een overdaad aan rechtszaken, niet meer behoefte hebben aan een bejaagder type.

26-8-99

Niet het rondkrijgen van de formele aanklacht tegen de Joegoslavische president Slobodan Milošević in juni van dit jaar, een novum weliswaar, ziet Louise Arbour als het grootste wapenfeit van het Joegoslavië-Tribunaal in de bijna drie jaar dat zij er de hoofdaanklager was. Ook niet de arrestatie, gisteren, door de Oostenrijkse politie van de stafchef van het Bosnisch-Servische leger, generaal Momir Talic. Hoewel dat laatste natuurlijk wel een opsteker is voor de nabije toekomst van het Tribunaal, dat in 1993 werd ingesteld en met de nodige scepsis werd ontvangen.

„Er is niet een bepaalde gebeurtenis te noemen”, zegt Arbour, die volgende week vertrekt van het VN-hof in Den Haag en op 15 september begint in haar nieuwe functie als lid van het Hoogerechtshof van Canada. „Het gaat om een proces, een proces van volwassen worden van het Tribunaal. Het belangrijkste wat we hebben bereikt is dat de internationale gemeenschap en staten afzonderlijk het Tribunaal als een sterk, serieus en onafhankelijk hof zijn gaan zien, waaraan afzonderlijke staten en instellingen moesten meewerken als het ging om bijvoorbeeld het verkrij-

gen van bewijsmateriaal. Een hof waarvan geaccepteerd werd dat het jurisdictie had over personen in alle staten en van alle nationaliteiten, tegen wie dat hof een aanklacht indiende. Die omslag is in de loop van 1997 gekomen toen Sfor (de vredesmacht voor Bosnië) de eerste arrestaties ging verrichten. Die omslag zorgde er ook voor dat we onszelf anders gingen zien, een Tribunaal dat recht had op bewijsmateriaal van staten, daar niet om hoefde te bedelen en daarnaast ook eigen onderzoek deed naar bewijsmateriaal.”

Zo ging Arbour in januari van

dit jaar, nog voor de oorlog uitbrak, al met een aantal onderzoekers naar de Macedonische grens om in Kosovo de moord te onderzoeken op 45 etnische Albanezen die enkele dagen daarvoor om het leven waren gebracht. Ze kwam het land niet in, maar vanaf die tijd reisde ze naar verschillende Navo-hoofdsteden om via de militaire inlichtingendiensten informatie te vergaren dat het Tribunaal kon gebruiken als bewijslast. Dat kreeg ze en zo hebben Britse, Franse en Amerikaanse diensten bijgedragen aan het opbouwen van de zaak tegen Milošević.

Er is Arbour wel eens verweten dat de aanklacht tegen Milošević de mogelijkheid van vredesonderhandelingen kleiner maakte, omdat er met een van oorlogsmisdaden beschuldigde president geen zaken meer te doen zouden zijn. Arbour is er kort over. „Niet de aanklacht tegen Milošević maakte hem onacceptabel om mee te onderhandelen, maar de misdaden onder zijn regime begaan.”

Een aanklacht indienen is één ding, het oppakken van Bosnisch-Servische leiders als Ratko Mladic en Radovan Karadzic, beiden beschuldigd van volken-

moord in Bosnië, en Milošević, beschuldigd van oorlogsmisdaden, iets anders. Arbour is ervan overtuigd dat ze ooit in Den Haag terecht zullen staan. In die zin is de arrestatie van 'grote vis' Talic een opsteker. En verder is snelheid hierbij geen doel in zichzelf.

„De samenlevingen in Bosnië, Kroatië en nu ook Kosovo zijn verstoord; het zal veel tijd kosten die samenlevingen, met al hun trauma's te herstellen. Zo ook mag het berechten van de ergste misdadigers wel even duren. In deze is de reis belangrijker dan het doel van de reis.”

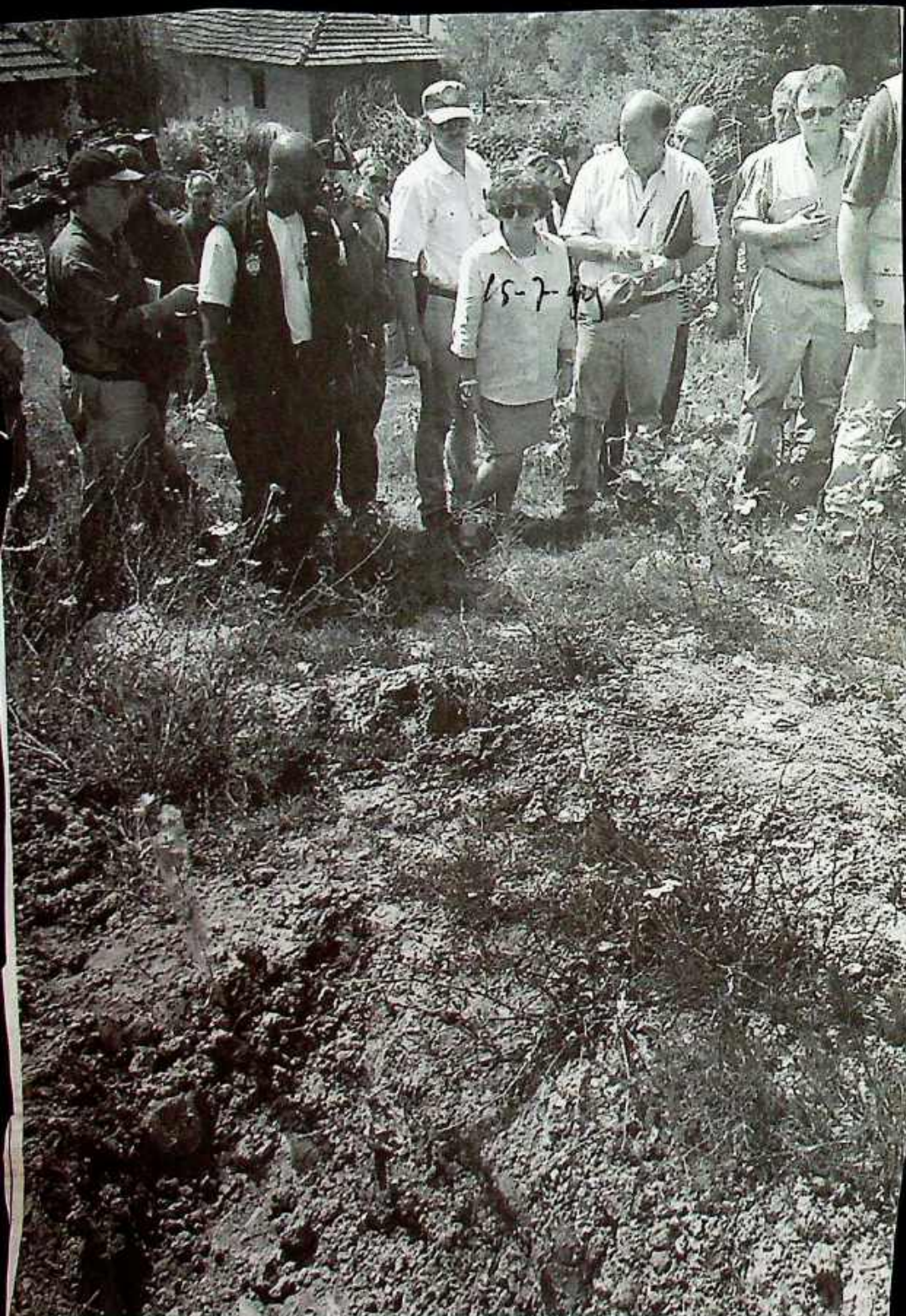
Johan ten Hove

De gisteren gearresteerde stafchef van het Bosnisch-Servische leger, generaal Momir Talic, was een vertrouweling van de eveneens wegens oorlogsmisdaden aangeklaagde Bosnisch-Servische generaal Ratko Mladic.

Talic was commandant van het Eerste Legerkorps van de Republika Srpska, de Servische republiek in Bosnië. Hij was in 1992 lid van de crisisstaf van Krajina, de grensstreek met Kroatië. Daar bevonden zich de beruchte kampen Omarska, Trnopolje en Prijedor. De crisisstaf wordt verantwoordelijk gehouden voor de etnische zuiveringen in het gebied.

Talic bracht het tot generaal tijdens de Bosnische burgeroorlog (1992-1995), waarin hij zich afficheerde als aanhanger en goede vriend van Mladic, de 'beul van Srebrenica'.

Op 6 maart 1998 werd Talic door toenmalig presidente Biljana Plavsic benoemd tot stafchef van het Bosnisch-Servische leger. Hij volgde de afvallige stafchef Pero Colic op. De in 1943 nabij Banka Luka geboren Talic werd op 12 maart van dit jaar door procureur-generaal van het Joegoslavië-Tribunaal Louise Arbour aangeklaagd voor misdaden tegen de menselijkheid.

Louise Arbour, de hoofdaanklager van het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden, staat in het dorp Celinje in Kosovo bij het graf waar eerder 21 lijken van door de Serviërs vermoorde Albanezen zijn gevonden. Onder de lachtoffers waren elf kinderen. In Celine zijn in totaal negen massagraven met 57 lijken ontdekt. (Foto AP)

Brdjanin leidde zuiveringen 8-7-99

DEN HAAG — De Bosnische Serviër Radoslav Brdjanin wordt er van beschuldigd een leidersrol te hebben gespeeld in etnische zuiveringen in de regio Krajina. Het Joegoslavië-tribunaal maakte gisteren deze aanklacht bekend. Brdjanin werd dinsdag in Bosnië gearresteerd en gisterochtend in de gevangenis in Scheveningen geplaatst. Hij is een van de belangrijkste vangsten voor het tribunaal tot nu toe.

Brdjanin gaf als president van de zogenaamde crisisstaf in Krajina, een strategisch belangrijke regio bij de grens met Kroatië, opdracht tot vernietiging van dorpen, moord, marteling en deportatie van niet-Serviërs, teneinde de Krajina etnisch te zuiveren. Hij deed ook zelf aan de zuivering mee.

Ook houdt het tribunaal hem medeverantwoordelijk voor misdaden in de vele concentratiekampen in Krajina, waaronder het beruchte Trnopolje bij de hoofdstad Prijedor.

Brdjanin kon makkelijk worden gearresteerd, omdat hij niet op zijn hoede was: hij stond op een geheime arrestatielijst. Het parlement van het Servische deel van Bosnië eiste gisteren dat die lijst openbaar wordt gemaakt. (ANP)

WOENSDAG 14 JULI 1999

Aanklager tribunaal: Onderzoek genocide Milošević

PRISTINA, 14 JULI. Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden overweegt de beschuldigingen tegen de Joegoslavische president Slobodan Milošević uit te breiden met een aanklacht wegens genocide, dit naar aanleiding van de talrijke massagraven die in Kosovo worden ontdekt.

Dat heeft de openbare aanklager bij het in Den Haag gevestigde tribunaal, Louise Arbour, gisteren gezegd in Pristina, de hoofdstad van Kosovo. Een aanklacht wegens genocide is „een open vraag”, zo zei ze. Milošević en vier andere Servische leiders werden op 27 mei in staat van beschuldiging gesteld wegens oorlogsmisdaden. Arbour zei gisteren dat haar onderzoekers — zes teams van forensische experts — in Kosovo grote hoeveelheden aanvullend bewijsmateriaal hebben verzameld. Ze zei dat er een tijd komt waarin het tribunaal „openbaar zal maken wat ons is onthuld” over de begane oorlogsmisdaden. Dan zal duidelijk zijn of er tegen Milošević nog meer aanklachten worden ingebracht.

De Britse minister van Buitenlandse Zaken, Robin Cook, maakte gisteren in het Lagerhuis bekend dat Britse soldaten van de vredesmacht KFOR in Celine, een dorp in het zuidwesten van Kosovo, een massagraf met de lichamen van elf Kosovo-Albanese kinderen hebben ontdekt. De kinderen, in de leeftijd van twee tot zestien jaar, waren allen van dichtbij doodgeschoten. In het massagraf lagen ook de lijken van negen volwassenen. Arbour bezoekt dat massagraf vandaag, op de laatste dag van haar bezoek aan Kosovo.

Intussen worden in Kosovo de wraakacties van Kosovaren tegen Serviërs en zigeuners voortgezet.

In Servië zijn de zigeuners niet welkom. Zelfs de Serviërs die uit Kosovo naar Servië zijn gevlucht, zijn dat niet.

De secretaris-generaal van de VN, Kofi Annan, vroeg gisteren de internationale gemeenschap de internationale politiemacht in Kosovo zo snel mogelijk op haar voorgenomen sterkte van drieduizend man te brengen. Gebeurt dat niet, dan dreigt de openbare orde in Kosovo in te storten, „met geweldige consequenties voor de sociale orde en het succes van het interim-bestuur (van de VN)”, aldus Annan. (Reuters, AFP, AP)

13-7-99

Bosnian Serb enters plea in purge

THE HAGUE, Netherlands (AP) - A former Bosnian Serb

Cabinet minister pleaded innocent Monday to orchestrating an ethnic purge that drove 100,000 non-Serbs from northwest Bosnia in 1992 and left hundreds of others dead. Radoslav Brdjanin, 51, spoke only to confirm his name, date and place of birth and to formally enter a plea at his 45-minute arraignment before the Yugoslav war crimes tribunal. Brdjanin sat calmly, flanked by armed U.N. guards as his 11-page indictment was read to him. The most senior Bosnian Serb civilian official yet to be brought to the U.N. court for trial, Brdjanin faces a maximum sentence of life imprisonment if convicted of persecution, a crime against humanity. Presiding Judge Antonio Cassese of Italy did not immediately set a date for trial. A lawmaker in the Bosnian Serb parliament, Brdjanin was arrested Tuesday in the northern Bosnian city of Banja Luka by British troops serving with the NATO-led Stabilization Force (SFOR). According to his March 12 indictment, Brdjanin led a campaign aimed at driving Muslims and Croats from the Prijedor and Sanski Most regions of northwest Bosnia. Serb forces under his control terrorized non-Serbs into fleeing the regions. Those who did not immediately leave were physically driven from their homes. Anyone who still refused to be ejected faced the plan's chilling final stage: "to liquidate those non-Serbs who remained," according to the indictment.

Louise Arbour, vertrekkend hoofdaanklager bij het Joegoslavië-tribunaal:

'Liever een solide dan een snelle aanklacht'

In de drie jaar dat Louise Arbour hoofd-aanklager is geweest van zowel het Joegoslavië- als het Rwanda-tribunaal, is het imago ervan sterk verbeterd. Er zitten geen kleine jongens meer gevangen, maar generaals en politici. 'Vroeger sprongen we tegen het plafond als iemand was aangehouden. Nu is het routine.'

Coen van Zwol

Het lijkt geen baan voor de lange adem, hoofdaanklager van het Joegoslavië-tribunaal en het Rwanda-tribunaal. De eerste hoofdaanklager, de Zuid-Afrikaan Richard Goldstone, gaf er na twee jaar de brui aan. Zijn opvolgster, de Canadese rechter Louise Arbour, hield het drie jaar vol. Op 15 september keert ze terug naar Canada om zitting te nemen in het Hooggerechtshof. Arbour: „Ik moest terug. Zo'n kans krijg je niet nog eens.”

Arbour, in vuurrood mantelpak en met een bril met rood montuur, lijkt weinig spijt te hebben het tribunaal achter zich te laten. In haar Spartaans gemeubileerde werkvertrek hangt een landkaart van Rwanda en een abstract kunstwerk dat op een vingerafdruk lijkt. Veel tijd bracht ze hier niet door. Arbour reisde heen en weer tussen haar twee tribunaal, tussen Arusha, Kigali en Den Haag. Er moest gelobbyd worden in Washington, Bonn, Parijs, Brus-

clus van moord en vergelding in beweging bracht. In Rwanda vielen eind vorig jaar de eerste veroordelingen voor genocide, waaronder die tegen voormalig premier Jean Kambanda. Het merendeel van de politici en militairen die in 1994 de slachting van 800.000 Tutsi's orkestreerden, zit achter tralies.

Arbour groeide in haar rol als hoofdaanklager. Ze verweet de NAVO-vredesmacht SFOR in Bosnië met oorlogsmisdadigers een stilzwijgende „gemeenschappelijke ontwijkingsstrategie” te voeren. Toen in de zomer van 1997 SFOR begon oorlogsmisdadigers op te sporen, zocht ze het gevecht met Frankrijk, dat het tribunaal zou saboteren. Arbour dacht eerst dat haar voorganger Goldstone zoveel in de publiciteit stond „omdat het tribunaal iets nieuws was, een gezicht moest krijgen en hij het wel leuk vond”. Maar gaandeweg ontdekte Arbour dat de media een hoofdonderdeel van haar werk waren.

In januari van dit jaar was ze al zover dat ze een heuse publiciteitsstunt organiseerde: gevolgd door een batterij ca-

voordelen wogen niet op tegen de risico's.”

Steekt het u, de kritiek dat u te conservatief, te voorzichtig opereert?

„Ik loop nooit voor het bewijs uit, ik zit er bovenop. Als ik in beweging kom, dan mag u aannemen dat er bewijs is. Als je de macht hebt om enorme processen in gang te brengen, zoals dit tribunaal, moet je omzichtig opereren. Ik vind het dus geen belediging als ik conservatief wordt genoemd.”

In Bosnië en Rwanda oordelen tribunaal over het verleden, in Kosovo in het heden. U opereert in 'real time'. Dat u een nog sterkere politieke factor.

„A political factor, not a political actor. Dat is meer dan een woordspeling. We werken in een intens politieke omgeving en maken deel uit van dat proces. We klagen staatshoofden aan, militaire en politieke leiders. Maar we worden niet gedreven door politieke overwegingen. Al zijn we niet blind voor de politieke gevolgen van een aanklacht.”

De aanklacht tegen Milošević hebt u te danken aan medewerking van de NAVO. Duitsland gaf u luchtfoto's, Groot-Brittannië documentatie over vijftig incidenten. Welke lidstaat heeft u nu het meest geholpen?

Elke drie maanden hebben we een verse crisis,

geval van het Servische kamp Omarska bij Prijedor. We hadden negentien verdachten. Wilde men ons verlammen, dan moest men om de acht maanden een nieuwe verdachte sturen. Dan moeten we voor elke nieuwe verdachte weer een nieuw Omarska-proces beginnen. Zo zouden we tien jaar bezig zijn met kamp Omarska alleen. Dat risico vond ik te groot.”

U wilt dat het tribunaal alleen de hoogst verantwoordelijken vervolgt. Hoe zit het dan met de individuele verantwoordelijkheid van de kleine uitvoerders?

„Ik geloof dat ons mandaat is de mensen te vervolgen die in een commandopositie zitten: militaire, politieke, paramilitaire leiders. Daarmee bedoel ik niet alleen de top, de twee of drie leiders die iedereen kent. Je hebt onder die glamournamen een laag commandanten die de zaak in beweging zet. Daarnaast blijven we een groep notoire schenders vervolgen. Heel kwaadaardige mensen, die in hun acties een ongewoon niveau van wreedheid lieten zien. Mensen die bijna symbolen, zwarte legendes zijn geworden.”

Ik neem aan dat u een kleine uitvoerder als Dušan Tadić nu niet meer zou vervolgen? (Tadić was het middelpunt van de eerste rechtszaak van het Joegoslavië-tribunaal, een kroeghouder die niet buitengewoon actief was bij de etnische zuiveringen rond zijn stad Prijedor)

„Tadić zou vandaag niet meer worden vervolgd, maar morgen misschien weer wel. Laat ik dat uitleggen met het Rwanda-tribunaal als voorbeeld. We hebben daar dertig mensen in detentie. In Rwanda begon het op laag niveau,

Er waren conferenties waar ze haar gezicht moest laten zien. Altijd in gezelschap van twee lijfwachten, want doodsb bedreigingen zijn routine geworden.

„Een wereldbaan, de aantrekkelijkste juridische functie ter wereld”, zei Arbours bij haar aantreden in 1996.

„Het is enorm interessant werk, ik ga er nog eens dood aan”, verzuchtte ze eerder dit jaar.

Nu dus het Canadese Hooggerechtshof. „Een sereen leven”, zegt ze hoopvol. „Ik ben toe aan een ander levens-tempo. Mijn volgende baan speelt zich af in een reflectieve, intellectuele omgeving.”

De tribunalen boden vooral veel actie. Arbours erfde in 1996 twee ongezonde boedels. Het Joegoslavië-tribunaal was een papieren tijger die aanklachten indiende tegen sinistere leiders als Radovan Karadžić, maar slechts voetvolk als kroegbaas Dušan Tadić in de beklaagdenbank kreeg; die hoog op gaf van zijn 'afschrikwekkende werking' terwijl de Bosnische Serviërs achtduizend moslims vermoordden in Srebrenica. De stemming was in 1996 gedomoraliseerd; rechter Cassese suggereerde voor Arbours' aantreden dat het misschien beter was het tribunaal maar op te doeken.

Het Rwanda-tribunaal was er zo mogelijk nog slechter aan toe. Er was cynisme, er was corruptie, er was wanbeheer. Griffier Adede stuurde zichzelf de helft van de tijd op dienstreis, werknemers kregen dubbele salarissen, begrotingen werden met de natte vinger opgesteld, de leiding nam ongeneerd neven, nichten en vriendinnen in dienst. De Afrikaanse aanklagers trokken zich niets aan van de instructies van aanklager Goldstone en arresteerden er maar wat op los.

Drie jaar later is het imago van beide tribunalen aanmerkelijk verbeterd. Hoewel de meeste topnamen nog steeds ontbreken in het cellenblok van het Joegoslavië-tribunaal in Scheveningen, zitten daar nu wel generaals en politieke leiders. Het tribunaal bezwijkt eerder aan een overdaad dan aan een gebrek aan rechtszaken. En vorige maand deed Arbours iets waarvan Goldstone slechts droomde: een aanklacht indienen tegen Slobodan Milošević, de man die op de Balkan de cy-

doen naar de slachtpartij in het dorp Račak. Daar werd ze teruggestuurd door de Joegoslavische douane. Arbours ontkent met ernstige blik dat het een stunt was: ze zou „voor vijftig procent” hebben verwacht dat Joegoslavië haar onder druk van de publieke opinie Kosovo zou binnenlaten. „Maar ik geef toe, het was een mooie gelegenheid om in simpele visuele termen het probleem van het tribunaal te laten zien: we hadden formeel het recht onderzoek te doen in Kosovo, maar we werden tegengehouden.”

Het moment van vertrek, 15 september, lijkt ongunstig. U heeft Milošević aangeklaagd, Rusland en China zijn daar niet gelukkig mee. China heeft al laten weten geen nieuwe hoofdaanklager uit een NAVO-lidstaat te accepteren. De kans bestaat dat de Veiligheidsraad maanden gaat soebatten over uw opvolger en het tribunaal verlamd raakt.

„Toen we vorige maand met de aanklacht tegen Milošević kwamen, wisten de koffiedikkijkers het zeker: dit zou het vredesproces in Kosovo ernstig verstoren of ten minste vertragen. Ze hadden het mis, vreselijk mis. Dus wat betreft timing... Wie zegt mij dat vol-

We kunnen nu rustig kijken hoe het bewijs tegen Milošević zich ontwikkelt in Kosovo

gend jaar een beter moment is? Stel je voor dat we dan Karadžić in Den Haag hebben en aan het begin staan van een monsterproces. Dan krijg je ook te horen: wat een slecht moment om te stoppen.

„Elke drie maanden hebben we een verse crisis, een nieuw succes of een veronderstelde tegenslag. Dit is volgens mij geen slecht moment om te vertrekken. De aanklacht tegen Milošević is naar buiten, het Kosovo-onderzoek staat op de rails. We opereren daar met steun van resoluties van de Veiligheidsraad, we hebben de medewerking van

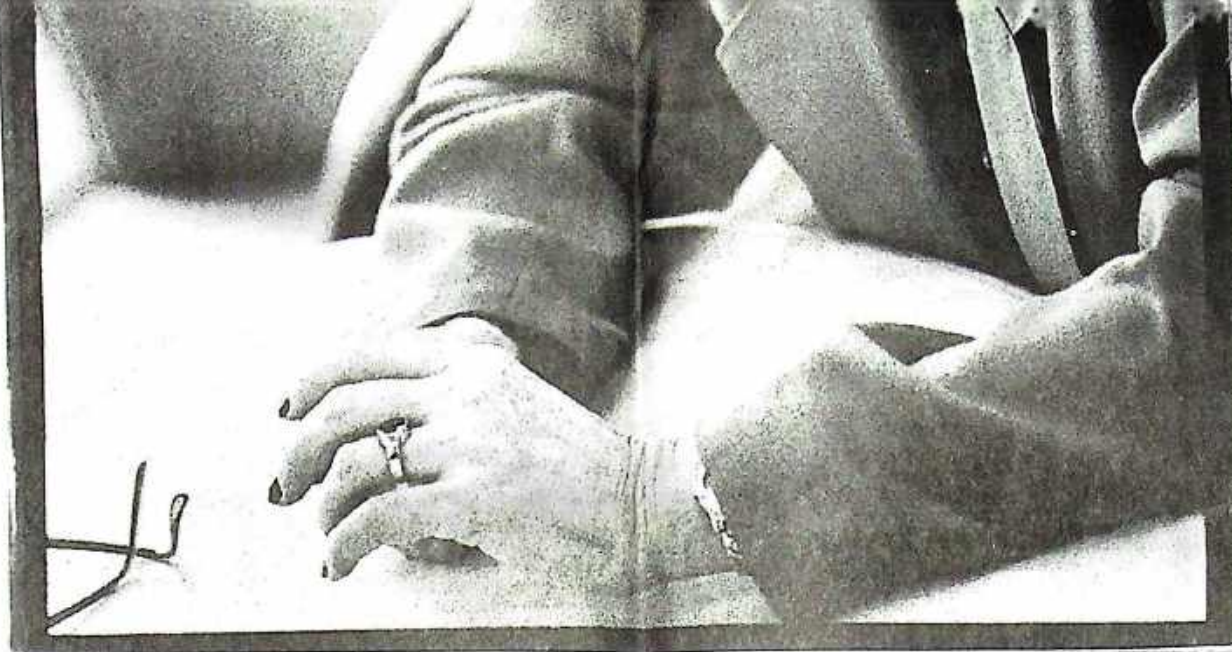

Foto Vincent Mentzel

vredesmacht KFOR, we hebben geld, we hebben forensische teams. Het is alleen nog een kwestie van uitvoering.

„Ik hoor ook al jaren dat Rusland of China het Joegoslavië-tribunaal wil saboteren of lamleggen. Maar in de praktijk nemen ze resolutie na resolutie aan waarin we alle steun krijgen om ons werk te doen. Dus ben ik optimistisch.”

Alleen een hoofdaanklager mag dagvaardingen ondertekenen. Uw opvolging kan veel tijd kosten, waardoor misschien maandenlang geen nieuwe dagvaardingen meer worden gemaakt. Wilt u niet voor uw vertrek op 15 september nog een rijtje Joegoslavische leiders aangeklaagd hebben?

„Ik heb liever een solide dan een snelle aanklacht. Alleen in het geval van Milošević had ik haast. Ik wilde zijn dagvaarding klaar hebben voordat er een deal gesloten werd. Zonder aanklacht van het tribunaal had een land hem asiel kunnen verlenen met het argument: het Joegoslavië-tribunaal bestaat al vier jaar en ze hebben nog steeds niets tegen hem. Dat argument is nu weg. Verleen je Milošević asiel, dan keer je je tegen de Veiligheidsraad. Dat is een hoge prijs. Alleen landen die

zich in de marge van de internationale politiek en de rechtsorde bevinden, zijn bereid die te betalen.”

Genocide maakt geen deel uit van de aanklacht tegen Milošević. Waarom niet?

„We hebben nu geen haast. Gezien wat we nu aantreffen in Kosovo, geloof ik dat de aanklacht tegen hem alleen maar sterker zal worden. De aanklacht tegen Milošević luidt: misdaden tegen de menselijkheid, deportatie en moord. Niet uitroeiing (extermination), daarvoor hadden we vorige maand nog niet genoeg bewijs. Er is een grote kans dat het daarvan later wel komt en dat ook genocide wordt toegevoegd.”

Aanvankelijk was u terughoudend omtrent Kosovo. U meende dat het niet onder uw jurisdictie viel, omdat het geen internationaal gewapend conflict was.

„Dat is niet waar. Ik twijfelde er nooit aan dat het een gewapend conflict was, ik kon het alleen nog niet bewijzen. In februari 1998, toen de eerste moordpartij in Kosovo in het nieuws kwam, was onze eerste taak niet om de schuldigen te zoeken, maar om vast te stellen of we jurisdictie hadden. Het was duidelijk dat Joegoslavië ons geen toe-

stemming zou geven ter plekke onderzoek te doen. Voordat ik druk kon uitoefenen, naar de Veiligheidsraad kon stappen om te klagen over tegenwerking van Joegoslavië, moest ik bewijzen dat er twee georganiseerde strijdende partijen waren: het Joegoslavische leger aan de ene kant, het Kosovo Bevrijdingsleger UÇK aan de andere kant. Ik moest eerst bewijzen dat het UÇK meer was dan een losse bende terroristen, dat het een beweging was met kenmerken van een leger.”

U wachtte op toestemming van Joegoslavische autoriteiten om onderzoek te doen in Kosovo. Waarom stuurde u geen undercoveronderzoekers?

„We zijn niet stom of blind, we hebben het ook overwogen. Maar we hebben geen naïeve tegenstanders tegenover ons. Je hebt niets aan een onderzoeker die alleen rondloopt, hij moet mensen ondervragen. Daarmee kan zowel hij als degene die hij ondervraagt in problemen komen. Bovendien kan zo'n undercoveronderzoeker enorme ophef veroorzaken als hij wordt gearresteerd. Er waren in Kosovo al waarnemers van internationale organisaties die wel getolereerd werden door de autoriteiten en prima met ons samenwerkten. De

„De NAVO zei bij het begin van de luchtacties dat er bewijs was dat ze aan ons zou overdragen. Maar niet alle informatie is bewijs. Als ze bedoelde dat we toestemming hadden om televisie te kijken, zie ik dat niet als het delen van informatie.”

„Ik heb gelezen dat het tribunaal het meest heeft gehad aan informatie uit Groot-Brittannië en Duitsland. Maar ik ben niet van plan punten uit te delen aan degenen die het best met me samenwerkten. Laat ik het zo zeggen: eens worden onze archieven openbaar, dan kunt u zien aan wie we de Milošević-aanklacht hebben te danken.

„In Kosovo overlappen ons belang en het politiek belang van de NAVO elkaar voor het eerst volledig. We kregen daardoor de beschikking over een hoeveelheid informatie die in het verleden ondenkbaar was. Dat we voorheen onvoldoende informatie kregen, is overigens niet per se te danken aan sinistere politieke motieven. Als we willen weten waar het Joegoslavische leger zich bevond op 21 mei 1991 in Kroatië, dan moet men het archief in. Daarvoor is geen mankracht of budget, dus dat duurt maanden. Het is veel simpeler informatie te krijgen op het moment dat die wordt ingezameld. In Kosovo was dat elke dag een enorme hoeveelheid.

„Wanneer je oorlog voert, wil je alles weten over de opstelling van de vijand. En dat soort informatie is voor ons ook van vitaal belang: waar zijn de troepen, hoe is de hiërarchische structuur in een gebied waar een moordpartij plaatsheeft?”

Rechter Claude Jorda heeft onlangs in Le Monde gezegd dat het tribunaal dreigt te bezwijken aan zijn eigen succes. Er lopen te veel zaken. Als Milošević zich vandaag in Den Haag zou melden, duurt het drie jaar voor hij voorkomt, aldus Jorda.

„Als hij dat heeft gezegd, ben ik het met hem oneens. Wanneer Milošević wordt opgepakt, vertrouw ik erop dat we voldoende steun hebben van de internationale gemeenschap om hem te kunnen berechten. En of er te veel zaken lopen: ik heb zelf vorig jaar negentien dagvaardingen ingetrokken. Neem het

we ministers en militaire commandanten. Als we die dertig verdachten in vijf of zes massaprocessen kunnen behandelen, zijn we over tien maanden klaar met de complete politieke top van het toenmalige Rwanda. Dan kan de aanklager zich afvragen: is dit het moment om de winkel te sluiten en Rwandese rechtbanken zelf laten oordelen over de 130.000 verdachte Hutu's die ze nog in de gevangenis hebben? Of moeten we doorgaan naar de volgende laag verdachten, de regionale leiders, de dorpsleiders?

„Het antwoord kan in Bosnië en Rwanda verschillen. Het hangt af van de vraag of er nationale rechtbanken zijn die ons werk op geloofwaardige wijze kunnen overnemen. Een paar jaar geleden waren er goede redenen om iemand als Tadić te vervolgen, op dit moment niet. Maar over enkele jaren zijn we misschien weer terug op zijn niveau, als de rechtbanken in Bosnië dat soort mensen niet zelf kunnen berechten.”

Het tribunaal schermt met de afschrikkende werking die van haar bestaan uitgaat. Maar in Srebrenica en Kosovo leek daarvan geen sprake te zijn.

„Dat het tribunaal geen afschrikkende werking had, kwam doordat er een belangrijk element ontbrak: de arrestatie. Je wordt niet afgeschrikt door het bestaan van een wet, maar door het vooruitzicht dat die uitgevoerd wordt. Toen eind maart de luchtaanvallen op Joegoslavië begonnen, hebben we er bij de NAVO-vredesmacht SFOR in Bosnië op aangedrongen om een aantal mensen op te pakken. Dat zou een krachtig signaal zijn geweest, maar SFOR had het kennelijk te druk.”

SFOR deed in Bosnië het tegenovergestelde: zolang de NAVO in actie was boven Joegoslavië, werd niemand gearresteerd. Om rust in de tent te houden.

„Daar lijkt het op. Al hebben ze drie weken geleden nog wel een Bosnische Serviër aangehouden. Vroeger zouden we dan tegen het plafond zijn gesprongen. Nu is het routine. Je telefoneert: wie gaat hem ophalen? Maar afschrikking is pas reëel als alle delen van het juridische proces werken. Daar zijn we dichterbij dan drie jaar geleden. Maar we zijn er nog niet.”

VN-tribunaal:

'Veel bewijs' misdrijven van Serviërs

DEN HAAG, PRIŠTINA, 1 JULI. De Serviërs hebben in Kosovo geprobeerd de sporen van oorlogsmisdaden uit te wissen. Maar onderzoekers van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden vinden nog genoeg bewijsmateriaal om te bewijzen dat er in Kosovo sprake is geweest van een georganiseerde campagne van etnische zuivering.

Dat heeft gisteren de woordvoerder van het tribunaal in Den Haag, Paul Risley, gezegd. „In vrijwel elk overheidskantoor en politiebureau [in Kosovo] vinden we tekenen van enorme branden en massagraven van hoofdaanklager Louise Arbours om meer gegevens in te willigen.

Volgens Risley worden al die documenten verzameld met het doel de commandolijn te reconstrueren en vast te stellen vanaf welk niveau opdracht werd gegeven tot de misdaden. Dat is van belang in verband met de aanklachten die inmiddels zijn uitgebracht tegen president Slobodan Milošević en vier van zijn hoogste medewerkers.

Volgens Risley is duidelijk dat de meeste oorlogsmisdaden zijn begaan in de laatste week van maart, vlak na het begin van de NAVO-luchtaanvallen op Joegoslavië, en in april. Hij zei dat dit aantoonde dat er sprake was van planning en coördinatie. Risley zei verder dat er „zeer duidelijke tekenen“ zijn dat er pogingen zijn gedaan de sporen van massagraven uit te wissen.

Duitse KFOR-troepen hebben gisteren in een dorp op vijftien kilometer van Priština, Celine, een massagraf gevonden met de lichamen van 78 slachtoffers.

In Priština liet gisteren de VN-

commissaris voor mensenrechten, Mary Robinson, zich geschokt uit over de wraakacties van Kosovaren tegen Serviërs en zigeuners. Ze bezocht een kamp bij Priština waar vijfduizend zigeuners hun toevlucht hebben gezocht. De zigeuners worden er door de Kosovaren van beschuldigd de Serviërs te hebben geholpen bij de campagne van etnische zuivering. Robinson zei tijdens haar bezoek aan Kosovo ook dat „duizenden“ Kosovaaarse vrouwen, kinderen en ook mannen in het kader van de etnische zuivering door Serviërs zijn verkracht.

In New York heeft de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan, gisteren de ministers van Buitenlandse Zaken of andere hoge functionarissen uit zestien landen – waaronder Nederland – en van de Europese Unie, de OVSE, de VN-hulporganisatie UNHCR en de Islamitische Conferentie Organisatie bijeengeroepen om te overleggen over de wederopbouw van Kosovo. Annan zei dat het erom gaat zowel personeel als geld bijeen te brengen voor de wederopbouw en de instelling van een civiel bestuur. Het belangrijkste probleem op de korte termijn is de vestiging van een VN-politiemacht in Kosovo, die de orde en rust moet handhaven en een eind moet maken aan de wraakacties van Kosovaren tegen Serviërs en zigeuners. De VS belooft gisteren 450 politiemannen te sturen. Achttien andere landen hebben negenhonderd man toegezegd. De VN hebben echter laten weten drieduizend man nodig te hebben. (Reuters, AP, AFP)

Washington gaf tribunaal bewijs over oorlogsmisdaden Milosevic

Van onze correspondent

WASHINGTON 29-5-99
De Amerikaanse regering heeft het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag belangrijke bewijzen gegeven, vlak voordat het tribunaal besloot president Milosevic aan te klagen wegens oorlogsmisdaden.

Volgens de Washington Post ging het om opnamen van satellieten en andere gevoelige informatie waaruit kan worden afgeleid dat de Joegoslavische president zelf betrokken is bij de terreurcampagne tegen de Kosovo-Albanen.

De Amerikaanse informatie, die het tribunaal vorige week vrijdag kreeg, heeft waarschijnlijk de doorslag gegeven bij het besluit Milosevic en vier andere hoge Servische leiders in staat van beschuldiging te stellen.

De onderzoekers van het tribunaal wisten al geruime tijd dat de VS het bewijsmateriaal hadden waarom zij zaten te springen.

Maar de Amerikaanse regering aarzelde aanvankelijk om de verzoeken van hoofdaanklager Louise Arbours om meer gegevens in te willigen.

Vooral de inlichtingendiensten hadden er volgens de krant bezwaar tegen om het materiaal ter beschikking te stellen. Het gaat ondermeer om satellietfoto's van massagraven en afgeluisterde boodschappen van de Joegoslavische leiding. De Amerikanen hebben vliegtuigen met af luisterapparatuur ingezet om geheime berichten van de Joegoslavische leiders te onderscheppen.

Volgens een ambtenaar van het ministerie van Buitenlandse Zaken is met het hof afgesproken dat het materiaal niet zal worden vrijgegeven. De Amerikanen zijn bang dat de Servische autoriteiten die informatie zullen gebruiken om massagraven op te ruimen. Dat is volgens hem al gebeurd.

Wij hebben berichten dat Servische troepen lijken hebben opge-

graven uit massagraven en die hebben verbrand in een poging het bewijsmateriaal te vernietigen', zei David Scheffer van het bureau voor oorlogsmisdaden tegen de krant.

Volgens de Washington Post wordt uit het bewijsmateriaal duidelijk dat de reguliere Joegoslavische troepen nauw samenwerken met para-militaire eenheden, die de wreedheden vaak begaan. Amerikaanse specialisten concluderen dat die troepen onder gemeenschappelijk commando opereren en uiteindelijk onder bevel staan van Milosevic in diens functie van voorzitter van de Joegoslavische defensieraad.

'Milosevic was rechtstreeks verantwoordelijk voor het aanstellen van commandanten die later betrokken raakten bij wreedheden', aldus een Amerikaanse deskundige in de krant. Volgens een CIA-functionaris zijn de etnische zuiveringen al een halfjaar of een jaar van tevoren voorbereid.

'Verlamming dreigt voor Tribunaal'

Het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag dreigt verlamd te raken door lange procedures en verkeerde prioriteiten. Rechter Claude Jorda spreekt die vrees uit in de Franse krant Libération van maandag.

'Als Slobodan Milosevic morgen werd uitgeleverd, zou het drie jaar duren voor ik zijn zaak in behandeling kan nemen', zei Jorda. De Fransman is voorzitter van een van de drie strafkamers van het tribunaal. De wachttijden lopen zo op, doordat het tribunaal te veel verdachten berecht, meent hij.

Jorda stelt voor dat het tribunaal zich concentreert op verant-

woordelijken voor de zwaarste misdaden. Verdachten van lichtere vergripen zouden door nationale rechtbanken moeten worden berecht, in aanwezigheid van internationale waarnemers. 'Het tribunaal houdt de mogelijkheid om iemand opnieuw te laten berechten wanneer het proces juridisch niet zuiver verloopt.'

Jorda stelt voor een commissie van waarheid en verzoening in te stellen, zoals die ook in Zuid-Afrika bestaat, voor de relatief kleinste zaken. Zo'n commissie kan een luisterend oor verschaffen en de slachtoffers een gevoel van erkenning geven.

Washington gaf tribunaal bewijs over oorlogsmisdaden Milosevic

Van onze correspondent

WASHINGTON

De Amerikaanse regering heeft het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag belangrijke bewijzen gegeven, vlak voordat het tribunaal besloot president Milosevic aan te klagen wegens oorlogsmisdaden.

Volgens de Washington Post ging het om opnamen van satellieten en andere gevoelige informatie waaruit kan worden afgeleid dat de Joegoslavische president zelf betrokken is bij de terreurcampagne tegen de Kosovo-Albanen.

De Amerikaanse informatie, die het tribunaal vorige week vrijdag kreeg, heeft waarschijnlijk de doorslag gegeven bij het besluit Milosevic en vier andere hoge Servische leiders in staat van beschuldiging te stellen.

De onderzoekers van het tribunaal wisten al geruime tijd dat de VS het bewijsmateriaal hadden waarom zij zaten te springen.

Maar de Amerikaanse regering aarzelde aanvankelijk om de verzoeken van hoofdaanklager Louise Arbours om meer gegevens in te willigen.

Vooral de inlichtingendiensten hadden er volgens de krant bezwaar tegen om het materiaal ter beschikking te stellen. Het gaat ondermeer om satellietfoto's van massagraven en afgeluisterde boodschappen van de Joegoslavische leiding. De Amerikanen hebben vliegtuigen met af luisterapparatuur ingezet om geheime berichten van de Joegoslavische leiders te onderscheppen.

Volgens een ambtenaar van het ministerie van Buitenlandse Zaken is met het hof afgesproken dat het materiaal niet zal worden vrijgegeven. De Amerikanen zijn bang dat de Servische autoriteiten die informatie zullen gebruiken om massagraven op te ruimen. Dat is volgens hem al gebeurd.

Wij hebben berichten dat Servische troepen lijken hebben opge-

graven uit massagraven en die hebben verbrand in een poging het bewijsmateriaal te vernietigen', zei David Scheffer van het bureau voor oorlogsmisdaden tegen de krant.

Volgens de Washington Post wordt uit het bewijsmateriaal duidelijk dat de reguliere Joegoslavische troepen nauw samenwerken met para-militaire eenheden, die de wreedheden vaak begaan. Amerikaanse specialisten concluderen dat die troepen onder gemeenschappelijk commando opereren en uiteindelijk onder bevel staan van Milosevic in diens functie van voorzitter van de Joegoslavische defensieraad.

'Milosevic was rechtstreeks verantwoordelijk voor het aanstellen van commandanten die later betrokken raakten bij wreedheden', aldus een Amerikaanse deskundige in de krant. Volgens een CIA-functionaris zijn de etnische zuiveringen al een halfjaar of een jaar van tevoren voorbereid.

Advertentie

Vice-premier Rusland

Tribunaal twijfelt niet

**Aanklacht moet president Joegoslavië
ook treffen in zijn portemonnee**

Milosevic

Jan Bezemer

DEN HAAG – De scepsis was er vanaf te lepelen, bij de massaal toegestroomde pers in het Joegoslavië Tribunaal. Was de aanklacht tegen Milosevic nu niet een voorbeeld van verkeerde timing? Een streep door een delicaat vredesproces? Geloof u nu werkelijk dat Milosevic hier ooit terecht zal staan?

De hoofdaanklager van het Joegoslavië-Tribunaal, de 52 jarige Canadese Louise Arbour, bleef onverstoorbaar. „Een aanklacht komt nooit op het geschikte tijdstip. De een vindt het te vroeg en de ander te laat.”

Over het delicate vredesproces: „Ik geef geen adviezen aan politici, hoe die de vrede moeten bereiken, dat is hun zaak” en „Ik weet eenvoudigweg niet of, en hoe, deze aanklacht de Navo-acties schaadt”.

Arbour toont zich in alles een goed juriste: „Ik geloof in het recht. Ik moet er vertrouwen in hebben dat er voldoende steun is voor het werk van het Tribunaal. Ik ga er dus vanuit, dat deze zaken voor de rechter komen. De aanklacht is niet slechts symbolisch.”

Dinsdag al besloot rechter Hunt, dat het Tribunaal voldoende bewijsmateriaal tegen Milosevic en vier van zijn ondergeschikten had verzameld om een aanklacht in te dienen. De zaak werd stilgehouden totdat een VN-dele-

gatie de Federale Republiek Joegoslavië gisterochtend had verlaten. Het uitlekken van dat nieuws via CNN op woensdagavond, heeft alle landen die nog mensen in Joegoslavië hadden rondlopen en vreesden voor wraak, een slapeloze nacht bezorgd. Maar waarom moest het dan gisteren wel wereldkundig worden gemaakt? Was er niet allang een geheime aanklacht, voor al die misdaden sinds het uiteenvallen van Joegoslavië? Het blijkt uit de woorden van mevrouw Arbour nu te gaan om een inderhaast opgestelde aanklacht, alleen over de afgelopen 5 maanden en alleen over misdaden in Kosovo. „Dat andere onderzoek, naar de misdaden in Bosnië, gaat gewoon door. Dat materiaal kon goed als achtergrond dienen, voor deze aanklacht”, zei Louise Arbour. De hoofdaanklager had zelf, na de massamoord op 45 Albanese dorpelingen in Racak, half januari, vergeefs geprobeerd Kosovo binnen te komen om de misdaden te onderzoeken. De 45 doden van Racak staan nu met naam, geslacht en leeftijd genoemd in de aanklacht, zoals alle 304 vermoorde Albanen. Het is geen uitputtende lijst, maar een die bezweken kan worden.

Voor het overige worden de Serviërs aangeklaagd voor het verdrijven van 740.000 Albanen. Alleen de aanklacht en het arrestatiebevel zijn openbaar gemaakt. Het bewijsmateriaal en getuigenverklaringen komen pas aan de orde als de verdachten lijfelijk voor de rechter staan en het

materiaal kunnen weerspreken.

De aanklachten moesten volgens Arbour nu openbaar worden gemaakt om een internationaal arrestatie-bevel uit te kunnen vaardigen. Als een aanhouding uitblijft, kan Milosevic vreezen voor zijn bankrekening, want in het bevel staat dat alle buitenlandse bezittingen moeten worden vastgezet. Dat is om te voorkomen dat bankrekeningen worden gebruikt om de wet te slim af te zijn en onder te duiken. Milosevic zou al veel geld naar Griekenland hebben gesluisd.

Journalisten veronderstellen dat de aanklager van het Tribunaal, met de bekendmaking van deze aanklacht wil voorkomen dat het Tribunaal in een vredesovereenkomst op een zijspoor wordt gezet en dat Milosevic bij een overeenkomst onschendbaarheid weet te bedingen. Mevrouw Arbour: „Er is geen wettelijke basis voor onschendbaarheid. De enige kans die de aangeklaagden hebben is onderduiken, de lange arm van de wet ontlopen. Dat is misschien mogelijk, maar ik weet wel dat de wereld nu veel kleiner is geworden voor deze heren.”

Volgens Arbour blijkt uit deze aanklachten en het bewijsmateriaal waarop die gebaseerd zijn, dat de huidige leiders van Joegoslavië niet de mensen zijn met wie verder nog zaken te doen vallen. „Het materiaal roept vragen op over hun geschiktheid om een mogelijke overeenkomst te garanderen. De aanklacht openbaart eenvoudigweg hun ongeschiktheid.”

Pitbull van internationaal recht

Door onze redacteur
COEN VAN ZWOL

DEN HAAG, 28 MEI. Toen Louise Arbour (52) in 1996 de hoofdaanklager van het tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië werd, rekenden velen op rustige tijden. Haar voorganger, de Zuid-Afrikaan Richard Goldstone, was een agressief pleitbezorger van het tribunaal geweest. Arbour zou een wat bedaagder 'case manager' zijn. Voorzichtig, pas handelend als ze hard bewijs had.

Arbour bleek allerm minst passief. Bij haar aantreden was het hof een papieren tiger, dat mooie dagvaardingen schreef maar nauwelijks verdachten kon voorgeleiden. Rechtzaken tegen 'kleine visjes' verliepen pijnlijk traag. Het tribunaal leek irrelevant te worden.

Die perceptie veranderde razendsnel. Arbour reisde hoofdsteden af, gepassioneerd waar schuwend tegen „internationale inertie”, pleitend voor een actiever optreden tegen oorlogsmisdadigers door de NAVO-vredesmacht SFOR in Bosnië en voor sancties tegen staten die de jurisdictie van haar tribunaal blokkeerden, zoals Joegoslavië. Wat SFOR betreft kreeg ze snel haar zin. Vanaf de zomer van 1997 ging de vredesmacht actief verdachten opsporen; inmiddels zijn er 26 naar Scheveningen gevlogen. De financiële armslag en het personeelsbestand van het tribunaal namen onder haar leiding snel toe, de ene rechtzaal in Den Haag werden er drie.

Arbour groeide uit tot de pitbull van de internationale rechtsorde. Bang voor ruzie bleek ze niet: in 1997 kwam het tot een harde botsing met de Fransen, die het tribunaal zouden tegenwerken en laks zouden zijn bij de opsporing van Servische oorlogsmisdadigers in Bosnië. Frankrijk greep er vorig jaar voor de goede vorm één in de kraag.

Foto Reuters

Dat ook het conflict in Kosovo onder haar jurisdictie viel, maakte Arbour vorig jaar van meet af aan duidelijk. Ze eiste het recht ter plekke onderzoek te doen en liet zich voor het oog van vele camera's aan de grens terugsturen. Toen de NAVO op 24 maart de luchtcampagne opende, waren de regeringen van Duitsland, Groot-Brittannië, Nederland en zelfs Frankrijk bereid geheime informatie ter beschikking te stellen. Militaire informatie was hard nodig, aldus Arbour, want vluchtelingen kunnen hooguit vertellen wie de trekker overhaalde en de boerderij in brand stak.

De dagvaardingen van gisteren kunnen de diplomatieke inspanningen rond Kosovo verstoren. Maar Arbour gelooft in een strikte scheiding tussen rechtspraak en politiek. „Niemand heeft ons in zijn zak”, zei ze eens. De dagvaardingen zijn een schoolvoorbeeld van de Arbour-aanpak. Waren de eerste dagvaardingen van het tri-

bunaal op individuen gericht, onder Arbour won de 'groepsaanklacht' terrein. De aanklager neemt een stad waar bloedig is huisgehouden en klaagt alle hoogst verantwoordelijken aan op één dagvaarding: de lokale politieke leider, de politiechef, de legerleider, de paramilitaire leiders. Kleine visjes laat Arbour liever gaan: het cellenblok in Scheveningen heeft een beperkte capaciteit. Juist de leiders op afstand mogen niet buiten schot blijven, hoe moeilijk hun betrokkenheid ook valt aan te tonen.

Een tweede innovatie van Arbour was de 'geheime dagvaarding' tegen verdachten in Joegoslavië. Die aanklachten gingen alleen naar SFOR – die mogelijk het pad van de verdachten kon kruisen – en bevriende regeringen. Een bijeffect was dat vele verdachten moeten vreezen op de geheime lijst te staan en aldus in hun bewegingsvrijheid worden beperkt.

In haar vaderland Canada werd Arbour in 1987 rechter. Ze maakte naam met campagnes voor emancipatie van de Franse Canadezen en voor stemrecht voor getuineerden. Vlak voor haar vertrek naar Den Haag speelde ze nog een hoofdrol in een onderzoek naar een opstand in een vrouwengevangenis die voortvloeide uit het al te enthousiaste fouilleren door mannelijke bewakers. Dat rapport bracht de Canadese gevangenis-commissie ten val. Sinds 1996 werkt ze op uitleenbasis bij het Joegoslaviëtribunaal, en aanvankelijk ook bij het Rwanda-tribunaal.

Recentelijk is ze gepolst over een terugkeer naar Canada als rechter bij het Hooggerechtshof. Ze lijkt te twijfelen. „Deze baan is verslavend”, verklaarde ze. „Maar het kan ook mijn dood worden.” Mogelijk ligt er een veel interessantere baan in het verschiet, bij het nog op te richten Permanente Tribunaal voor Oorlogsmisdaden.

NRC 28-5-99

Aanklacht bemoeilijkt vredesoverleg Kosovo

De precieze gevolgen van een aanklacht tegen Milošević zijn nog niet in te schatten, maar de diplomatieke onderhandelingen over Kosovo zullen er niet gemakkelijker op worden.

Door onze redacteurs
PETER MICHIELSEN en
ROBERT VAN DE ROER

ROTTERDAM, 27 MEI. Een aanklacht wegens oorlogsmisdaden tegen de Joegoslavische president Milošević bevredigt misschien het rechtsgevoel van de Westerse publieke opinie, maar een stimulans voor de onderhandelingen met de potentat van Belgrado is het niet.

Een grondige inschatting van de consequenties voor het 'vredesproces' viel vanochtend nog niet te maken omdat niet duidelijk is hoe Milošević zelf reageert op de aanklacht van het Haagse oorlogtribunaal. Later vandaag zal vanzelf meer bekend worden als de Russische gezant Tsjernomyrdin hem bezoekt. Onduidelijk is evenzeer hoe Rusland reageert op de dagvaarding, en of deze reactie van invloed zal zijn op de bemiddelingsrol van Moskou. De Russische ambassadeur bij de Verenigde Naties, Lavrov, zei gisteren over de aanklacht: „Wij hebben herhaaldelijk gezegd dat dit de

politieke inspanningen ernstig zal ondermijnen.”

Veel Westerse waarnemers vrezen nu dat Milošević zal doorvechten tot het bittere einde, omdat het begrip 'opgeven' hem vreemd is en omdat hij niets meer te verliezen heeft. En inderdaad: Milošević was na twee maanden van NAVO-bombardementen al geenszins toegeeflijk tegenover de eisen van de NAVO, en die halsstarrigheid zal na een aanklacht minder worden, zo is de verwachting.

De internationale gemeenschap beschouwt Milošević al sinds 1991 als de aanjager van al het geweld in ex-Joegoslavië, maar bleef met hem onderhandelen. Hij onderging een gedaanteverandering van kandidaat-hoofdverdachte van oorlogsmisdaden tot staatsman en vredesduif toen hij in november 1995 het vredesakkoord van Dayton voor Bosnië overeenkwam en een belangrijke rol ging vervullen bij de uitvoering daarvan. Een maand later schudde hij zelfs bij de ondertekening in Parijs de hand van president Clinton, die tijdens zijn eigen verkiezingscampagne van 1992 nog had gezegd dat er een onderzoek moest komen tegen Milošević wegens oorlogsmisdaden.

De Joegoslavische leider is de enige onderhandelingspartner van de internationale gemeenschap in de Kosovo-crisis. Nu hij verdachte van oorlogsmisdaden is, zal dat op het eerste gezicht zijn

onderhandelingspositie bemoeilijken en verzwakken. Het ligt voor de hand te concluderen dat hij in een isolement zal belanden, maar de taaiheid van Milošević is in het Westen al vaker onderschat.

In alle onderhandelingen heeft Milošević tot nu toe aangedrongen op zijn juridische immuniteit. Nu die uitweg is afgesloten, lijkt het aannemelijk dat zijn al geringe bereidheid om compromissen te sluiten met bemiddelaars nog verder zal afnemen.

In welke mate wil hij nog onderhande-

len met gezanten die eisen van de internationale gemeenschap komen overhandigen? Kunnen die internationale gemeenschap, de NAVO en de VN op hun beurt nog zaken doen met deze leider? Of hebben zij simpelweg geen alternatief omdat hij de gekozen leider van Joegoslavië is? Dit zijn de hamvragen, waar de komende dagen antwoorden op zullen komen.

Tijdens het vredesproces van Bosnië heeft het team van de Amerikaanse gezant Richard Holbrooke eenmalig der-

tien uur onderhandeld met de Bosnisch-Servische verdachten van oorlogsmisdaden, Mladić en Karadžić, over een bestand bij Sarajevo. Dat was een uitzondering, omdat Milošević namens de Bosnische Serviërs die onderhandelingen leidde. Dit keer is de onderhandelaar zelf de verdachte.

Mogelijk hoopt de wereldgemeenschap dat een aanklacht tegen Milošević andere regeringsfunctionarissen naar voren doet treden om te onderhandelen. Maar voor de binnenlandse positie van Milošević heeft een dagvaarding geen zichtbare consequenties. Voor de oppositie is hij nu door de aanklacht in nog sterkere mate dan voorheen een schurk, maar van die oppositie heeft hij nog altijd niets te vrezen, alle meldingen over groeiend verzet tegen de Kosovo-oorlog bij de moeders van recruten en de vrouwen van reservisten ten spijt.

De Servische oppositie bestaat simpelweg niet meer in Servië. In het parlement – dat sowieso niets voorstelt – is ze niet vertegenwoordigd, de media zijn gelijkgeschakeld, het federale leger is stevig in zijn hand, de Servische politie is zijn eigen pretoriaanse garde en wat er nog aan opposanten resteert heeft zijn toevlucht gezocht in het buitenland of in de deelrepubliek Montenegro. En zelfs daar moet ze bang zijn te worden opgepakt door een federaal leger dat de zusterrepubliek in een wurggreep heeft, die elke dag een

beetje verder wordt aangehaald. Sommige Montenegrijnse leiders wagen zich in eigen land niet meer op straat zonder een heel contingent Montenegrijnse politiemannen als lijfwacht.

De aanklacht maakt voorspelt op geen enkele manier de weg vrij voor nieuwe leiders, want afgezien van de stromannen van Milošević zijn er geen nieuwe leiders die beschikken over enig maatschappelijk draagvlak. De populariteit van Milošević als de man die Kosovo niet prijs gaf en zich heroïsch verzet tegen de almachtige NAVO is in brede kring waarschijnlijk eerder toegenomen. „Het is een eer voor ons de aanvallen van zo'n machtig bondgenootschap te weerstaan”, zei de Joegoslavische president in april in een vraaggesprek met het Slowaakse blad *Praca*, en het lijkt er sterk op dat veel Serviërs het daarmee eens zijn.

In eigen land is Milošević net zo veilig als de door het Haagse tribunaal gezochte oorlogsmisdadigers uit de Bosnische en Kroatische oorlogen, of het nu gaat om Mladić, de vroegere bevelhebber van het leger van de Bosnische Serviërs, of om Joegoslavische staatsburgers die in staat van beschuldiging zijn gesteld wegens massamoord in Vukovar, maar die Belgrado nooit heeft willen uitleveren, alle druk ten spijt. Ook na vandaag zal het respect van Joegoslavië voor het tribunaal niet groeien.

Het Joegoslavië-tribunaal

Het tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië is in Den Haag gevestigd op basis van een resolutie van de Veiligheidsraad van 25 mei 1993. Het kreeg een mandaat om op te treden tegen grove schendingen van de conventie van Genève (1949), schending van het oorlogsrecht, genocide en misdaden tegen de menselijkheid. Alle VN-lidstaten hebben de verplichting mee te werken aan de uitlevering van verdachten.

Inmiddels zijn zes mensen veroordeeld. De Bosnische Serviër Duško Tadić kreeg in 1996 twintig jaar gevangenisstraf, drie Bosnische moslims werden vorig jaar veroordeeld tot celstraffen van zeven tot twin-

tig jaar, de Kroaat Anto Furundžija werd vorig jaar december veroordeeld tot tien jaar celstraf. In mei van dit jaar kreeg de Bosnisch-Kroatische kampcommandant Zlatko Alekšovski (39) tweeënehalf jaar celstraf.

Het tribunaal heeft 84 individuen in staat van beschuldiging gesteld. Daarvan zijn er inmiddels zes overleden, tegen 18 anderen werd de aanklacht ingetrokken. Tegen 75 personen loopt een arrestatiebevel. Een onbekend aantal dagvaardingen wordt geheim gehouden omdat het tribunaal aanneemt dat het land dat de verdachte onderdak biedt, niet aan uitlevering meewerkt.

www.serbia.info.com/news

Belgrade, 27th May 1997 / SERBIA INFO / POLITICS / 27.05.97

POLITICS

NEWS

CIVIL ISSUES

POLITICS

MILITARY

KOSOVO AND HISTORIA

ECONOMY

CULTURE AND RELIGION

SPORT

Joint manipulations of NATO and the International Tribunal in the Hague

May 27, 1997

Belgrade, 27th May (Tuzjak) - in connection with the statement made by the Hague war-crimes tribunal prosecutor Ms. Louise Arbour Thursday, in which she called for the tribunal to indict Yugoslav President Slobodan Milosevic, the Yugoslav Government assesses with indignation the intent is involved in an aggressor NATO's manipulation involving our country and a further proof that the Hague tribunal is not an institution of law and justice but a sheer instrument for carrying out of orders from Washington and Brussels.

It is another attempt at deceiving the world public in order to cover up the responsibility for the crime of genocide against the people of Yugoslavia. Militarist circles are trying to halt a further erosion of support to aggression and to prevent massive demands of the world public for senseless NATO aggression, massacres of civilians and barbarian destruction immediately to end.

It is also an attempt of the opponents of a peaceful political solution to counter a diplomatic offensive for a peaceful political solution. This act is a continuation and intensification of the well-known policy of de-legitimizing and accusing of our whole people. It is an attempt at proclaiming victims for culprits and covering up the responsibility of NATO leaders for the genocide against the people of our country.

Louise Arbour is nothing but a puppet in the hands of warlords, a part of the aggressor mechanism which is manipulating the world public opinion with an illusion of law and covering up for the persons responsible for the genocide against the people of Yugoslavia. That job is however becoming harder, as understanding is growing within the world public opinion of the hidden games, the tactics of substituting one idea for another, and moves such as the statement made by Arbour Thursday.

This despicable move, although aimed at boosting the weary NATO propaganda machinery and at covering up the cracks within the alliance, will have one certain result - an even stronger unity between the people and the leadership of our country in the just fight for freedom.

persons who are giving and executing orders to perpetrate untold crimes and massacres against the people of Yugoslavia - such as Juvier Solana and Wesley Clark and their masters in Washington and London, William Jefferson Clinton and Tony Blair - who should be put to trial.

Cowards and officers without honor, politicians without ethics or a grain of humanness, are daily killing women and children, patients in hospitals and babies in maternity wards, stopping traffic on European highways and endangering environment that will be inherited by future generations.

The President of the Federal Republic of Yugoslavia and the top federal and republican state leadership are democratically elected by the citizens of our country, in appreciation of their contribution to protecting vital state and national interests. This senseless show cannot diminish the importance or the prospects of the political and diplomatic initiative of the President of the FRY and our state leadership aimed at urgently ending the aggression, restoring the political process and resolving in a constructive manner all pending issues in Kosovo-Metohija, along with preserving the sovereignty and territorial integrity of the country, and the freedom and dignity of our people", the statement says.

Tribunaal: geen discriminatie bij afwijzing Servische petitie

DEN HAAG - De Serviërs die maandag bij het Joegoslavië-Tribunaal een verzoek indienen om onderzoek te doen naar 'misdaden van belangrijke Navo-leiders' zijn niet ontvangen omdat er de laatste tijd te veel petities worden aangeboden bij het VN-hof.

Dat zei plaatsvervangend hoofd-aanklager Graham Blewitt gisteren. In februari werd de Transnationale Radicale Partij wel ontvangen. Die bood toen 100 000

handtekeningen aan waarin om een aanklacht tegen de Joegoslavische president Slobodan Milosevic werd gevraagd.

Volgens Blewitt is er sinds het begin van de Navo-luchtaanvallen tegen Joegoslavië een stroom van petities van verschillende partijen in het conflict op gang gekomen. Een groep Albanezen die enkele weken geleden een petitie wilde aanbieden over de moord op een Albanese advocaat, is ook niet door het tribunaal ontvangen, aldus de Australiër.

Serviër Kovačević bepleit onschuld aan genocide

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 31 JULI. De 56-jarige Bosnische Serviër Milan Kovačević acht zichzelf onschuldig aan genocide, zo bleek gisterenmiddag bij zijn voorpleiding voor het internationale tribunal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië.

Kovačević, die bijna onhoorbaar thuiszette, was gekleed in een donker pak met overtrimp. Op de punten van deze aanklacht ben ik onschuldig, als God en de rechtvaardigheid van dit hof het toestaan, zei ik onschuldig worden bevonden, zei hij nadat de openbare aanklager hem had beschuldigd van genocide op de Bosnische Kroaten en moslims rond de Noord-Bosnische stad Prijedor.

De aanklager Kovačević werd op 10 juli door Britse troepen aangehouden in het ziekenhuis van Prijedor, waarvan hij directeur was. Mede-verdachte Simo Drljača stierf diezelfde ochtend nadat hij het vuur had geopend op de manschappen die hem kwamen arresteren. Volgens zijn raadsman Igor Pančić heeft Kovačević twee beoogde misdaden gepleegd in Den Haag gevangen zit. Zijn ziektehuisopnames waren de afgelopen weken voor de staatsmedia in de Servische Republiek in Bosnië aanleiding tot beschuldiging te uiteten dat Kovačević is vergiftigd en te eisen dat hij wordt teruggevoerd. Door zijn slechte gezondheidstoestand is zijn voorpleiding eerder uitgesteld.

Volgens de aanklacht, getekend op 13 maart en geheim gehouden tot het moment van de aanklag, is Kovačević schuldig aan genocide, aldus Kovačević schuldig aan genocide, aldus Kovačević schuldig aan genocide, aldus Kovačević schuldig aan genocide. Als tweede maal

achter Drljača in de Servische erfschat die in de lente van 1992 de macht greep, organiseerde Kovačević de kampen Omarska, Keraterm en Trnopolje. Bosnische moslims en Kroaten werden daar samengevoerd nadat hun dorpen aan beschietingen waren blootgesteld, hun elite werd er seksueel uitgenoodd. Kovačević was overigens ook verantwoordelijk voor de publicitaire rampzalige stap om de pers in de kampen toe te laten. Nadat beelden van uitgehongerde gevangenen op televisie verschenen, werden de kampen Omarska en Keraterm haastig gesloten.

In de aanklacht worden de gruwelijke onstandigheden in de kampen een welbewuste poging genoemd om de gedeeltelijke fysieke destructie van deze bevolkingsgroepen te brengen. Gedetineerden werden voortdurend onderworpen aan of gedwongen toe te kijken bij ommenselijke daden, waaronder moorden, verkrachtingen en seksuele mishandelingen, martelingen, ranselpartijen en berovingen, alsmede andere vormen van geestelijke en fysieke mishandeling. De dagelijkse voedselrantsoenen voor gevangenen kwamen neer op uithongering. De medische zorg voor de gedetineerden was onvoldoende of afwezig en de algemene hygiënische omstandigheden in deze kampen waren volstrekt onvoldoende. Zij staat in de aanklacht te lezen over Omarska en Keraterm.

Kovačević werd in 1992 gearresteerd in het concentratiekamp Jasenovac, waar de Kroatische politie en zijn eigen vervoerders aan hem hield hij en die gevangenen tegen Katen 700

6 NRC HANDELSBLAD

Weigering visum Arbour VS: klacht over Serviërs in V-raad

WASHINGTON / DEN HAAG, 6 NOV. De VS zullen de Joegoslavische weigering, de openbare aanklager bij het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië tot Kosovo toe te laten, ter sprake brengen in de Veiligheidsraad van de VN.

James Rubin, de woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, kondigde de dag gisteren aan in een reactie op de beslissing van het bewind in Belgrado, aldus Rubin. "Schandelijk zijn verplichtingen" door de visumweigering. "We verwerpen categorisch het standpunt van de Servische regering dat het tribunaal geen jurisdictie heeft in Kosovo. We zullen deze zaak in de Veiligheidsraad ter sprake brengen als een duidelijk geval van niet-nakoming [van verplichtingen]".

Louise Arbour, de hoofdanklager van het VN-tribunaal voor de berechting van oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië, wilde naar Kosovo om er bewijsmateriaal over gepleegde oorlogsmisdaden en de schending van mensenrechten te verzamelen. Het bewind in Belgrado weigerde haar en de leden van haar onderzoeksteam een visum te geven. Ze kon wel een visum krijgen voor een week, om vandaag in Belgrado een conferentie bij te wonen over processen wegens oorlogsmisdaden. Hoewel het in haar bedoeling lag de conferentie bij te wonen bedankte Arbour toch voor die eer.

De president van het tribunaal, Gabriëlle Kirk McDonald, bevestigde gisteren op een persconferentie in Den Haag de visumweigering als "een nieuw voorbeeld van de oppestige minachting van de Federale Republiek Joegoslavië".

slavië voor de normen van de internationale gemeenschap". Joegoslavië, aldus McDonald, is "in wezen een schurkenstaat, die de internationale wetten misbruikt". Belgrado weigerde het visum met het argument dat het tribunaal in Kosovo niets te zoeken heeft, aangezien de jurisdictie van het tribunaal in Kosovo door geen enkel internationaal akkoord wordt geregeld.

In Belgrado heeft gisteren de Amerikaanse ambassadeur Christopher Hill melding gemaakt van "serieuze vooruitgang" in de pogingen de Servische en de Albanese tot een politieke oplossing van het conflict te brengen. Details gaf hij niet.

Waarnemers gaan er evenwel van uit dat de politieke oplossing nog lang niet gripbaar is. Ze wijzen er daarbij op dat Hill gisteren zou spreken met de Joegoslavische president Milošević, maar dat dit gesprek uiteindelijk niet doorging en dat Hill Belgrado verliet zonder met Milošević te hebben gesproken.

De nieuwe Duitse minister van Buitenlandse Zaken, Joschka Fischer, heeft de NAVO tweehonderd militairen toegesegd voor de snelle interventiemacht die in ge-OVSE-waarnemers uit Kosovo moet evacueren. Hij belooft ook onbemande surveillancevliegtuigen voor patrouillering boven Kosovo. (Reuters, AFP)

Drljača als een Servische held begraven

PALE, 14 JULI. De voormalige politiechef van de Bosnische stad Prijedor, Simo Drljača, die donderdag door leden van de door de NAVO geleide vredesmacht SFOR bij een poging hem te arresteren werd neergeschoten, is gisteren als een nationale held in Prijedor begraven.

De begrafenis van Drljača, die ervan verdacht werd etnische zuiveringen te hebben uitgevoerd, werd bijgewoond door circa tweeduizend mensen, onder wie Momčilo Krajisnik, het Bosnisch-Servische lid van het presidentiële driemanschap van Bosnië. De Servische televisie besteedde er aandacht aan als gold het een staatsbegrafenis.

Velen droegen portretten mee van de voormalige Bosnisch-Servische "president" Radovan Karadžić, die als hoofdverdachte van de etnisch zuiveringen wordt beschouwd. "Ze hebben een groot vaderlander gedood, zonder onderzoek en zonder proces", zei de Bosnisch-Servische onderminister van Binnenlandse Zaken Milenko Karišik bij de begrafenis. "Ze hebben hem achterbaks in de rug geschoten, omdat ze hem niet in de ogen durfden te kijken." Het oppakken van personen die van oorlogsmisdaden worden verdacht is een poging de Servische republiek, die 49 procent van Bosnië omvat, te vernietigen, aldus Karišik. De pijn van de Bosnische Serviërs is de laatste tijd verzwakt door confrontaties tussen aanhangers van oud-president Karadžić en de huidige president Plavšić. De laatste beschuldigt Karadžić van grootschalige corruptie. Medestanders van Karadžić beschuldigen Plavšić ervan de Bosnisch-Servische belangen te verkanselen. Drljača werd ervan verdacht

Bosnisch-Servische politiemensen dragen de kist van voormalig commandant Simo Drljača het gemeentehuis van Prijedor uit. De begrafenis van Drljača, die donderdag bij een poging tot arrestatie door SFOR-militairen werd gedood, trok gisteren enkele duizenden belangstellenden. (Foto AP)

President Tribunaal 'zeer gealarmeerd' over Rambouillet

23-2-99
Van onze redactie buitenland

DEN HAAG - De verplichting om onderzoekers van het Joegoslavisch-Tribunaal ongehinderd toegang te verlenen tot Kosovo, is verdwenen uit de ontwerpakte waarover in Rambouillet wordt onderhandeld. Dit heeft de president van het VN-hof, rechter Gabriëlle Kirk McDonald, vernomen uit kringen van de onderhandelaars.

McDonald zei gisteren op een inderhaast belegde persconferentie in Den Haag 'zeer gealarmeerd' te zijn over deze ontwikkeling. De formule "volledige, ongehinderde toegang voor forensisch deskundigen van het Joegoslavisch-Tribunaal" is onder Servische druk uit het concept-akkoord verdwenen, zo heeft de Amerikaanse rechter vernomen.

McDonald gaat bij de VS, Frankrijk en Engeland klagen over deze 'kortzichtige en gevaarlijke handelwijze'. Volgens haar is geen blijvende vrede in Kosovo mogelijk als het tribunaal 'geen onderdeel is van dat proces'.

In januari werd de hoofdaanklager van het tribunaal, Louise Arbour, aan de grens van Joegoslavië tegengehouden toen zij onderzoek wilde doen naar de massaslachting in Rakak. Ook krijgen onderzoekers van het tribunaal al maandenlang geen visa voor Kosovo.

Tribunaal draagt kolonel aan Sarajevo over

DEN HAAG, 30 MAART. Het Joegoslavisch-Tribunaal in Den Haag heeft gisteren besloten de Bosnisch-Servische kolonel Aleksa Krsmanović terug te geven aan de autoriteiten in Sarajevo omdat er onvoldoende bewijs tegen hem is om hem langer vast te houden. Krsmanović (52) werd 30 januari samen met generaal Djordje Dukić door Bosnische regeringstroepen opgepakt en op 12 februari aan het tribunaal overgedragen. Dukić werd vervolgd als schuldig aan oorlogsmisdaden in Sarajevo. Krsmanović werd in de gevangenis van Scheveningen vastgehouden hangende een besluit hem aan te klagen dan wel vrij te laten.

Volgens een Bosnische regeringsvoet bestaat er "redelijke denking" die voortzetting van onderzoek naar Krsmanović. Hij wordt er onder andere verdacht direct betrokken te zijn bij volkerenmoord en burgers in zijn geboorteland, ten noorden van Sarajevo. (Reuter)

Primakov boos op SFOR

Aanslag in

Banja Luka na

vonnis Tadić

SARAJEVO, 15 JULI. De positie van buitenlandse vertegenwoordigers in Servisch Bosnië lijkt hachelijker te worden na de veroordeling van de Bosnische Servier Tadić door het internationale Joegoslavië-tribunaal in Den Haag tot twintig jaar gevangenisstraf.

Voor de woning van een medewerker van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in de Bosnisch-Servische stad Banja Luka oplofte vannocht een vuurkogel. De explosie veroorzaakte alleen materiële schade. Het was de tweede bomanslag op OVSE-vertegenwoordigers in Servisch Bosnië in enkele dagen tijd. Zondagavond werden twee vertegenwoordigers van de OVSE-organisatie door een explosie zwaar beschadigd. Het woord erger, aldus een woordvoerder van de OVSE, "we moeten rekening houden met de mogelijkheid van een georganiseerde campagne."

Servische leiders in Bosnië hebben zware kritiek laten horen op de veroordeling van de Duko Tadić. De Bosnisch-Servische president, Biljana Plavšić, en het Servische lid van het collectieve Bosnische presidentschap, Momčilo Krajišnik, noemen de uitspraak onrechtvaardig. "Dit is een politiek oordeel", aldus Krajišnik na een ontmoeting met Plavšić. "We zijn hevig teleurgesteld dat niet het uiterste is gedaan om dit proces op een steviger politieke basis te zetten." Plavšić noemde de uitspraak onrechtvaardig. Ze meende dat het tribunaal zich in de persoon vergist heeft. "Tadić was een symbool, maar niet de dader. Hij is het hand bij het begin van de oorlog onthuld", Ljubomir Tadić, broer van de veroordeelde, zei dat de familie zeer teleurgesteld was door de uitspraak. "We hadden maximaal drieënhalve jaar verwacht", zei hij.

TRIBUNAAL

Rusland

potentiële spelbreker

VERVOLG VAN PAGINA 1

"Zij sprak de taal van de regio", zei een Amerikaanse regeringsfunctionaris over Albright. De minister, die een speciale ambassadeur voor oorlogsmisdaden heeft aangesteld, bracht een van haar belangrijkste eigenschappen van stelling: het terugbrengen van complexe materie tot simpele begrippen en pakkende *sound bites*. Zij vloeg de Kroatische president Tudman recht op de man af waar Kordić — een vijf rondlopende Kroatische verdachte — was en dreigde hem met stopzetting van IMF-leningen.

Een soortgelijke behandeling kregen de Servische president Milošević en de Bosnisch-Servische leider Plavšić. Albright betoogde Plavšić rechtstreeks met economische sancties, waarvoor zij steun had van de NAVO-ministers van Buitelandse Zaken. Niet toevallig heeft de Europese Unie vorige week al de hulp aan de Republiek Srpska, het Servische deel van Bosnië, opgeschort wegens onder meer het onvermogen van het land om zijn oorlogsmisdadigers uit te leveren aan het tribunaal. Het Haagse tribunaal heeft immers zelf geen opsporingsmacht en is voor arrestatie afhankelijk van de door de NAVO geleide vredes-

Servische aan te houden. Daarbij werd de voormalige politichef van de Bosnische stad Prijedor Sime Džajić afgevoerd donderdag doodgeschoten. De actie van SFOR-eenheden wordt algemeen gezien als onderdeel van het streven van het Westen om de Bosnische leiders die verantwoordelijk worden gehouden voor deportatie en moordrecht voor het internationale tribunaal te laten verantwoorden voor hun daden. De Bosnische Serviers vreezen dat het Westen het daarbij vooral gemunt heeft op hun voormalige president Karadžić en diens legercommandant Ratko Mladić.

Rusland, dat zich van oudsher verboden voel met de Serviers, heeft zich gisteren uitgesproken tegen de komende aflevering van het optreden tegen de Bosnische Serviers. Na een ontmoeting met zijn Britse collega Robin Cook noemde de Russische minister van Buitelandse Zaken, Jevgeni Primakov, het NAVO-optreden "contraproductief". "Ik zou liever niet zien dat dergelijke operaties worden herhaald, omdat dit de situatie ter plaatse niet zou verbeteren", aldus de minister. De Britse minister weigerde overigens toe te zeggen dat in de toekomst van dergelijke operaties zal worden afgezien. Hij verzekerde minister Primakov overigens dat Rusland niet de enige bondgenoot was die niet was gewaarschuwd. De operatie was welbewust zo geheim mogelijk gehouden. Overigens wordt niet verwacht dat Moskou verder zal gaan dan een verbaal protest. "Dit is alleen om te laten zien dat Rusland een onafhankelijke positie kan innemen en dat zijn positie niet noodzakelijkerwijs samenvalt met die van het Westen en de NAVO", aldus een politiek waarnemer (Reuter, AP, AFP).

macht SFOR, dat niet actief naar oorlogsmisdadigers zoekt, of van de betrokken partijen. Volgens Amerikaanse regeringsfunctionarissen is de aanhouding van de twee hoofdverdachten Karadžić en Mladić nu voor het eerst serieus in bespreking binnen de Amerikaanse regering. Het State Department en het Pentagon zijn weliswaar nog verdeeld over de aanpak van een dergelijke paramilitaire actie, aldus diplomaten. Maar de druk in tijd — eind juni 1998 loopt de missie van SFOR in Bosnië af — en in politieke termen — kunnen de grote landen Bosnië verhalen met Karadžić en Mladić op vijf voeten? — neemt toe.

Of het tribunaal uiteindelijk echt van betekenis zal worden en zijn tot nu toe tamelijk symbolische status definitief zal ontgroeien, wordt bepaald door het feit of Albright's harde taal wordt gevolgd door concrete daden. Eensgezindheid onder de grote landen is van vitaal belang voor een actieve opsporingsbeleid. De VS lijken voor de aanhouding van de twee hoofdverdachten afhankelijk van de bondgenoten en niet bereid tot unilaterale acties. Een potentiële spelbreker blijft Rusland dat zich gisteren bij monde van minister van Buitelandse Zaken Jevgeni Primakov tegen de actieve SFOR-arrestaties van vorige week keerde.

Een Westerse diplomaat vermeldt het optreden van de internationale gemeenschap in Bosnië onlangs met een circumspectie die zeven borden tegelijk op stokjes wil laten draaien en tussen hen heen en weer sprint. Een van die borden weerspiegelt het Haagse tribunaal, dat nu onder invloed van de VS — in ieder geval voorlopig — iets sneller draait.

Haags tribunaal wint langzaam aan betekenis

De internationale gemeenschap heeft het Haagse oorlogstribunaal lang verwaarloosd. Maar dit „integrale onderdeel van het Dayton-proces” wordt belangrijker.

Door onze redacteur
ROBERT VAN DER ROER
ROTTERDAM, 15 JULI. Sceptici hebben het Haagse oorlogstribunaal voor ex-Joegoslavië al vaker weggehoond als een rechtbank zonder echte verdachten. Ook na de veroordeling gisteren van de Bosnische Servier Duško Tadić tot twintig jaar cel blijft de vraag: is het tribunaal met de terechtzitting van 'kleine vissen' een façade waarachter de grote landen hun politieke onwil verhullen om de belangrijkste oorlogsmisdadigers aan te houden? Of heeft het tribunaal, in mei 1993 ingesteld door de Veiligheidsraad van de VN, wel degelijk de potentie om uit te groeien tot een voornaam politiek wapen van de internationale gemeenschap?

Het tribunaal — met 77 verdachten op een publieke lijst, en een onbekend aantal op een geheime — begint langzaam aan betekenis te winnen. Vorige maand ving het proces aan tegen de eerste verdachte die niet als een marionet kan worden afgeschilderd: generaal Tihomir Blaskić, oud-commandant van het Bosnisch-Kroatische leger in centraal-Bosnië. Ook de vorige week gearresteerde ziekenhuisdirecteur Milan Kovačević, de Bosnisch-Servische architect van de etnische zuiveringen in Prijedor, valt niet in die categorie. Het tribunaal heeft met deze laatste arrestatie, gebaseerd op samenwerking met en — eerste actie — opsporing door de vredesmacht SFOR, duidelijk gemaakt geen louter afwachter houding te willen aannemen.

Belangrijker is dat sinds enkele maanden de Verenigde Staten serieuze pogingen doen tot versterking van het tribunaal, dat lang verwaarloosd werd door de internationale gemeenschap omdat het bereiken en behouden van vrede al genoeg aandacht eiste. De Amerikaanse

inspanning is volgens regeringsfunctionarissen gebaseerd op de conclusie van een herziening van het Bosnië-beleid van de VS dat „alles aan elkaar gekoppeld moet worden”. President Clinton zei vorige week dat het oorlogstribunaal „een integraal onderdeel van het Dayton-proces” is.

Het tribunaal lijkt in de Amerikaanse minister van Buitelandse Zaken, Madeleine Albright, een beschermvrouwe te hebben gevonden, die de uitvoering van het Dayton-akkoord ernstig neemt. Zij meent dat het onbestraft laten van oorlogsmisdaden verzoening in Bosnië onmogelijk zal maken, en dat de duurzaamheid van vrede mede afhangt van wat er in de Haagse rechtszaal gebeurt.

Vorige maand waarschuwde Albright de Bosnisch-Servische leiders in ongewoon harde taal dat Washington het niet-naleven van 'Dayton', zoals het niet uitleveren van oorlogsmisdadigers, zal beantwoorden met economische sancties.

Vervolg TRIBUNAAL pagina 5

ZATERDAG 12 JULI 1997

BUITENLAND

Om 'Dayton' te redden

'Vredesoperatie in Bosnië in nieuwe fase'

KOPENHAGEN, 12 JULI. De huidige campagne van de NAVO-vredesmacht SFOR in Bosnië om oorlogsmisdadigers te arresteren is onderdeel van een alomvattende inspanning om het vredesakkoord van Dayton te redden.

Dat heeft de Amerikaanse president, Bill Clinton, gisteren gezegd aan boord van het presidentiële vliegtuig onderweg van Roemenië naar Kopenhagen. Clinton erkende dat de vredesoperatie in Bosnië een nieuwe fase is ingegaan, die erop is gericht het akkoord van Dayton ten uitvoer te leggen, met inbegrip van het arresteren van voormalige Joegoslavië. Tot nog toe heeft SFOR niet actief gezocht naar Karadžić en diens toenmalige legerleider, Ratko Mladić.

De Bosnische Serviërs hebben gisteren in elk geval de bewaking versterkt van personen die tijdens de burgeroorlog in Bosnië een leidende rol hebben vervuld. Volgens ooggetuigen was overal in de Servische republiek in Bosnië meer politie op straat te zien. De situatie werd als gespannen, maar rustig omschreven.

Volgens een woordvoerder van SFOR heeft de door de NAVO geleide vredesmacht op haar beurt „genoeg manschappen ingezet om alle situaties aan te kunnen”. Delen van het VN-personeel ter plaatse zijn opgeroepen zich zo min mogelijk te verplaatsen. De vrees voor represailles tegen vertegenwoordigers van de internationale gemeenschap is vaak als reden genoemd waarom SFOR niet eerder probeerde verdachten van oorlogsmisdaden aan te houden. (AFP, AP, Reuter)

De Amerikaanse *Los Angeles Times* meldde eerder deze week dat de VS een geheim plan hebben

Door onze redacteur
F. KUITENBROUWER
AMSTERDAM, 12 JULI. Het VN-straftribunaal voor het voormalige Joegoslavië in Den Haag heeft een opmerkelijke nieuwe uitweg beproefd om uit de impasse te raken waarin het is beland. Naast de openbare lijst van 75 gezochte personen blijkt er een tweede lijst te zijn opgesteld van een onbekend aantal geheime aanklachten tegen van oorlogsmisdrijven beschuldigde verdachten. De internationale vredesmacht SFOR in Bosnië op grond van deze geheime lijst de eerste arrestaties verricht, waarvan één donderdag met dodelijke afloop.

Deze actie leidde — althans in Belgrado en omstreken — tot een vergelijking met de donkere dagen van het communisme, bewind waarin geheime beschuldigingen een belangrijk ingrediënt van de alledaagse intimidatie vormden. Het behoort nu juist tot de internationaal erkende mensenrechten dat iedere verdachte het recht heeft „onverwijld en in bijzonderheden op de hoogte te worden gesteld van de beschuldigingen die tegen hem zijn inge-

VN-tribunaal mag in Bosnië best een geheime lijst hanteren

bracht”. Onverwijld betekent echter niet vooraf. Er worden in ons land regelmatig verdachten van hun bed glicht of gewapenderhand aangehouden zonder voorafgaande waarschuwing en zonder dat dit leidt tot een fatale vormfout. Ook bij uitleveringsverzoeken van vreemde staten is het niet voorgescreven de betrokkene eerst te vragen zich vrijwillig te melden.

De internationale verdragen voor de mensenrechten bevatten dan ook niet een rechtsplicht voor de autoriteiten om verdachten te waarschuwen dat zij worden gezocht. Wel dient iedere arrestant zo snel mogelijk te horen waarom het gaat en de kans te worden geboden bij een onafhankelijke rechter tegen vrijheidsbeneming te protesteren ('habeas corpus'). Zonodig onder toevoeging van een advocaat. Men kan zich afvragen of de SFOR-soldaten bij aanhouding de precieze tekst op zak hebben, maar op het vliegveld zal die toch wel beschikbaar zijn.

In het geval van het internationale tribunaal is er een speciale complicatie. Het hof is afhankelijk van de nationale autoriteiten

en wel in twee opzichten: ☐ De internationale berechting van oorlogsmisdaden komt naast nationale berechting. Zij is zoals dat heet „complementair”. Dat kan bij misdrijven van enige omvang praktisch ook niet anders. Het heeft ook een principiële betekenis, gezien de nationale soevereiniteit. Nationale autoriteiten

NIEUWSANALYSE

hebben een eigen taak om oorlogsmisdadigers te berechten.

☐ Het tribunaal heeft geen eigen politie. Krachtens het Handvest van de Verenigde Naties, in het geval van ex-Joegoslavië nog eens bevestigd bij het Akkoord van Dayton, zijn de betrokken staten in het bijzonder gehouden het tribunaal alle medewerking te verlenen.

Met name deze laatste omstandigheid maakt een geheime internationale aanklacht discutabel. Hoe kan het tribunaal medewerking vragen zonder eerst openlijk te zeggen om wie het gaat? Een reden om dit toch te doen is dat de rechtsmacht van het VN-tribunaal

naal boven de nationale staten gaat. Volkenrechtelijk gezien bestaat er vergaande overeenstemming dat een internationaal tribunaal een strafzaak mag onttrekken aan nationale berechting wanneer deze tekort schiet, bleek uit de intrede van de Groningse hoogleraar internationaal strafrecht Strijds eerdere dit jaar. Ook in dit opzicht is een voorafgaande waarschuwing niet nodig vanwege de zelfstandige plicht van nationale autoriteiten om verdachten van oorlogsmisdaden op te sporen en te berechten.

Wanneer zij daarin zo tekort schieten als de autoriteiten in het voormalige Joegoslavië, is er alle aanleiding voor het Haagse tribunaal en zijn aanklager om buiten hen om te handelen. De procedureregels van het Hof voorzien trouwens met zoveel woorden in een niet-openbare aanklacht. Deze wordt *prima facie* gedekt door de internationale bepalingen over mensenrechten. Het mandaat van SFOR voorziet niet in een actief arrestatiebeleid maar houdt het bij „toevallige ontmoetingen”. Dat is echter een politieke afweging en geen rechtsregel.

Serviërs Woedend over actie SFOR

PALE/BEGRADO, 11 JULI. In de Servische Republiek in Bosnië en in Servië is met woede getragerd op het optreden van Britse soldaten van de troepenmacht SFOR tegen twee oorlogsmisdadigers in Prijedor, in het noorden van Bosnië.

De president van de Servische Republiek, Biljana Plavšić, protesteerde tegen het optreden van de Britten, waarbij één verdachte, Sime Džajić, werd doodgeschoten toen hij zich tegen zijn arrestatie verzette, en de tweede, Milan Kovačević, werd ingerekend. Volgens Plavšić zei het optreden van de vredesmacht SFOR „de toechalderlijke situatie in de Servische Republiek verder onder druk“.

Met die opmerking verwijst ze naar de machtsrijd tussen haar en de aanhangers van haar voorganger, Radovan Karadžić. Momenteel is Karadžić, namens de Servische co-president van Bosnië en mede-SFOR-commandant, zei dat de worden gestraft, omdat hij de arrestatie van Kovačević „het insidene van het Rode Kruis is geschonden“ — hoofd van het ziekenhuis van Prijedor — arresteerden, drongen tot hem door met de beschuldigingen van het Rode Kruis voor hem hadden. De televisie van de Bosnische Servische reageerde pakkend op het nieuws. „Nu is gebedurd waar we bang voor waren: de dreigementen van de internationale gemeenschap zijn verwezenlijkt.“

In Belgrado zei een woordvoerder van de regerende socialistische partij van president Slobodan Milošević dat het optreden van de Britse soldaten van SFOR het gevaar oplevert dat de oorlog weer opblaast. In het Servische parlement, dat zich gisteren uitvoerig met de kwestie bezighield, werd een onderzoek van de Verenigde Naties geëist, om vast te stellen of SFOR de actie heeft gecoordeerd met de autoriteiten van de Servische Republiek.

Rusland heeft de SFOR-actie veroordeeld. Volgens een regeringsverklaring in Moskou kunnen zulke „cowboy-acties“ het vredesproces verstoren.

Simo Džajić, ex-politieleider, en de anesthesist Milan Kovačević, oud-burgemeester, zijn de arrestanten en uitvoerders van de ongemeen bloedige „etnische zuivering van Prijedor“ en omgeving in 1992 en zijn verantwoordelijk geweest voor het opzetten en besturen van

Ook na gisteren blijft de vraag of de internationale gemeenschap al echte keuzes heeft gemaakt: wanneer worden Karadžić en Co aangehouden?

Door onze redacteur

ROBERT VAN DE ROER ROTTERDAM, 11 JULI. De jacht op oorlogsmisdadigers gisteren in Bosnië is een trendbreuk: tot nu toe hebben de door de NAVO geleide vredesmacht IFOR en opvolger SFOR zich onthouden van actieve aanhoudingen. De internationale gemeenschap had zich bij het vredesakkoord voor Bosnië in november 1995 op het standpunt gesteld dat er geen mandaat was voor actieve opsporing. Dat was

Dodental stijgt in Polen en Tsjechië

WARSAW/PRAG, 11 JULI. Het aantal slachtoffers van de overstromingen in Midden-Europa is opgelopen tot 45. Het zal naar verwachting nog verder stijgen, al regeert het niet meer.

In het zuiden en zuidwesten van Polen zijn inmiddels twintigduizend mensen geëvacueerd. Het wassende water van de Oder nadert nu de stad Opole. Het staat er nu al hoger dan ooit tevoren in de laatste vijfhoonderd jaar en heeft diverse laaggelegen voorsteden overstromd. Men houdt rekening met de mogelijkheid dat een groot deel van de stad onder water komt te staan en dat veel van de 130.000 inwoners elders een heenkomen moeten zoeken. Ook de steden Katowice en Wrocław worden bedreigd.

In Polen staan 310.000 hectares land onder water; in dat gebied liggen tien steden en zeven dorpen. In de aanvalstijd heeft het zwaarst getroffen provincies, Jelenia Góra en Legnica, begint het water te zakken, maar in Walbrzych, Opole en Bielko-Biala stijgt het nog. Vijftienduizend brandweerlieden soldaten, grenswachten en politie-mannen zijn betrokken bij het reddingswerk. In Polen heeft eenheden van het totale oppervlak van het land te kampen met de overstromingen.

In Tsjechië is het eveneens opgehouden te regenen. Maar de nood is er nog steeds hoog, vooral in en rond de steden Olomouc,

Tijd dringt Voor aanhouding verdachten

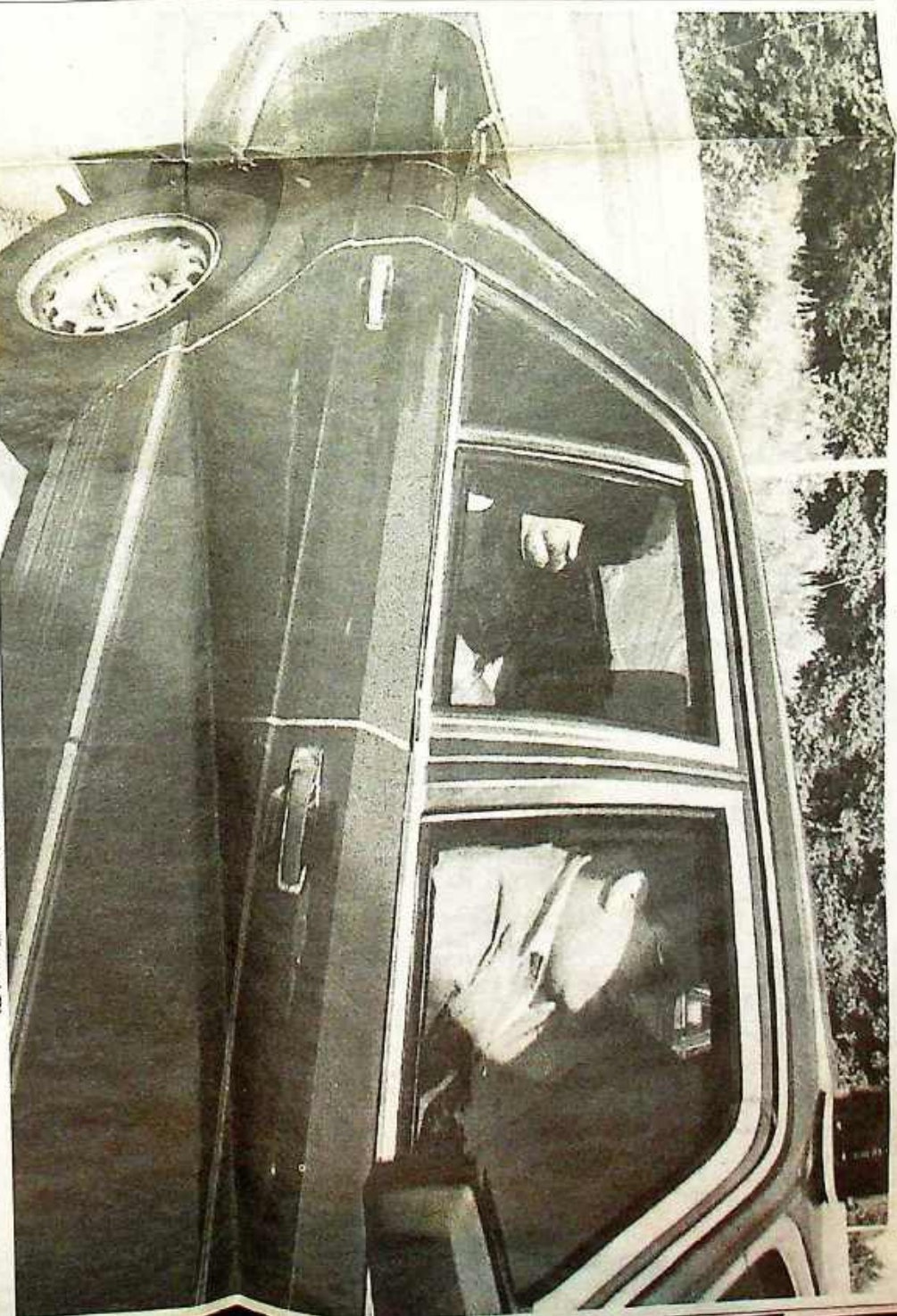
vooral een dilemma voor de schaduwrijke jacht in het Westen. De Dayton-afspraken wijzen vooruit op de afsluiting van het vredesproces, maar de jacht op de misdadigers blijft een probleem. Al snel was duidelijk dat dit het kwetsbaarste onderdeel van het Dayton-akkoord zou worden: het vrij rondlopen van verdachten van oorlogsmisdaden. In vooral de twee Bosnische Servische leiders Radovan Karadžić en generaal Ratko Mladic ondermijnt het idee dat Bosnië een normale rechtsstaat kan worden.

De VS, architect van het vredesakkoord, en de andere grote landen hadden de hoofdverdrachten, geen jacht op internationale misdadigers, wat op veel internationale kritiek zou stuiten, al wel een jacht, wat gezet de enorme bevestiging van het vredesakkoord voor Bosnië in november 1995 op het standpunt gesteld dat er geen mandaat was voor actieve opsporing. Dat was

voor het eerste en schouf daarmee dit niettegenstaande voor zich uit, zoals in Bosnië vaker is gebeurd. „Er is geen verandering in het beleid“, hield een NAVO-woordvoerder vanochtend vol. Algeheel woensdagmiddag zei NAVO-opvoerbewilliger generaal Joulwan met een stalen gezicht tijdens een persconferentie op de NAVO-top in Madrid dat de SFOR-troepen Karadžić of andere verdachten van oorlogsmisdaden alleen zullen aanhouden als ze hen toevallig tegenkomen bij hun taakuitvoering. Het mandaat was niet veranderd, al zou Joulwan graag anders „rethoriseren“ van de politieke leiders krijgen.

Nieuw mandaat of niet, met een lijst van ziekenhuis binnendringen, zoals SFOR gisteren deed, is iets anders dan toevallig tegenkomen. Voor de actie was bovendien, zoals nu blijkt, opdracht gegeven door NAVO-secretaris-generaal Solana en generaal Joulwan zelf. Niet duidelijk is of de actie van gisteren als het ware een nieuw mandaat voort uit is gesneld of dat er achter de schermen al sprake is van een nieuw mandaat. Duidelijk lijkt wel dat de actie geen incident is en dat er meer acties tegen oorlogsmisdadigers zullen volgen, ook tegen de hoofdverdrachten. De tijd voor de VS en andere landen dringt. Eind juni 1998 trekt de vredesmacht SFOR van 30.000 man zich officieel terug uit Bosnië. De VS willen dan geen grondtroepen meer leveren, zeggen ze nu. Maar het is niet goed voorspelbaar hoe de VS Bosnië zullen verhalen als Karadžić en Mladic nog vrij rondlopen. De angst in Westerse hoofdsteden voor het opblazen van de gevechten na een vertrek van SFOR groeit bovendien.

Medewerkers van Clinton zeggen dat er plannen worden ontwikkeld om commando's van de VS te benodigen om Karadžić te laten aanhouden. Het State Department onder leiding van de activistische minister Madeleine Albright is voor. Maar, zoals vaker, het Pentagon is terughoudend, inachtnemend de debacle in Somalië in 1993 waarbij 18 Amerikaanse soldaten omkwamen. Europese leiders zijn bang dat aanhouding van Karadžić kan leiden tot aanvallen tegen SFOR-soldaten. Dat kan weer roepen tot versterking van SFOR. Maar de steun van het Congres blijft wankel nu zowel het Huis als de Senaat zich bezint op stopzetting van de Bosnische missie. De verklaring van NAVO-leiders deze week duidde niet op grote bereidheid de jacht op Karadžić en Co te openen. Daarmee blijft de vraag open wanneer de echte keuzen worden gemaakt.

Milan Kovačević wordt naar de gevangenis van Schevningen getreden, uren na zijn arrestatie in Prijedor. (Foto AP)

Kovačević 'sinds geboorte gek'

VERVOLG VAN PAGINA 1

De architecten van de etnische zuivering in Prijedor, Milan Kovačević (links), gisteren gearresteerd, en Sime Džajić, gisteren gedood. De foto is afkomstig uit het boek 'Love Thy Neighbor' van de Amerikaanse journalist Peter Maass.

van de NAVO en was geen lokale beslissing. En of Kovačević nu werkelijk een groot arts en humanist was, zoals een Servische journaal beweerde, dat moesten ze in Den Haag maar uitzoeken. De illiteratuur over de oorlogsmisdaden omschrijft hem als genadeeloos. „Krankzinnig sinds zijn geboorte“, noemt Peter Maass hem in zijn boek *Love Thy Neighbor*.

Kovačević werd in de oorlog geboren in het concentratiekamp Jasenovac, waar de Kroatische fascistische op grote schaal Servische joden en zigeuners uitmoorden. Hij hield er een diepgewortelde haat tegen de Kroaten aan over, haat die in 1992 organiseerde hij met Džajić de etnische zuivering van Prijedor, waarvan hij burgemeester

Human Rights Watch rakte in januari in botsing met internationale hulporganisaties toen het schreef dat een percentage van de reconstructiefondsen in Prijedor steevast in de zakken van Džajić verdwenen. Of in de zakken van diens goede vriend dokter Milan Kovačević, het hoofd van het lokale ziekenhuis, die zich gisteren oechtend wél zonder verzet door SFOR naar het internationaal tribunaal in Den Haag liet afvoeren. Dit voormalige lid van het Servische crisisteam in Prijedor ontfermde zich over de humanitaire hulp; de dokter verdonkermaande waarschijnlijk een groot deel van de medelijden en de brandstof die aan zijn ziekenhuis werden gedeeld. Feitelijk heeft in Prijedor twee jaar lang de boeien van toen gespeeld, meent Diane Paul van Human Rights Watch.

Waarom dan nu ineens de arrestaties? Ook van SFOR viel gisteren geen verklaring te verwachten. Er scheerden veel helikopters laag over het landschap, er stonden veel Britse tanks langs de extra opgesteld, de soldaten luitenant-kolonel Mike Wright bijde het kort tijdelijke zijn geïmproviserde persconferentie op de stoep van hotel Bosnia in Prijedor — de Servische eigenaars weigerde de toegang tot het hotel. Het mandaat van SFOR was niet verandert, hoegenaans had het nu tribunaal op. Het bevel voor de aanhoudingen kwam van het hoofdkwartier

ter wereld, inclusief de 'ethiciteit' op de moslims — de massamoord op alle notabelen en intellectuelen in de moslim-gemeenschap. Duidelijk is dat SFOR met de arrestaties de Bosnisch-Servische president Plavšić, die in Banja Luka in een felle machtsrijd is gewikkeld met de Servische elite onder leiding van schaduwpresident Radovan Karadžić, tijdelijk in een lastig parket heeft gebracht. Zij protesteerde gisteren per brief heftig tegen de aanhoudingen. De door Karadžić beheerste zender TV-Pale maakte onvervuld gebruik van deze propagandakans: Plavšić zou nauw met de buitenlandse vijand hebben samengewerkt bij de arrestatie van haar landgenoten. Voorts beweerde

Liljana Karadžić, hoofd van het Bosnisch-Servische Rode Kruis en echtgenote van de vroegere president, dat SFOR-soldaten verklied als Rode Kruis-medewerkers Kovačević uit zijn ziekenhuis hadden gelokt met de belofte dat ze een zending medicijnen voor hem hadden. De ironie van deze bewerking ontging haar kennelijk: als iets de goede dokter in beweging kreeg, dan waren dat wel nieuwe medicijnen om op de zwarte markt te verkopen.

„Ik vraag me af of SFOR een verborgen scenario heeft“, meldte een journalist van het onafhankelijke Bosnisch-Servische tijdschrift *Reporter* gisterenavond in de achtertuin van zijn redactgebouw in Banja Luka. Met zijn collega's en enkele flessen bier had hij zich onder een appelboom teruggetrokken om de laatste ontwikkelingen te analyseren. De conclusie: met de actie in Prijedor laat SFOR de Bosnische Servische politie was de laatste tijd heel erg recalcitrant, dus dit is voortgezet eind door de NAVO in Madrid in een achterkamer besluiten. „Dat de actie president Plavšić betrof, is een actieve president Plavšić betrof, neemt men voor lief. Want de dood van Džajić heeft ook woorden voor haar: hij was een van de laatste machtige aanhangers van haar vijand Karadžić in Noord-Bosnië. „Ik hoop dat SFOR nu slim genoeg is om ook een Kroatische oorlogsmisdadiger op te sporen“, zei een redacteur van Prijedor „zijn opgeruimd daarover treurt niemand. Maar de zaak moet in evenwicht blijven.“

Het Tadic-vonnis: handtekening van het Tribunaal?

22-5-97

Door Els Kaszo

Op de 7de mei komen ze dan eindelijk tot een vonnis. Precies een jaar na aanvang van het proces tegen de Serviër Dusan Tadic sprak het Tribunaal het schuldig en onschuldig uit over deze door de media al lang voor zijn veroordeling als 'de beul van Omarska' afgeschilderde ex-Joegoslaaf.

De timing is dus in ieder geval juist.

Voor het Tribunaalgebouw staand, hetzelfde beeld als precies een jaar terug: het is een mierenhoop van journalisten, letterlijk de hele wereldpers is toegestroomd om dit te gaan zien. Alhoewel alle journalisten het 'historisch belang' van dit vonnis benadrukken kan ik me toch niet aan de indruk van 'aapjes kijken' onttrekken. Want wat mis ik diezelfde pers op andere dagen, als het niet om Serviërs gaat! Dagen waarop men juist die getuigenissen kan horen waar ze bij deze Tadic zo op hoopten. Ik bedoel verkrachtelingen, altijd heel 'populair' bij de pers, en vele andere martelingen. Als het Celebici-proces, het proces tegen drie Bosnische moslims en een Kroaat, die als kampbeul zouden hebben opgetreden in het kamp Celebici, waar de autoriteiten van de Bosnisch-Kroatische Federatie hun Servische gevangenen hielden, aan de gang is, dan zie je hooguit twee of drie journalisten. Van de 'wereldpers' is dan al helemaal geen sprake. Zou het dan echt zoveel verschil uitmaken tot welke etnische groep de slachtoffers horen? De media hebben in de toekomst nog wel wat uit te leggen.

Dat in alle commentaren vanochtend Tadic in één ademtocht genoemd wordt met personen als Karadzic en Mladic bevestigt alleen maar het politieke karakter van dit proces. De zondebokken die tot verantwoordelijken werden gebombardeerd voor alle kwaad dat in heel deze oorlog geschiedde,

waar Tadic leefde, en de wantoestanden in de kampen. Pas dan wordt ingegaan op de persoon Tadic en het werkelijke onderwerp van het hele proces. De journalisten om me heen schrijven nog niet mee: voorlopig wil men alleen "Schlagzeilen" (Krantekoppen, red.M.).

Een politiek geoefende lezer weet met deze opsomming precies hoe laat het is. De vaak goedbetaalde journalisten om mij heen kennelijk niet of doen alsof ze het niet weten. Anders zouden ze ook niet betaald worden. En weer ontkom ik niet aan een vergelijking met het Celebici-proces. Waar het Tribunaal angstvallig heeft nagelaten om de gebeurtenissen in dat kamp in eenzelfde uitermate brede context te plaatsen. Waar systematisch de verantwoordelijkheid van de 'grote vissen' buiten schot wordt gehouden. Niet één keer zal het program van de SDA-partij (de fundamentalistische partij van Izetbegovic) aangestipt worden, nooit zal de gedachte bij één van de rechters, noch bij de verdediging, noch zelfs de aanklagers opkomen om eens te vragen of en in hoeverre de autoriteiten te Sarajevo 'wisten' wat er in en bij dat kamp gebeurde. De vraag of en hoe Sarajevo de zaken in dat en vele andere kampen regisseerde en goedkeurde wordt al helemaal niet gesteld. De Vereniging van Kampgevangenen te Belgrado heeft zich schromelijk vergist in dit Tribunaal.

Tadic wordt van vele aanklachten vrijgesproken. Hij wordt schuldig bevonden van 7 misdaden tegen de menselijkheid, de zwaarste categorie die dit Tribunaal kent, met de zwaarste strafmaat. In de aanklacht tegen de vier aangeklaagden in het Celebici-proces, waar ook verkrachting, moord en mishandeling worden genoemd, vallen deze misdaden stevast niet onder de misdaden tegen de menselijkheid, maar onder de zware misdrijven ('grave breaches') en schending van het oorlogsrecht. Kennelijk kan een misdadige tegen de menselijkheid

Voorlopig zal dus het juridisch en politiek experimenteren op mensen nog wel doorgaan.

Een verzekering kan ik de 'bezorgde internationale gemeenschap' echter wel geven: de 'grote vissen' zullen nooit in Den Haag terechtstaan. Ik bedoel de grote schaakspelers in Duitsland, de USA en Teheran. Zij zullen ongestraft hun schaakstukken blijven verplaatsen in het lugubere spel om macht en grondstoffen. Het volk dat in deze jaren de 'pech' had om op het voornaamste schaakbord te leven, de Joegoslaven, of ze nu Kroatisch, moslim of Servisch zijn, zal ook als zondebok blijven fungeren. En enkele van de 'schaakstukken' zullen met pek en veren besmeurd worden, ter genoegdoening van de 'internationale gemeenschap'.

chte dood

hierbij geheel voorbij wordt gegaan aan de rol die de twee andere 'warlords' hierbij speelden, de Kroatische president Tudjman, en zijn gevolg als bijvoorbeeld minister Susak, en de Bosnische (moslim)president Izetbegovic, die vele malen het Celebici-kamp heeft bezocht en ook door getuigen in het proces werd genoemd, dat schijnt niemand meer op te vallen. Dat het Tribunaal in de aanklacht in het Celebici-proces systematisch iedere verwijzing naar de autoriteiten in Sarajevo heeft vermeden, kan geen toeval zijn, en heeft de kampslachtoffers in hoge mate teleurgesteld. Wil men dit Tribunaal tot instrument van Gerechtigheid en voor mijn part 'verzoening' bombarderen, zoals de deskundigen dat keer op keer benadrukken, dan zal men niet kunnen ontkomen aan een systeem van 'gelijke monniken, gelijke kappen'. Voorlopig is dat dus nog ver te zoeken.

In de bomvolle publieke zaal luistert de pers naar de korte inleiding door rechter mevr. Kirk-McDonald: dat men zich door 7000 pagina's bewijsmateriaal had moeten heenwerken, dat er 473 bewijsstukken waren overlegd en 125 getuigen gehoord.

Kortom, het was een heel karwei en ergens klinkt het als een apologie (verdedigingsrede, red.M.). De argumentatie en het uiteindelijke vonnis nemen 301 pagina's in beslag. Daarom zal rechter Kirk-McDonald slechts de voornaamste onderdelen even aantippen. Vooral sectie 2 is interessant: hierbij gaat men in op de historische ontwikkelingen die leidden tot het concept van de 'Groot-Servische' gedachte (en nu weet ik meteen hoe laat het is); de rol van het JNA (Joegoslavisch volksleger) en hoe het veranderde tot een leger dat uitsluitend uit etnische Serviërs bestond; de achtergronden van het ontstaan van het leger van Republika Srpska (het Servische deel van Bosnië); de militaire acties om een onafhankelijk Kroatië en Bosnië te verkrijgen; de situatie in de Opstina Prijedor,

niet gepleegd worden tegen een Servische gevangene. Het blijft hoe dan ook een opvallend verschil, dat nog niet uitgelegd werd.

Het probleem van de bewijsvoering, waar Tadic's voormalige advocaat Mr. Wladimiroff vele malen op gewezen heeft, wordt pijnlijk duidelijk als we het uittreksel van het vonnis lezen.

Wat wel en wat niet als voldoende bewijs wordt gerekend blijft ook dan nog een open vraag. De werkelijkheid is dat deze kwestie nog steeds niet goed vaststaat in de regels van het Tribunaal.

Een paar voorbeelden

In aanklacht één, waarin hij schuldig wordt bevonden, lezen we dat "het feit dat getuigen Tadic niet hebben gezien op een bepaalde plek nog niet bewijst dat Tadic daar niet was."

Nog een: voor aanklacht 5-11 lezen we dat "het feit dat de aangeklaagde een werkrooster had (als verkeerspolitie moest hij werken volgens een werkrooster, die roosters zijn overlegd aan het Tribunaal en ik heb het ze horen voorlezen) kan niet als alibi gezien worden".

Verder gaat het: bij aanklachten 12-14 staat: "het werkrooster van checkpoint Orlovski geeft alleen maar aan de uren, waarop hij daar zou moeten zijn, maar het bewijst niet zijn daadwerkelijke aanwezigheid." Wat is genoeg bewijs? Welk alibi heb ik zelf voor 8, 9 en 10 juli 1992? Over schuld en onschuld valt buitengewoon moeilijk te oordelen daar we er zelf niet bij waren, maar zolang er hierover geen vaste regels zijn, kan men maar beter geen proces beginnen! Maar het Tribunaal had de mediahype (media-opwinding, red.M.) rond deze Tadic keihard nodig, want het leed een zieltogend bestaan. En iedereen vecht voor baan en carrière, juristen, advocaten en rechters inclus, alsmede journalisten en vele andere "deskundologen" vormen hierop geen uitzondering.

naast zat. En dergelijke voorbeelden zijn heel makkelijk te vinden. Wanneer een wetenschappelijk technologische ontdekking (bv. de computer) de economie beïnvloed (bv. door bankpersoneel te ont slaan) dan zou heel het marxisme weerlegd zijn. Marx en Engels hebben hun historisch materialisme altijd als dialectische theorie gepresenteerd, maar in hun strijdbaarheid evenzeer het belang van economische invloeden geaccentueerd. In zijn brief aan Engels vindte hij het - terugkijkend - nodig de verhouding van basis en bovenbouw nog eens kritisch uit te leggen. Laat Engels het zelf maar zeggen: "... Verder ontbreekt nog slechts één punt, dat echter ook in de zaken van Marx en mij regelmatig niet genoeg naar voren is gehaald en met betrekking waar toe ons allen gelijke schuld treft. Wij hebben namelijk allen aanvaard de voornaamste nadruk gelegd en moeten leggen op het afleiden van de politieke, juridische

en onbekend - 4

Regering Bosnië wil strenge straf voor Tadić

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 9 MEI. De Bosnische regering is teleurgesteld over het vonnis van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië in het proces tegen de Bosnische Serviër Duško Tadić. Volgens een woordvoerder had Tadić veroordeeld moeten worden voor moord.

De woordvoerder zei dat de Bosnische regering hoopt dat Tadić toch een zware straf zal krijgen. Tevens hoopt de regering dat ook de Bosnische Servische leider Karadžić voor het tribunaal zal verschijnen.

De Bosnische Serviërs vonden de veroordeling onrecht: volgens hen ontbreekt elk hard bewijs en is er sprake van een politiek vonnis. Rechtsdeskundigen wijzen dit van de hand en prijzen de „evenwichtige wijze” waarop het tribunaal Tadić schuldig heeft verklaard aan mishandeling en vervolging van een bevolkingsgroep op basis van geloof en politiek, waarmee Tadić een misdaad tegen de menselijkheid heeft begaan.

Aanklager Louise Arbour van het tribunaal weet nog niet of zij tegen het vonnis in beroep gaat. Zij ziet in de uitspraak een afspiegeling van de aanklacht en vindt dat er gerechtigheid is geschied. Volgens haar was het recht van de verdachte op een eerlijk proces de de voornaamste zorg van de rechters. „En dat is gelukt”, Arbour heeft in

tegenstelling tot de verdediging, geen moeite met de twee moorden waaraan Tadić schuldig is bevonden. Advocaat Wladimiroff, de verdediger van Tadić gedurende het proces, is van mening dat Tadić slechts voor „betrokkenheid” bij deze moorden is veroordeeld. Tadić werd van elf moorden waarvoor hij direct was aangeklaagd vrijgesproken. Wladimiroff toonde zich tevredenheid met het vonnis, waarin volgens hem veel argumenten van de verdediging zijn terug te vinden. Hij raadt zijn opvolger, de Servische advocaat Milan Vujin, aan niet in hogere beroep te gaan. Vujin sprak echter van een „politiek vonnis” waartegen hij zeker beroep zou aantekenen. Hij zei dat Tadić op „geen enkel concreet punt” schuldig was bevonden.

Voormalig griffier bij het tribunaal, de Nederlander Theo van Boven, sprak van een moeilijke procesgang. Het bewijs was niet altijd even solide, maar het Hof heeft volgens hem zorgvuldig gehan-

deld. De Nederlandse rechtsgeleerde prof. F. Kalshoven prees het eerlijke verloop van het proces. Dat deed ook voormalig aanklager Richard Goldstone, die vorig jaar het tribunaal verliet om zijn zetel in het Zuidafrikaanse hoogrechtshof te bezetten. Goldstone was met name ingenomen dat Tadić schuldig was bevonden aan de beschuldiging „vervolging”, omdat daarmee een duidelijke veroordeling wordt uitgesproken van de praktijk van „ethnische zuivering”.

Minister van Mierlo van Buitenlandse Zaken ziet in de uitspraak „een teken van vooruitgang”. Zowel de opheldering van misdaden in voormalig-Joegoslavië als de berechting van de schuldigen zijn hiermee gediend, aldus een reactie van het ministerie. Van Mierlo zal als voorzitter van de EU de landen in voormalig Joegoslavië oproepen nog gezochte misdadigers uitleveren. Tadić weet nog niet welke straf hij zal krijgen voor de misdaden waarvoor hij schuldig is verklaard. Dat gebeurt op 1 juli.

Tribunaal raakt kern van het Bosnische conflict

In het vonnis in de zaak-Tadić beklemtonen de rechters de bijzondere aard van de misdaden die Bosnië zijn gepleegd.

Door onze redacteur

Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 9 MEI. Niet alleen de „simple” beschuldigingen van moord, maar vooral de veel complexere schending van het humanitaire recht „vervolging” (*persecution*) van een groep mensen op basis van geloof en politiek, hebben de volle aandacht gekregen van de rechters van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië in de rechtszaak tegen de Bosnische Serviër Duško Tadić.

Het vonnis toont tamelijk onduidelijk dat de rechters het speciale karakter van het tribunaal hebben willen onderstrepen. De bewijzen voor de directe moordbeschuldigingen in de aanklacht zijn gewikt en gewogen en te licht bevonden. De rechters waren niet bereid de hoge eisen die aan de bewijsovervoering voor moord worden gesteld los te laten. In enkele gevallen heeft de aanklager volgens de rechters verzuimd aan te tonen dat de slachtoffers bezweken waren aan de gevolgen van mishandelingen of zelfs überhaupt overleden waren. „Hoewel deze tekortkoming in de bewijsovervoering niet door de verdediging is aangestipt, is het de plicht van de Strafkamer om dit wel te doen”, schrijven de rechters. In een dergelijk geval is het volgens de rechters onjuist „de minst gunstige conclusie” voor de verdachte te trekken.

Mild zijn de rechters echter alteminst. Tadić had als verdediging voor de beschuldigingen van moord en mishandeling in de gevangenkampen aangevoerd dat hij

daar nooit was geweest. De rechters stellen niet alleen vast dat hij wel degelijk in de kampen is geweest, maar dat hij daar bovendien op uitgebreide schaal Bosnische moslims, soms gruwelijk, heeft mishandeld. „Dit is een man waar je in een gevangenkamp doodsbenuwd voor zou zijn geweest”, zegt een diplomaat die het tribunaal volgt. „De rechters achten bezwaar dat hij mensen heeft geslagen en geschopt, soms tot de dood erop volgde.” In dit laatste geval maakte hij deel uit van een groep.

Helemaal vrijuit van moord gaat Tadić allerminst. De rechters achten bewezen dat hij bij de deportatie van de moslim-bevolking uit zijn woonplaats Kozarac in mei 1992 door de Bosnische Serviërs, twee politieagenten heeft vermoord. Dat gebeurde bij de kerk, waar de Bosnische Serviërs enkele moslim-politieagenten klem hadden gezet. Een getuige die door de achttertinnen van nabijgelegen woningen sloop om de Serviërs te ontlopen, zag hoe Tadić twee agenten achterover trok en hun keel doorsneed. De rechters noemen de getuige betrouwbaar. Hij kende Tadić al langere tijd, zijn beschrijvingen waren gedetailleerd. De uitspraak van de verdediging dat de getuige te ver af stond van de kerk om de moord goed te zien, leggen de rechters naast zich neer.

De moorden staan in wat de kern van het vonnis is geworden, de schuldverklaring aan de „vervolging” van de Bosnische moslims door de Bosnische Serviërs. De beschuldiging „vervolging” is een opsomming van de strafbare feiten die Tadić heeft begaan, met bijzondere nadruk op het toebrengen van groot letsel en omvangrijke schade aan een specifieke bevolkingsgroep. Sommige van de misdaden van Tadić, zoals de moorden die hij in de kampen zou heb-

ben begaan, werden in andere delen van de aanklacht verbijzonderd.

Hoewel hij in de meeste gevallen voor deze misdaden werd vrijgesproken, achtten de rechters hem wel degelijk schuldig aan het algemene begrip „vervolging”, dat door dit vonnis meer inhoud heeft gekregen. Vervolging als misdaad tegen de menselijkheid moet volgens het humanitair recht voldoen aan verschillende criteria, waarvan de belangrijkste zijn dat sprake moet zijn van een gewapend conflict, met wijdverbreide en systematische discriminatoire praktijken tegen een specifiek deel van de civiele bevolking volgens een plan, waarvan dader op de hoogte is.

De rechters hebben de gewelddadigheden van de Bosnische Serviërs — Tadić in het bijzonder — aan deze criteria getoetst en kwamen tot de conclusie dat er volledig aan werd voldaan. De Bosnische Serviërs ijverden voor een „groter Servië”, zonder de moslim-bevolking en de Kroaten, die met alle mogelijke middelen rechten werden ontnomen, zelfs het recht om te leven. Tadić was niet zomaar een meeloper, volgens de rechters, maar als vooraanstaand lid van de plaatselijke nationalistische partij SDS van het eerste uur volledig op de hoogte van de gedachte van de leiders van zijn partij een „groot-Servië” te creëren. Hij was bereid hieraan mee te werken en heeft dat ook gedaan, stellen de rechters vast, door mensen onwettig op te sluiten in kampen, door mensen te selecteren uit de kolonne bewoners van zijn dorp die werden afgevoerd naar de kampen, door ze te mishandelen en het uiterste geval zelfs te doden, zoals in het geval van de twee politieagenten. Het tribunaal raakt daarmee de kern van de oorlogsmisdaden die in Bosnië zijn gepleegd.

Operatie in Bosnië, verdachte dood NAVO jaagt op oorlogsmisdadigers

BELGRADO, 10 JULI. NAVO-soldaten die op verschillende plekken in het Servische gedeelte van Bosnië zijn begonnen met een klopjacht op verdachten van oorlogsmisdaden, hebben vanochtend een Bosnische-Servische politiecommissaris gedood.

Volgens de onafhankelijke radiozender B-92 kwam Simo Drljaca, het vroegere hoofd van de politie in de noordwestelijke stad Prijedor, om het leven toen soldaten van de NAVO-vredesmacht (SFOR) hem wilden arresteren. Ook een metgezel van Drljaca, die op de verdachtenlijst staat het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in het voormalig Joegoslavië, zou zijn gedood.

Het is de eerste keer dat SFOR jacht maakt op verdachten van oorlogsmisdaden in dit gebied. Een woordvoerder van de NAVO wilde rond het middaguur alleen berichten bevestigen van de Bosnische regering in Sarajevo dat SFOR vanochtend was begonnen met een aanhoudingsoperatie. Een Westerse diplomaat zei dat de actie niet noodzakelijkerwijs is gericht op de arrestatie van de voormalige Bosnisch-Servische leider Radovan Karadžić en zijn voormalige legerleider, generaal Ratko Mladic. Dat zijn de twee prominentste verdachten die worden gezocht door het VN-tribunaal in Den Haag.

Vorige week arresteerden onderzoekers van het VN-tribunaal de vroegere Servische burgemeester van Vukovar in Kroatië. Ze werden daarbij geholpen door solda-

ten van de SFOR.

Een functionaris van de SFOR, die niet met naam genoemd wilde worden, zei vanochtend „dat op dit moment een operatie aan de gang is in de Republiek Srpska”. Volgens hem zouden er „verliezen” zijn, maar waren rond het middaguur nog geen nadere details bekend. Twee Britse SAS-elite soldaten zijn gewond geraakt bij een confrontatie, ergens tussen Pale (het hoofdkwartier van Karadžić) en Han Pijesak (waar Mladic zijn hoofdkwartier had), zo heeft minister Cook van buitenlandse zaken in Londen bevestigd.

De confrontatie waarbij de twee doden vielen, zou hebben plaats gehad in het noordwesten van de Republiek Srpska. Volgens een radiozender werd Simo Drljaca, een berucht politiecommandant neergeschoten in een gevecht met soldaten van de internationale vredesmacht. Volgens deze zender zou een andere verdachte zijn gearresteerd.

SFOR heeft in het verleden kritiek gekregen omdat het zich afzijdig zou houden bij de opsporings van vermeende oorlogsmisdadigers. Over de samenwerking da bij zijn in het verleden afgesproken gemaakt tussen de NAVO en oorlogstribunaal in Den Haag.

Tribunaal stort zich op eigen bevoegdheden

Door Marjolijn de Cocq
Den Haag

Hoeveel macht heeft het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag om medewerking van staten af te dwingen? In een poging zijn bevoegdheden af te bakenen, begon het tribunaal gisteren een opmerkelijke hoorzitting met als centraal onderwerp „dagvaarding”.

De vergadering van volkenrechtgeleerden is noodzakelijk omdat zowel Kroatische als Bosnische regeringsfunctionarissen halsstarrig weigeren om, ondanks herhaalde dagvaardingen, naar het tribunaal te komen. De zaak tegen de van oorlogsmisdaden beschuldigde Kroatische generaal Tihomir Blaskic, die nu al een jaar op zijn proces wacht, wordt daardoor ernstig vertraagd.

Het is de tweede keer dat het tribunaal een oordeel moet uitspreken over zijn eigen bevoegdheden. In de aanloop tot het proces tegen de Bosnische Serviër Duško Tadić vocht diens advocaat Wladimiroff de jurisdictie van het tribunaal in zijn geheel vergeefs aan. De uitspraak in het proces tegen Tadić is overigens voorzien voor 5 mei.

‘Rifkind’ verbood actie hof tegen Milošević

LONDEN, 21 MEI. Malcolm Rifkind, de voormalige Britse minister van Buitenlandse Zaken, heeft vorig jaar met een veto verhinderd dat het VN-tribunaal voor de berechting van oorlogsmisdadigers in ex-Joegoslavië een onderzoek zou openen naar de Servische president Slobodan Milošević. Dat heeft het Britse zondagsblad *The Observer* gemeld.

Rifkind sprak volgens het blad zijn veto uit over een voorstel van de Verenigde Staten om documenten over Milošević „verantwoordelijkheid voor oorlogsmisdaden, die waren opgesteld door de Britse en de Amerikaanse inlichtingendienst, aan het Haagse VN-tribunaal te overhandigen. Hij handhaafde zijn veto ondanks dringende en persoonlijke oproepen van de voorzitter van het tribunaal, Antonio Cassese.

Volgens *The Observer* kunnen de documenten een verband aantonen tussen Milošević en de „ethnische zuiveringen” van de Bosnische Serviërs in Bosnië in 1992. Onder de documenten zijn afgeleustele telefoongesprekken van Milošević.

Volgens het Britse zondagsblad heeft Rifkind ook geweigerd het Britse contingent bij de voormalige VN-vredesmacht in Bosnië, UNPROFOR, opdracht te geven de wegens oorlogsmisdaden gezochte leiders van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadžić en generaal Ratko Mladic, aan te houden.

The Observer herinnert er in de berichtgeving over Rifkinds weigeringen aan dat het bewind van Milošević in het geheim 160.000 dollar heeft betaald aan Britse politici die dicht bij de Britse Conservatieve Partij staan. (AFP)

Historische uitspraak van Haags tribunaal

Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië heeft vandaag zijn eerste belangrijke vonnis gevelde en daarmee een omvangrijke, om niet te zeggen historische bijdrage geleverd aan de bestrijding van geweldsexcessen in oorlogstijd, ook al laat het vonnis ruimte voor discussie en is Tadić op veel punten vrijgesproken.

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 7 MEI. Voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog is een individu door een internationale rechtbank schuldig bevonden aan schendingen van de wetten en gewoonten van het oorlogsrecht en aan misdaden tegen de menselijkheid. Duško Tadić, een caféhouder en karateleeraar uit een plaatsje in Noordoost-Bosnië werd schuldig geacht aan moord en mishandeling van willekeurige individuen en de vervolging van een bevolkingsgroep op basis van geloof en politiek. Hij kon zich daarbij voor zijn verdediging niet beroepen op de buitengewone omstandigheid

van oorlog, die hem tot zijn misdaden zou hebben gedwongen. Het statuut van het tribunaal, dat is aanvaard door de Verenigde Naties, gaat er vanuit dat elk individu verantwoordelijk is voor zijn eigen daden.

De Bosnische Serviër Tadić, zo oordeelden de rechters van het tribunaal, heeft zich met zijn volle bewustzijn achter een groep mensen geschaard die omwille van macht en gedreven door haat en sadisme honderden mensen martelden en om het leven brachten. Ook Tadić had daarin zijn aandeel. Hij was, zo schrijven de rechters, voorzitter van de plaatselijke afdeling van de nationalistische Servische partij SDS en als zodanig op de hoogte van de gedachte van een groot-Servië die de Bosnische Serviërs mede tot hun daden aanzette.

Niettemin werd Tadić op enkele belangrijke punten in de aanklacht vrijgesproken. Een enkele maal wegens gebrek aan bewijs, maar ook omdat getuigen hadden aangegeven hem helemaal niet te hebben gezien. Dat was bijvoorbeeld het geval bij de moord op Fikret Harambasić, bij wie onder dwang door een medegevangene de testikels werden afgebeten in het gevangenkamp Omarska en die aan zijn verwondingen overleed. Tadić zou deel hebben uitgemaakt van de groep Serviërs die

de gevangen Bosnische moslims tot deze daad zouden hebben aangezet, maar de man die het slachtoffer moest vasthouden verklaarde pertinent dat Tadić niet bij de groep aanwezig was. Door de rechters is hij dan ook dit punt vrijgesproken.

Daar waar Tadić wel schuldig is bevonden moet het voor de rechters niet gemakkelijk zijn geweest tot een eensluidend oordeel te komen. Getuigen spraken elkaar voortdurend tegen, bleken ogen op cruciale momenten te hebben gesloten, konden zich niet meer precies data of tijd-

roepen zonder hem daadwerkelijk te hebben waargenomen.

De verdediging vond aan het einde van de lange rij getuigen die door de aanklager waren opgeroepen, dat de rechters meteen moesten beslissen de meerderheid van de beschuldigingen in te trekken, gezien de soms zo conflicterende uitspraken en waarnemingen. De rechters weigerden dit, maar het punt was gemaakt: de getuigen zijn onbetrouwbaar, in elk geval te weinig betrouwbaar om er een vonnis op te baseren. Tadić belangrijkste verdediger, de Nederlandse advocaat mr. M. Wladimiroff, heeft er bij elke gelegenheid op gehamerd dat de verdachten het voordeel van de twijfel moesten krijgen in geval van onduidelijke verklaringen. De rechters verklaarden vanmorgen dat zij vinden dat Tadić een eerlijk proces heeft gehad.

De aanklager zal niet blij zijn met de uitspraak. De meeste ernstige misdaden die Tadić ten laste waren gelegd zijn geschrapt, de rechters waren niet overtuigd. De grootste klap voor de aanklager kwam tegen het einde van het proces vorig jaar, toen een belangrijke (anonieme) getuige valse verklaringen bleek te hebben afgelegd over Tadić in het gevangenkamp Trnopolje. De getuige, Dragan Opačić, had een buitengewoon gemeen beeld van Tadić gegeven, dat niet strookte met de soms

sullige indruk die hij op gevangenen in Omarska en Keraterm had achtergelaten. Opačić verklaarde onder druk van de Bosnische regering de valse verklaringen te hebben afgelegd. Tot nog toe is onduidelijk wat hiervan waar is. De beschuldigingen, waaronder twaalf verkrachtingen, werden uit de aanklacht geschrapt.

Maar ook met de twijfel die de verdediging terecht kon zaaien, bleven enkele moorden die hij gepleegd zou hebben recht overeind, net als het feit dat hij een vooraanstaand lid was geweest van de nationalistische Servische partij SDS. Zijn verdediging, dat hij als reserve-politiman autos had moeten controleren, maakte weinig indruk. Enkele dienstroosters die tevoorschijn kwamen gaven veel ruimte voor scepsis. De verdediging werd voortdurend belemmerd door de Servische autoriteiten, die niets met het tribunaal te maken willen hebben. De vraag is hoe lang ze dat nu nog kunnen volhouden.

Veel zal nog gediscussieerd worden over de beslissing van twee van de drie rechters de Conventie van Genève niet van toepassing te verklaren. De voorzitter van de strafkamer die Tadić heeft berecht was het niet met haar collega's eens. Voor de misdaden waarvoor Tadić terecht stond, maakt het niet veel uit, het bewijs bleef regelmatig onverminderd vaag.

NIEUWSANALYSE

stippen herinneren. Ook over uiterlijke kenmerken verschilden getuigen die hem op dezelfde middag in een kamp hadden gezien soms ernstig van mening. Zo verklaarden achtereenvolgende getuigen Tadić bij een bepaalde gelegenheid wel met een baard te hebben gezien, zonder baard te hebben gezien, alleen met een stoppelbaard te hebben gezien en met een baard van enkele weken te hebben waargenomen.

Veel getuigen bleken bij nadere onderzaging door de verdediging verhalen te hebben gehoord van medegevangenen. Anderen hadden zijn voornaam horen

Tadić: van arrestatie tot uitspraak

• 12 Februari 1994
Tadić gearresteerd in Duitsland. Hij wordt herkend door Bosnische moslims die in gevangenkampen in Noordoost-Bosnië hebben gezeten.

• Augustus 1994
Begin van het onderzoek door de aanklager naar de gebeurtenissen in het district van Prijedor in Noordoost-Bosnië, waar Bosnische moslims zijn vermoord en mishandeld in gevangenkampen in een voormalige ijzerertsmin bij Omarska, in een porceleinfabriek in Keraterm en op een fabrieksterrein in Trnopolje.

• 13 Februari 1995
Tadić aangeklaagd voor moord en mishandeling in de gevangenkampen.

• 24-26 April 1995
Tadić aan Den Haag uitgeleverd en voorgeleid. Hij verklaart zich onschuldig aan de misdaden die hem ten laste zijn gelegd.

• 7 Mei 1996
Begin proces, meer dan een jaar na zijn uitlevering. Het proces was uitgesteld op verzoek van de verdediging, die tegenwerking ondervond in Bosnië bij het vinden van getuigen.

• 16 Augustus 1996
Laatste van de ruim 70 getuigen namens de aanklager. Verdediging raagt intrekking van delen van de aanklacht wegens gebrek aan bewijs. Die motie wordt verworpen.

• 10 September 1996
Verdediging presenteert getuigen.

• 28 November 1996
Laatste getuigen verdediging. Totpleidooien.

• 7 Mei 1997
Uitspraak, exact een jaar na het begin van het proces.

Rechtszaal van het Haagse Tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië. (Foto NRC Handelsblad/Vincent Mentzel)

Neurenberg en Den Haag

Het het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië wordt vaak vergeleken met het oorlogtribunaal te Neurenberg, waar na de Tweede Wereldoorlog de leiders van het Derde Rijk werden berecht. Hieronder de belangrijkste verschillen en overeenkomsten.

Verschillen

• In Neurenberg sprak een militair tribunaal recht. Het VN-tribunaal in Den Haag is non-militair.
• Het Internationaal Militair Tribunaal (IMT) in Neurenberg had de meeste verdachten in hechtenis. Bij het VN-tribunaal is dit niet het

geval.

• Het IMT had drie officiële talen (Engels, Frans en Russisch). Het VN-tribunaal twee (Engels en Frans).
• Het IMT kon meteen beschikken over mondeling en schriftelijk bewijsmateriaal. Het VN-tribunaal moet zelf bewijsmateriaal zoeken en beschikt nauwelijks over documenten.
• Het IMT telde 2.000 medewerkers, onder wie 100 aanklagers. Het VN-tribunaal heeft 331 medewerkers.
• Het IMT had 4 rechters. Het VN-tribunaal heeft elf rechters in twee strafkamers.
• Het IMT kende geen mogelijk-

heid in hoger beroep te gaan. Het VN-tribunaal kent die mogelijkheid wel.

• Het IMT kende als maximumstraf de doodstraf. Bij het VN-tribunaal is de maximumstraf levenslange hechtenis.
• Het IMT kon behalve oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid ook misdaden tegen de vrede (agressie) berechten. Het VN-tribunaal beschikt niet over deze mogelijkheid. Het VN-tribunaal berecht misdaden tegen de menselijkheid, ernstige schendingen van de Conventies van Genève, schendingen van de wetten en gebruiken van oorlog en genocide. Het VN-tribunaal kan tevens ver-

krachting berechten.

Overeenkomsten

• Beide tribunaal erkennen de individuele criminele verantwoordelijkheid.
• Beide tribunaal garanderen een eerlijk proces.
• Geen van beide tribunaal heeft een jury. Bij beide tribunaal hebben rechters de verantwoordelijkheid het bewijsmateriaal te wegen en tot een uitspraak te komen.
• Bij beide tribunaal is het verschuilen achter orders van hogherhand niet toegestaan als verdediging. Wel kunnen orders van hogherhand als verzachtende omstandigheid worden opgevoerd.

Tribunaal

DE RECHTERS:

Gabrielle Kirk-McDonald, de Amerikaanse voorzitter van de strafkamer van het tribunaal, waarvoor Tadić terecht heeft gestaan. Ruim 30 jaar ervaring als rechter bij een federale rechtbank.

Datuk Lai Vorah, rechter bij het Maleisisch hooggerechtshof gedurende ruim 15 jaar.

Sir Ninian Stephen, een Australiër die advocaat werd in 1950, in 1970 bij het hooggerechtshof van de staat Victoria kwam en in 1972 benoemd werd bij het hooggerechtshof in Australië.

DE AANKLAGERS:
Grant Niemann, een van de drie adjuncten van het bureau van de aanklager. Was adjunct-directeur van de openbare aanklager in Adelaide, Australië.

Brenda Hollis, is door het rechtsbureau van Amerikaanse luchtmacht bij het tribunaal gedetacheerd als onderdeel van een bijstandregeling, waarbij VN-lidstaten personeel op eigen kosten tijdelijk bij het tribunaal onderbrengen.

Alan Tieger, is door het Amerikaanse ministerie van Justitie bij het tribunaal gedetacheerd.

Michael Keegan, is door het rechtsbureau van het Amerikaanse korps mariniers tijdelijk bij het tribunaal gedetacheerd.

DE VERDEDIGING:

Milan Vujin, sinds twee weken de belangrijkste verdediger van de verdachte. Deze Servische advocaat heeft een ruime ervaring in het verdedigen van verdachten van moord. Hij heeft verdachten van oorlogsmisdaden verdedigd in de Servische Republiek.

Mr. M. Wladimiroff, Nederlandse advocaat en professor aan de Universiteit van Leiden. Was de belangrijkste advocaat van Tadić, maar werd twee weken geleden ontslagen toen hij weigerde de Servische advocaat Vujin toe te voegen aan zijn team.

Steven Kay, ervaren Britse strafpleiter, trad terug toen Wladimiroff werd ontslagen.

Alphons Orië, specialist internationaal recht, trad terug toen Wladimiroff werd ontslagen.

Aanklager: Tadic absoluut schuldig

door Jan Bezemer
DEN HAAG - De aanklager van het Joegoslavisch Tribunaal, Hollis, meent dat bewezen is dat de Bosnische Serviër Tadic schuldig is aan misdaden tegen de mensheid.

Ondanks het wegvallen van een cruciale maar leugenachtig gebleken kroongetuige is ze niet van plan veel punten van de aanklacht te laten vallen, zo bleek gisteren halverwege haar slotpleidooi, in de zaak tegen Tadic. Vandaag rondt Hollis haar pleidooi af. De aanklager meent dat de meer dan 60 getuigen á charge voldoende bewijzen hebben geleverd om karateleerbaar en kroegbaas Tadic te veroordelen. De aanklager gaat er daarbij vanuit dat alleen al de aanwezigheid van Tadic in de buurt van misdaden tegen moslims in de concentratiekampen Omarska, Keraterm en Trnopolje voldoende is voor een veroordeling. Het gaat volgens mevrouw Hollis niet om een „toevallige aanwezigheid“ in de kampen, maar om „een betekenisvolle aanwezigheid, van iemand die wist wat zich daar afspeelde“. De meerderheid van de getuigen kon in de zaak-Tadic slechts zeggen dat ze de Bosnische Serviër hebben gezien op tijdstippen en op plekken waar ernstige misdaden werden gepleegd. Op cruciale momenten werd aan veel getuigen echter het zicht ontnomen, om te kunnen getuigen van een marteling of een moord. Sommige hadden zinsneden gehoord als: 'Dule komt, ik ben hier klaar', of: 'Ik heb niets gedaan, Dule'.

Dule is de bijnaam van Tadic, maar ook van vele andere Joegoslaven. Getuigen hebben Tadic in uniform gezien, gewapend met een mes, een geweer of een ijzeren staaf op plekken waar moslims ernstig werden gemarteld of vermoord, maar van onomstotelijk bewijs lijkt geen sprake. Aanklager Hollis schetst op basis van getuigenissen een beeld van Tadic als iemand die goed op de hoogte was van de etnische zuiveringen en wat er zich in de concentratiekampen afspeelde. Daarom wilde zij zijn aanwezigheid in de kampen niet als toeval zien, maar als een „misdadige aanwezigheid“. Zijn activiteiten tijdens de oorlog in Bosnië waren er volgens haar op gericht zijn positie in de regio te versterken. Mevrouw Hollis verwierp het verhaal van de verdediging, dat Tadic maar een reserveagent is, die naar Duitsland gevlucht is voor het oorlogsgeweld. „Hij is een Servische nationalist, die bereid was geweld te gebruiken. Hij begon zijn geboortedorp Kozarac als zijn dorp te beschouwen, nadat hij het bevrijd had van de moslims.“ Het proces tegen Tadic is op 7 mei begonnen. Volgens de oorpronkelijke aanklachten, waarvoor Tadic terecht staat zou hij in de concentratiekampen Keraterm, Omarska en Trnopolje 13 moslims hebben gedood en 18 mishandeld. Later vandaag als de aanklager haar slotpleidooi heeft afgerond, zal de verdediging haar conclusies over de zaak geven. Begin volgende jaar wordt dan een uitspraak van de rechters verwacht.

'Zaak tegen Tadić is wankel en eenzijdig'

DEN HAAG, 27 NOV. De aanklacht tegen de van oorlogsmisdaden beschuldigde Bosnische Serviër Duško Tadić is „wankel en eenzijdig“. Dat heeft Tadić's verdediger, M. Wladimiroff, gisteren betoogd in het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden. Volgens Wladimiroff is de aanklacht gebaseerd op een onvolledig, eenzijdig en rammelend onderzoek. De aanklager, zo betoogde hij, was er niet op uit de volledige waarheid te achterhalen en baseerde zich bijna uitsluitend op verklaringen van getuigen uit een van de partijen in de oorlog: de

slachtoffers. „Vooroordelen vormen een van de grootste risico's in deze zaak“, aldus Wladimiroff. Hij betichtte de aanklager ervan niet op uit te zijn geweest de gehele waarheid te ontdekken. Zo'n onderzoek is volgens hem tot mislukking gedoemd. De aanklager kon tot voor kort niet eens grondig onderzoek doen in het noordwesten van Bosnië zelf en sprak niet met getuigen ter plaatse. Hij hoorde slechts één Serviër. Verder waren de getuigen alleen mensen die zelf hebben geleden onder de etnische zuiveringen en de aanvallen in het district Prijedor.

Toen aanklager Grant Niemann aan het begin van het proces op 7 mei verklaarde een sterke zaak tegen Tadić te hebben, gaf hij, aldus Wladimiroff, het beeld van een factische Serviër die betrokken was aan geweest bij gruweldaden. Een ander lid van het team van aanklagers, Brenda Hollis, bevestigde dit beeld maandag en dinsdag in haar slotverklaring. „Maar waar komt dat stereotype beeld van de bloed-dorstige Serviër vandaan“, vroeg Wladimiroff zich af. De aanklager deed volgens hem geen onderzoek naar de betrouwbaarheid van ge-

Eerder gisteren had de openbare aanklager, Brenda Hollis, de rechters in haar slotbetoog gevraagd Tadić te veroordelen, omdat naar haar mening was aangetoond dat de Serviër schuldig was aan alle hem ten laste gelegde misdrijven. De getuigen van de verdediging noemde zij onvoldoende geloofwaardig, en de documenten die de verdediging gepresenteerd heeft zijn van geringe waarde, aldus Hollis. De aanklager nam uitvoerig de tijd om elke twijfel over de geloofwaardigheid van de getuigen á charge weg te nemen. (ANP, Reuter)

Tadic is persoonlijk schuldig aan misdaden begaan in de kampen Keraterm, Trnopolje en vooral Omarska, zei Hollis. Veel getuigen hebben hem in de kampen gezien, maar niet gezien dat hij misdrijven beging. Hij was echter duidelijk aanwezig om mee te doen aan het vervolgen van niet-Serviërs. Hollis vertelde dat de familie-Tadic voor de oorlog een prominente rol had gespeeld in Kozarac, lederen kende Tadic, zijn cotteshop of omdat ze karateles hadden van hem hadden gehad. De mensen die hem van vroeger kenden, hadden hem gemakkelijk her-

kennd toen ze hem in de kampen in een andere hoedanigheid tegenkwamen. Van negen getuigen hadden acht tijdens een fotosessie Tadic binnen drie minuten aangewezen. De openbaar aanklager noemt het onzin dat, zoals de verdediging probeerde aan te tonen, getuigen Tadic hebben aangewezen omdat zijn foto veelvuldig in de media is getoond. Mensen die de gruwelijkheden in Prijedor hebben meegemaakt, kijken volgens haar helemaal niet naar programma's die daar betrekking op hebben.

Dertien getuigen hadden Tadic in Omarska gesignaleerd. „Daar werd voortdurend gemoord en gemarteld“, zei Hollis. Tadic en andere Serviërs hadden er op een gegeven moment een bepaalde groep mannen gezocht. Nadat ze hen hadden gevonden, hadden ze hen geslagen, gemarteld en gedood. In juni 1992 hadden Tadic en andere Serviërs een gevangene gedwongen in de testikels van een medegevangene te bidden en de Moslims zo lang gemarteld, dat vier van hen overleden. Geen enkele getuige had gezien dat Tadic daadwerkelijk een van hen had gedood. Maar het feit dat hij er bij was en de gevangene heeft geslagen, maakt hem schuldig aan misdaden tegen de menselijkheid, zei Hollis.

Serviërs staan terecht in Split

SPLIT - In de Kroatische havenstad Split is gisteren het proces tegen 39 van oorlogsmisdaden verdachte Serviërs begonnen. De voormalige soldaten zouden de misdaden hebben gepleegd tijdens de opstand van de Servische minderheid in de Kroatische Krajina. Van de verdachten zijn er 27 voortvluchtig. Eveneens 27 van de aanklagers worden van poging tot moord op tachtigduizend moslims beschuldigd. Zij waren volgens de aanklacht betrokken bij het opblazen van de dam van het Peruta-stuwmeer in de herfst van 1992. Een ramp voor de bevolking kon toen worden voorkomen door het openen

van de noodsluizen. De overige verdachten zijn aangeklaagd vanwege direct geweld tegen burgers. Een van hen zou een man hebben laten stikken in een Kroatische vlag. De Servische minderheid in de Krajina kwam in 1991 in opstand. In 1995 overvoerden de Kroaten in twee offensieven het verloren terrein weer terug. De regering schonk de rebellen aan- neste na afloop van de oorlog, met een uitzondering voor degene die oorlogsmisdaden hadden begaan. De voortvluchtigen zijn waar- schijnlijk in Joegoslavië of in het Servische gedeelte van Bos- nië. (DPA, Rtr)

Daarin heeft zij de zesduizend pa- gina's samengevat, waarin de on- geveer vijftig getuigenissen tegen Tadic zijn verva. Ook vandaag gaat zij nog daarmee door. Het proces tegen Tadic (41), die ontkent schuldig te zijn, begon in mei. De voormalige eigenaar van een koffiehuis en karateleer uit Kozarac in Bosnië, die in 1994 in München werd gearresteerd, is aangeklaagd wegens 31 gevallen van moord en marteling, waaron- der verkrachting. Hij heeft zich volgens de aanklagers schuldig gemaakt aan ernstige schending van de Conventies van Genève, schending van het oorlogsrecht en misdaden tegen de menselijk- heid. Hij pleegde de misdrijven in Kozarac en in de kampen Omars- ka, Trnopolje en Keraterm. Als de aanklager klaar is, krijgt

Aanklager tribunaal zeker van schuld Tadic

door HANNEKE DE WIT

DEN HAAG - Dusko Tadic is schuldig aan het martelen en doden, in 1992, van zijn voor- malige buren in Bosnië. De fel- gen moeten u tot de overtu- ging brengen, dat u de plicht hebt hem te veroordelen. Met die woorden richtte openbaar aanklager Brenda Hollis zich gisteren tot de drie rechters van het Joegoslavisch-tribunaal, nadat zij de hele dag had be- steed aan het voorlezen van haar pleidooi.

vandaag en morgen de verdeli- ging het woord. Daarna wordt de datum vastgesteld waarop de aanklager zijn eis kenbaar maakt. Begin volgende jaar wordt de uit- spraak verwacht. Het is dan een jaar geleden dat Tadic - in februari 1995 - door het internationale VN-tribunaal voor berechting van misdaden in voormalig Joegoslavië, in staat van beschuldiging werd gesteld. Tadic was de eerste verdachte van oorlogsmisdaden in voorma- lig Joegoslavië die voor het tribu- naal terechtstond. Hij zal echter, als hij schuldig wordt verklaard, niet de eerste zijn die wordt ver- oordeeld. Vrijdag al spreekt het tribunaal zich uit over de Bosni- sche-Kroaat Drazen Erdemovic, tegen wie vorige week tien jaar geleden de Bosnische Serviërs en van de Bosnische Serviërs en honderden Moslim-mannen in aangeklaagd ook een belangrijk getuige in het onderzoek naar de gruwelijkheden tijdens de val van Srebrenica vorig jaar zomer.

De zaak-Tadic sleept zich voort - in de zaak-Erdemovic worden korte metten gemaakt. Dat komt doordat Erdemovic niet wordt be- schuldigd van het schenden van de Conventies van Genève zoals Tadic. Daardoor moeten in die zaak vragen worden beantwoord

die bij Erdemovic geen rol spelen, zoals de kwestie of de oorlog in voormalig Joegoslavië een natio- naal dan wel een internationaal conflict was. Openbaar aanklager Brenda Hollis betoogde gisteren uitge- breid dat wel degelijk sprake was van een internationaal conflict. Het Joegoslavische leger JNA was geleidelijk getransformeerd tot het Servische leger. Dit leger was er op uit een groot Servisch rijk te stichten in Bosnië-Hercegovina, dat door de internationale ge- meenschap was erkend als onaf- hankelijke staat. Volgens Hollis hebben de getu- genissen voldoende aangetoon- dat in heel Bosnië op grote schaal en systematisch de burgerbevo- king werd aangevalen. Milita- ren, politie en de SDS-partij had- den er een soort schaduwwerking gevormd, die de macht in handen hadden Moslims en Kroaten buiten sloot. Dusko Tadic liep in de pas met deze schaduwwerking, han-

delde in lijn met wat zij wilde - niet-Serviërs het leven in Bosnië onmogelijk te maken. Hollis acht ook bewezen dat Ta- dic op 4 mei 1992, is gemobilij- seerd. Hij had weliswaar de front- linie gemeld, maar hij had erop had toegezien dat in zijn woon- plaats Kozarac gebeurde wat ook elders plaatsvond - het verdrijven van Moslims. De openbaar aanklager herin- nerte eraan dat getuigen hebben gezien hoe Tadic dichtbij de kerk in Kozarac van ten minste twee Moslim-politici mannen die keel had doorgesneden. Ze citeerde een van de getuigen, Azra Biaz- vic volgens wie Tadic Kozarac als „zijn stad“ had beschouwd. Hij had opgescheept dat hij Kozarac had bevrijd.

Tadic is persoonlijk schuldig aan misdaden begaan in de kam- pen Keraterm, Trnopolje en vooral Omarska, zei Hollis. Veel getuigen hebben hem in de kampen gezien, maar niet gezien dat hij misdrijven beging. Hij was echter duidelijk aanwezig om mee te doen aan het vervolgen van niet-Serviërs. Hollis vertelde dat de familie-Tadic voor de oorlog een promi- nente rol had gespeeld in Kozarac, lederen kende Tadic, zijn cotteshop of omdat ze karateles hadden van hem hadden gehad. De mensen die hem van vroeger kenden, hadden hem gemakkelijk her-

Aanklager ac Tadic schuldig aan misdaden

Van onze verslaggever DEN HAAG

De Bosnische Serviër Dusan Tadic verdient veroordeling wegens oorlogsmisdaden, ook indien slechts kan worden bewezen dat hij erbij aanwezig was. Met deze stelling heeft aanklager Hollis van het Joegoslavisch Tribunaal dinsdag in Den Haag de eerste zaak van het tribu- naal afgesloten.

De zaak tegen de 41-jarige Tadic vormt een lastig begin voor het VN-tribunaal. De aanklager zei bij aan- vang van het proces in mei 'zeer sterk' bewijs te hebben tegen Tadic met betrekking tot tientallen misda- den tegen Moslims, begaan in de zomer van 1992 in het dorp Kozarac en drie concentratiekampen in het noorden van Bosnië. Maar na een uitputtend proces van zeven maanden heerst er twijfel over de betrouwbaarheid van het verzamelde bewijs. Vorige maand kreeg de aanklager een zware klap toen een van de belangrijkste getui- gen, de Serviër Dragan Opacic, be- kende dat hij zijn zeer belastende verklaringen had gedaan op instruc- tie van de de Bosnische autoriteiten in Sarajevo.

Opacic viel door de mand na on- derzoek van de verdediging in Bos- nië. De Serviër bleek nooit in het kamp Trnopolje te zijn geweest, waar hij Tadic zou hebben zien deelnemen aan moorden en ver- krachtingen. De verdediger van Tadic, Wladi- miroff, greep deze zwarte bladzijde in de jonge geschiedenis van het tribunaal gisteren aan om hard uit te halen naar de aanklager. In zijn pleidooi beschuldigde hij deze van 'eenzijdig en onvolledig' onderzoek naar de vraag of Tadic werkelijk 'de bloeddorstige Serviër' is die in de aanklacht wordt geschetst.

Wladimiroff verweet de aanklager dat deze de betrouwbaarheid van de belastende getuigenissen niet heeft willen onderzoeken. Dat is volgens hem vragen om problemen. zien alle getuigen, op O Moslims zijn die tot de sla- behoren. Hun verklaringen peldde hij als tegenstrijdig oordeeld en in sommige verzonnen. Aanklager Hollis deed slotwoord een laatste poging geloofwaardigheid van h melde bewijs te onderstre verdachte is er niet in gesl te tonen dat hij een alibi zeker niet dat hij de onsch die hij zegt te zijn', aldus Ze handhaafde alle besce gen tegen Tadic, maar ric vooral op de misdaden in centratiekamp Omarska. schreef nog eens een van lijkste passages uit de waar een van de gevang dwongen wordt de testike degevangene Fikret Hara te bijten, terwijl een derd op diens mond houdt on schreeuw te dempen. 'De getuige hoorde ho juichten en joelden en zie gen alsof zij een sportwed woonden.' De aanklager beschikt c tuigen die zeggen Tadic in te hebben gezien. Bewij actief deelnam aan het gew de Moslim-mannen in he echter nauwelijks gevon van de weinige slachtoffer men getuigen was Edin M wie Tadic de kolf van zijn de mond stak terwijl hij h Mrkalj liep ernstige verwo op aan zijn hoofd, aldus. leen al het feit dat Tadic daden aanwezig was vol zijn om hem schuldig te 'De verdachte was een in derdeel van de gruwelen ka'. Het vonnis van he tegen Tadic, die inmidde derhalf jaar in een spec deling van de gevangeni ningen vastzit, wordt be jaar verwacht.

Sacirbey poogt zorgen tribunaal weg te nemen

Van onze verslaggeefster
Hella Rottenberg

DEN HAAG

De Bosnische VN-ambassadeur Sacirbey is woensdag in Den Haag langs geweest bij het Joegoslavië Tribunaal om te praten over de valse getuigenis van Dragan Opacic, alias 'L'. Doel van Sacirbey's bezoek was om het tribunaal te verzekeren van de volledige medewerking van de Bosnische regering bij het opheffen van de affaire.

Sacirbey heeft hoofdaanklager Louise Arbour (de opvolgster van Goldstone) de garantie gegeven dat president Izetbegovic zich zal inzetten om de kwestie tot op de bodem uit te zoeken. Dit heeft hij na afloop van het gesprek verteld.

Sacirbey was vorige week in Sarajevo toen Opacic bekende dat hij gelogen had in zijn getuigenis tegen de Bosnische Servier Tadic en dit gedaan had in opdracht van de Bosnische autoriteiten.

Het Joegoslavië Tribunaal liet daarop weten 'uiterst bezorgd' te zijn over de misleiding en de gevolgen die dit zou hebben voor de samenwerking met de Bosnische regering. Sarajevo was van meet af aan het meest bereidwillig om materiaal te leveren ten behoeve van de internationale berechting van oorlogsmisdadigers.

Sacirbey zegt ervan overtuigd te zijn dat de hoogste autoriteiten in Sarajevo niet verantwoordelijk zijn voor de misleiding van het tribunaal. 'Er zijn meerdere fouten gemaakt. Onze mensen denken dat het tribunaal erg happig was op deze getuige. Het tribunaal vindt mogelijk dat wij ze in deze zaak in de steek hebben gelaten.'

Volgens Sacirbey zijn er geen nieuwe afspraken gemaakt met het tribunaal om de kans op een herhaling van een dergelijke affaire te minimaliseren. 'Het tribunaal heeft alle vrijheid om onderzoek te doen in Bosnië. Als er de noodzaak bestaat tot veranderingen, dan zullen we er over spreken.'

Naar nu blijkt, bevindt Opacic zich al sinds 2 juni 1995 in de VN-vleugel van de Scheveningse gevangenis. In maart van dat jaar hadden Bosnische opsporingsambtenaren het tribunaal geattendeerd op Opacic. Een maand later ondervroeg de Australische rechercheur Reid hem in Sarajevo en accepteerde hem als getuige in de zaak-Tadic.

Opacic moet meer dan veertien maanden voor zijn optreden in de rechtzaal (afgelopen augustus) zijn voorbereid op de valse getuigenis. Hij werd naar zijn zeggen een lang getraind met onder an-

dere video-films.

Opacic was in Bosnië veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf wegens oorlogsmisdrijven. Over zijn veroordeling zijn verder geen details bekend. Het is onduidelijk waar Opacic zijn misdaden zou hebben gepleegd, in elk geval niet in het kamp Trnopolje, waarvan hij vorige week toegaf er nooit als bewaker te hebben gewerkt.

Een team van onderzoekers van het tribunaal zal binnenkort afreizen naar Bosnië om ter plekke uit te zoeken wie er verantwoordelijk is geweest voor de valse verklaringen van Opacic. Tadic' advocaat Wladimiroff vertrekt vandaag ook naar Sarajevo om na te speuren of nog meer getuigen door autoriteiten zijn bewerkt.

Na zijn bezoek aan het tribunaal en de nieuwe informatie die hij over Opacic kreeg acht Sacirbey het 'nog onwaarschijnlijker' dan hij al dacht dat de getuige heeft gelogen in opdracht van Sarajevo. 'Dit individu heeft zichzelf gecompromiteerd. Hij heeft verteld dat zijn vader en broer gedood zijn en dat hij ze zelf begraven heeft. Waarom zouden Bosnische autoriteiten hem zoiets stoms laten zeggen, als ze weten dat zijn vader leeft en dus opgespoord kan worden?' Opacic heeft mis-schien wel, zo zegt Sacirbey, 'een pathologisch probleem'. Bovendien leeft bij de Bosniërs, aldus de VN-ambassadeur, het idee dat Opacic alle reden had om te liegen.

Naar het oordeel van advocaat Wladimiroff, die Opacic langdurig aan de tand heeft gevoeld, is de getuige echter niet in staat zelf zo'n 'complex verhaal' te verzinnen. Opacic blijft voorlopig in zijn Scheveningse cel. Pas als vast staat hoe hij tot zijn valse getuigenis is gekomen, zal het tribunaal besluiten wat er met hem moet gebeuren. Vervolg wegens meeneed behoort tot de mogelijkheden: daarop stelt het VN-tribunaal een maximumstraf van 10 duizend dollar en/of een jaar gevangenisstraf. De afspraak met Bosnië was dat Opacic, na zijn getuigenis tegen Tadic, de rest van zijn veroordeling zal uitzitten in Sarajevo. Volgens Sacirbey zal dit ook gebeuren.

'Rechtsgang tribunaal is nu juist geloofwaardiger'

De 'affaire-L' schaadt het aanzien van het Haagse tribunaal, zo vinden deskundigen. Maar de consequenties die het heeft getrokken vergroot zijn geloofwaardigheid.

Door onze redacteur
FREDERIEK WEEDA
ROTTERDAM, 29 OKT. Ongeloofwaardig is de rechtsgang binnen het VN-Tribunaal niet geworden door de valse getuigenis tegen de Bosnische Servier Duško Tadić, vindt prof. mr. Tineke Cleiren. Maar een „grote zorg“ geeft de bekendma-

king van dit weekinde wel.

„Het betekent dat het VN-tribunaal niet de internationale erkenning krijgt die het zou moeten hebben. Het is een grove aantasting van het gezag“, zegt prof. Cleiren, die voorzitter is geweest van de internationale onderzoekscmissie naar oorlogsmisdaden in Bosnië voor het VN-Tribunaal in Den Haag. „De valse getuigenis schaadt de publieke opinie, die van belang is voor de effectiviteit van het tribunaal.“

De aanklager van het tribunaal heeft vrijdag de belangrijke getuige Dragan Opacic, alias 'L', teruggetrokken uit de zaak tegen de van oorlogsmisdaden verdachte Tadić. Opacic zei onder druk te zijn gezet

door de Bosnische politie om valse verklaringen af te leggen. Door het afvallen van Opacic is een van de zwaarste beschuldigingen tegen Tadić niet meer van kracht: de moord op dertig mensen en de verkrachting van twintig vrouwen in het gevangenkamp Trnopolje. De overige aanklachten tegen hem wegens oorlogsmisdaden in de kampen Omarska en Keraterm blijven staan.

Valse getuigenissen tijdens het tribunaal is „altijd de grootste angst geweest“ van prof. mr. Frits Kalshoven, tijdens zijn voorbereidend werk voor het tribunaal. Hij was de voorganger van Cleiren in de onderzoekscmissie, die twee jaar geleden haar werk afrondde. „Deze

ontwikkeling verbaast me niets“, zegt hij. „Bij dit tribunaal is het verzamelen van betrouwbaar bewijsmateriaal moeilijk. Dat getuigen liegen, kan overigens bij elke rechtszaak voorkomen.“

Toch is één zwakte van de rechtsgang bij het tribunaal blootgelegd, die de rechtsgang normaliter niet kent: op het plegen van meeneed staat geen straf. Wie wil, kan alles straffeloos uit zijn duim zuigen. Cleiren: „In het Nederlands recht wordt streng opgetreden tegen meeneed. De enige consequentie in deze zaak is dat de eis tegen Tadić wordt verzwakt. Ook al hoeft dat niet te betekenen dat hij onschuldig is. Tegen de getuige kan

niets worden ondernomen.“

Optreden tegen meeneed tijdens het tribunaal is noodzakelijk, maar kan alleen worden afgedwongen door Westerse landen, vindt de hoogleraar internationaal recht aan Oxford University, prof. J. Black-Branch. „Daarvoor is politieke wil nodig.“ Hij betreurt de valse getuigenis, maar vindt niettemin dat het tribunaal bestaansrecht houdt: „Iets doen tegen oorlogsmisdaden blijft beter dan niets doen.“

Kalshoven en Cleiren vinden dat de rechtsgang bij het tribunaal geloofwaardiger is geworden, juist omdat de valse verklaring is ontdekt en omdat de aanklager er onmiddellijk gevolg aan heeft gege-

ven. Kalshoven: „Als zoiets een jaar later bekend wordt, is dat veel erger.“ Het incident toont volgens hem aan hoe belangrijk een goede verdediging is.

De Bosnische premier, Hasan Muratović, ontkent dat de Bosnische politie Opacic belastende gegevens heeft ingeprent, zoals deze beweert. „Als het waar is dat de Bosnische regering de getuige onder druk heeft gezet, dan is die poging jammerlijk mislukt. Haar imago is daar niet bij gebaat.“ Hij houdt rekening met andere mogelijke scenario's: de Bosnische Serviërs die de getuigenis in scène zouden hebben gezet om het tribunaal onderuit te halen.

'Teveel vertrouwd op Sarajevo'

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK
DEN HAAG, 29 OKT. Dat het ima-

go van de aanklager van het VN-tribunaal een flinke deuk heeft opgelopen door de valse getuigenis in de zaak tegen de Bosnische Servier Duško Tadić, is men ten bureu van het tribunaal graag bereid te erkennen. Maar de bewering dat het voortbestaan van het hele tribunaal op losse schroeven wordt gezet door de affaire, leidt slechts tot verwoed getik tegen het voorhoofd met een wijsvinger.

„Als bij jullie een getuige meeneed pleegt, trek je toch ook niet meteen de geloofwaardigheid van de hele rechtsstaat in twijfel“, zegt een medewerker van het bureau van de aanklager, die niet met zijn naam in de krant wil. „Het valt ons trouwens op dat vooral de Nederlandse media ons bij voorbaat al gestorven wanen, terwijl in de VS of Frankrijk lof wordt geuit over het feit dat het proces eerlijk verloopt.“ Want had de aanklager niet meteen zijn medewerking verleend aan het onderzoek van de verdediging naar het waarheidsgehalte van de getuigenis, hoe moeilijk het ook te verkroppen was dat daarmee iets mis kon zijn? En had de aanklager, toen dat het geval bleek en ook nog eens de Bosnische politie er mogelijk de hand in had, de fout niet onmiddellijk toegegeven en de aanklacht aangepast? „Hulde voor de verdediging“, roept de medewerker cynisch. „Stel dat het pas na een veroordeling bekend was geworden?“

Toch zijn de druiwen zuur. De vraag hoe de aanklager in de fout kon gaan, houdt de gemoederen

danig bezig. „Ze hebben te veel vertrouwd op de Bosnische regering“, zegt een diplomaat die het tribunaal volgt. „De moslim-regering heeft meteen na de oprichting de kracht en de mogelijkheden gezien van het tribunaal in de strijd met de Serviërs. Veel van het materiaal dat de Bosnische commissie voor oorlogsmisdaden had verzameld over Bosnische Serviërs is snel en geruisloos, maar in overeenstemming met alle procedures, naar Den Haag verscheept. Dat verklaart waarom in eerste instantie zoveel Bosnische Serviërs werden aangeklaagd en waarom ook snel concrete beschuldigingen aan het adres

NIEUWSANALYSE

van Karadžić en Mladić geformuleerd konden worden. De Serviërs hielden tot voor kort hun boeken gesloten. Nu blijkt dat de Bosnische autoriteiten behalve papier kennelijk ook een aantal getuigen in de aanbieding hadden.“

De gewraakte getuige, aanvankelijk verborgen gehouden achter de codenaam 'L' maar inmiddels beter bekend als Dragan Opacic, werd in maart 1995 aan het tribunaal aangeboden door de Bosnische politie. De hoofdonderzoeker in de zaak Tadić, de Australiër Robert Reid, bezocht de getuige in april van dat jaar in een gevangenis in Sarajevo. Tadić was inmiddels gearresteerd en verbleef in een gevangenis in Duitsland, dat druk bezig was met zijn uitlevering. Tadić zou daarmee als eerste verdachte ter beschikking van het tribunaal komen.

Reid verklaarde vorige week na één gesprek de getuige geaccepteerd te hebben. Dat was niet geheel onbegrijpelijk, want anders dan andere getuigen die door het bureau van de aanklager bij elkaar waren gesprekkeld, kon 'L' Tadić heel nauwkeurig plaatsen in het gevangenkamp Trnopolje. Hij had gezien hoe Tadić als commandant opdrachten gaf, zelf mensen had vermoord en vrouwen had verkracht. Tot in de kleinste details had de man de meest gruwelijke misdaden beschreven. Opacic bleek een buitengewoon waardevolle getuige voor de aanklager.

Voor de verdediging was de getuigenverklaring van Opacic buitengewoon schadelijk. De Brit Steven Kay, die voor de verdediging de verhoren doet in de rechtzaal, zette Opacic in kruisverhoor flink onder druk met aantal opmerkelijke onwaarheden als gevolg. Zo zou Tadić vrouwen hebben verkracht in de kelders van bij het kamp gelezen huizen, maar geen van die woningen blijkt over een kelder te beschikken.

Een onderzoek in Bosnië naar Opacic door de verdediging culmineerde vorige week in de erkenning van deze getuige dat hij alles had gelogen, onder druk van de Bosnische politie die dreigde hem of zijn familie te executeren. „We hebben afgelopen zaterdag nog uitvoerig met Opacic van gedachten gewisseld en het gevoel dat hij de waarheid spreekt over de Bosnische politie die hem van alles over Tadić zou hebben ingeprent“, is alleen maar sterker geworden“, zei Tadić' verdediger, de Nederlandse advocaat mr. M. Wladimiroff, gister-

middag. „Ik acht hem niet in staat het complexe verhaal dat hij heeft te verzinne.“

Wladimiroff laat het niet bij deze constatering. Hij gaat met een lijst getuigen die 'spontaan' door de Bosnische regering zijn aangeboden naar Sarajevo om te controleren of ze wel authentiek zijn. „Ik heb redenen aan te nemen dat Opacic geen uniek geval is“, aldus Wladimiroff.

Als dat zo is, dan ontstaat voor de aanklager volgens waarnemers een groot geloofwaardigheidsprobleem. „Dan mag je van geluk spreken dat er niet een opvolger voor Goldstone is aangesteld, die niet op de hoogte is van gangbare mores in het bureau en die schoon schip kan maken“, zegt een Amerikaanse waarnemer. „Want er zal dan een hele nieuwe aanklagersploeg moeten aantreden, die veel onafhankelijker te werk gaat dan tot nog toe het geval was.“

Het tribunaal moet blijven bestaan, luidt unaniem de mening onder diplomaten en medewerkers van het tribunaal.

De laatste zeggen dat de kwestie het bureau van de aanklager nadrukkelijker zal scheiden van het tribunaal zelf, dat bestaat uit de rechters die oordelen. Deze ontwikkeling wordt met name door Louise Arbour, de opvolgster van aanklager Richard Goldstone, vurig bepleit.

„En ze verdient steun“, meent de Amerikaanse waarnemer. „Misschien is de hele affaire wel een blessing in disguise voor het tribunaal. Je kan beter met een klein jongen als Tadić op je bek gaan met een zwaargewicht als Mlad-

Franse VN'ers aangeklaagd wegens moord

BELGRADO - Tegen de VN-vredesmacht Sfor in Bosnië-Herzegovina is voor het eerst een aanklacht ingediend wegens moord.

24-10-1997
Franse Sfor-militairen zullen zich mogelijk voor de Franse rechter moeten verantwoorden voor de dood van de 38-jarige Bosnische Servier Dragan Gagovic.

Begin oktober heeft een advocatenkantoor namens de familie van Gagovic het Franse hoogerechtshof gevraagd om een proces. Gagovic werd door het Joegoslavië-Tribunaal verdacht van oorlogsmisdaden. Zijn auto werd op 9 januari in de buurt van Foca doorzocht met kogels toen hij, volgens Sfor, probeerde te ontkomen aan zijn aanhouding. Vijf kinderen die ook in de wagen zaten bleven ongedeerd.

Verdediging Tadić meent dat getuige van aanklager lo

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 25 OKT. In het proces

tegen de Bosnische Servier Duško Tadić voor het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië heeft de verdediging de getuigenis aangevallen van een voormalige bewaker van het gevangenkamp Trnopolje. Deze getuige legde de half augustus anoniem en achter gesloten deuren een buitengewoon belastende verklaring af tegen Tadić. Volgens de verdediging heeft de man, die in Bosnië zou zijn veroordeeld wegens oorlogsmisdaden, gelogen. Tadić staat terecht voor oorlogsmisdaden in de gevangenkampen Keraterm, Omarska en Trnopolje en voor misdaden in enkele plaatsen in de buurt.

De getuige, bekend onder de codenaam 'L', werd in augustus als laatste getuige van de aanklager langdurig verhoord over de gang van zaken in het kamp Trnopolje.

Volgens de getuigenis van 'L', waarvan een stenogram verscheen waarin uitvoerig was geschrapt om de anonimiteit van de getuige te waarborgen, was Tadić als commandant van het kamp verantwoordelijk voor brute moorden en verkrachtingen. In de getuigenis viel op dat de misdaden die Tadić in het kamp zou hebben begaan aanmerkelijk bloediger waren dan in de andere kampen waarin hij mensen zou hebben mishandeld en vermoord.

De verdediging zegt al gedurende het verhoor aan de authenticiteit van de verklaringen te hebben getwijfeld. Namen van medebewakers van het kamp, die de getuige zoals ook uit het stenogram blijkt pas noemde na het dreigement dat hij beboet zou worden wegens het niet opvolgen van een opdracht van de rechter, bleken bij navraag in Bosnië niet te bestaan of onjuist. De verdediging zegt vastgesteld te hebben dat hij niet als bewaker in Trnopolje heeft gediend. Het is zelfs onduidelijk of hij door een rechtbank Sarajevo is veroordeeld. De ver-

dediging heeft achter gesloten deuren deze week een aantal gehoord die deze lezingen bevestigden. Zo zou een getuige die dediging over deze kwestie hebben verklaard dat 'L' zuster was in plaats van het k-

'L' is aan het tribunaal baar gesteld door de Bosnische autoriteiten in Sarajevo. Volgens bevestigde, speculatieve versies zou 'L' zijn gestuurd om te dat Tadić, die door getuigen tijd direct wordt gekoppeld misdaden die hij zou hebben gaan, alsnog wordt veroordeeld. Maar indien de getuige de aanklager wordt ingetrokken, alleen het deel van de aanklacht betrekking heeft op de ver-stelde misdaden in het kamp polje te vervallen. De aanklager ven geen commentaar op de van zaken.

Op verzoek van de verdediging vertelde prof. dr. W.A. Wagenvoort als getuigedeskundige voerig aan welke voorwaarden kenningsprocedures moeten worden. Volgens de verdediging getuigen niet altijd een juiste procedure gevolgd bij het voorleggen een fotoboek. Wagenvoort trad al tuige-deskundige eerder op in der meer het proces tegen J. Demjanjuk in Israël, van wie verdersteld werd dat hij bewaker in het nazi-vernietigingskamp blinka. Wagenvoort uitlatingen belangrijk bij het proces Tadić dat de rechters nagenoeg uit-tend moeten afgaan op getuigen-klaringen voor een veroordeling.

Volgens Wagenvoort zijn sle-vier van de 52 getuigen van de klager die Tadić hebben her-interessant voor de rechters, on-deze getuigen Tadić niet hadde-zien. De waarde van de herker-van de vier getuigen kon Wag-echter niet beoordeelen, om-niet weet onder welke omst-heden de fotoboeken zijn gep-teerd en welke procedures zijn gevolgd.

'Het tribunaal laat zich door niemand beïnvloeden'

GESPREK MET AANKLAGER RICHARD GOLDSTONE

Aanklager Richard Goldstone van de VN-tribunalen voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië en Rwanda gaat terug naar Zuid-Afrika om zijn zetel in het Constitutionele Hof te bezetten. Een afscheidsgesprek.

Door onze redacteur

Z.C.A. LUYENDIJK
DEN HAAG, 7 SEPT. „Het is het Constitutionele Hof van Zuid-Afrika”, corrigeert Richard Goldstone geprikkeld en hij graait om zich heen naar een pen. De proefdruk van zijn nieuwe visitekaartje moet snel de deur uit. Hij krabbelt iets in de linkerbovenhoek en wuift kaartje en secretaresse vervolgens met een onverschillig gebaar weg. „Het Zuidafrikaanse Hof heeft de afgelopen maanden flink doorgewerkt”, zegt hij. „Er zitten nog wat haken en ogen aan de nieuwe grondwet, maar die verdwijnen wel. Op 1 november begint mijn nieuwe taak.”

Goldstone gaat terug naar Zuid-Afrika om zijn zetel in het Constitutionele Hof te bezetten. Twee jaar geleden al werd hij benoemd, maar de Zuidafrikaanse president Mandela leende hem op uitdrukkelijk verzoek van onder anderen secretaris generaal Boutros-Ghali van de VN uit aan de VN-tribunalen voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië en Rwanda, als aanklager.

Goldstone was door zijn ervaring als voorzitter van de politiek geladen 'Onderzoekscommissie voor de preventie van politiek geweld' uitermate geschikt voor de functie, omdat verwacht werd dat ook de VN-tribunalen onder zware politieke druk zouden komen staan. Goldstone zou daar raad mee weten.

Bovendien had Goldstone door het onderzoek naar geheimzinnige moordpartijen en bloedbaden in Zuid-Afrika aanzien verworven als onpartijdig voorvechter van mensenrechten.

„Van mensenrechten wist ik meer dan van humanitair recht toen ik naar Den Haag kwam”, zegt Goldstone. „Maar het was een opwindend perspectief me daarop te kunnen storten.” En hij vervolgt lachend: „Had ik toen geweten wat ik nu wist, dan zou ik zeer zeker geaccepteerd hebben.”

„Het proces tegen de Bosnische Serviër *Radovan Karadžić* wordt gevoerd in een soort aculim. De vraag waarom *Tadić* plotseling mensen mishandelt die voor de oorlog zijn vrienden waren, blijft onbeantwoord. Iets wat de wereld waarom oorlogsmisdaden worden begaan?”

„Over het proces *Tadić* ga ik niets zeggen. Dat is in volle gang. Voor het plegen van oorlogsmisdaden is de belangrijkste

drijfveer angst. Mensen begaan in een oorlog misdaden om zichzelf te beschermen. Ze doen het uit eigenbelang. Haat is ook een belangrijke drijfveer, maar angst is belangrijker. Iemand heeft eens gezegd dat haat een uitdrukking is van angst. De misdaden in Joegoslavië zijn ook nog eens gebaseerd op een oude, lang bestaande haat. De leiders in het conflict hebben van haat en angst dankbaar gebruik van gemaakt om mensen op te hiten. Degenen die de propaganda verzorgen willen wij trouwens ook gaan vervolgen. In Rwanda heeft een radiostation een zeer grote rol gespeeld om mensen tot misdaden aan te zetten. De verantwoordelijken voor die uitzendingen worden aangeklaagd.

„Leiders willen maar één ding: macht. Het wordt nog altijd te weinig onderkend hoe groot de invloed van één persoon kan zijn op een heel volk. Zonder Hitler was er geen Holocaust geweest. Maar leiderschap van slechts enkele personen kan ook tot goede dingen leiden, zoals in Zuid-Afrika. Natuurlijk heeft buitenlandse druk een grote rol gespeeld bij het verdwijnen van het apartheidregime, maar zonder de persoonlijkheden van De Klerk en Mandela was het nooit gelukt.”

Hoewel het tribunaal in eerste instantie is opgericht om oorlogsmisdaden te straffen, moet er ook een preventieve werking van uitgaan. Is dat een realistische gedachte?

„Zonder rechtspraak kan er geen sprake zijn van afschrikking. En dat is een belangrijk doel van dit tribunaal: ervoor te zorgen dat mensen het humanitair recht niet langer grof overtreden. Nimmer heeft zoveel volkerenmoord plaats gehad als sinds de Tweede Wereldoorlog. Er zijn wel honderd burgeroorlogen geweest en in nagenoeg elk conflict zijn oorlogsmisdaden begaan.”

Waarom is er pas vijftig jaar na de Tweede Wereldoorlog opnieuw een instrument in het leven geroepen om oorlogsmisdaden te straffen?

„Een belangrijke reden is dat in Europa plotseling een conflict ontstond waarbij volkeren werden uitgemoord. Na de Tweede Wereldoorlog dacht niemand dat zo iets nog een keer zou gebeuren. De media hebben een vitale rol gespeeld bij het beschrijven van de aard van het conflict — de agressie, de haat, de vernederingen en misdaden. Beelden en verhalen hebben de publieke opinie en daarmee politiek gevormd. Dat die er uiteindelijk in geslaagd zijn het tribunaal opgericht te krijgen is in belangrijke mate te danken aan het feit dat de koude oorlog voorbij was. De Veiligheidsraad heeft unaniem met de instelling van het tribunaal ingestemd. Dat was voor de val van de Berlijnse Muur ondenkbaar geweest. Alleen al daarom en om het simpele feit dat er

Richard Goldstone (Foto NRC Handelsblad, Leo van Velzen)

meer aandacht bestaat voor het onderwerp dan ooit, is het tribunaal een succes. Er gaat geen dag voorbij of er wordt over het tribunaal geschreven.”

Maar de media zijn niet altijd even vriendelijk. Het tribunaal is menigmaal bespot voor de trage gang van zaken en het geringe aantal verdachten tegen wie daadwerkelijk een proces wordt gevoerd.

„Ik heb die kritiek nooit opgevat als persoonlijk. De kritiek was gericht tegen de Verenigde Naties en de landen die het tribunaal hebben opgericht maar daar niet altijd de consequenties aan willen verbinden. Wij hebben de kritiek als opbouwend ervaren. De media hebben geholpen om de strategie te vormen, ze hebben geholpen bepaalde zaken te bespoedigen. In mijn mening spelen de media een es-

sentiële rol in mensenrechtenkwesties. Zij zijn vrijwel altijd het eerste slachtoffer van schendingen. Ze zijn voor ons dan ook een natuurlijke bondgenoot. De publieke opinie is van vitaal belang voor dit tribunaal, want wij zijn dienaren van de internationale gemeenschap. Als die niet instemt met wat wij doen, kunnen wij stoppen. Verder is de aandacht van de media belangrijk wanneer je beseft dat de

VN nagenoeg failliet zijn. In dat klimaat moet het tribunaal zich staande houden.”

De media hebben het tribunaal beschuldigd zich te laten beïnvloeden door politieke belangen.

„Zulke kritiek is onvermijdelijk. Wij functioneren in een politieke omgeving. Alles wat we doen is politiek. Maar we laten ons door niemand beïnvloeden. Wij nemen elke beslissing op zuiver professionele gronden. Mij is credit gegeven voor zogenaamde 'intelligente beslissingen', zoals het uitvaardigen van een internationaal arrestatiebevel tegen Karadžić en Mladić op de eerste herdenkingsdag van de val van Srebrenica, maar ook voor 'domme' zaken als het uitbrengen van de aanklacht tegen Karadžić toen de onderhandelingen in Dayton nog maar net waren begonnen...”

En in beide gevallen was het puur toeval dat op zulke belangrijke momenten het tribunaal van zich liet horen?

(Goldstone lacht) „Absoluut. Uiteraard waren we in het geval van de aanklacht van Karadžić op de hoogte van de onderhandelingen in Dayton. Maar beseft moet worden dat de aanklager en zijn plaatsvervanger nauwelijks invloed hebben op het tijdstip waarop aanklachten naar buiten worden gebracht. Heel wat mensen buigen zich over de beschuldigingen voordat die naar de rechter gaan, die de uiteindelijke beslissing neemt over de aanklacht. Alleen wanneer we denken dat we iemand kunnen arresteren houden we een aanklacht wel eens een tijdje stil.”

Het tribunaal heeft dus nooit direct onder druk gestaan van politici?

„Nimmer. Niemand heeft ooit gezegd: klaag die persoon niet aan. Regeringen zijn het niet altijd met het tribunaal eens, maar er is wel altijd sprake van begrip. Op Joegoslavië na heeft geen enkel land ons ooit verhinderd onderzoek te doen of anderszins iets in de weg gelegd. Een poging ons te beïnvloeden had ik openbaar gemaakt. De enige bescherming van onze onafhankelijkheid is een oproep aan de publieke opinie.”

Toch blijven de grote leiders in ex-Joegoslavië buiten schot, terwijl die toch in laatste instantie verantwoordelijk zijn voor de oorlog? Ontspringen Milošević, Tudjman en Izetbegović de dans?

„Het is de strategie van deze instelling de 'grote vissen' te vangen en niet alleen de mensen te straffen die geen verantwoordelijkheid droegen. Wat mij zorgen baart is dat de belangrijkste uitdaging niet op het terrein van het tribunaal ligt, maar bij de landen die het hebben opgericht. Ik bedoel dan de arrestatie van beklaagden. Het achterblijven van aankladingen tast op termijn de geloofwaardigheid van het tribunaal aan. Wij vinden dat IFOR ge-

bruik moet maken van de mogelijkheden die ze heeft om mensen te arresteren. Ik ben kritisch over de zwakte die IFOR op dit gebied toont. Het is natuurlijk gemakkelijk voor mij, om vanuit mijn comfortabele kantoor in Den Haag te roepen dat mensen iets moeten doen dat ernstige gevolgen voor hen kan hebben, maar het is in het belang van het tribunaal dat risico's worden genomen. Waar heb je anders een leger voor? Stel je voor dat een nationale politiemacht iemand niet arresteert, omdat men de gevolgen vreest? In Holland zou dat door niemand geaccepteerd worden.”

Kan het tribunaal als mislukt worden beschouwd als de leiders niet berecht worden?

„Voor de publieke opinie is het tribunaal mislukt wanneer de belangrijkste mensen niet terecht staan. Simpelweg de zeven mensen berechten die nu vastzitten in de cellen van het tribunaal is niet voldoende. Het is belangrijk deze kwestie door de ogen van de slachtoffers te zien. Rechtszaken brengen voor hen gerechtigheid. Zij hebben niet vele maanden gewacht na het afleggen van allerhande verklaringen om te horen dat ze voor de gek zijn gehouden en dat de daders vrijuit gaan. Dat is de fundamentele reden voor toekomstig geweld.”

Zou het een oplossing zijn met een waarheidscommissie te werken in ex-Joegoslavië, zoals u in Zuid-Afrika heeft gedaan?

„Een waarheidscommissie kan alleen worden ingesteld met instemming van de slachtoffers. Ik kan het niet geheel uitsluiten voor mensen die lager in de hiërarchie misdaden hebben begaan, maar voor de leiders denk ik dat berechting noodzakelijk is.”

Wanneer begint de eerste rechtszaak in Rwanda? Over de gang van zaken bij het tribunaal daar komt maar weinig naar buiten?

„Het is vreemd dat voor het tribunaal in Rwanda zo weinig belangstelling bestaat, terwijl nagenoeg alle leiders van de verschrikkelijke misdaden die daar zijn begaan inmiddels vastzitten. Vorige week is de 'Karadžić' van de Rwandezes gearresteerd, niemand heeft het bericht gebracht. Joegoslavië staat in het brandpunt van de belangstelling, en de grote leiders schitteren door afwezigheid. Maar het klopt dat het tribunaal in Rwanda niet zo vlot loopt als hier in Den Haag. Een deel van de oorzaak is dat het moeilijk is mensen te vinden die het aantrekkelijk vinden er een tijdje te werken. Ook is er spanning omdat de huidige leiders vinden dat de schuldigen geëxecuteerd moeten worden. De maximumstraf die in de statuten van het tribunaal is voorzien, is levenslang. Wij vinden dat genlijkelijk wel lang genoeg.”

Verkrachting in oorlogstijd gold tot nu toe niet als oorlogsmisdad. Bij het Internationaal Tribunaal voor oorlogsmisdaden in het voormalig Joegoslavië, dat in Den Haag gehouden wordt, wordt nu voor het eerst verkrachting wel vervolgd. Onder de 21 Bosnische Serviërs die in staat van beschuldiging zijn gesteld is Mladen Radic, hoofdbewaker in het vernietigingskamp Omarska, die een vrouwelijke gevangene bij vijf verschillende gelegenheden zou hebben verkracht. Daarom is dit tribunaal een uniek experiment, zegt Elizabeth Odio Benito, vice-president van die bijzondere rechtbank: 'Als het slaagt, zal het de positie van vrouwen overal ter wereld versterken.'

Heel betrouwbare bevestiging bevestigd Elizabeth Odio Benito (55), vice-president van het 17-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië, de vraag hoe ze zich heeft voorbereid op haar taak als rechter: 'Ik heb de geschiedenis van Joegoslavië bestudeerd, maar geen slachtofferverhalen gelezen.'

Dit ook niet aangevonden boek *Am Ende der Welt* van de journaliste Maria van Welzen vol schokkende getuigenverklaringen van meisjes van vijftien en zestien? Nee, niet gelezen, want rechten worden verondersteld onpartijdig te zijn.

'Natuurlijk ken ik de rapporten van Tadeusz Mazowiecki en andere documenten. Maar ik heb me expres niet verdiept in gruwelijke details, om niet al bij voorbaat mijn afstand te verliezen. Het is belangrijk iedere zaak tot in details te kennen, maar ook om afstand te houden.'

Ons mandaat luidt: de vervolging van mensen, verantwoordelijk voor ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, begaan op het territorium van voormalig Joegoslavië sinds 1991. Daarbij gaan we totaal onafhankelijk van zittende regimes te werk. Maar het aandragen van bewijsmateriaal is niet eenvoudig. Wat dat betreft hebben de Duitsers, met hun keurige administratie, het rechters na de oorlog veel gemakkelijker gemaakt.'

Toch is aanklager Richard J. Goldstone er inmiddels in geslaagd te komen met een officiële aanklacht tegen 21 met name genoemde Bosnische Serviërs die gruwelijkheden zou-

den hebben begaan in het vernietigingskamp Omarska, in de buurt van de stad Prijedor. Goldstone is met concreet ingevulde beschuldigingen gekomen tegen ieder van de verdachten afzonderlijk. Zo wordt Mladen Radic, hoofdbewaker in het kamp, ervan beschuldigd een vrouwelijke gevangene bij vijf verschillende gelegenheden te hebben verkracht. In de aanklacht, die op 13 februari openbaar werd, worden de slachtoffers van de oorlogsmisdaden ook met name genoemd en wordt beschreven aan welke behandeling zij werden onderworpen.

Dat zo veel mensen in staat van beschuldiging konden worden gesteld, kwam als een grote verrassing. 'Een grote moeilijkheid bij de bewijsvoering zijn de trauma's waarmee vooral vrouwen kampen,' zegt Odio Benito. 'Maar weinigen zijn bereid over hun ervaringen te praten.'

Waarom dan toch kruisverhoren bij het tribunaal? Ik beschrijf de omstandigheden waaronder ik vorig jaar een Bosnische vrouw interviewde die zes maanden in een geïmproviseerd bordeel had gevangengezeten: kalmeringstabletten, tranen, pauzes, nieuwe huilbuien...

Odio Benito: 'Slachtoffers zullen we niet aan kruisverhoren onderwerpen. Ook is het niet nodig dat ze de zitting bijwonen, als er maar getuigen zijn die hun verhaal onderschrijven. Maar als getuige en slachtoffer één en dezelfde persoon zijn, ontstaat een situatie waarvoor ik geen oplossing weet. Hoe het dan moet, ik zou het niet weten...

Om mensen met een trauma zo goed mogelijk op ➤

**verkrachter:
een moord zonder dode'**

De geschiedenis van het tribunaal

Zomer 1992: de Veiligheidsraad spreekt zijn grote ongerustheid uit naar aanleiding van de aanhoudende stroom rapporten over schendingen van de mensenrechten in voormalig Joegoslavië. 6 oktober 1992: in resolutie 780 verzoekt de Veiligheidsraad secretaris-generaal Boutros-Ghali een onafhankelijke *Commission of Experts* in te stellen die bewijsmateriaal zal verzamelen over ernstige schendingen van de Conventies van Genève en andere overtredingen van het internationaal humanitair recht. Een klein halfjaar later, op 22 februari 1993, besluit de Veiligheidsraad tot oprichting van een internationaal VN-tribunaal, opdat daders en opdrachtgevers kunnen worden vervolgd.

Het is mede te danken aan Vrouwen voor Vrede dat ook seksuele oorlogsmisdaden strafbaar worden gesteld. Eind 1993 dringt Vrouwen voor Vrede hierop aan met een reeks van vijftigduizend handtekeningen uit de hele wereld.

De *Commission of Experts* besluit in april 1994 om te starten met een drieduizend pagina's tellend rapport. Het tribunaal begint met zijn activiteiten. Er is sprake van een jurisprudentie die onder andere wordt gevestigd door kruisverhooren.

Op 13 februari 1995 worden de eerste twee top-officieren in staat van beschuldiging gesteld. Het is de *Brigitte Serbica* die de gruwelen zouden hebben begaan in het voormalige kamp Omarska. De aanklacht luidt: misdaden tegen de menselijkheid en ernstige schendingen van de Genève Conventie met betrekking tot het behandelen van burgers en schending van het oorlogsrecht. De slachtoffers worden met name genoemd.

vangen en te begeleiden, hebben we wel een *Victims and Witnesses Unit*. Maar helaas, vanwege geldgebrek hebben we de aan dit centrum verbonden psychologen geen vast dienstverband kunnen aanbieden. Hun hulp is maar tijdelijk, en dat terwijl niet alleen de slachtoffers zelf, maar soms zelfs hun begeleiders hulp nodig hebben.'

Buiten wordt het langzaam donker. 'Denkt u,' vraag ik plotseling, 'dat mannen kunnen begrijpen wat het betekent voor vrouwen om zwanger te raken van een verkrachter?'

Als ik zeg kinderen te hebben, vraagt Elizabeth Odio Benito hoe ik het zou hebben ervaren: een kind van een man die ik veracht. Ik denk na, langzaam formulerend: Het is meer dan een inbreuk op je fysieke integriteit. Het is een vorm van vermoord worden zonder te worden gedood, want strijdig met het instinct van een moeder om lief te hebben. Ze haat wat ze in zich voelt groeien en dat verwoest haar identiteit.

Afwachtend kijk ik op. Rechter Odio Benito knikt. Ze onderschrijft het volmondig en vertelt over haar ervaringen met verkrachte, zwangere vrouwen in haar geboorteland Costa Rica: 'Persoonlijk denk ik niet dat mannen kunnen begrijpen wat een dergelijke zwangerschap, dat onverenigbare van liefde en haat in één lichaam, vrouwen geestelijk kan aandoen. Als minister van Justitie stond ik achter de vrouwen die streden voor het recht op abortus na verkrachting. Helaas hebben we die strijd van de machtige kerk verloren. Voor mij is het wat vreemd om nu, na de narigheid ginds, weer, en op zo'n grote schaal, tegen het probleem aan te lopen.'

Hoe belandt een Costaricaanse in een tribunaal over oorlogsmisdaden op de Balkan?

'Agressie, fysiek geweld, met name tegen vrouwen, obse-

deert me. In 1978 werd ik minister van Justitie, wat me met mijn neus op de mensenrechtensituatie in Latijns Amerika drukte. In Brazilië, Chili, bij ons. Als je er eenmaal mee geconfronteerd bent, laat het je niet meer los. Later, als bestuurslid van het VN-Vrijwilligers Fonds voor Slachtoffers van Geweld, kreeg ik persoonlijk contact met vrouwen die aan marteling en incest blootgestaan hadden, sterk getraumatiseerd waren en moeilijk praatten. Al "mijn" slachtoffers waren afkomstig uit Latijnsamerikaanse landen, waar de positie van vrouwen zwak is en de rol van de kerk dominant. En toch, ondanks het feit dat er ginds nog zoveel te doen valt, ben ik hierheen gekomen om me over de Balkan te buigen. Maar is dat zo gek? Al werkend en studerend heb ik helaas moeten vaststellen dat bij ieder aspect van de mensenrechten de vrouw slechter af is dan de man. Welk onderwerp je ook behandelt: smecting, asielzoekers, vluchtelingen, overal worden vrouwen er slechter af dan mannen. Dat is al erg, maar in oorlogen is het rampzalig omdat het Internationaal Strafrecht geen specifieke regels ter bescherming van vrouwen kent.

Elk jaar praten de Verenigde Naties over mensenrechten, maar pas sinds enkele jaren ook over de mensenrechten van vrouwen. Daarom is dit VN-tribunaal ook zo uniek. Voor het eerst in de geschiedenis is verkrachting in oorlog vervolgbaar. Universele jurisdictie ontbreekt, maar wij als tribunaal kunnen daar een begin mee maken zodat er jurisdictie ontstaat voor andere gerechtshoven. Als het experiment slaagt, zal het de positie van vrouwen overal ter wereld versterken.'

Eerlijk zegt ze: 'Ik denk overigens dat we hoe dan ook niet alle oorlogsmisdadigers uit voormalig Joegoslavië kunnen berechten. De zaken die we behandelen hebben eerder een voorbeeldfunctie.'

Dat het waarschijnlijk bij een voorbeeldfunctie blijft, heeft ook te maken met het feit dat 20 van de 21 verdachten naar verwachting niet daadwerkelijk bij het tribunaal aanwezig zullen zijn. Als ze niet door hun autoriteiten worden uitgeleverd, en daar ziet het niet naar uit, kan het tribunaal geen vonnis wijzen. (Een van de verdachten zit in hechtenis in München en wordt mogelijk wel uitgeleverd.) Wel kan een internationaal arrestatiebevel worden uitgevaardigd, wat tot gevolg heeft dat de verdachten het Servisch deel van Bosnië niet meer kunnen verlaten zonder gearresteerd te worden. Volgens Christian Chartier, woordvoerder van het tribunaal, is het, ook al zijn de verdachten niet aanwezig, toch uiterst belangrijk dat de zaken in ieder geval in de openbaarheid komen.

Onder haar kalme spreektoon beluister ik gedrevenheid en een taale volharding bij Odio Benito. Diplomatie ook. Buiten op het Churchillplein is de avond inmiddels gevallen. Het is of we heel alleen zijn in het Aegon-gebouw in Den Haag waar het tribunaal wordt gehouden. Een verlicht raam in een donker gebouw, met nog slechts een bewaker beneden.

Het heeft enige moeite gekost Odio Benito te spreken te krijgen. Na een telefonische aanloop van maar liefst zestig dagen was ze ook nog eens niet beschikbaar op de afgesproken tijd. Ze spreekt haar teleurstelling uit over het feit dat er zo weinig vrouwelijke rechters in het tribunaal zitting hebben. 'De Veiligheidsraad heeft in totaal elf rechters benoemd, on-

der wie slechts twee vrouwen: een Amerikaanse en ik. Dat vind ik erg teleurstellend! Er is geen begrip voor vrouwen. De VN wordt gevormd door regeringen, en daar beginnen de problemen. Want in de regeringsstandpunten zijn vrouwelijke ideeën en stellingnames ondervetegenwoordigd. Neem de resultaten van de bevolkingsconferentie in Cairo... Daar had de positie van vrouwen een prioriteit moeten zijn! Gelukkig neemt de invloed van vrouwen in de wereld toe. Vrouwelijke NGO's (Non Governmental Organizations) gaan een steeds grotere rol spelen. Door werkgroepen en cursussen dragen ze bij aan bewustwording. Ze doen aan slachtofferhulp, bevorderen mensenrechten en lobbyen, nationaal en internationaal. Dat blijkt in de praktijk toch te werken.'

Hoewel ze eerder heeft gezegd afstand te willen houden van gruwelijke verhalen om haar rol als rechterin goed mogelijk te kunnen vervullen, blijkt Odio Benito toch emoties te kennen. Met verbijstering luistert ze als ik over Kosovo vertel: geen vaccinaties voor baby's meer, geen gynaecologische hulp meer voor vrouwen, ja, moord zelfs in kraamklinieken, en inzet van zenuwgassen tegen schoolkinderen. Hoe moeilijk het is om daders te vervolgen, blijkt wel uit het feit dat de VN-Commission of Experts die erop uit werd gestuurd om de zaak te onderzoeken, van de twintig- tot vijftigduizend gevallen van verkrachtingen door Serviërs er niet meer dan vijftienhonderd kon traceren, waarbij in slechts zeshonderd gevallen de namen van daders bekend zijn.

'Er wordt nu aan een tribunaal over Rwanda gewerkt,' zeg ik, 'maar zou een permanent tribunaal niet veruit het beste zijn?' 'Natuurlijk!' zegt Odio Benito. 'Ik vind dat de wereldgemeenschap met al haar lokale conflicten en ernstig bedreigde volken - denk aan Koerden en Indianen - een permanent internationaal gerechtshof nodig heeft. Dit tribunaal en het volgende zijn stappen op weg daar naar toe. Maar er is één obstakel: de soevereiniteit van staten. Als we een perfecte internationale gemeenschap willen, zullen we het traditionele concept van soevereiniteit moeten loslaten.

Mensenrechten hebben geen grenzen; ze ontstijgen de soevereiniteit van een land, die dus anders moet worden omschreven. Anders hield je dat mensenrechten, indien dat regeringen uitkomt, een binnenlandse aangelegenheid worden.'

In het trapportaal, de lege hal en buiten op weg naar de stille parkeergarage ronden we het gesprek af. Mijn laatste vraag gaat over geld. 'Tot nu toe lijken VN-lidstaten allesbehalve scheutig met hun steun aan het tribunaal, is het niet?'

Rechter Odio Benito blijft staan. 'Ja, als de wereld wil dat we ons mandaat vervullen, moet ze ons daartoe in staat stellen door middel van menskracht en geld. Zo eenvoudig ligt dat. Er zullen altijd belangen tegenstellingen tussen staten en mensen onderling zijn. Toch vormen niet die belangen tegenstellingen het probleem, maar ons onvermogen ze op te lossen. De enige oplossing is gelegen in solidariteit, en solidariteit kost geld.'

(Advertenties)

van LUIJN & KALKSMA

ADMINISTRATEURS EN ADVISEURS

Sinds 1984 oefenen wij zelfstandig het beroep van administrateur in al zijn facetten uit. Als SPD-ers bieden wij meer dan louter het voeren van de boekhouding.

Wij zijn werkzaam in de Randstad en Midden-Nederland.

Ons kantoor is gespecialiseerd in de non-profit sector.

Staringlaan 41
1215 BR Hilversum
Telefoon: 035-235060

MAIL & FEMALE

Bijzonder Informatief Stijlvol
in 't land der vrouwenlusten

Bestel de **POSTORDERKATALOGUS** 1993 met erot. modeliteratuur, oliën, video's, vibrators + meer! Maak f 15,- over op giro: 403899 o.v.v. kat. 0 t.n.v. MAIL & FEMALE te Antwerpen

Winkel Amsterdam: Prinsengracht 363
Winkel Antwerpen: St. Antoniusstraat 10
Open: ma. 13.00 - 18.00
di. t/m vr. 11.00 - 18.00

Toc

M.I. PROFILES

Kappers

Reestraat 15, 1016 DM Amsterdam

Tel.: 020-6 27 63 37

Open

De hele week en donderdagavond

Vraagtekens bij uitlevering Bosnisch-Servische officieren

Door Bram Versteeg

DEN HAAG - Aan de snelle overdracht van twee Bosnisch-Servische officieren aan het VN-tribunaal in Den Haag zit een luchtje. Deze overtuiging heeft de Amsterdamse hoogleraar P. de Waart.

Als volkenrechtdeskundige zet hij vraagtekens bij de manier waarop generaal Djukic, een vriend van bevelhebber Mladic,

en kolonel Krstmanovic op het vliegtuig zijn gezet en met handboeien om de Scheveningse strafgevangenis zijn binnengevoerd. Hij trekt een vergelijking met de actie van Amerikaanse militairen die de van drughandel verdachte president Noriega van Panama uit zijn paleis plukten en naar de VS overbrachten.

De Waart vindt dat de overdracht 'overhaast' in zijn werk

ging. „Hen gevangen houden in Sarajevo werd kennelijk te riskant. Door de twee op het vliegtuig te zetten werd de druk van de ketel gehaald. Maar Nederland wordt wel met de hete aardappel opgescheept.”

Aanklager Goldstone beschouwt Djukic en Krstmanovic nog altijd als verdachten. Binnen enkele weken wordt beslist of zij in staat van beschuldiging worden gesteld. Is er onvoldoende bewijs voor een aanklacht, dan zullen zij wellicht als getuigen bruikbaar zijn, aldus woordvoerder Chartier van het tribunaal.

De Waart vraagt zich af of de rechten van de verdachten voldoende worden gewaarborgd. Weliswaar krijgen zij een advocaat - in dit geval waarschijnlijk de prominente Joegoslavische strafpleiter Toma Fila - en een tolk, maar de regels van het tribunaal voorzien niet in een maximale duur van de detentie.

„Dit had beter geregeld moeten worden. De Veiligheidsraad vond dat kennelijk niet nodig.” Is het tribunaal, nu het 'in een vulkaan roert', nog wel onpartijdig genoeg, is de volgende vraag die hij zich stelt. „De verdachten terugzenden zonder hen aan te klagen zou een afgang zijn voor het tribunaal zowel als voor Ifor. Dat kunnen beide zich eigenlijk niet veroorloven.”

Omdat Djukic in de hiërarchie van het Bosnisch-Servische

leger de vierde plaats inneemt wordt met spanning afgewacht wat hij in Den Haag zal loslaten. Djukic is hoog genoeg om iets belastends te kunnen zeggen over Milosevic. De druk op de Servische president begint toch al toe te nemen. Een van zijn politieke opponenten, de Servische ultra-nationalist Seselj, zegt een visum te hebben aangevraagd om in Nederland te kunnen getuigen tegen Milosevic.

De Bosnische Serviërs zijn woedend over de overbrenging van hun officieren naar Den Haag. Wij zullen een 'adequaat antwoord' vinden als de twee niet worden vrijgelaten, zei Koljevic, vice-president van de Servische Republiek in Bosnië. In Wenen liepen de Bosnisch-Servische onderhandelaars weg uit het overleg over de ontwapening van het voormalige Joegoslavië. Rusland noemde de overdracht van de Serviërs aan het tribunaal een 'gevaarlijke' ontwikkeling.

Bosnische Serviërs naar tribunaal in Den Haag

SARAJEVO/DEN HAAG, 13 FEBR. Twee Bosnisch-Servische officieren zijn gisteravond vanuit Sarajevo overgebracht naar Den Haag om te worden verhoord door het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië.

Een woordvoerder van het Russische ministerie van buitenlandse zaken heeft de uitlevering vanmiddag veroordeeld „als een gevaarlijke daad die het vredesproces kan vernietigen en die een van de partijen tot disproportioneel handelen kan brengen”.

Generaal Djordje Djukic en kolonel Aleksa Krstmanovic zijn de eerste twee verdachten die door een van de voormalige Joegoslavische republieken zijn uitgeleverd aan het tribunaal. De twee officieren werden aan boord van een Amerikaans transportvliegtuig overgebracht naar Nederland.

Rond elf uur kwamen zij aan in het Huis van Bewaring in Scheveningen, waar 24 cellen voor vermeende oorlogsmisdadigers zijn gereserveerd. Daarin bevond zich tot gisteren één andere verdachte.

De twee officieren waren eerder aangehouden in Sarajevo en gevangengezet omdat zij volgens de Bosnische regering oorlogsmisdaden zouden hebben begaan. De twee staan niet op een lijst van 52 personen die officieel in staat van beschuldiging zijn gesteld voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië. Volgens een woordvoerder van het tribunaal worden de twee beschouwd als „interessante verdachten” en zullen zij worden „ondervraagd”. Pas „als er voldoende bewijs tegen hen is, zullen zij in staat van beschuldiging worden gesteld”, aldus de woordvoerder. De Bosnische Serviërs hadden

den vanmiddag nog niet op de uitlevering gereageerd.

De uitlevering van de twee Bosnisch-Servische militairen komt na een nieuwe ronde gesprekken tussen de Bosnische partijen en de Amerikaanse diplomaat Richard Holbrooke. De gezant, 'architect' van het in december vorig jaar ondertekende vredesakkoord van Dayton, maakte gisteren „nieuwe verkeersregels” bekend voor het aanhouden van vermeende oorlogsmisdadigers in Bosnië. De Bosnische regering moet het tribunaal ter goedkeuring eerst een lijst van verdachten voorleggen, alvorens zij verdachten mag aanhouden.

De uitvoering van het akkoord van Dayton kwam vorige week vrijwel tot stilstand nadat de Bosnische regering Djukic en Krstmanovic bij toeval had weten

te arresteren, waarna de Bosnische Serviërs alle contacten met de internationale vredesmacht IFOR afbraken. Djukic en Krstmanovic maakten deel uit van een groep van in totaal zeker twaalf Bosnisch-Servische militairen. Vier van hen zouden inmiddels zijn vrijgelaten.

PAG. 7 VOORHOEVE

De Verenigde Staten hebben de nieuwe afspraken toegejuicht. [Het aanhouden van vermeende oorlogsmisdadigers] „kan allerlei gebeuren in het kader van en in overeenstemming met de beslissingen van het tribunaal”, aldus een woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken.

Vervolg BOSNIE, pag. 5

Kosova Lawyers Encouraged by Tribunal

On May 18, Mr Xhafer Maliqi, Chairman of the Chamber of Lawyers of Kosova and Mr Bajram Kelmendi, an eminent lawyer, met with officials and lawyers from the International Criminal Tribunal on Former Yugoslavia in The Hague. They brought with them documentation on the many thousands of crimes and human rights violations committed by the Serbian regime since 1991. Lists of those murdered, tortured, wounded by gunshot, imprisoned and sentenced in "staged trials" were presented to four legal advisors to Justice Goldstone. These documents will be thoroughly studied and presented to Justice Goldstone, the lawyers were advised. Mr Bill Fenrick, a senior lawyer at the Tribunal told the Kosovans he knew the detailed material submitted was only a fraction of the true amount of human rights violations committed in that region. He asked that the Tribunal be kept informed and up-to-date on all developments in Kosova.

Representatives from Kosova at the Fourth General Assembly: Ms Edita Tahiri, Mr Nexhmi Rexhepi and Ms Edi Shukriu

only erected for the war crimes committed in Bosnia, but for those committed in all of Yugoslavia. The situation in former Yugoslavia is extraordinary. In Kosova, officially, there are not two opposing armed combatants at war, yet the number of innocent victims murdered are in their thousands. Under the articles of the tribunal dealing with genocide, the case against the regime is very clear. Even one murder committed with an ethnic motive is enough and there is evidence of thousands.”

process is kept secret and defending lawyers are allowed to consult with the defendants for no more than 2 minutes before the trial. There is no opportunity for the defence lawyer to examine evidence at all.

Both Mr Maliqi and Mr Kelmendi are official representatives of Dr Ibrahim Rugova, the President of the Democratic League of Kosova. During their visit, which was coordinated by UNPO, they also met with officials from the Dutch Foreign Ministry, representatives from the Chamber of Lawyers in The Hague, Amnesty International and Pax Christi. •

Nevertheless, the two lawyers told UNPO NEWS they were much encouraged by the reaction of the Tribunal. "The tribunal was not where the entire investigative

Tribunaal mag altijd verdachten verhoren

woordelijk stelde voor „massamoorden in de omgeving van Sarajevo”.

Voor aanklager Bekir Gavrankapetanovic van de Commissie voor Oorlogsmisdaden maakte dat niet zo heel veel verschil: Djukic en Krstmanovic zijn hoge militairen en daarom „verantwoordelijk voor de troepen onder hun commando die misdaden hebben begaan [...] of zij hebben orders gekregen de misdrijven uit te voeren”, zei hij. Van beide officieren is niet veel meer bekend

Nieuwsanalyse

dan dat ze binnen het Bosnische leger verantwoordelijk waren „voor logistiek”.

Ook het VN-tribunaal was het kennelijk niet direct duidelijk wat de twee misdaden zouden hebben, maar het team van aanklager Goldstone reageerde wel belangstellend. Een woordvoerder van het tribunaal verklaarde vorige week dat onderzoek zou worden gedaan naar de beschuldigingen en sloot niet uit dat het tribunaal zou verzoeken te naar Den Haag over te brengen.

Dat leek opportuun. Het tribunaal ligt al weken onder vuur van met name Westerse media omdat het er maar niet in slaagt aanklaagden voor oorlogsmisdaden

ook daadwerkelijk te berechten. Een regeling met IFOR-troepen om aangeklaagden op te pakken in Bosnië komt maar niet van de grond. De IFOR-leiding zegt dat de 60.000 militairen niet naar Bosnië zijn gekomen om oorlogsmisdadigers op te sporen. Wat wel afgesproken is, wordt niet uitgevoerd. Zoals het verspreiden van foto's en beschrijvingen van gezochte oorlogsmisdadigers onder IFOR-soldaten, zodat deze ze op zijn minst kunnen herkennen. Gisteren bleek dat nog geen enkele soldaat over een dergelijke lijst beschikt.

Het tribunaal is in elk geval gerechtigd regeringen te vragen om verdachten lopende een onderzoek vast te houden en eventueel over te dragen. Artikel 40 van de Rules of procedure and evidence van het tribunaal is daarover onduidelijk. „In geval van urgentie kan de aanklager elke staat verzoeken om 1) een verdachte in voorlopige hechtenis te nemen, [...] en 3) alle maatregelen te nemen om ontsnapping van een verdachte te voorkomen [...]” Lopende het onderzoek kan de aanklager verdachten volgens artikel 39 „ontbieden en ondervragen”.

Dat het tribunaal een onderzoek begint nadat een regering een verdachte aanhoudt, zegt meer over het belang van de verdachte binnen het complex van misdaden dan over de werkwijze van het tribunaal. In hoeverre Djukic en Krstmanovic al onderwerp van onderzoek waren, zal onduidelijk blijven. Volgens regel 29 zullen „deliberaties in beslotenheid plaatsvinden en geheim blijven”. Zelfs regeringen kunnen dit uiterst korte artikel voorgeschoteld krijgen als ze uitlevering aanhouden in afwachting een antwoord op het waarom een verzoek daartoe van het tribunaal.

IFOR nu toegerust voor aanhouden oorlogsmisdadigers

WASHINGTON/DEN HAAG/BELGRADO, 14 FEBR. De internationale vredesmacht in Bosnië (IFOR) krijgt de beschikking over betere informatie om vermeende oorlogsmisdadigers te kunnen arresteren. Dat heeft de Amerikaanse minister van Defensie, William Perry, gisteren gezegd. De maatregel volgt op onbevestigde berichten dat de van oorlogsmisdaden verdachte leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadžić, vier keer ongehinderd IFOR-controleposten heeft weten te passeren. „Het gaat om een tactische wijziging om over betere informatie te beschikken zodat [de troepen] een betere kans hebben [vermeende oorlogsmisdadigers] te herkennen en te arresteren”, aldus Perry. Hij onderstreepte dat IFOR-soldaten geen opdracht hebben actief te „jagen” op vermeende oorlogsmisdadigers, maar hen wel moeten aanhouden als zij hen tegenkomen. IFOR-woordvoerders hadden geklaagd slechts vijftien foto's van vermeende oorlogsmisdadigers te hebben, die bovendien verouderd en van slechte kwaliteit zouden zijn. Het Haagse VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië heeft in totaal 52 mensen in staat van beschuldiging gesteld. De aanhouding van vermeende oorlogsmisdadigers is een belangrijke kwestie geworden door de arrestatie, vorige maand, van een Bosnisch-Servische generaal en een kolonel door Bosnische regeringstroepen op verdenking van oorlogsmisdaden. Uit protest tegen hun aanhouding werkten de Bosnische Serviërs niet langer mee aan de uitvoering van het in Dayton bereikte Bosnische vredesakkoord. Generaal Djordje Djukić en kolonel Aleksa Kršmanović, die niet op de lijst van 52 officiële verdachten voorkomden, werden maandag naar het Haagse tribunaal overgebracht, waar zij verhoord zullen worden. Het tribunaal verwacht weken nodig te hebben om te kunnen vaststellen of zij officieel in staat van beschuldiging worden gesteld, dan wel worden vrijgelaten, dan wel mogelijk kunnen getuigen in andere processen. Servische en Bosnisch-Servische autoriteiten hebben gisteren boos gereageerd op Djukić en Kršmanović uitlevering. Zoran Lilić, president van de Joegoslavische federatie (Servië en Montenegro)

PAG. 5 TRIBUNAAL

en een spreekbuis van de Servische president Milošević, noemde de uitlevering „eenzijdig en bevooroordeeld”. Volgens Lilić zaait de uitlevering wantrouwen onder Bosnische Serviërs tegenover het tribunaal en de vredesmacht IFOR.

Vervolg BOSNIE pag. 5

BOSNIE

Joegoslavië: beide partijen in Bosnië gelijk behandelen

VERVOLG VAN PAGINA 1

Lilić waarschuwde dat Joegoslavië zijn verplichtingen inzake 'Dayton' „alleen kan nakomen in een omgeving van respect voor de basisprincipes van de vredesregeling, met name de gelijke behandeling van beide entiteiten in Bosnië [de Bosnische-Servische 'entiteit' en de moslim-Kroatische federatie].”

De druk die president Milošević tot nu toe heeft uitgeoefend op de Bosnische Serviërs is doorslaggevend geweest bij het uitvoeren van 'Dayton'. Vanuit het Haagse tribunaal is gesuggereerd dat de twee aangehouden officieren belastende kennis zouden hebben over banden tussen Milošević en de Bosnische Serviërs tijdens het begin van de oorlog. Milošević ontbreekt tot nu toe op de lijst van 52 aangeklaagden.

De Bosnische Serviërs hebben gezegd een onderzoek te beginnen naar drie soldaten uit het Bosnische regeringsleger die oorlogsmisdaden zouden hebben bedreven.

De Bosnisch-Servische leider, Radovan Karadžić, heeft vanochtend gezegd de uitlevering van de twee officieren te beschouwen als „een voortzetting van de vijandelijkheden in een andere vorm” en „nieuwe vernedering van het Servische volk”. Aleksa Buha, minister van Buitenlandse Zaken van de zelfuitgeroepen Bosnisch-Servische Republiek, zei dat de „willekeur” van de internationale politiek jegens Bosnië „een nieuwe tragedie dichterbij brengt”.

Bosnisch-Servische delegaties weigeren uit protest deel te nemen aan overleg over de organisatie van verkiezingen in Bosnië en aan ontwapeningsbesprekingen die de drie Bosnische partijen deze week in Wenen voeren. Volgens Buha „gaat het niet aan om over vertrouwenwekkende maatregelen te spreken terwijl tegelijkertijd het jachtseizoen is geopend”. Contacten tussen het Bosnisch-Servische leger en IFOR zijn er sinds enkele dagen niet meer. Volgens Karadžić is dat echter een tijdelijke maatregel. IFOR heeft uit voorzorg voor mogelijke wraakacties zijn verbindingskantoor in de Bosnisch-Servische 'hoofdstad' Pale gesloten.

Zeljko Raznatović, alias Arkan en leider van een groep paramilitairen die aan Servische kant in de Bosnische oorlog heeft gevochten, zei gisteren zich „vernederd” te voelen door de aanhouding van Djukić en Kršmanović wegens oorlogsmisdaden. „Deze twee mannen waren van de intendance en de logistiek, zij hielden zich bezig met melk en suiker en hebben nooit aan een militaire actie deelgenomen”, aldus Arkan, die wel officieel in staat van beschuldiging is gesteld door het Tribunaal.

□ Het IFOR-hoofdkwartier in Iliđa, een voormalig hotel, is maandag getroffen door een geweergrenaat. Iliđa is een Servische buitenwijk van Sarajevo. Vanaf 20 maart mag de moslim-Kroatische politie daar gaan patrouilleren. De uitlevering van de twee officieren heeft het wantrouwen onder Servische burgers in Iliđa vergroot. (AFP, AP, Reuter)

VS: berechting Mladić en Karadžić prioriteit

Door onze correspondent

WASHINGTON, 16 FEBR. De Amerikaanse onderminister van buitenlandse zaken voor de mensenrechten, John Shattuck, heeft gisteren gezegd dat de VS er alles aan zullen doen om de Bosnisch-Servische 'leider' Karadžić en de militaire leider Ratko Mladić hun macht te ontnemen en hen voor het gerecht te brengen. „We zullen hen meedogenloos achtervolgen”, zei hij gisteren in *The Washington Post*. Over het gemak waarmee Karadžić zich vorige week door Bosnië bewogen heeft te hebben zei Shattuck dat dat in de toekomst moeilijker zal worden.

De vervolging van oorlogsmisdadigers is voor de VS een belangrijk onderdeel van het vredesakkoord. De NAVO-troepen (IFOR) „zullen doen wat nodig is om de oorlogsmisdadigers gevangen te nemen”, aldus het ministerie van buitenlandse zaken. Het Amerikaanse ministerie van Defensie maakt zich echter zorgen

dat de missie van de NAVO als onpartijdige toezichhouder in gevaar komt als de troepen zich gaan toeleggen op de opsporing van oorlogsmisdadigers. Het schrikbeeld is dat Amerikaanse militairen, net als in Somalië, verstrikt raken in een missie die steeds riskanter wordt. Wel heeft minister Perry van Defensie toegezegd dat de NAVO-troepen voorzien zullen worden van betere beschrijvingen en nieuwe foto's van de personen die van oorlogsmisdaden verdacht worden.

De steun in het Congres voor de Amerikaanse deelname aan de NAVO-vredesmacht is nooit groot geweest. Maar zolang het aantal dodelijke slachtoffers onder de Amerikaanse troepen niet groot is (tot nu toe is er één Amerikaan gesneuveld), neemt 'Bosnië' een bescheiden plaats in het publieke debat in. De berechting van oorlogsmisdadigers zou de regering echter kunnen helpen bij de rechtvaardiging van de missie.

Verhoor officieren kan weken duren

DEN HAAG, 14 FEBR. Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië zal enkele weken nodig hebben om vast te stellen of de twee Bosnisch-Servische officieren die gisteren van Sarajevo werden overgebracht naar Den Haag, schuldig zijn aan oorlogsmisdaden en aangeklaagd zullen worden.

Dat heeft een woordvoerder van het tribunaal gisteren bekendgemaakt. De twee officieren — generaal Djukić en kolonel Kršmanović — gelden voornamelijk als verdachten. Ze zullen door onderzoekers van het tribunaal worden verhoord over hun activiteiten tijdens de oorlog. Beide officieren waren verantwoordelijk voor transport in het Bosnisch-Servische leger, dat onder commando staat van generaal Ratko Mladić, die door het tribunaal formeel in staat van beschuldiging is gesteld. De woordvoerder van het tribunaal sloot niet uit dat Djukić en Kršmanović vrijgelaten zullen worden. In dat geval zouden ze toch kunnen optreden als getuigen in een proces tegen Mladić. Het tribunaal kan de officieren zo lang vasthouden als het noodzakelijk acht.

De officieren werden gisteren bezocht door plaatsvervangend aanklager Graham Blewitt, afkomstig uit Australië, die hen informeerde over hun rechten. Verdachten mogen zich laten bijstaan door een advocaat en hebben recht op een vertaler, zodat ze zich in hun eigen taal kunnen verdedigen. De voertalen van het tribunaal zijn Engels en Frans. Generaal Djukić had afgelopen zondag zijn Engels en Frans bekendgemaakt. De Servische advocaat Toma Fila werd hem bij te staan in zijn verweer tegen mogelijke beschuldigingen. Fila is een bekende advocaat in Servië en staat op de lijst van het tribunaal met advocaten die verdediging van Djukić op zich hebben genomen „omdat ik een Servier ben en het mijn plicht acht het te doen”. Fila trok de objectiviteit van het tribunaal in twiifel. Het tribunaal had volgens hem met alleen de Bosnische Serviërs Duško Tadić in hechtenis geen reden van bestaan. Met „de beschikking over een generaal en een kolonel” is daar volgens hem verandering in gekomen.

Over Tribunaal valt met VS niet te marchanderen

‘Onderraging generaal en kolonel kan hoger doel dienen’

15-2-96

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK
Heeft het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië zich geleend voor een Amerikaanse diplomatieke opzet om weer rust te brengen in het Bosnische vredesproces door twee gearresteerde Bosnisch-Servische officieren naar Den Haag te laten komen? Of heeft het tribunaal vooral zelf belang bij de komst naar Den Haag van generaal Djukić en kolonel Kršmanović — hoge, maar nauwelijks bekende militairen die niet op de lijst van meest-gezochte oorlogsmisdadigers voorkomen en wier aanhouding niet door het tribunaal werd verlangd? De vraag stellen is hem beantwoorden”, zegt een diplomatieke bron nabij het tribunaal die aannemen wil blijven spottend. „Het tribunaal is een onafhankelijke instantie die is gericht op het berechten van oorlogsmisdadigers. Alle informatie, alle bewijzen en alle verklaringen die daartoe bijdragen, zijn welkom. Bij het tribunaal lopen alleen juristen rond, geen politici. Het tribunaal is de afgelopen maanden nogal zwart gemaakt wegens een verondersteld gebrek aan succes. Als het dus een probleem van politiek kan helpen oplossen zonder daar zelf slechter van te worden, geloof ik niet dat ze daar moeilijk over doen”, aldus de bron.

Maar dat betekent volgens hem nog niet dat er „een samenzwering” zou zijn tussen het tribunaal en de internationale diplomatie over de jongste crisis in Bosnië. „Goldstone heeft misschien alleen maar een telefoontje gehad met een paar vragen hoe waardig de officieren zijn. Wellicht zal daar ook een idee voor een oplossing aan vast”. Het antwoord op de vraag wie de oplossing voor de eerste grote crisis na Dayton in Bosnië heeft bedacht, moet volgens hem niet gezocht worden in Den Haag, maar in Washington en vooral ook in Sarajevo.

Daar maakte afgelopen week-einde de Amerikaanse 'architect' van de Dayton-akkoorden, Richard Holbrooke, duidelijk dat hij van de partijen in het conflict in Bosnië de complete naleving van de overeenkomsten verlangde. En dat betekende volgens Holbrooke dat ook de passages waarin staat dat partijen nauwelijks samenwerken met het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden, gerespecteerd moeten worden. Die beschikking legde hij voor aan de Servische president Milošević, nadat hij met de Bosnische president Izetbegović had gesproken over de twee officieren die het Bosnische regeringsleger bij toeval in Sarajevo had weten op te pakken.

Izetbegović weigerde de twee te laten gaan omdat het oorlogsmisdadigers zouden zijn. Gerechtshof voor de moord op duizenden moslims staat hoog op de Bosnische prioriteitenlijst. „In Tuzla vragen regelmatig honderden vrouwen op luid toon om duidelijkheid over hun mannen, die ze sinds de val van Srebrenica vorig jaar juli niet meer hebben gezien”, zeggen verscheidene bronnen in en bij het tribunaal. „Zulke kwesties zetten de Bosnische regering onder zware druk.” Maar zolang Izetbegović de officieren vasthoudt, zouden de Bosnische Serviërs zich kunnen onttrekken aan het vredesproces. Voorkomen moest worden, dat partijen her en der mensen zouden arresteren met als argument de verdenking van oorlogsmisdaden. Het zou wit de Bosnisch-Servische leider Karadžić inmiddels heeft genoemd, het voortzetten van de vijandelijkheden door middel van arrestaties”, beklagen, met mogelijk een aantekening voor nieuwe agressie. De gang van Holbrooke naar Sarajevo, vlak voor zijn vertrek uit overheidss dienst, was dan ook urgent.

Holbrooke stond in Sarajevo geen doeltjes om zijn bedoelingen: oorlogsmisdadigers moeten worden aangepakt. „Voor de Amerikaanse regering was deze kwestie niet onderhandelbaar vóór Dayton, niet onderhandelbaar tijdens Dayton en is deze kwestie evenmin onderhandelbaar na Dayton”, aldus Holbrooke maandag in Sarajevo. Voor onderzoek naar oorlogsmisdaden en de berechting

van de twee mannen formeel autochtonen waren door de aanklager onderraging”, aldus de vertaling. De aanklager heeft zich verzet tegen de mededeling van de Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken van de zelfuitgeroepen Bosnisch-Servische Republiek, zei dat de „willekeur” van de internationale politiek jegens Bosnië „een nieuwe tragedie dichterbij brengt”. Bosnisch-Servische delegaties weigeren uit protest deel te nemen aan overleg over de organisatie van verkiezingen in Bosnië en aan ontwapeningsbesprekingen die de drie Bosnische partijen deze week in Wenen voeren. Volgens Buha „gaat het niet aan om over vertrouwenwekkende maatregelen te spreken terwijl tegelijkertijd het jachtseizoen is geopend”. Contacten tussen het Bosnisch-Servische leger en IFOR zijn er sinds enkele dagen niet meer. Volgens Karadžić is dat echter een tijdelijke maatregel. IFOR heeft uit voorzorg voor mogelijke wraakacties zijn verbindingskantoor in de Bosnisch-Servische 'hoofdstad' Pale gesloten.

Zeljko Raznatović, alias Arkan en leider van een groep paramilitairen die aan Servische kant in de Bosnische oorlog heeft gevochten, zei gisteren zich „vernederd” te voelen door de aanhouding van Djukić en Kršmanović wegens oorlogsmisdaden. „Deze twee mannen waren van de intendance en de logistiek, zij hielden zich bezig met melk en suiker en hebben nooit aan een militaire actie deelgenomen”, aldus Arkan, die wel officieel in staat van beschuldiging is gesteld door het Tribunaal.

Tribunaal klaagt over enkele weken moslims aan

DEN HAAG, 15 FEBR. Het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië zal binnen enkele weken de eerste aanklachten indienen tegen Bosnische moslims. Dat heeft de aanklager van het tribunaal, Richard Goldstone, gisteren bekendgemaakt in een verklaring, waarin hij de onpartijdigheid van het tribunaal wil onderstrepen na klachten hierover door de Bosnische Serviërs. Ook wil Goldstone in de verklaring zijn positie „herbevestigen ten aanzien van de exacte status” van de twee Bosnisch-Servische officieren, die zijn overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen, „op de verdenking dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan ernstige schendingen” van het internationaal humanitair recht. „De transfer van de twee officieren en hun detentie was opgefragt door een rechter van het Internationale Tribunaal

and de twee mannen formeel autochtonen waren door de aanklager onderraging”, aldus de vertaling. De aanklager heeft zich verzet tegen de mededeling van de Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken van de zelfuitgeroepen Bosnisch-Servische Republiek, zei dat de „willekeur” van de internationale politiek jegens Bosnië „een nieuwe tragedie dichterbij brengt”. Bosnisch-Servische delegaties weigeren uit protest deel te nemen aan overleg over de organisatie van verkiezingen in Bosnië en aan ontwapeningsbesprekingen die de drie Bosnische partijen deze week in Wenen voeren. Volgens Buha „gaat het niet aan om over vertrouwenwekkende maatregelen te spreken terwijl tegelijkertijd het jachtseizoen is geopend”. Contacten tussen het Bosnisch-Servische leger en IFOR zijn er sinds enkele dagen niet meer. Volgens Karadžić is dat echter een tijdelijke maatregel. IFOR heeft uit voorzorg voor mogelijke wraakacties zijn verbindingskantoor in de Bosnisch-Servische 'hoofdstad' Pale gesloten.

Zeljko Raznatović, alias Arkan en leider van een groep paramilitairen die aan Servische kant in de Bosnische oorlog heeft gevochten, zei gisteren zich „vernederd” te voelen door de aanhouding van Djukić en Kršmanović wegens oorlogsmisdaden. „Deze twee mannen waren van de intendance en de logistiek, zij hielden zich bezig met melk en suiker en hebben nooit aan een militaire actie deelgenomen”, aldus Arkan, die wel officieel in staat van beschuldiging is gesteld door het Tribunaal.

Zeljko Raznatović, alias Arkan en leider van een groep paramilitairen die aan Servische kant in de Bosnische oorlog heeft gevochten, zei gisteren zich „vernederd” te voelen door de aanhouding van Djukić en Kršmanović wegens oorlogsmisdaden. „Deze twee mannen waren van de intendance en de logistiek, zij hielden zich bezig met melk en suiker en hebben nooit aan een militaire actie deelgenomen”, aldus Arkan, die wel officieel in staat van beschuldiging is gesteld door het Tribunaal.

Zeljko Raznatović, alias Arkan en leider van een groep paramilitairen die aan Servische kant in de Bosnische oorlog heeft gevochten, zei gisteren zich „vernederd” te voelen door de aanhouding van Djukić en Kršmanović wegens oorlogsmisdaden. „Deze twee mannen waren van de intendance en de logistiek, zij hielden zich bezig met melk en suiker en hebben nooit aan een militaire actie deelgenomen”, aldus Arkan, die wel officieel in staat van beschuldiging is gesteld door het Tribunaal.

donderdag 29 februari 1996

Van een onzer redacteuren
DEN HAAG - De Bosnisch-Servische generaal Djukić zwijgt in zijn Scheveningse cel tegen zijn ondervragers. Na zijn 'onwettige' arrestatie in Sarajevo en overbrenging naar Nederland weigert hij getuigenissen af te leggen over de militaire leiders van zijn land.

Servische generaal weigert te getuigen

„Ik ben onschuldig. Ik ben niet van plan ook maar iets te zeggen”, zei de hoge militair gisteren op een hoorzitting van het Joegoslavië-tribunaal. Tijdens de zitting pleitten Djukić advocaten vergeefs voor zijn onmiddellijke invrijheidsstelling. De eerste strafkamer van het tribunaal verwierp de eis.

Volgens de voorzitter, de Franse rechter Claude Jordan, mag het tribunaal Djukić tot zeker 4

maart gevangen houden. Bovendien heeft het hooggerechtshof in Sarajevo de voorlopige hechtenis met nog een maand verlengd.

Chef-aanklager Goldstone wil gedurende die maand zijn kostbare gevangene als getuige in Scheveningen vasthouden. Djukić werkte nauw samen met legercommandant Mladic, die door het tribunaal is aangeklaagd wegens volkenmoord.

Djukić maakte duidelijk dat Goldstone niet op hem hoeft te rekenen. Hij wil weg uit Scheveningen en terug naar Sarajevo om zich te verdedigen tegen de beschuldigingen dat hij oorlogsmisdaden zou hebben gepleegd.

„Ik praat niet. Het heeft daarom geen enkele zin mij in Scheveningen vast te houden”, aldus de generaal, die zegt niet bang te zijn om terug te gaan. Vrijdag neemt de kamer een beslissing

over het verzoek van Goldstone de generaal nog een extra maand in Scheveningen in hechtenis te houden.

Generaal Djukić zat gisteren tijdens de hoorzitting niet, zoals bij verdachten het geval is, in de kooi van kogelvrij glas. De militair maakte een rustige, zelfs ontspannen indruk. Toen hij van rechter Jordan een korte verklaring mocht afleggen verklaarde hij zich voor zijn kle-

ding: grijze trui en spijkerbroek. „Dit is alles dat ik heb.”

In zijn Scheveningse cel wordt hij goed behandeld, zei hij. Heel anders dan in Sarajevo, waar hij volgens zijn advocaat, de toppleiter mr Milan Vujan uit Belgrado, werd gemarteld en onafgebroken ondervraagd. „Zijn ondervragers werkten in teams. Hem werden alleen maar korte pauzes toegestaan om te eten en te drinken. De wereld moet dit weten. Djukić' behandeling was in strijd met het internationale recht.”

Zijn lezing werd direct bestreden door mr Vidovic, de representant van de Bosnische regering bij het tribunaal. „Juist om beschuldigingen als deze te ontzenuwen zijn de verhoren op video-band vastgelegd”, aldus de juriste.

Tribunaal klaagt Djukić aan wegens oorlogsmisdaden

Door een onzer redacteuren
DEN HAAG, 1 MAART. De Bosnisch-Servische generaal Djukić is door het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië aangeklaagd wegens schending van het oorlogsrecht en misdaden tegen de menselijkheid.

Dat maakte aanklager Richard Goldstone vanmorgen bekend bij de hervatting van de hoorzitting over het verzoek van de advocaten van de generaal om hem vrij te laten. Volgens de aanklacht heeft generaal Djukić als hoofdverantwoordelijke voor de logistiek meegewerkt aan operaties van het Bosnisch-Servische leger, waaronder het beschieten van burgerdoelen gedurende de belegering van Sarajevo tussen mei 1992 en december 1995. Goldstone zei dat het onderzoek tegen de generaal nog niet afgerond is en dat wijzigingen of aanvullingen van de aanklacht mogelijk zijn. De advocaten van de generaal hebben aangekondigd dat Djukić zich niet-schuldig zal verklaren.

De aanklacht komt op het moment dat het tribunaal een beslissing zou nemen over mogelijke vrijlating van de generaal. Deze had eergisteren te kennen gegeven niet langer te willen meewerken aan het tribunaal, nadat dui-

delijk was geworden dat hij op 12 februari uit Sarajevo naar Den Haag was overgebracht om te dienen als getuige in de aanklachten tegen de Bosnisch-Servische leider Karadžić en diens opperbevelhebber Ratko Mladic. De generaal zei te willen terugkeren naar Sarajevo.

Aanklager Goldstone zei vanmorgen dat het niet 'netjes' van het tribunaal zou zijn de generaal als getuige vast te houden in Den Haag, in de hoop dat hij zijn houding zou veranderen en alsnog met de aanklager zou meewerken in een zaak tegen Karadžić of Mladic. De aanklager was tegen Djukić echter ook een onderzoek begonnen dat inmiddels voldoende bewijsmateriaal had opgeleverd voor een aanklacht. De generaal zal in hechtenis blijven in het cellencomplex van het VN-tribunaal in de gevangenis van Scheveningen.

Het tribunaal heeft voor kolonel Aleksa Krsmanović gisteren een verlenging van zijn hechtenis aangevraagd van een maand. Krsmanović werd samen met Djukić in Sarajevo aangehouden en naar Den Haag overgebracht. Volgens een woordvoerder van het tribunaal is Krsmanović „zowel een potentiële verdachte als een mogelijke getuige”.

Vervolg DJUKIC pag. 5

'Gesjoemel tast geloofwaardigheid van tribunaal aan'

Door onze redacteur
C.A. LUYENDIJK
DITTERDAM, 16 FEBR. „Twee jaar geleden dachten we nog dat er twee rechtszalen moesten zijn in Den Haag voor al die processen rond oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië die er volgens ons aan stonden te komen. Nu staat die ene zaal al maanden het grootste gedeelte van de tijd leeg.”

Prof. mr. Theo van Boven, hoogleraar internationaal recht van de Rijksuniversiteit Limburg en eerste griffier van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië, zegt niet optimistisch te zijn dat in de toekomst de zaal vaker in gebruik zal zijn, zeker niet na de onverschillige afvoer naar Den Haag van twee hoge Bosnisch-Servische officieren afgelopen maandag. De overbrenging mist volgens hem een juridische basis.

Van Boven speelde twee jaar geleden een belangrijke rol bij de oprichting van het tribunaal. Hij legde zijn functie neer omdat deze te weinig inhoudelijk was. Hij zegt het tribunaal nog steeds met grote belangstelling te volgen.

Op de arrestatie zelf van de officieren in Bosnië heeft Van Boven geen aanmerkingen, net zo min als de interventie van Goldstone op 7 februari, toen deze de Bosnische autoriteiten verzocht de twee officieren vast te houden. „Het gaat fout wanneer ze plotseling naar Den Haag worden overgebracht en onder gezag van het tribunaal komen te vallen. Daarover had een plaatselijke rechter moeten beslissen. Zo zijn de regels. Toen vorig jaar een Bosnische moslim in Nederland werd verdacht van oorlogsmisdaden, is hij onder jurisdictie van de Nederlandse autoriteiten gebleven, zolang het tribunaal zijn aanhouding verlangde. Pas nadat een Nederlandse rechter vastgesteld zou hebben dat het tribunaal over voldoende bewijzen tegen de man beschikte, zou hij in hechtenis kunnen zijn genomen door het tribunaal. Het staat in de regels van

het tribunaal en het het VN-verdrag voor burgerlijke en politieke rechten.”

De Bosnische moslim die in Zutphen in hechtenis zat, is uiteindelijk wegens gebrek aan bewijs in vrijheid gesteld. De gang van zaken en de beslissing waren ondubbelzinnig. „Ik heb de indruk dat de rechters van het tribunaal zich toch enigszins hebben laten gebruiken in deze zaak en vind het vervelend dat te moeten constateren. Ik vraag me af wat Goldstone gedaan heeft. Er was natuurlijk een politiek probleem in Bosnië en misschien heeft hij bijgedragen aan een oplossing daarvan. Ik vermoed dat het voorstel de officieren naar Den Haag te halen een voorstel van de Amerikaan Holbrooke is geweest.”

De Amerikaanse Bosnië-bemiddelaar was er volgens Van Boven om begrijpelijke redenen alles aan gelegen snel een oplossing te vinden voor aanhouding van de twee

officieren, die leidde tot het verbreken van de contacten tussen de NAVO-troepen en de Bosnische Serviërs, na een oproep daartoe van de Bosnisch-Servische generaal Mladic, die zelf door het tribunaal aangeklaagd is wegens oorlogsmisdaden. „Maar los van wie dit uiteindelijk allemaal bedacht heeft, is er altijd al het gevaar geweest dat het tribunaal een verlengstuk zou worden van de Amerikaanse belangen en van Amerikaans beleid. Kort na het begin werden zo'n 25 Amerikanen bij het bureau van de aanklager tewerkgesteld. Ze waren stuk voor stuk uitstekend in hun vakgebied, maar hadden wel nadrukkelijk oog voor de Amerikaanse politiek. Volgens mij was ook Goldstone zich wel bewust van dat gevaar. Daarom bevreemdt mij de gang van zaken zo. De aanklager is de motor van het tribunaal en dus zeer belangrijk. Hij mag de rechters niet voor een fait accompli stellen.”

Prof. mr. Theo van Boven

Maar Van Boven erkent dat het tribunaal zonder de nadrukkelijke steun van de VS allang zou zijn gemarginaliseerd. „Dat is een probleem. De steun van Frankrijk en Groot-Brittannië aan het tribunaal is vrijwel nihil. De politieke steun die het tribunaal van de VS krijgt is daarentegen uiterst groot. Voor alles wat Bosnië betreft geldt dat zonder de steun van de Amerikanen weinig tot niets veranderd zou zijn in de situatie daar.”

Over de toekomst van het tribunaal is Van Boven niet optimistisch. Dat slechts één van de in totaal 52 aangeklaagde personen, de Bosnische Serviër Duško Tadić, in de cellen van het tribunaal wacht op zijn rechtszaak, noemt hij „traumatisch”, mede omdat zijn procesgang maar niet wil vlotten. „Het is opvallend dat het begin van zijn zaak zo lang is uitgesteld, met alle respect natuurlijk voor de verdediging die daarom verzocht heeft omdat er zo weinig medewerking is van de autoriteiten in Bosnië. Maar ik zou er op hebben aangedrongen het proces eerder te laten beginnen. In de zaak Tadić zijn een paar calamiteiten voor het tribunaal denkbaar: hij ontsnapt uit de gevangenis — wat moeilijk is want het cellenblok van het tribunaal in de Scheveningse gevangenis wordt goed bewaakt — of hij moet om procedurele redenen worden vrijgelaten, bijvoorbeeld omdat de verdediging een motie indient dat het proces niet met equal arms (gelijke wapenen) gevoerd kan worden.”

Ook de gang van zaken rond de twee officieren brengt het tribunaal volgens Van Boven in gevaar. „Op korte termijn betekent het winst: de schijnwerpers staan op het tribunaal gericht, het krijgt weer enig aanzien. Maar gesjoemel met regels en conventies tast de geloofwaardigheid aan en geeft voor aan de tegenstanders. Het tribunaal 'opblazen' is overigens moeilijk, maar de VN zouden bijvoorbeeld de financiering kunnen terugdraaien en het zo een zacht dood laten sterven.”

Tribunaal vraagt arrestatie Martić

ANP, AFP
DEN HAAG

Het Joegoslavië-tribunaal heeft vrijdag een internationaal arrestatiebevel uitgevaardigd tegen de voormalig 'president' van de Servische gebieden in Kroatië, Milan Martić. Het bevel geldt voor alle landen en ook voor IFOR, de internationale legermacht die in Bosnië toeziet op naleving van de vredesakkoorden.

Het tribunaal had Martić al bij verstek in staat van beschuldiging gesteld wegens oorlogsmisdaden. Hij zou als leider van de Servische 'republiek' Krajina opdracht te hebben gegeven tot bombardementen op Zagreb en twee andere Kroatische steden, waarbij zeven burgers om het leven kwamen en honderden gewonden vielen.

Joegoslavië

Geen VN- maar VS-tribunaal

De Nederlandse professor Theo van Boven, hoogleraar internationaal recht, speelde een belangrijke rol bij de oprichting van het VN-oorlogstribunaal voor Joegoslavië. De overbrenging van twee Servische officieren naar een gevangenis in Den Haag, waar het tribunaal gevestigd is, noemt hij „gesjoemel”, dat de geloofwaardigheid van het tribunaal aantast. „Ik vermoed dat het een voorstel is geweest van de Amerikaan Holbrooke.” Eris „altijd het gevaar geweest dat het tribunaal een verlengstuk zou worden van de Amerikaanse belangen en van het Amerikaans beleid.” De 25 Amerikanen, tewerkgesteld bij het bureau van de aanklager, hebben „wel nadrukkelijk oog voor de Amerikaanse politiek.” Prof. van Boven, die zichzelf een voorstander van het oorlogstribunaal noemt, kan alleen maar vaststellen dat de Verenigde Naties of de zogenaamde internationale gemeenschap, gelijk zijn aan de belangen van het Amerikaans imperialisme. (NRC-Handelsblad 16.2.96)

Hoorzitting van tribunaal over Krajina-leider

Reuter, AP
DEN HAAG

Het Tribunaal voor Oorlogsmisdaden in het voormalig Joegoslavië gaat volgende week getuigen horen tegen de ex-leider van de Krajina, Milan Martić. Hij werd in juli aangeklaagd wegens aanvallen met fragmentatiebommen die de Serviërs vanuit Knin op Zagreb uitvoerden.

Volgens de gegevens van het tribunaal kwamen zeker zeven mensen om het leven en raakten velen gewond. Het is niet bekend waar Martić zich bevindt sinds de Kroaten in augustus de 'hoofdstad' Knin en het grootste deel van zogenoemde Republiek van Servisch Krajina (RSK) heroverden. Als de rechters tot de overtuiging komen dat Martić schuldig is aan de misdaden waarvoor hij is aangeklaagd, zal het tribunaal een internationaal arrestatiebevel uitgevaardigen. Doel van zo'n arrestatiebevel is dat het tribunaal niet expliciet hoeft te verzoeken om medewerking wanneer er een vermoeden bestaat dat een verdachte zich in een bepaald land ophoudt.

Tribunaal buigt zich over zaak van Servische generaal Djukić

Van onze verslaggeefster
DEN HAAG

Het Joegoslavië-tribunaal heeft vandaag een hoorzitting om te bepalen of de Bosnisch-Servische generaal Djukić in vrijheid moet worden gesteld. Djukić zit in Scheveningse gevangenis verdenking van oorlogsmisdaden.

De verdediging heeft geëist dat hij onmiddellijk wordt vrijgelaten. Zou voert aan dat Djukić op illegitieme wijze is gearresteerd en aan het tribunaal is overgedragen. Djukić vi samen met kolonel Krsmanović begin februari in handen van de Bosniërs. Na enkele dagen door de Bosniërs te zijn vastgehouden, werden de twee militairen overgeleverd aan Nederland. Dit gebeurde na tussenkomst van de Amerikanen.

Het tribunaal had de twee niet op de lijst van verdachten staan en sloot te onderzoeken of zij in staat van beschuldiging moeten worden gesteld. Als dat het geval is, dient het tribunaal aan het gerechtshof in Sarajevo te vragen om de termijn voor arrest te verlengen. Deze loopt maandag af. Djukić zit vast onder Bosnisch recht, omdat hij daar schuldig is van oorlogsmisdaden.

Het Joegoslavië-tribunaal hoorde dinsdag getuigen in de zaak tegen Martić, leider van de Serviërs in Kroatië. Hij wordt ervan verdacht het internationaal oorlogsrecht hebben geschonden door burgerdoelen in Kroatische steden te bombarderen met bommen.

Op 2 en 3 mei vorig jaar vuurde de Serviërs twaalf raketten op Zagreb af, geladen met fragmentatiebommen. Er vielen 7 doden en 11 gewonden. Het tribunaal bevestigde maandag videobeelden van de raketten die de raketaanvallen in de stad aanrichtten. Ook werden beelden getoond, waarop Martić tegenover de Servische verklaarde het bevel voor de aanval te hebben gegeven.

Als het tribunaal tot de conclusie komt dat er voldoende grond is voor de beschuldiging, zal er een internationaal arrestatiebevel tegen Martić worden uitgevaardigd. Onlangs werd Martić in de plaats Banja Luka signaleerd.

Djukic gaat liever dood dan terug

Door Marjolijn de Cocq
Den Haag

„Mijn vader wil liever sterven in Den Haag, dan naar huis gaan voor zijn naam is gezuiverd”, verklaarde Aleksandr Djukic gisteren resoluut. De verdediging van zijn vader Djordje Djukic verzette zich gisteren voor het VN-Tribunaal tegen een motie van openbaar aanklager Richard Goldstone om de aanklacht tegen de Bosnisch-Servische generaal 'om gezondheidsredenen' in te trekken.

„We accepteren het alleen als hij wordt vrijgelaten bij gebrek aan bewijs”, aldus Aleksandr Djukic. De 62-jarige Djordje Djukic lijdt aan kanker aan de alvleesklier, die volgens een onafhankelijk medisch onderzoek van de Nederlandse expert Hans de Man ver is gezaaid. De prognoses over Djukic's levenskansen lopen uiteen. Volgens De Man heeft Djukic nog

twee tot negen maanden te leven, maar gisteren werden een limiet van 'dagen tot weken' genoemd. Djukic is volgens de Servische arts Slobodan Ivanovic van het VN-cellencomplex in Den Haag vrijdagavond wegens zijn snel verslechterende gezondheidstoestand overgebracht naar een ziekenhuis in Den Haag.

Diezelfde dag maakte Goldstone bekend dat hij de aanklacht tegen Djukic om humanitaire redenen wil intrekken. Het zou 'onrechtvaardig en onmenselijk' zijn om Djukic te dwingen onder deze omstandigheden terecht te staan. Wel wil Goldstone de mogelijkheid

openlaten om Djukic in de toekomst opnieuw aan te klagen als zijn gezondheidstoestand dat zou toelaten. „Waar hebben jullie het eigenlijk over?”, zei Djukic' advocaat Milan Vujin gisteren in een felle reactie op deze optie. „Een nieuwe aanklacht en een nieuw proces in een ander leven? God heeft anders gesproken”.

De verdediging wil dat alle beschuldigingen tegen Djukic worden ingetrokken omdat de verdediging 'geen greintje bewijs' heeft en de regels van het Tribunal niet in vrijlating om gezondheidsredenen voorzien. Een andere mogelijkheid is dat Djukic, zoals hij op 25 maart in een motie verzocht, tijdelijk in vrijheid wordt gesteld. Hij verklaarde toen op afroep beschikbaar te zullen blijven voor het Tribunal.

Rechter Claude Jorda doet morgen uitspraak in de zaak. Algemeen wordt aangenomen dat Djukic' terug zal mogen keren naar zijn familie in de Servische hoofdstad Belgrado. „Dit is een mooie kans voor de aanklager om onder de illegale arrestatie van mijn vader uit te komen”, reageerde Aleksandr Djukic gisteren.

Djukic is de meest omstreden aangeklaagde in het VN-cellencomplex in de Scheveningse strafgevangenis. Hij werd 30 januari samen met kolonel Aleksa Krstanovic in Sarajevo door de Bosnische politie gearresteerd. Het tweetal werd 12 februari uitgeleverd aan het Tribunal in de positie van 'getuigen en potentiële verdachten'.

Speciaal waren de onderzoekers van het Tribunal geïnteresseerd in informatie over het Bosnisch-Servische duo Karadzic en Mladic. Bij gebrek aan bewijs werd kolonel Krstanovic onlangs vrijgelaten en naar Sarajevo teruggestuurd. Zondag werd bekend dat hij daar samen met tien andere Servische gevangenen door de Bosnische autoriteiten is vrijgelaten.

ZATERDAG 9 MAART 1996

„Servië pareert gang getuigen naar tribunaal”

BELGRADO, 9 MAART. De twee van oorlogsmisdaden verdachte soldaten die vorige week zaterdag in Servië zijn aangehouden, waren op weg naar het tribunaal in Den Haag.

Met hun arrestatie zou Belgrado willen verhinderen dat zij belastende getuigenissen kunnen afleggen over de betrokkenheid van president Milosevic bij de gruweldaden in Bosnie.

Dat zegt de politiek commentator Dragan Cicić van het kritische weekblad Nin in Belgrado. Tot dusver is de aanhouding van Drazen Erdemović en Radoslav Kremenović, die als soldaten in het Bosnisch-Servische leger in juli 1995 een bloedbad zouden hebben aangericht onder moslims uit Srebrenica, uitgelegd als een blijk van coöperatie van Belgrado met het tribunaal. Er zijn echter geen tekenen dat ze zullen worden uitgeleverd.

De twee waren uit vrije wil onderweg naar Den Haag, bereid om te getuigen, toen ze door de Joegoslavische politie in de stad Novi Sad werden opgepakt”, zegt Cicić. „President Milosevic, die zich de laatste tijd als vredesstichter afficheert, is als de dood dat hij in verband wordt gebracht met de Servische wandalen in Bosnië”.

Hoofdaanklager Richard Goldstone van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdadigers in voormalig Joegoslavië prees gisteren de hulpvaardigheid van de regering in Belgrado, dat voor het eerst toestaat dat onderzoekers van het tribunaal getuigen op Servisch grondgebied verhoren. Maar de weigering van de autoriteiten om verdachten uit te leveren

ren noemde hij „een fundamentele breuk met de internationale verplichtingen”.

Goldstone beschouwt de twee gearresteerde militairen voorlopig als getuigen, en niet als verdachten, ondanks de bekentenis die ze tegenover een journalist van het Franse blad Le Figaro hebben afgelegd. Erdemović zegt onder dwang van zijn superieuren zo'n zeventig moslims te hebben gedood als onderdeel van een slachting van in totaal twaalfhonderd („vijftien tot twintig busladingen”) gevangenen mannen uit de door Dutchbat bewaakte enclave Srebrenica, die in juli vorig jaar in Servische handen viel.

Ook verslaggever Renaud Girard van Le Figaro heeft verklaard dat Erdemović op weg was naar Den Haag. Hij had hem tijdelijk zijn auto geleend, maar twee uur na afloop van het interview viel de Servische politie op diens onderduikadres binnen en arresteerde hem.

Bratislav Grubačić, hoofdredacteur van het persbureau Vp in Belgrado, zegt dat president Milosevic het tribunaal diep wantrouwt. „Gewone soldaten zullen vertellen dat ze hun bevelen kregen van hun commandant Ratko Mladic, die zich vervolgens achter Radovan Karadzic zal verschuilen, de politieke leider van de Bosnisch-Servische die op zijn beurt de president van Servië kan beschuldigen. Dat wil hij koste wat kost voorkomen”.

Tribunaal brengt in aanklachten evenwicht

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 23 MAART. Hij is een Bosnische moslim en haalde goedkope arbeidskrachten uit Kroatië en Bosnië voor bouwbedrijven in München, voordat hij afgelopen maandag door agenten van de Duitse Kriminalpolizei in het kantoor van zijn bedrijf werd aangehouden op verzoek van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië. Dat is er van vertuigd dat Zenil Delalić (46) als officier van het Bosnische regeringsleger en commandant van een gevangenkamp de gewelddadige dood van ten minste 14 mensen op zijn geweten heeft, zeven mensen heeft gemarteld, bij vijf mensen ernstig lijden heeft veroorzaakt en zeker drie personen heeft blootgesteld aan 'inhumane praktijken'. Zo zou hij mensen hebben gedwongen fellatio met elkaar te bedrijven.

Voor de secretaresse van Delalić in München, de Duitse Gertrud H., is het onmogelijk dat haar „zo ontzettend vriendelijke baas” heeft meegewerkt aan dergelijke praktijken. Vanaf 1989, zo vertelde ze deze week een stadsverslaggever van de *Süddeutsche Zeitung*, heeft hij zijn handen eraan vol gehad om Duitse bedrijven te voorzien van de broodnodige arbeidskrachten. Delalić ging vrolijk wel eens naar Bosnië, met zijn vrouw naar vrienden en familie, maar nimmer voor een lange periode en al helemaal niet om dienst te doen in het leger.

Het tribunaal heeft daar een andere kijk op. Het heeft na een langdurig onderzoek Delalić geïdentificeerd als een van de hoofdaders van gruwelijkheden die in 1992 zijn begaan op Bosnisch Servische gevangenen in een kamp bij Konjic in Centraal-Bosnië. Delalić werd daar volgens het tribunaal in bijgestaan door Zdravko Mucic, Hazim Delic en Esad Landžo. Onduidelijk is of deze drie moslims zijn dan wel Kroaten. Ten tijde van de gebeurtenissen in het gevangenkamp

hadden moslims en Kroaten besloten samen op te trekken tegen de Serviërs. Delalić bijvoorbeeld coördineerde geruime tijd de troepenbewegingen van de beide legers.

Een doorbraak zijn de aanklachten wel. Het tribunaal had tot nog toe vrijwel uitsluitend Bosnische Serviërs aangeklaagd voor oorlogsmisdaden tegen met name moslims. Het leidde tot beschuldigingen uit onder andere Moskou dat het tribunaal partijdig was. Maar volgens het tribunaal had het allemaal zo lang geduurd voor ook de 'andere partij' werd aangeklaagd omdat de Bosnisch Servische autoriteiten en ook 'Belgrado' op geen enkele wijze medewerking wilde verlenen bij het horen van getuigen. Het tribunaal zou er uiteindelijk in geslaagd zijn een aantal getuigen buiten Bosnisch Servisch gebied te krijgen voor verhoor. Andere personen zouden door NGO's zijn gehoord. De geringe medewerking van de Bosnisch Servische autoriteiten is ook een verdragende factor geweest bij het proces tegen de Bosnische Serviër Duško Tadić, dat nu over een paar maanden begint. Getuigen die de verdediging benaderde werden door de Bosnisch Servische politie afgeschermd.

Zenil Delalić zal binnen afzienbare tijd naar Den Haag komen, net als Zdravko Mucic die in Oostenrijk op verzoek van het tribunaal werd aangehouden. Bij toeval werd afgelopen maandag ook nog een Bosnische Serviër aangehouden die sinds vorig jaar is aangeklaagd voor mishandelingen in een gevangenkamp in Prijedor. Ook hij zal binnenkort worden uitgeleverd, waarmee het celcomplex in Scheveningen met in totaal zes mensen weer wat voller is geworden. Van de in totaal 57 aangeklaagden lopen echter nog 53 op vrije voeten, onder wie de Bosnisch Servische leider Radovan Karadzic en zijn opperbevelhebber Ratko Mladic.

Het Joegoslavië-tribunaal

Als gewone burger en buitenstaander in het Bosnië-konflikt moet mij van het hart dat ik de Serviërs steeds vaker gelijk moet gaan geven wanneer zij beweren, dat het Internationale Tribunal voor het voormalige Joegoslavië, zoals ze zichzelf graag noemen, een partijdig standpunt inneemt.

Het is toch opmerkelijk, dat een Servische generaal, de heer Djukic, in de Scheveningse gevangenis zit opgesloten, terwijl het hier een persoon betreft, die niet, met de nadruk op niet!, op de door het Tribunal zelf opgestelde lijst van gezochte oorlogsmisdadigers stond, maar eigenlijk het Tribunal in de maag werd gesplitst, om, om maar even met de woorden van generaal-majoor b.d. J. Schaberg, in zijn stuk in het Algemeen Dagblad d.d. 21 februari 1996, te spreken, de IFOR steeds dieper in het conflict te lokken. Een tactiek die de moslims nu al jaren toepassen en waar het Westen telkens maar weer intrapt. Deels omdat de interessen van het Westen en de rijke Islamitische (olie)landen t.a.v. Oost-Europa (nog) overeenkomen, althans gedeeltelijk. Tevens betreft het hier een persoon van rond de 70 jaar oud, met kanker.

Daarna zien we het verschil in houding, welke het Tribunal inneemt jegens ene generaal Tihomir Blaskic, een Kroaat, die volgens Britse bronnen de Britse Unprofor-troepen in Midden-Bosnië herhaaldelijk doodsdreigementen heeft gezonden, die ook door deze Blaskic zelf ondertekend zijn. (Zo kon men in 'The Guardian' van de 2de april jl. lezen. Een generaal, die door het Tribunal zelf beschuldigd wordt van oorlogsmisdaden, die wel op de lijst van gezochten staat. Die zich, wát de media dan ook mogen melden, niet vrijwillig heeft

gemeld, maar slechts onder hevige druk van de Verenigde Staten, die bang is dat dit Tribunal al erg veel van zijn geloofwaardigheid heeft verloren, door zich twee ontevorde officieren door de strot te laten duwen. Deze jongeman, gezond van lijf en leden, wordt de mogelijkheid geboden om in een, onge-twijfeld luxe, appartement, 'elders in Nederland', zijn proces af te wachten. Maar het gevangenisregime blijft voor hem gelden. Hoe dan? In een luxe woning? En waarom worden door het Tribunal geen Britse soldaten als getuigen opgeroepen? Welke afspraken zijn er met Zagreb gemaakt, alvorens men Blaskic 'vrijwillig' liet gaan naar Den Haag?

Afgezien van het feit, dat de Nederlandse burger zich af mag vragen of het internationaal-diplomatiek gezien wel zo verstandig is, dat ons land min of meer vrije huisvesting biedt aan een vermoedelijke oorlogsmisdadiger, moet ik toch concluderen dat dit 'Tribunaal' zijn geloofwaardigheid voor eens en voor altijd verloren heeft door openlijk en pijnlijk duidelijk zijn partijdigheid te laten blijken door de besluiten t.a.v. Blaskic, zeker in vergelijking met zijn houding jegens de Servische generaal Djukic.

Dit stukje is gezonden naar burgerlijke kranten, onder andere het Algemeen Dagblad, maar daar het geen 'anti-Serven' stuk is hoeven we ons omtrent plaatsing weinig illusies te maken. Ik zou het dan ook erg prettig vinden, als het tenminste wel in de kritische tijdschriften kwam. Voor plaatsing ben ik jullie alvast zeer erkentelijk.

Met kameraadschappelijke groet,
E.Kaszó,
Rotterdam

Door Marjolijn de Cocq
Den Haag

De Bosnisch-Servische generaal Djordje Djukic, de belangrijkste verdachte van het Joegoslavië-tribunaal, is sinds gisteren vrij om te gaan en staan waar hij wil. Zijn advocaten en de aanklager eisen nu dat ook de aanklacht tegen hem wordt ingetrokken, ieder op andere gronden.

Rechter Claude Jorda gelaste gisteren op humanitaire gronden de voorwaardelijke vrijlating van Djukic, die kanker in een terminal stadium heeft. Openbaar aanklager Richard Goldstone liet weten dat hij in beroep zal gaan tegen de uitspraak. Hij kreeg geen toestemming om de aanklacht tegen Djukic in te trekken, zoals hij had verzocht. Goldstone had gesteld dat

het 'onrechtvaardig en onmenselijk' zou zijn om Djukic te dwingen om terecht te staan. Djukic heeft volgens onafhankelijk medische onderzoeken nog dagen tot weken te leven en een eerlijk proces zou volgens Goldstone op deze manier niet mogelijk zijn. Djukic' advocaten verzetten zich echter tegen intrekking van de aanklacht om gezondheidsredenen. Zij eisten dat de aanklacht wel gebrek aan bewijs zou worden ingetrokken. Rechter Jorda sprak van een 'paradoxe situatie'. Hij benadrukte dat zijn beslissing zwaar en alleen op humanitaire gronden is gebaseerd. De 'extreme ernst van Djukic's gezondheidstoestand laat volgens de rechter geen enkele vorm van detentie toe. „Maar hoe kritiek de situatie ook is, niets in de procedureregels van

het Tribunal rechtvaardigt intrekking van de aanklacht op medische gronden”. Ook bij de Tribunalen van Neurenberg en Tokyo, die de blauwkeurige vormden voor het Joegoslavië-Tribunaal, was dit volgens de rechter niet mogelijk. **Excus** Jorda wilde niet ingaan op het argument van Djukic' verdediging dat er niet genoeg bewijs is tegen Djukic, zoals zijn advocaat Toma Filipa heeft het Tribunal bij de gezondheidsstatus aan een excus gebreukt omdat het de zaak tegen de generaal niet rond kon krijgen. Rechter Jorda noemde het vermeende gebrek aan bewijs 'irrelevant' en zei dat die kwestie later tijdens voorbereidende moties of in een hoorzitting moet worden behandeld.

In afwachting van het beroep worden de procedures van het Tribunal tegen Djukic voortgezet. Morgen doet de Eerste Strafkamer van het tribunaal uitspraak over een aantal moties van de verdediging. Na de voorbereidende hoorzittingen loopt de zaak-Djukic echter vast, omdat het Tribunal aangeklaagden niet bij het proces mag betrekken. Volgens advocaat Toma Filipa toont de uitspraak een te veel dat de regels van procedure en bewijsvoering van het Tribunal ontoereikend zijn.

Zuiveren Djukic' zoon Aleksandr toonde zich gisteren zeer teleurgesteld dat zijn vader nu niet meer de kans heeft om zijn naam te zuiveren. Hij zal spoedig met hem afreizen naar de Servische hoofdstad Belgrado. „Het liefst zou mijn vader in Den Haag blijven, maar hij is te ziek. Maar ik verzeker u dat hij terugkomt als zijn situatie dat toelaat”, aldus Aleksandr Djukic. De uitspraak van gisteren houdt in de woorden van tribunaal-woordvoerder Christian Chatter, in dat Djukic „vrij is om te gaan en te staan waar hij wil”. Wel moet hij moet zijn verblijfplaats doorgeven en, indien zijn gezondheidstoestand dat zou toelaten, op afroep beschikbaar blijven voor het Tribunal. Het is zeer onwaarschijnlijk dat hij ooit terecht zal staan.

Djukic vrij, Tribunal worstelt verder

'Tadić is gezochte man niet'

Door een onzer redacteurs

DEN HAAG, 6 MEI. De verdediger van de van oorlogsmisdaden verdachte Bosnische Serviër Duško Tadić, de Nederlandse advocaat mr. M. Wladimiroff, zal tijdens het proces dat morgen begint trachten aan te tonen dat er sprake is van een persoonsverwisseling.

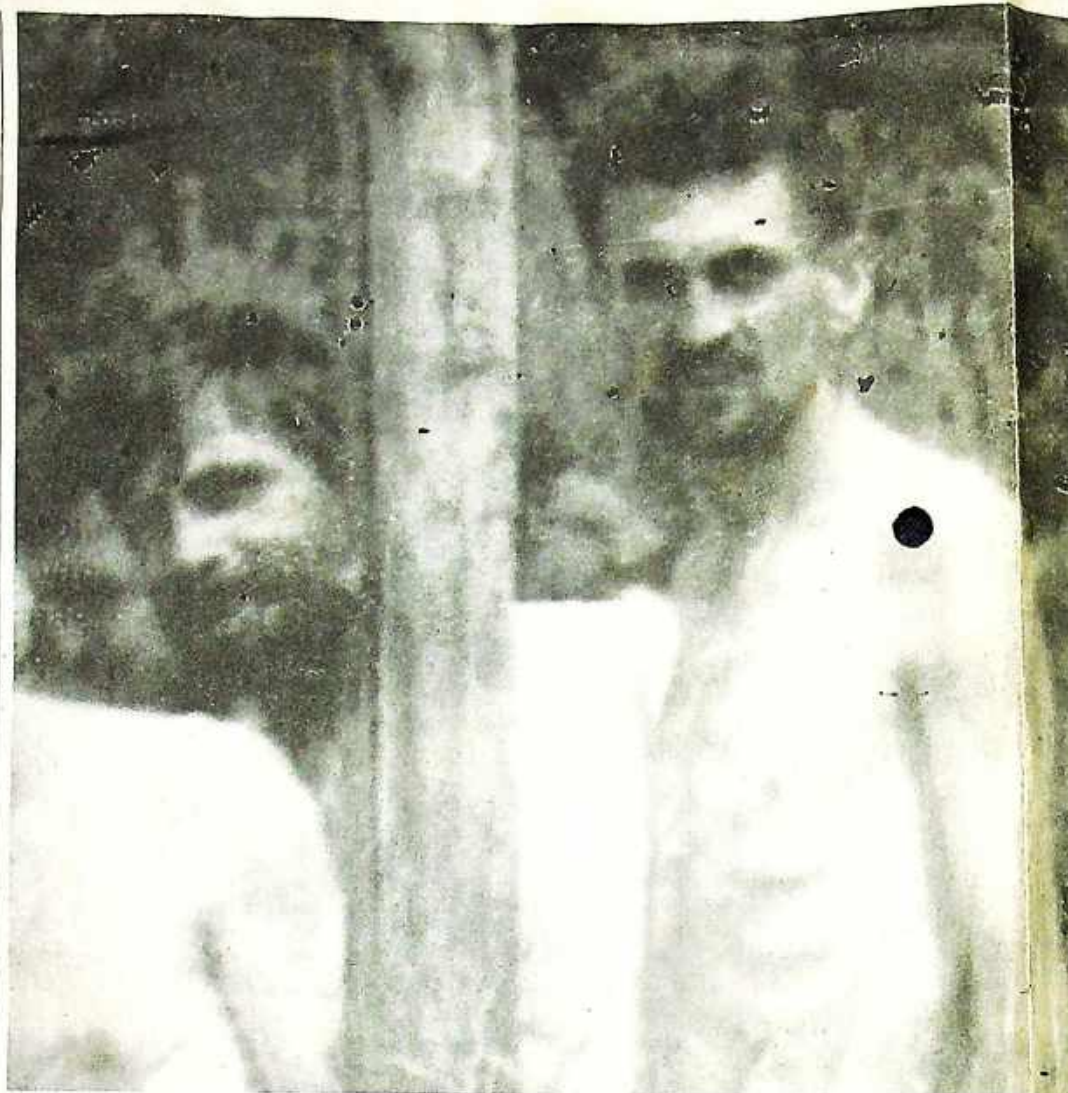
Volgens Wladimiroff wordt Tadić aangezien voor een ander persoon, met waarschijnlijk dezelfde naam en mogelijk een sterk gelijkend uiterlijk. Tadić wordt ervan beschuldigd in 1992 in het gevangenenkamp Omarska in Bosnisch-Servisch gebied, verantwoordelijk te zijn voor foltering en moord van ten minste 34 mensen.

Volgens Wladimiroff is het mogelijk dat slachtoffers van de folteringen bijvoorbeeld de naam Tadić hebben horen noemen en die hebben gekoppeld aan een gevangene die kort daarna spoorloos verdween. In dat geval is het niet aantoonbaar dezelfde Tadić die in Den Haag in de beklaagdenbank zit.

Naast de kwestie van de identificatie van de verdachte, die volgens Wladimiroff een sterk verwantschap zal vertonen met de rechtszaak rond de Oekraïense kampbewaker Ivan Demjanjok die in Israël terecht stond wegens oorlogsmisdaden maar die werd vrijgelaten wegens twijfels aan zijn identiteit, is gezocht naar familieleden en vrienden van Tadić die hem een alibi kunnen geven. Voor een aantal gevallen en tijdstippen is dit volgens de verdediging gelukt.

Verder is volgens Wladimiroff gezocht naar personeelsleden van het kamp Omarska, die niet direct betrokken waren bij het 'toezien' op de gevangenen. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld logistiek personeel, maar ook gevangenen, onder wie enkele moslims. Een aantal heeft volgens de verdediging verklaard Tadić nimmer op het terrein van het kamp te hebben gezien.

Niet alle getuigen van de verdediging zullen om uiteenlopende redenen in staat zijn persoonlijk naar Den Haag te komen. De verdediging zal morgen aan de rechtbank toestemming vragen de getuigen door middel van een televisieverbinding via de satelliet te mogen ondervragen. Voordat de eerste getuigen worden opgeroepen, in eerste instantie door de aanklagers, zullen door de rechters meerdere procedurele kwesties worden behandeld.

6 augustus 1992: de Britse televisiezender ITN zendt beelden uit van uitgemergelde moslingevangenen in het Bosnisch-Servische kamp Omarska. (Foto AP/ITN)

VN-tribunaal gevoelig voor manoeuvres Bosnië-politiek

Door onze redacteur

Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 6 MEI. In vergelijking met de beschuldigingen tegen de Bosnisch-Servische leiders Karadžić en Mladić is hij maar een kleine vis, maar voor het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië wel een hele belangrijke. Want met de veroordeling of vrijlating van Duško Tadić staat of valt de geloofwaardigheid van het eerste tribunaal voor oorlogsmisdaden sinds de Neurenberg-processen in 1945, waarbij nazi-kopstukken werden berecht voor hun misdaden in de Tweede Wereldoorlog.

Bijna twee jaar na het unanieme besluit van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties om oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië te berechten, begint het International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) in Den Haag morgen met zijn eerste grote proces. Duško Tadić zal terechtstaan op verdenking van moord, foltering en onmenselijke behandeling van gevangenen in het kamp Omarska.

Van het proces van deze kampbewaarder zal gedurende de vijf maanden die het naar verwachting in beslag zal nemen verslag worden gedaan door enkele honderden journalisten. Zij worden bij gebrek aan ruimte ondergebracht in twee tenten die op het grasveld voor het tribunaal zijn opgezet. De Amerikaanse televisiezender CNN zendt het proces integraal uit, in de verwachting dat het in de Verenigde Staten evenveel aandacht zal trekken als de rechtszaak tegen de van moord op zijn ex-vrouw verdachte voetballer O.J. Simpson.

Van een instrument om paal en

perk te stellen aan genocide en misdaden tegen de menselijkheid, is het tribunaal de afgelopen maanden gevoelig gebleken voor politieke manoeuvres. Bosnië-bemiddelaar Holbrooke oefende succesvol druk uit op Den Haag om de veronderstelde oorlogsmisdadiger Djukić, een Bosnisch-Servische generaal, uitgeleverd te krijgen om zo het 'vredesproces' weer op gang te krijgen. Djukić is inmiddels weer vrij. Rusland heeft het tribunaal verweten een uitsluitend anti-Servisch orgaan te zijn, waarna het drie moslims aanklaagde en ontkende dat er een verband was. Van de Bosnische partijen eisen de moslims voortdurend gerechtigheid en hameren op het belang van de berechting van oorlogsmisdaden. De Bosnische Serviërs laten hun minachting voor het tribunaal blijken.

Vooral name de Bosnisch-Servische 'president' Radovan Karadžić laat geen gelegenheid voorbij gaan om zijn misprijzen te laten blijken voor de instelling die hem in staat van beschuldiging heeft gesteld voor oorlogsmisdaden. De medewerking van zowel de Bosnische Serviërs als de Servische regering in Belgrado om verdachten aan het tribunaal uit te leveren is uiterst gering. Van de 57 aangeklaagden zitten er nog slechts vier in de speciale cellen van de VN in de Scheveningse strafgevangenis. De anderen lopen vrij rond, onder wie Ratko Mladić, bevelhebber van het Bosnisch-Servische leger. Moties van de Tadić verdediging om het tribunaal onwettig te verklaren zijn eerder door de rechters in Den Haag afgewezen. Over het besluit van de V-raad om het tribunaal op te richten, kunnen hoogstens in aanmerking komen voor strafvermindering.

Aanleiding voor de oprichting van het tribunaal was het bekend worden — in de loop van 1992 — van grootschalige gevangenkampen in Bosnië. Walging en frustratie domineerden de wereldopinie bij televisiebeelden van hongerende mensen achter prikkeldraad die, zoals bleek uit een groeiend aantal verhalen van overlevenden, op grote schaal gefolterd en gedood werden. Berichten over massaslachtingen in voormalig Joegoslavië namen toe. Als onderdeel van een pakket maatregelen om het geweld in Bosnië te beteugelen en in een poging volkerenmoord aan banden te leggen, stemde de V-raad op 25 mei 1994 uiteindelijk in met het opzet van een tribunaal voor oorlogsmisdaden naar analogie van het Internationale Militair Tribunaal (IMT), dat aan het eind van de Tweede Wereldoorlog nazi-kopstukken berechtte.

De grondslagen voor het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden zijn dezelfde als die voor de Neurenberg-processen: de aanname dat oorlogen niet het gevolg zijn van de gedragingen van afzonderlijke staten, maar van individuen uit die staten. Die individuen kunnen verantwoordelijk gesteld worden voor misdaden die gedurende die oorlog worden begaan. Het is daarbij onbelangrijk of die individuen gehandeld hebben vanuit een leidinggevende positie waarin zij door het volk van een staat zijn 'gekozen' dan wel in opdracht van derden hebben gehandeld bij de uitvoering van hun misdaden, kunnen hoogstens in aanmerking komen voor strafvermindering.

25 april 1995: Dušan Tadić wordt voor het VN-tribunaal in Den Haag voorgeleid om formeel in staat van beschuldiging te worden gesteld voor misdaden in het kamp Omarska (Foto Reuter)

Eerste aangeklaagde Haags VN-tribunaal staat morgen terecht 'Tadić moordde en folterde volop'

Door een onzer redacteurs

Duško Tadić is de eerste aangeklaagde die door het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië wordt berecht. Hij wordt verdacht van moord en foltering van 34 mensen in de Bosnisch-Servische gevangenkampen Omarska, Keraterm en Trnopolje, tussen 28 mei en 31 december 1992. Ook buiten deze kampen zou hij mensen hebben vermoord.

De meeste misdaden in de aanklacht zijn gepleegd in Omarska dat in gebruik is geweest van 25 mei tot 7 augustus 1992. Het is het kamp waarvan wereldschokkende beelden werden uitgezonden van uitgemergelde gevangenen achter prikkeldraad.

Details van het leven in het kamp zijn beschreven in het boek *A Witness to Genocide* van de Amerikaanse journalist Roy Gutman. In de paar maanden dat het bestond leefden er ongeveer 2.000 tot 3.000 gevangenen. Het kamp werd ingericht op het terrein van een voormalige ijzerertsmin. Gevangenen werden ondergebracht in loodsen waarin eerder machines hadden gestaan.

De twee meest gevreesde gebouwen waren het Rode Huis en het Witte Huis. Uit het Rode Huis kwam geen enkel persoon levend terug. In het Witte Huis werd op uitgebreide schaal gefolterd, vaak tot de dood er op volgde. Hoeveel mensen in Omarska zijn omgekomen, is niet bekend: niemand heeft statistieken bijgehouden. Uit berichten van overlevenden kan worden opgemaakt dat zeker 1.000 gevangenen zijn omgekomen. Nog eens 1.000 tot 1.500 gevangenen zijn na de sluiting van het kamp spoorloos verdwenen. Het Rode Kruis

gaat uit van 2.000 doden in het kamp.

Gevangen werden met name 's nachts lukraak gekozen uit de groepen die op het terrein verbleven: Kroaten, maar vooral moslims uit het nabij gelegen Prijedor en omgeving. Vaak werden gevangenen al bij aankomst beschoten door de bewakers van het kamp. Sommige gevangenen werden in loodsen ondergebracht, waar ze op de grond moesten slapen, anderen moesten

verminkte lijken begraven. In het boek van Roy Gutman vertellen getuigen hoe bewakers gedurende enkele dagen zo'n vijftig mensen onthoofden met kettingzagen.

Tadić heeft volgens de aanklagers volop deelgenomen aan de mishandelingen. Tadić had bij het uitbreken van de oorlog in Bosnië een café en een sportschool. Toen de Bosnisch-Servische mannen gemobiliseerd werden koos hij voor een plaats bij de politie in plaats

klaagd voor foltering en mishandeling van ten minste 44 personen plus een niet nader bekend gemaakt aantal 'ongenoemde' personen. Op 31 maart 1995 nam Duitsland een wet aan waarin het tribunaal werd erkend. Tadić kon worden uitgeleverd. Op 24 mei werd hij overgebracht naar de speciale cellen van de VN in de Scheveningse strafgevangenis.

De aanklacht tegen Tadić werd twee keer aangepast: voor het eerst op 9 september vorig jaar, waarbij de periode waarin hij de misdaden zou hebben begaan werd opgerekt. Het aantal gevallen van moord en foltering waarvoor hij berecht zou worden werd teruggebracht van 44 in de oorspronkelijke aanklacht naar 36, maar de aanklacht werd verruimd met de beschuldigingen 'deportatie' en 'vervolg' (wegens ras en religie).

De aanklagers maakten november vorig jaar op nieuw worden gewijzigd op last van de rechtbank, die de beschuldigingen van misdrijven tegen een onbekend aantal 'ongenoemde personen' te vaag vond. De aanklagers lieten daarop twee zaken in de aanklacht vallen, waarna het aantal gevallen op 34 uitkwam. Tadić wordt beschuldigd van 'individuele' criminele verantwoordelijkheid voor ernstige schendingen van de Conventie van Genève en van misdaden tegen de menselijkheid.

Specifiek staat hij terecht voor moord, foltering en onmenselijke behandeling. De aanklagers zullen in het proces meer dan 100 getuigen laten komen, onder wie de moslim-politieagent Emir Karabusić, bij wie op last van Tadić de geslachtsdelen zijn afgebeten door een andere gevangene.

In kamp Omarska zijn duizenden doden gevallen

in de buitenlucht blijven. Elke nacht werden groepen gevangenen, variërend van twintig tot veertig, naar het Rode Huis overgebracht. In het Witte Huis werden elke nacht zo'n dertig gevangenen gefolterd.

Terwijl ze hun gevangenen met zware kettingen sloegen, vaak op het hoofd en de rug, zongen de Bosnisch-Servische nationale liederen en soms liederen uit de orthodoxe liturgie. De dag na de martelingen moesten andere gevangenen de folterkamers schoonmaken. Een ploeg van vier gevangenen moest de vaak ernstig

van in het leger. Welke functie hij daar bekleedde, is nog niet duidelijk. Maar in het proces zullen getuigen verklaren dat hij kampbewaarder werd, eerst in Omarska, later in Keraterm en Trnopolje, waarna de gevangenen uit Omarska werden overgebracht naar de comotie die was ontstaan over de televisiebeelden van uitgemergelde gevangenen.

Tadić werd in februari 1994 in Duitsland gearresteerd na herkenning door een gevangene uit Omarska. Een jaar later werd hij door het tribunaal dat in augustus 1994 met zijn werk begon, aange-

VN-Tribunaal: 'soms redde een Serviër je leven'

Door onze redacteur
COEN VAN ZWOL
DEN HAAG, 25 MEI. Tegen de achtergrond van speculaties over een deal tussen de VS en haar bondgenoten met de twee belangrijkste verdachten van oorlogsmisdaden, de Bosnisch-Servische 'president' Radovan Karadžić en generaal Mladic, ging de strafzaak tegen de van oorlogsmisdaden verdachte kroegbaas en karate-expert Dusko Tadić in Den Haag haar derde week in.

De aanklager Grant Niemann riep tot dusver elf van de vijftien getuigen en deskundigen op die een beeld moeten geven van de etnische schoonmaak in het district Prijedor in de lente van 1992 en de omstandigheden in Omarska, het dodenkamp waar een deel van de weggezuiverde moslims en Kroaten terecht kwamen.

Tadić wordt ervan beschuldigd als burger-vrijwilliger deel te hebben genomen aan de etnische schoonmaak, met name in het dorp Kožarec, en in kamp Omarska als 'bezoeker' een serie moorden en mishandelingen te hebben gepleegd. Een maquette van kamp Omarska werd deze week in de rechtzaal opgesteld.

Indruk maakte deze week de Noorse rechter Hanna Sophie Greve, die in opdracht van de Verenigde Naties een studie verrichtte naar de zuiveringen rond Prijedor in het noordwesten van Bosnië. Ze liet vierhonderd getuigen ondervragen en bestudeerde alle informatie waar ze de hand op kon leggen. Op onderkoelde toon stelde zij vast dat de etnische schoonmaak in het district snel, bloedig en systematisch was uitgevoerd. De zuiveringen gingen, zoals elders, gepaard met systematisch geweld, moorden, verkrachtingen en martelingen. Greve stelde vast dat slechts 20.000 niet-Serviërs waren ontkomen, van 33.000 anderen was het lot onbekend. De VN, en met name de vluchtelingenorganisatie UNHCR, speelde in dit alles volgens Greve een dubieuze rol. Moslims, Kroaten en andere min-

derheden die hun toevlucht zochten bij UNHCR werden vaak terugge-
stuurd naar Prijedor. Deze politiek kostte velen het leven, aldus Greve.

Volgende week komen naar verwachting de directe ooggetuigen van de misdrijven waar Tadić wordt beticht aan het woord. P. dan kan de verdediging ook ha eerste verdedigingslinie betrekken de zogeheten 'Demjanjok-strategie' — namelijk dat de man die nu in de beklaagdenbank zit, slachtoffer is van een persoonsverwisseling.

Getuige Muharem Nežirević, voor de zuiveringen hoofdredacteur van radio Prijedor, werd eind juni naar kamp Omarska afgevoerd, waar hij in het zogeheten 'Witte Huis' belandde. Nežirević was getuige van stelselmatig martelen, zag hoe mede-gedetineerden motorolie moesten drinken of werden doodgeslagen als ze per ongeluk 'Buhum' zeiden — een beledigingsformule van de moslims.

Daarna was het woord aan Meludin Sejmenović, een 33-jarige parlementariër van de SDA, de moslimpartij van Izetbegović, was een van de weinige SDA-politici die de zuiveringen rond Prijedor overleefde.

Sejmenović maakte indruk op zijn verhoorder in het kamp, een beeldhouwer en afgestudeerd psycholoog, door te zeggen dat hij onder vier ogen wel wilde toegeven dat hij eigenhandig honderd Serviërs had gedood en twee vrachtwagens met wapens naar Prijedor had gedirigeerd. „Bespaar me verdere slagen en laat me waardig sterven“, had Sejmenović gezegd. Zijn ondervrager had vijf minuten gezwegen en uit het raam gestaard.

Daarna had hij de parlementariër naar het 'Glazen Huis' gestuurd, waar het regime betrekkelijk mild was. „Er waren onder de Serviërs mensen die moorden, maar ook mensen die levens reddden“, besloot Sejmenović.

En indirect was dat de sterkste aanklacht die deze week tegen Dusko Tadić kon worden ingebracht.

President Haags tribunaal vraagt internationale steun

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 13 JULI. President Antonio Cassese van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië heeft gisteren de internationale gemeenschap opgeroepen het tribunaal te steunen en mee te werken aan de arrestatie van oorlogsmisdadigers.

„Als aangeklaagden de kans houden om de rechtsgang te blokkeren, is dat een signaal aan alle uctators en alle staten die het niet zo nauw nemen met mensenrechten, om te doden en te martelen“, zei Cassese gisteren op een persconferentie, in antwoord op een vraag welke maatregelen volgens hem de VN-Veilighedsraad moet nemen om de Bosnisch-Servische leiders Karadžić en Mladic te arresteren. „De Veilighedsraad mag het tribunaal niet machteloos laten. Dat zou het totaal verkeerde signaal zijn.“

Cassese probeerde ook de schade te beperken die was ontstaan donderdag door een verkeerd persbericht. De Franse rechter Jorda was gisteren woedend uitgevallen naar de persafdeling van het tribunaal, over een zinsnede in het persbericht waarin de Servische president Milošević werd gekoppeld aan de misdaden die door de Bosnische Serviërs zijn begaan.

Die zin was de persafdeling opgevallen in een van de laatste versies van een rechterlijk besluit over de aanklachten tegen Radovan Karadžić en generaal Ratko Mladic, dat donderdagmiddag zou worden voorgelezen door Jorda na de hoorzittingen van de afgelopen twee weken over de Bosnisch-Servische leiders. Vlak voor de voorlezing was de zin er echter uit gegaan

en vervangen door een veel neutralere observatie over de mogelijke betrokkenheid van Servië bij de oorlog in Bosnië. De persafdeling, die het ook bij de voorlezing — in sneltreinvaart — niet was opgevalen dat de zinsneden onuitsgesproken bleven, trok het gewraakte persbericht in zijn geheel in, maar het kwaad was al geschied.

Cassese maakte duidelijk dat de rechters in het besluit de aanklager wezen op een aantal kwesties die verder onderzoek verdienen. Zo waren de plekken waar de Bosnische Krbaat Drazen Erdemović volgens zijn eigen verklaring honderden mensen heeft geëxecuteerd, niet in de aanklachten tegen Karadžić en Mladic opgenomen.

Verder werd Karadžić in de eerste, algemene aanklacht (met onder meer de etnische zuiveringen en de sluipschutters in Sarajevo, de tweede aanklacht behandelt uitsluitend de val van Srebrenica) nergens direct verantwoordelijk geacht voor moord en mishandeling. Hem werd als leider van de Bosnische Serviërs alleen verweten geen einde te hebben gemaakt aan het geweld.

De rechters vonden dat de aanklacht met zijn persoonlijke verantwoordelijkheid moest worden aangevuld. In een derde paragraaf over aanvullend onderzoek adviseerden de rechters de aanklager om te onderzoeken of behalve door Karadžić of Mladic ook elders „besluitvorming op hetzelfde of een hoger niveau“ heeft plaatsgehad.

„Dit impliceert“, aldus Cassese, „dat een minister van defensie of een leidende politicus mogelijk de hand in bepaalde acties van de Bosnische Serviërs heeft gehad.“ Net zo min als rechter Jorda noem-

de Cassese gisteren de naam van de Servische president Slobodan Milošević. Niet uitgesproken door Jorda was een zinsnede dat er communicatielijnen bestonden tussen Karadžić en Milošević en evenmin — zoals gisteren ten onrechte in deze krant stond — dat er een „plan was een nieuwe staat te bouwen via de weg van geweld, dat op het hoogste Servische politieke en militaire niveau was bedacht.“

De reden om — direct of indirect — Servië te noemen geeft aan dat het tribunaal ervan overtuigd lijkt dat alleen de Servische regering in staat is Karadžić en Mladic in Den Haag te bezorgen. Door te dreigen Servië te betrekken bij de misdaden van Karadžić en Mladic, verwacht het tribunaal dat er actie wordt ondernomen tegen de Bosnisch-Servische leiders.

Cassese maakte duidelijk dat het net om Servië ook op andere manieren wordt aangetrokken. Meteen na de voorlezing van het besluit had hij een brief gestuurd aan de voorzitter van de Veilighedsraad van de VN, met het verzoek maatregelen te nemen tegen Joegoslavië. „Vier keer heb ik Milošević erop gewezen dat Karadžić en Mladic in zijn land waren“, aldus Cassese. „Slechts een keer heb ik een brief teruggehad, met de mededeling dat betrokkene het land weer verlaten had.“

De maat is vol, vindt Cassese, nu moet er maar eens actie worden ondernomen tegen Servië. Hoe eventuele maatregelen eruit moeten zien laat hij graag over aan de landen in de Veilighedsraad. „Wij kunnen slechts melden dat op geen enkele manier gehoor wordt gegeven aan onze aanhoudingsverzoeken.“

Advocaat Karadžić druipt af

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 28 JUNI. Om drie uur 's middags meldde hij dat hij Radovan Karadžić niet langer vertegenwoordigde. Advocaat Igor Pantelić (39) was de gang van zaken bij het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië beu. „Ze hadden een goede kans zich geloofwaardiger te maken door mij toe te laten tot de hoorzittingen als raadsman van Karadžić, maar nu ik niet in de rechtszaal kan zitten hebben ze zich buitenspel gezet“, sprak de advocaat uit Belgrado gekwetst. Op de uitnodiging van de rechters op een gereserveerde stoel van de publieke tribune plaats te nemen zou hij niet ingaan. Hij wist niet eens of hij nog in Den Haag zou blijven.

De komst van Pantelić zette de gang van zaken in het VN-tribunaal gisteren op zijn kop. Het was de eerste dag van de hoorzittingen tegen Radovan Karadžić. Die hoorzittingen

moeten de openbare aanklager in staat stellen duidelijk te maken dat er, ondanks de afwezigheid van de beklaagde, reden is de leider van de Bosnische Serviërs te vervolgen wegens de zaken die hem ten laste worden gelegd: genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

De hoorzittingen kunnen uitmonden in een internationaal arrestatiebevel, waaraan VN-lidstaten — zoals Joegoslavië, waar Karadžić

vaak vertoeft — gehoor moeten geven. Tot gisteren had Karadžić uit niets laten blijken dat hij het tribunaal erkent.

Integendeel, hij had het steeds afgedaan als een irrelevante poging van de internationale gemeenschap hem als leider van de Bosnische Serviërs weg te werken. Hij zou het tribunaal nooit welke medewerking dan ook verlenen.

Geheel onverwachts had Pantelić zich dinsdag alsnog bij de griffier

van het tribunaal gemeld met een brief van Karadžić, waarin hij werd gemachtigd op te treden als diens vertegenwoordiger. Waarom de leider van de Bosnische Serviërs hem alsnog had afgevaardigd was onduidelijk. Door een advocaat af te vaardigen leek Karadžić het tribunaal ineens te erkennen.

Pantelić ontweek vragen hierover. Hij verklaarde te zijn gezond en om de hoorzittingen als „waarnemer“ te kunnen bijwonen. „Ik was bereid alle aanwijzingen op te volgen, desnoods om in een hokje te gaan zitten en mijn mond verder te houden“, zegt advocaat Pantelić.

Maar de rechters lieten hem in het geheel niet tot de procedure toe, volgens de Franse voorzitter Jorda omdat het niet om een rechtszaak gaat: bij hoorzittingen worden beklaagden niet door een verdediger vertegenwoordigd.

Vervolg KARADŽIĆ pagina 5

Dutchbat-commandant Karremans getuigt.

FOTO BERT VERHOEFF - DE VOLKSKRAANT

Joegoslavië Tribunaal

Vervolg van pagina 1

Uit het relaas van Ruez kan worden afgeleid dat er van veel massamoorden toch een of meer overlevenden zijn. Over een schoolgebouw in Bratunac, waarin gevangenen zaten opgesloten, vertelde hij: „Op 14 juli werden de mannen uit de gymzaal gehaald, in groepen van dertig. Ze kregen een glas water te drinken, werden geblinddoekt met een stuk T-shirt en op een vrachtwagen geladen. Een kilometer verder stopte de vrachtwagen en werden ze in een rij opgesteld en meteen geëxecuteerd.“ Soms werden de mensen eerst nog gemarteld en vermist. Afsnijden van oren, neus en lippen was een gangbare vermindering, aldus Ruez.

Generaal Mladic stelde de gevangenen telkens gerust, alvorens zij werden geëxecuteerd. Volgens Ruez is hij gezien bij vijf executieplaatsen op de dagen die volgden op de verovering van Srebrenica. Mladic zei telkens dat de gevangenen spoedig zouden worden uitgewisseld, maar dat zij nog even geduld moesten hebben. Op een veld in Santici werden de Moslim-mannen een kwartier na het vertrek van

Mladic gedood. Elders is Mladic signaleerd tijdens een executie.

Tijdens de hoorzitting werd woensdag luchtfoto's getoond a de hand waarvan later massagraven zijn ontdekt. Het waren foto's van nog niet eerder zijn vertoond. Een foto was genomen op 17 juli en liet een vers omgeploegd veld bij Pili zien. Daar waren nog maar een dertig 1200 Moslims geëxecuteerd.

Volgens berichten in de pers heeft de Amerikaanse inlichtingendienst CIA veel luchtfoto's van het gebied die nog steeds niet zijn vertoond. Achter gesloten deuren de VN-Veilighedsraad opname van getoond van groepen gevangenen velden rond Srebrenica.

Het Joegoslavië Tribunaal klaagt de eerder dit jaar over gebrek aan medewerking van de VS bij het verzamelen van bewijsmateriaal tegen oorlogsmisdadigers. Of het tribunaal nu wel over het gevraagde materiaal beschikt, wilde woordvoerder Charrier bevestigen noch ontkennen.

Woensdag kwam ook kolonel Karremans, de commandant van Dutchbat in Srebrenica, aan het woord. Hij getuigt vandaag verder.

Herinneringsboek van Dutchbat

Vervolg van pagina 1

De rest van het boek bevat stukjes van Dutchbatters die bijna uitsluitend hun persoonlijke ervaringen beschrijven met het dagelijkse soldatenleven. De inrichting van de posten, de problemen met de bevoorradings, de schotenwisselingen tussen Moslims en Serviërs, de gedachten die op Radio-Dutchbat werden voorgelezen.

Zoals 'Vakantie': 'Ik boekte vorig jaar een vakantie naar een ver land. De folder was positief, bergachtig, rivieren, klei, veel ruïnes. Het trok

me wel. Nu zit ik hier en valt het tegen. Geen zwembad, een limiet van twee bier. Nog een paar weken en dan ben ik eindelijk weg van hier. Maar ik boek nooit weer een vakantie bij een in groen camouflage geklede heer“.

Het lot van de moslim-bevolking komt in het boek sporadisch aan bod. Dutchbat was vooral met zichzelf bezig, is de indruk die uit alle bijdragen opdoemt. Voor de 'cal workers', de moslims die dienst waren bij Dutchbat, ruïnes, vresnaam slechts een van 336 pagina's in.

Servische generaal Djukić overleden

BELGRADO, 20 MEI. De van oorlogsmisdaden verdachte Bosnisch-Servische generaal Djordje Djukić, die vorige maand door het VN-tribunaal in Den Haag op medische gronden werd vrijgelaten, is zaterdag in een militair ziekenhuis in Belgrado overleden. Dat heeft een woordvoerder van het Joegoslaviëse leger gisteren laten weten.

Djukić, die aan alvleesklierkanker leed, werd op 30 januari in Sarajevo bij toeval gevangen genomen door het Bosnische leger en door de internationale vredesmacht IFOR overgebracht naar Den Haag.

Djukić was verantwoordelijk voor de logistiek van de Bosnisch-Servische leger die Sarajevo van 1992 tot 1995 van de buitenwereld afgesloten hielden. Tegenover het Haagse hof zei hij niet schuldig te zijn aan het beschieten van burgers tijdens het driejarige beleg van Sarajevo. Het hof trok de aanklacht tegen Djukić na zijn vrijlating niet in.

De aanklagers van het VN-tribunaal hadden gehoopt Djukić getuigenis tevens te kunnen gebruiken bij hun zaak tegen de twee hoofdverdachten van de in totaal 57 aangeklaagden, de Bosnisch-Servische

'president' Radovan Karadžić en de Bosnisch-Servische legerleider Ratko Mladic.

Op grond van zijn rang en taak zou Djukić ook op de hoogte zijn geweest van eventuele relaties tussen de Bosnische Serviërs en de Servische president Milošević.

Het Bosnisch-Servische leger roemde zondag in een communiqué Djukić „onschatbare bijdrage aan de logistieke veiligheid van Bosnisch-Servische legereenheden bij hun verdediging en bevrijdingsstrijd van het Servische volk.“ (Reuter)

Speciale Bijlage
Hong Kong
zie pagina 27 en 28

Druk op Milošević dient zaak tegen Karadžić

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 12 JULI. Dik twee uur duurde het gisteren voordat de Franse rechter Claude Jorda het vijftig pagina's tellende 'besluit' had voorgelezen van het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië over de aanklachten tegen de Bosnisch-Servische leiders Radovan Karadžić en Ratko Mladić. Slechts langzaam drong het tot de aanwezigen in de rechtszaal door, dat tussen de snel voorgelezen regels een beschuldigende vinger naar Belgrado was uitgestoken, naar Slobodan Milošević, de Servische leider die de oorlog ruim vijf jaar geleden begon maar die vorig jaar wel met de internationale gemeenschap meewerkte om de oorlog te beëindigen. Niemand weet vooralsnog welke consequenties een onderzoek naar de betrokkenheid van Milošević bij de oorlog in Bosnië kan hebben. Maar velen vrezen voor het vredesproces.

Rechter Jorda doelde duidelijk op Milošević toen hij de openbare aanklager vroeg een onderzoek in te stellen naar de vraag „in welke mate de Servische regering de Bosnische Serviërs steun heeft gegeven bij hun politiek van etnische zuiveringen” en naar de communicatiekanalen tussen Karadžić en de Servische leiding. „Sommige feiten suggeren dat een plan bestond, opgezet op het hoogste Servische politieke en militaire niveau, een nieuwe staat op te zetten door het gebruik van geweld.”

De Franse rechter schetste gisteren uitvoerig hoe Joegoslavië uit elkaar was gevallen en hoe Karadžić daarvan had geprofiteerd. Jorda gaf een klemmend beeld van etnische zuiveringen: van marteling en moord, van belegering en beschieting van steden, van verkrachting, deportatie en opsluiting.

Hij maakte duidelijk hoezeer de leiding van de Bosnische Serviërs ernaar gestreefd had een bevolkingsgroep van de kaart te vegen, niet alleen door moord, maar ook door destructie van cultureel erfgoed, van moskeeën en kerken.

„Soms zelfs was het puin van een verwoeste moskee in een diep gat gegooid, om te kunnen concluderen dat er nooit iets had bestaan.” Scherpschutters hadden Sarajevo met speciale geweren bestookt en duizenden mensen vermoord, zonder dat ze ooit door de leiding van de Bosnische Serviërs terecht werden gewezen. VN-soldaten waren in gijzeling genomen en als 'menselijk schild' vastgeklonken aan belangrijke militaire objecten, om te voorkomen dat deze bij bombardementen zouden worden vernietigd.

Dat Karadžić onbetwist de leiding had, aldus Jorda, staat net zo vast als de verantwoordelijkheid van generaal Ratko Mladić voor de massamoorden in Srebrenica.

„Zij die de bergen in waren gevlucht na de val van de moslim-enclave liepen in een hinderlaag, waarbij ze met alles wat de Bosnische Serviërs tot hun beschikking hadden, van pistolen tot luchtdoelgeschut, beschoten werden.” Duizenden vonden in de heuvels de dood, duizenden anderen werden uit de enclave gedeporteerd en geëxecuteerd op het voetbalveld van Nova Kasaba, de school bij Kara-

Karadžić (rechts) en Mladić.

kaj of de dam bij Sahanići.

De Eerste Proceskamer van het tribunaal was na de hoorzittingen van de afgelopen week dan ook tot de conclusie gekomen dat er meer dan voldoende grond was de vorig jaar uitgebrachte aanklachten tegen beide Bosnisch-Servische leiders te bevestigen. De aanklager werd zelfs uitgenodigd een paar onbekende feiten die bij de hoorzittingen naar boven waren gekomen verder uit te zoeken en aan de aanklachten toe te voegen. Vervolgens grepen de rechters naar het enige wapen van enige omvang in het arsenaal van het tribunaal (dat niet beschikt over een eigen politiemacht en niet gerechtigd is mensen

NIEUWSANALYSE

aan te houden) om verdachten in de rechtszaal te krijgen: het internationale arrestatiebevel. Alle lidstaten van de VN moeten hiernaar gehoor geven zodra de gezochte verdachten zich op hun grondgebied vertonen. De aangeklaagden moeten vervolgens worden uitgeleverd aan het tribunaal. Een lidstaat dat het bevel negeert kan uit de volkerenbond gezet worden.

De drie hoorzittingen die het tribunaal eerder heeft gehouden volgens artikel 61 van de procedureregels — waarin staat dat het tribunaal tot een publieke presentatie van het bewijsmateriaal gewettigd is als geen gehoor wordt gegeven aan een initieel arrestatiebevel, om na bevestiging van de aanklacht over te gaan tot een internationaal arrestatiebevel — zijn alle geëindigd met een besluit het zwaarste wapen in te zetten. Tot nog toe zonder resultaat. De Bosnische Servier Dragan Nikolić, verdacht van martelingen in gevangenkampen, is voor het laatst als ijscoman gesignaleerd in de buurt van Belgrado. Dat was voordat het tribunaal hoorzittingen tegen hem hield. Drie officieren van het Joegoslavische Volksleger (JNA), die volgens de aanklager de dood van ruim 150 ziekenhuispatiënten uit het Kroatische Vukovar op hun geweten hebben, verblijven volgens waarnemers in Servië en worden niet uitgeleverd, ondanks het internationaal arrestatiebevel waaraan dat land gehoor zou moeten geven. De Kroatische Servier Milan Martić, leider van de Serviërs in de vorig jaar door de Kroaten heroverde Krajina, be-

stookte Zagreb met clusterbommen. Hij bevindt zich in Banja Luka, op Bosnisch-Servisch gebied. Iedereen kan hem daar bezoeken.

Karadžić en Mladić zijn de afgelopen maanden herhaaldelijk gesignaleerd in Belgrado. Mladić is een paar keer opgenomen in een ziekenhuis in Athene. Als de Grieken net als de Serviërs het internationaal arrestatiebevel trotseren, zullen ze zich de woede van met name de Westerse mogendheden op de hals te halen. Omdat Karadžić noch Mladić vanaf vandaag naar het buitenland kunnen reizen en de Bosnisch-Servische autoriteiten geen enkele aandrang hebben hen te arresteren, hebben de rechters met de aankondiging van een onderzoek naar zijn positie de Servische leider Milošević onder druk gezet. Het voordeel van een onderzoek is dat er voorlopig tijd genoeg is over een uitlevering van Karadžić en Mladić te praten. Enkele maanden geleden was de Kroatische generaal Blaskić bereid naar Den Haag te komen, mits aan een aantal voorwaarden zou worden voldaan zoals bijvoorbeeld huisvesting buiten het cellencomplex. Een onderzoek kan ook weer afgeblazen worden en het kan ook nog zonder resultaat blijven.

Doet Milošević niets, dan blijft weinig anders over dan beide leiders te gaan halen om ze in de rechtszaal van het tribunaal te krijgen. Wie dat moet doen, hoe en wanneer, is een kwestie die Washington en een aantal grote Europese hoofdsteden zal moeten worden besproken. Het tribunaal kan slechts afwachten. Tot dusverre heeft de NAVO-vredesmacht in Bosnië in elk geval geen enkele poging ondernomen Mladić of Karadžić aan te houden.

Het tribunaal doet er niet geheimzinnig over dat de berechting van Karadžić en Mladić van groot belang is voor het voortbestaan van dit rechtsorgaan. Dat de hoorzittingen vlak voor de herdenking van de val van Srebrenica werden gehouden en dat het besluit exact een jaar na die val werd voorgelezen, is geen toeval, maar uitgekiend publiciteitsbeleid. Van de ruim 70 mensen die nu aangeklaagd zijn voor oorlogsmisdaden, zitten er nog maar acht in de speciale cellen voor het tribunaal in de Scheveningse strafgevangenis. Allen zijn relatief „kleine vissen”, zoals de inmiddels gangbare term luidt voor meestal plaatselijke commandanten die het beleid van hun leiders hebben uitgevoerd. Rechtbankpresident Antonio Cassese heeft de afgelopen maanden vaak aangegeven dat het tribunaal een waardeloos instrument blijft als de grote leiders, die verantwoordelijk zijn voor het beleid achter alle gruwelijkheden, buiten schot blijven. Het tribunaal zou daardoor ook zijn afschrikkende functie verliezen.

Cassese heeft de afgelopen maanden dan ook geen gelegenheid voorbij laten gaan de internationale gemeenschap op te roepen de Bosnisch-Servische leiders aan te pakken. Hij reisde heel Europa af om duidelijk te maken dat het hele vredesproces ernstig zou vastlopen wanneer niet zou worden ingegrepen.

TO THE LORD MAYOR AND THE CITIZENS OF THE HAGUE

An Open Letter and Petition
from
Americans for International Justice Committee

For several centuries Holland had been regarded as one of the most civilized nations. The Hague in particular has been the seat of the World Court in the current century, a court distinguished by the application of Law to relations and disputes between nations and states. The City and the Court became intertwined, epitomizing some of the most admirable legacies of the Western Civilization itself. The cases heard by the Court and its careful judicial rulings virtually defined International Law, a field now taught at most major universities. The World Court, as a global legal Officer, never engaged in advocacy; it never demanded reprisals; it left the acceptance of its rulings to the parties involved; it allowed simultaneous representations to all sides in a given dispute; it did not launder or argue its findings in public before or during judicial review, while the concept of international military intervention to enforce its rulings remained alien to the World Court.

Right now, this magnificent legal bequest is being literally raped at The Hague, its respected home. Its image is being subverted by a would-be legal impostor, inserted deliberately into The Hague in search of a legal and cultural pedigree. It is presented as an international „Tribunal” on war crimes. It uses legal language. It has jurists on its panels. It has funds but, in fact, it is a fraud. It clearly has a mission which by its very nature has become a naked assault on Law itself.

Dealing with war crimes in the former Yugoslavia, it truncates the true historical context by eliminating all events before 1991, invoking the statutes of limitations which do not apply to war crimes. Disregarding rules of evidence and established legal procedure, it investigates, indicts, prosecutes and renders sentence as a single body. It demands that arbitrarily proclaimed war criminals be physically delivered to the „Hague Tribunal”. It issues daily accusations to the world media against two particular leaders of a single ethnicity and religion in a three-party civil war in which all sides share in brutalities. It does not allow defense attorneys to challenge the accusations, by hiding itself behind a lack of mandate for trial-in-absentia. It is even demanding that the NATO troops in Bosnia hunt and arrest the two leaders at the risk of both military and civilian bloodshed. It is deliberately sustaining a worldwide media frenzy through which the accused are pronounced guilty by association and without trial. It is destroying and making a mockery of the judicial system and secular legal tradition by pursuing its own political objectives.

Americans for International Justice Committee believes that the decent residents of the famous city and its highest elected officials are being deceived and dishonored by the presence in their midst of a would-be „court of law” conceived in mischief, and motivated by political expediency and bias. It embodies the imperial arrogance of powers whose leaders mistake might for right. We, therefore, respectfully petition the Lord Mayor and the citizens of The Hague to put the „Tribunal” on notice that, as presently constituted and operated, it debases the true Court's historic legacy and is no longer welcome in their city. The proclamation would attest in no uncertain terms that The Hague intends to remain the permanent home and guardian of International Law, fathered by the illustrious Dutch jurist Hugo Grotius, whose immortal work *De jure belli et pacis*, 1625, (*On the Law of War and Peace*), has been the guiding light in the slow and painstaking evolution of international legality and morality.

For: Americans for International
Justice Committee

Secretary - Dr. Raymond K. Kent
Emeritus Professor of History
University of California at Berkeley

San Francisco, 17 July, 1996

Bosnische Serviërs willen aanklacht tegen Izetbegović

Door onze redacteur
Z.C.A. LUYENDIJK

DEN HAAG, 30 JULI. Een aanklacht wegens oorlogsmisdaden bevestigd tegen de Bosnische president Alija Izetbegović. Dat lijkt het belangrijkste doel van het bezoek deze week van de minister van justitie van de Servische Republiek in Bosnië aan het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden in Joegoslavië. Minister Marko Arsović kwam gisteren in Den Haag aan, vergezeld van de Servische advocaat Igor Pantelić, die eerder bij het tribunaal optrad als verdediger van de voormalige Bosnisch-Servische leider Radovan Karadžić bij de hoorzittingen deze maand over diens genocide-aanklacht. Pantelić werd daarbij niet officieel toegelaten omdat het niet om een rechtszaak in absentia ging, maar om een presentatie van het bewijsmateriaal door de aanklager om te komen tot een internationaal arrestatiebevel. Daartoe was besloten omdat de Servische Republiek een eerder verzoek Karadžić te arresteren negeerde.

Arsović zei vorige week in Pale dat een hele serie documenten over de betrokkenheid van Izetbegović naar Den Haag was gestuurd, vooruitlopend op zijn bezoek. Arsović wilde gisteren niet ingaan op de inhoud van die documenten. Volgens advocaat Pantelić waren de gesprekken gisteren met de griffier van het tribunaal „van technische aard”. Hij zei te verwachten dat deze week een „aantal afspraken” gemaakt zouden kunnen worden.

Daartoe behoort vrijwel zeker de komst van een Bosnisch-Servische „bindingsofficier” naar Den Haag die de contacten moet onderhouden tussen het tribunaal en het bestuur van de Servische Republiek in Pale. De komst van een „bindingsofficier” werd eerder dit jaar overeengekomen bij een bezoek van plaatsvervangend aanklager Gordon Blewitt van het tribunaal aan de Bosnische Serviërs.

Het aangaan van contacten met het tribunaal betekent volgens Arsović niet dat de Servische Repu-

Alija Izetbegović

Radovan Karadžić

blick de Bosnische Serviërs die zijn aangeklaagd aan het tribunaal zal uitleveren. „Dat is volgens de grondwet van de Servische Republiek niet toegestaan”, aldus de minister voor zijn vertrek. Arsović gaf gisteren voor de Nederlandse televisie aan dat hij ook niet bij machte is Karadžić en legerleider Mladić, die door het tribunaal zijn aangeklaagd voor genocide, naar Den Haag te brengen. „Ik ben minister van justitie. Karadžić is president van het land. Mladić is opperbevelhebber van het leger. Ik ben niet in staat ze naar Den Haag mee te nemen”, aldus Arsović.

Formeel is Karadžić echter geen president meer van de Servische Republiek. Vorige week ondertekende Karadžić onder druk van de Amerikaanse onderhandelaar Richard Holbrooke een document waarin hij terugtrad uit zijn functies, in overeenstemming met het vredesakkoord van Dayton. Arsović gaf aan dat een heroverweging van het grondwetsartikel om aangeklaagden niet uit te leveren, pas na de verkiezingen van 14 september zou kunnen plaatsvinden.

In Pale is eerder geïnsinueerd dat medewerking van de Bosnische Serviërs gemakkelijker zou worden als het tribunaal niet uitsluitend de Bosnisch-Servische leiders zou aanklagen, maar ook de Bosnische president Izetbegović en de Kroatische president Franjo Tudjman. Vooral Izetbegović is volgens de Bosnische Serviërs direct betrokken bij oorlogsmisdaden, zoals in februari van dit jaar naar het tribunaal verzonden pseudo-aanklacht duidelijk maakt van de Duitsland gevestigde „Stichting voor waarheid van de Servische Volksrepubliek”. Volgens de aanklacht zou Izetbegović de opdracht hebben gegeven voor een granaataanval op de markt in Sarajevo op 4 februari 1994, waarbij 69 doden en 200 wonden vielen. De „aanklacht” wordt gestaafd met een veronstelde uitspraak van voormalige onderhandelaar David Owen, dat „de inslaghoek van de granaat aangeduid wordt uit moslimgebied moet zijn afgevuurd”.

Het tribunaal wijst informatie van derden over mogelijke misdaden niet bij voorbaat af, zoals blijkt uit een „bedankbriefje” van aanklager Richard Goldstone aan de Duitse stichting.

Ook nu zal het tribunaal het door de Bosnische Serviërs geleverde materiaal niet afwijzen, maar evenmin zullen beloften over aanklachten worden gedaan. Wel zal het tribunaal om medewerking vragen bij de totstandkoming van satellietverbindingen voor het verhoor van getuigen in Bosnisch Servisch gebied die van belang zijn voor de processen tegen de Bosnische Serviërs die gearresteerd zijn.

Op korte termijn is een dergelijke satellietverbinding van groot belang voor de verdediging in het proces tegen de Bosnische Servier Dusko Tadić.

Servië: Del Ponte mag Karadžić zelf komen arresteren

2004
BELGRADO, 13 FEBR. In Servië is boos en verwijtend gereageerd op de bewering van Carla Del Ponte, hoofdaanklager van het Joegoslavië-tribunaal, als zou de wegens oorlogsmisdaden gezochte Rado van Karadžić tegenwoordig in Belgrado wonen. Del Ponte werd gevraagd de Serviërs het adres van Karadžić te geven en hem zelf te komen arresteren.

Een Servische woordvoerder – die anoniem wil blijven – zei gisteren tegen het Britse persbureau Reuters dat Del Pontes bewering – „science fiction” volgens hem – gevaarlijk is, omdat ze de Servische extremisten in de kaart speelt juist nu de democratische partijen hun uiterste best doen een nieuwe regering te vormen en te voorkomen dat de extremisten aan de macht komen.

Del Ponte zei woensdag dat „recente informatie” uitwijst dat de vroegere leider van de Bosnische Serviërs in Belgrado is gaan wonen. Ook de voormalige legerleider van de Bosnische Serviërs, Ratko Mladić, die ook wegens oorlogsmisdaden wordt gezocht, zou in Belgrado zijn. „Belgrado is een vrijhaven voor onze voortvluchtigen”, aldus Del Ponte in Brussel. „Ongeveer vijftien” van de 21 verdachten die het tribunaal zoekt zouden zich in Servië bevinden.

De demissionaire Servische premier Zoran Živković bestempelde de uitlating van Del Ponte als „de laatste in een lange reeks van onverantwoordelijke verklaringen die ze de afgelopen drie jaar heeft

afgelegd”. De Servische politie en de geheime dienst meldden niets te weten over de verblijfplaats van Karadžić en de minister van Buitenlandse Zaken van de unie Servië-Montenegro, Goran Svilanović, die ook verantwoordelijk is voor de relaties tussen Belgrado en het Joegoslavië-tribunaal, nodigde Del Ponte uit Karadžić te komen arresteren.

Al sinds de Servische parlementsverkiezingen van eind december proberen de leiders van de democratische partijen een regering te vormen. Die pogingen mislukken al zes weken wegens onderlinge ruzies en rivaliteiten en de kans is zeer groot dat er nieuwe verkiezingen moeten komen die de extremistische Servische Nationale Partij – waarvan de leider, Vojislav Šešelj, in de gevangenis van het Joegoslavië-tribunaal zit – waarschijnlijk nog meer winst zullen opleveren dan ze in december al opstreken. Toen werden de radicalen veruit de grootste partij in het Servische parlement. De samenwerking met het Joegoslavië-tribunaal is in de Servische politiek nog altijd een heet hangijzer.

Daarbij komt dat juist deze week een adviseur van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, Alan Larson, de Serviërs in Belgrado nog eens voorhield dat verbetering van de betrekkingen met de VS afhangt van twee zaken: de politieke stabiliteit in Servië en de samenwerking met het Joegoslavië-tribunaal. (Reuters, AFP, VIP)